

5. ÉVFOLYAM: ISTENNEL A DÖNTÉSEINKBEN – TANÁRI SEGÉDLET

BEVEZETÉS

I. KOROSZTÁLYI SAJÁTOSSÁGOK ÉS MÓDSZERTANI IGÉNYEK (LEHETŐSÉGEK) 5. ÉVFOLYAMON

Általános tapasztalat, hogy napjaink gyermekei és fiataljai valahogy egészen mások. Nem csak abban különböznek, hogy jobban tudják a számítógépeket használni – hanem másképp is érnek. Testileg és néha úgy tűnik, hogy értelmileg hamarabb, míg érzelmileg és a felelősségvállalás szempontjából sokkal lassabban. Az 1995 után született – ma már gimnazista vagy éppen általános iskolás gyermekek és fiatalok az ún. „Z” generáció tagjai, és a 2010 után született Alfa-generáció tagjai is ott ülnek már az iskolapadban.

Amikor az általános iskolai csoportjainkban hittanórára készülünk, velük találkozunk. A tanári segédlet bevezetése néhány általános szempontot hoz és elgondolkodtató információt ahhoz, mire is érdemes odafigyelni egy-egy bibliai történet, ill. téma tanítása során. Természetesen ennél sokkal bővegesebb háttérinformációt és részletesebb kifejtést is hozzá lehetne kapcsolni egy-egy témához. A teljesség igénye nélkül, néhány fő szempont jelenik itt meg. Reméljük, hogy az érdeklődők tovább gondolják és elmélyülnek a készülés során a témákban. A további olvasáshoz javasoljuk a „Felhasznált segédletek” c. részben található szakirodalmat.

(Felhasznált segédletek: MRE hit- és erkölcstan kerettanterv, 2012.;

Ana-Marie Rizzuto: *The Birth of the Living God*, Chicagó, 1979.

Charles S. Carver – Michael F. Scheier: *Személyiségpszichológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2006.

Erikson, Erik. H. : *A fiatal Luther és más írások*, Budapest, Gondolat Kiadó, 2002.

Fowler, James W. : *Stages of Faith, The Psychology of Human Development and the Quest for Meaning*, Harper One Publishing, New York, NY, 1981.

Erikson, Erik. H.: *Gyermekkor és társadalom*, Budapest, Osiris Kiadó, 2002.

Karl Frielingsdorf: *Istenképek: ahogy beteggé tesznek – és ahogy gyógyítanak*, Szent István Társulat, 2007.)

Mérei Ferenc-Binét Ágnes: *Gyermeklélektan*, Gondolat, Budapest, 2002.

Michael Cole-Sheila R. Cole: *Fejlődéslélektan*, Osiris Kiadó Budapest, 1997.

Salamon Jenő: *Fejlődéslélektan*, Tankönyvkiadó Budapest 1966.

Schweitzer, Friedrich: *Vallás és életút, Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.

Tari Annamária: *Z generáció*, Tercium Kiadó, 2011.

Tóth László: *Pszichológia a tanításban*, Pallas, Debrecen, 2003.

Várkonyi Hildebrand: *A gyermekkor lélektana II. (A 6-12. életév)* Szeged, 1940)

a. Testi változások és a „felsős lét” kezdetei

Gyermekeink életében 11 éves kor körül sok változás történik. Elsőként az iskolában már nem kis alsósok, hanem nagy felsősök lesznek, mely a szülők és a tanárok részéről nagy elvárásokat jelent. Ezeket az elvárásokat sokszor érzékelik a diákok, de megfelelni nem mindig tudnak nekik. Másrészt új tantárgyak jelennek meg, sok új szaktanár, míg a korábbiakban 1-2, maximum 3 tanítóval találkoztak rendszeresen. A tananyag is megnövekszik felsőben, ami azzal jár együtt, hogy sokkal többet kell teljesíteniük. Mindezek mellett folyamatosan változásokat érzékelnek a saját testükben, és sokszor ők maguk sem tudják, hogy mi miért történik velük. A formálódásnak, a határok és az identitás keresésének időszaka kezdődik el lassan a prepubertás korról, mely a hittanoktató részéről sok segítséget, szeretetteljes elfogadást, türelmet és kreativitást igényel. A fiúk – lányok közötti különbségek előtérbe kerülésével a klikkesedés is megjelenik, mely végigkíséri az egész serdülőkort. A testi jellemzőkhöz tartozik még az a tapasztalat is, hogy főként a lányok, egyre több gondot fordítanak a külsejükre, mely akár a hittanórai viselkedésükben (fésülködés órán, stb.) is megjelenhet.

A hittanoktatásban (és más tanórákon is) gyakori panasz, hogy a felsős osztályokba lépéssel a tanulók is megváltoznak. A hittanoktatók gyakran nem értik miért maradnak el egyre többen a hittanóráról, vagy éppen viselkedésük miatt változik meg ennyire. Ez az időszak egyfajta átmeneti időszak a diákok életében, prepubertásnak is hívják, melyben a testi fejlődés és nemi érés egy viharzó, rendkívül érzékeny időszakot hoz a gyermekek életébe. Míg korábban 13-14 éves korra tették a serdülőkort kezdetét, napjainkra ez egyre inkább korábbra tevődik minden egyes vonzatával együtt. Igen gyakran már ötödik osztályos korban látványosak a serdülés jelei a gyermekekben (főleg a lányokban). Általános tapasztalat, hogy napjaink gyermekei és fiataljai gyorsabban érnek. Testileg mindenképpen. Egy mai 11-12 éves lány gyakran úgy néz ki, mint néhány évtizeddel korábban a gimnazisták. Öltözködése alapján pedig akár 16-18 éves, vagy idősebb is lehetne. A testi változás néha túl gyors és túl hirtelen érkezik, a hozzá kapcsolódó érzelmi és sokszor értelmi érettség azonban hiányzik.

A korosztály fontos sajátossága, hogy nagy a különbség a tanulók gondolkodásmódja és fejlődése között. Ez a különbözőség akár fiúk-lányok közötti szellemi, ill. fizikai érettség különbözőségében is megjelenhet, és folyamatosan jelen lehet minden felső évfolyamon. Az órákra való készülés során érdemes figyelembe venni a csoport összetételét és ehhez alkalmazni a tanári segédletben található ötleteket, ill. munkafüzet feladatokat.

b. Érzelmi tényezők

Az énkép formálódása 10 éves kor után különösen nagy hangsúlyt kap. A gyermek addig azonosul a szemléletmóddal, gondolattal, amit a környezete gondol róla. Igaz ez a médiában közvetített gyermek- és serdülő ideál képre, de a család, iskola és baráti közösségek által közvetített serdülő képre is. A negatív impulzusokat kapó gyermekek, fiatalok akár negatív énképet is kialakíthatnak. Éppen ezért a katechézis feladata, hogy a gyermek ebben az életkorban is megérezhesse azt, hogy Isten értékesnek tartja őt. A cél természetesen egy reális énkép kialakítása, mely ötödik osztályban a következő hangsúlyokkal jelenik meg:

- Istennek fontos egy ötödikes gyermek élete és döntéshelyzete(i) is.
- Megismerhetjük reális magunkat, ha Isten Igéjének a tükrébe nézünk.

Ebben a korban még mindig fontos krízist jelent a teljesítménykényszer a csökkentértékűség érzésével szemben. (Erik. H. Erikson elméletét alapul véve.) Ez azt jelenti,

hogy mindenképpen teljesíteni akar azért, hogy ne érezze „csökkent értékűnek”, esetlennek magát. Ugyanakkor fokozatosan kezd már megjelenni egy új krízispont, melyben a pre-pubertás korban lévő gyermek (majd később a serdülő) saját identitását igyekszik meghatározni. Ebben keresi határait, lehetőségeit, az azonosulás és elhatárolódás alkalmait. Fő kérdése, hogy „Ki vagyok én?”, ahol szeretné „kitalálni” saját magát. Az identitás keresése egy hosszú szakasz, melyben hittanoktatóként sok segítséget adhatunk a ránk bízott gyermekeknek. Az ötödik évfolyam során a kapcsolódó témákban a következőket lehet hangsúlyozni:

- Isten számára értékes minden ember.
- Az ember képes a döntésre. Istennel a helyes döntéseket hozza meg, míg nélküle téves utakra kerülhet.

c. Kognitív fejlődés

Ebben a korban még mindig a tanulók még konkrét tapasztalatokból indulnak ki, bár a formális műveleti szakaszra való áttérés is megjelenik náluk. Ez azt jelenti, hogy egy probléma megoldásánál már kezdenek elvonatkoztatni, de elméleteik nem kidolgozottak, sokszor csak találgatás szintűek. A gondolkodásmód változása az Istenről való gondolkodásban is megjelenik. Bár még mindig jellemző az antropomorfikus (emberszerű) képek használata, de ötödik osztályos kortól kezdve, fokozatosan egyre inkább kezdik Isten komplexitását látni és az emberiségtől való különbözőségét sejteni. (Piaget)

Mivel a több szempontú gondolkodás már 9 éves korra tehető, ezért ötödikes kor körül már jelen van a decentralálás képessége. A valóság minél tágabb tartományait szeretnék megismerni, ezért fontos lesz a realitás. A bibliai történetekkel kapcsolatban is egyre inkább a háttér érdekli: megtörtént-e, ill. mennyire hitelesek az elhangzottak. Az ötödikesek számára éppen ezért már a tankönyv is tartalmaz háttérinformációkat.

A többségében konkrét gondolkodásmód miatt elfont fogalmakkal nehezen, vagy egyáltalán nem tudnak bánni. Ha mégis elvont fogalmakkal akarunk dolgozni a hittanórán, érdemes azt kötni és konkrét tapasztalatok segítségével egyértelművé tenni (vagy szükség szerint magyarázni).

Napjaink gyermekének furcsa kettőssége, hogy néha akár „kis felnőttként” is képes viselkedni. Hamar megjelenik a kritika a gyermekekben, már viszonylag korai életkorban is alkotnak értékítéletet és véleményt. Sőt, többször igen élesen világítanak rá a számukra kritikusnak látott dolgokra. Egy-egy kiskamasz gyakran felnőttként fogalmaz, felnőttess kifejezéseket használ. Arra ugyanis már képes, hogy meglásson dolgokat – de a feldolgozásukra még nem. Ez nem jelenti azt, hogy az érzelmi képességeivel baj van: általában teljesen „normálisan”, gyermekként, kamaszként viselkedik. A kognitív fejlődése lett túlságosan gyors.

d. Társas fejlődés

E korosztály esetében már tapasztalhatjuk, hogy a kortárs csoport véleménye kezd irányadóvá válni a számukra. Megjelenik az „átpártolás” jelensége. Igyekszenek a többiekhez igazodni, hiszen sokkal biztonságosabbnak találják, ha hasonulnak másokhoz, mintha főlvállalnák saját egyéniségüket. Ugyanakkor már itt megjelenik annak a csírája, hogy szeretnék saját identitásukat megtalálni, ezért sok mindent kipróbálnak. Mivel nagyon odafigyelnek arra, hogy mit mondanak róluk a többiek, ezért egyre intenzívebbé válnak a rokonszenvi és ellenszenvi kapcsolataik. A közösségi, társas kompetenciák kialakítása, megerősítése ebben a korban a legeredményesebb.

A felnőttekkel kapcsolatban egyre inkább megindul az ún. önállósodási tendencia, és önérvényesítés jellemzi őket. Ez a hittanórákon és más tanórákon is megjelenik. Egyre inkább az osztálytársi, baráti közösség tiszteletét és elismerését akarják kivívni, kevésbé a felnőttét. Ez akár

azzal is járhat, hogy a felnőttek nem nagyon tudnak mit kezdeni ezzel a korosztállyal (gyakran a gyerekek sem a felnőttekkel). A háttérben azonban nagyon is várnak az útmutatásra, segítségre. Ugyanakkor szükségük van a felnőtt pedagógus, katechéta, szülő támogatására ahhoz, hogy érzelmeiket megfelelően tudják kezelni. A felnőttek támogató szerepe a konfliktushelyzetekben való példamutató viselkedésben, illetve konfliktuskezelési stratégiák megismertetésében és alkalmazásában jelenhet meg főleg. Már az ötödikesek, de a felsőbb évfolyamok még inkább igénylik, hogy ez a megismertetés ne erőszakolt és prédikáló jellegű legyen, hanem sokkal inkább segítő és megoldást kereső, bátorító.

A társas kapcsolatok erősödésével megjelenik a klikkesedés, kiközösítés vagy éppen a társas elvárásoknak való megfelelni akarás és megfelelni nem tudás kettőssége is. Ezt már az ötödikesek egy része is érzékeli és képtelen megbirkózni önmagában a helyzettel. A tanév témái közül éppen ezért több lecke is kiemeli a környezet nyomásának, elvárásoknak az érzelmi hátterét. Ugyanakkor ezek a témák lehetőséget adnak arra, hogy a kitartásról, a csoport támogató vagy visszahúzó erejéről, a saját meggyőződés felvállalásáról is szó legyen.

e. A hit fejlődése és az erkölcsi fejlődés (Fohler, Kohlberg, Oser-Gmünder elméletének felhasználásával)

Fordulópont a hittel kapcsolatban, hogy míg korábban az Isten iránti szeretet, mint gyermeki hála jelent meg, itt már Isten hibáztatása is megjelenhet. A gyermekek vallásossága, hite sok esetben még mindig a szülőktől tanult, de itt találkozhatunk az elköteleződés, önálló hitvallásosság kezdeteivel is. Ez szintén egy olyan pont, melyben segítségére lehetünk a ránk bízott fiatalnak. Mivel szeretne tartozni valahová, szeretne elköteleződni, rámutathatunk neki az Istenhez tartozás lehetőségére és hozzásegíthetjük a Szentháromság Isten mellett való személyes állásfoglaláshoz. Erre különösen alkalmasak az évfolyamból az egyháztörténeti témák, illetve Pál apostolról és missziói útjairól szóló történetek.

Látásmódja és bibliai történet értelmezése azonban sok esetben a konkrét gondolkodásmód miatt még konkrét és antropomorf. Az elvont bibliai igazságokhoz is szükség van a konkretizálásra, de nem erőszakoltan és direkt módon. A legjobb, ha a gyermek maga tudja megfogalmazni és kimondani az általa is megértett igei üzenetet.

Erkölcsi fejlődésére (vallási ítéletalkotására) jellemző még az ún. „adok-kapok” szemlélet. A számára kedvező vagy kedvezőtlen eseményeket Istennel hozza kapcsolatba, és azt gondolja, hogy Istent lehet rítusok által változtatni. (Pl. ha többet imádkozom, akkor megkapom, amit szeretnék. Vagy: nem imádkoztam eléggé, ezért kaptam egyest.) A hittanórán különösen is fontos arra rámutatni, hogy Isten nem automataként működve reagál a mi imádságainkra.

Ahogy már kicsit korábban, ebben az életkorban egyre inkább jellemző, hogy a diákok maguk alkotnak szabályokat, valamint azok kölcsönös megállapodáson alapszanak, melyekhez ragaszkodnak. Azokat, akik e szabályok ellen, vagy általuk elfogadott normák/szabályok ellen vét, a legsúlyosabb büntetésekkel is képesek lennének súlytani. A katechéta feladatai közé tartozik itt is a helyes egyensúlyra való rámutatás, valamint a könyörületesség, irgalom és testvéri szeretet felmutatása és tanítása a csoport számára.

Ötödik évfolyamban kicsit tudatosabbá is válik az értékrend. A sokféle választás és alternatíva (iskola, barátok, család, gyülekezet, stb.) miatt önkéntelenül is választásra kényszerül a fiatal. Az év értékről, választásról, bibliai értékrendről szóló témái lehetőséget adnak a saját értékrend formálódására és keresztyén értékrend adaptálásra, beépítésére.

f. Az istenképek formálódása

Mint minden tanév során a gyermekek itt is a „saját istenképükkel” érkeznek a hittanórára. Már egy-egy téma, bibliai történet tanulása előtt gyakran van valamilyen előzetes ismeretük. Ezek származhatnak korábbi tanulmányokból (bibliaóra, óvodai hittan foglalkozás, iskolai, gyermek-istentiszteleti tapasztalatok), vagy akár a családi és gyülekezeti közösségből is. Ugyanakkor ne feledkezzünk meg arról sem, hogy ez a korosztály már rendszeres tévé néző, rendszeres mobiltelefon- és internethasználó is. Sok esetben az ötödikes gyerek televízió nézési, internetezési szokásait nem (vagy csak részben) kontrollálja a család. A filmekben, reklámokban, világhálón közvetített információkon keresztül pedig sokféle istenkép árad felénk. Ehhez társul ennek a korosztálynak a tipikus és vélhető szemléletmódja és gondolkodása. A szülőképek és az istenkép közötti különbséget tudnak már tenni, és van is egyfajta látásmódjuk Istenről. Attól függően, hogy milyen családból származnak, milyen kulturális környezetben élnek és mennyire ismerik a Bibliát, Istenre még használnak antropomorf jellemzőket, de egyre inkább sejtik és érzik, hogy Isten több az ember által megfoghatónál. (Egy 11 éves fiú pl. azt mondta: „Isten az az ember...”. Aztán elhallgatott, mivel érezte, hogy ez így nem stimmel egészen. De nem tudta hogyan lehetne jobban mondani.) A „hozott istenkép” és a hittanórán közvetített (biblikus) istenkép nem mindig azonos. Nemcsak a hittanoktatóknak, de magának a gyermeknek is feltűnik

A már említett „adok-kapok” személet megjelenése azt jelenti, hogy Istenről úgy gondolkodik, mint akit kapcsolatba lehet hozni életének kedvező és kedvezőtlen eseményeivel. De ezt a közép- és késő gyermekkorban úgy éli meg, hogy az ő imádságának, tetteinek a jellegétől és a minőségétől függ Isten reakciója. (pl. Keveset imádkoztam, meghalt a kutyám.) A hittanórák Istenről szóló történeteiben rámutathatunk arra, hogy az imádság: kapcsolat Istennel és nem automatikus kérvény benyújtás. Ez a kor különösen is alkalmas arra, hogy a gyermekek megértsék, hogy az imádság lehet több mint kérések sorozata.

g. Néhány szó a kommunikációról

Napjaink fiataljainak megvan a maguk szlengje. Kifejezéseikben gyakran használnak éppen divatos kifejezéseket, mint a normális hétköznapi nyelvezetet. Az ötödikes kiskamaszok szóhasználatában részben még gyermeki, de már a kamaszodás jeleként megjelennek a számukra „menőnek” tartott szavak használata is. Az általuk ismert és megélt közegtől függően ezek lehetnek választékosabbak, míg akár egészen alpáriak is.

Élményviláguk szerves eleme a számítógép és a digitális világ, melynek kifejezéseit is szívesen használják a mindennapokban. A rendszeresen chaten kommunikáló fiatalok számára gyakran a hétköznapi beszédben (írásban) is természetes a rövidített mondatok és szavak használata. Miközben „digitális bennszülöttként”, kiválóan ismerik sokan a digitális világ szavait – sok hétköznapi kifejezéssel nincsenek tisztában. A hittanórán pedig sokszor még inkább ismeretlen fogalmakkal találkoznak. Ezeknek a bevezetése, előkészítése és alapos tisztázása is fontos ahhoz, hogy a tartalmuk érthető legyen a számukra. E mellett a Bibliában előforduló fogalmak gyakran eléggé elvontak (pl. megváltás, reménység). Ezeket még az ötödikesek is a konkrétumok felől tudják csak megközelíteni. A hittanoktatásban érdemes hangsúlyt fektetni a kulcsfogalmak (akár több éven vagy több órán keresztül tartó) felépítésére is.

h. Az évfolyam módszertana

Mint minden év, az ötödik osztály esetében is fontos, hogy élményt adó, kreatív és érdekes legyen az óra. Ehhez változatos, és a korosztályhoz, ill. csoporthoz illő módszertani skálára van szükség. Az alábbiakban néhány, különösen jól alkalmazható módszer kerül felsorolásra.

- Beszélgetés, megbeszélés.
- Értelmes és érdemleges vitatkozás (ill. a megtanításának a kezdetei).
- Drámapedagógiai, élménypedagógiai módszerek.
- Társas és csoportos feladatok.

A tanári segédletben találhatunk ötleteket az imádságra neveléshez. Az itt ismertetett ötletek segítenek abban, hogy a hittanosokat fokozatos neveljük imádkozásra. Egyéni, kiscsoportos és a nagycsoportos formákat is ajánlunk. A módszerhez részletes leírást olvashatunk az alábbi linken: <http://refpedi.hu/mrn2017/02/>

2. BEVEZETÉS AZ ÉVFOLYAM ANYAGÁHOZ

Az ötödik évfolyam címe: Istennel a döntéseinkben. Az év központi üzenete így hangzik: Isten támogat a döntéseinkben. A tanterv koncepciójában azért erre az évre kerültek a döntéshelyzetek, mert ötödikes korban komolyabban szembesülnek a diákok a döntésekkel. A felsős életkor, új tantárgyak, más elvárások egyre több döntéshelyzetet idéznek elő, melyekkel meg kell küzdeniük.

A tanév során tehát végig a döntés áll a középpontban. Ó- és újszövetségi történeteken, valamint ezekhez kapcsolható döntéshelyzeteken keresztül a cél egyrészt a döntéshelyzetek tudatos felvállalására és kezelésre vezetés. Másrészt arra kívánunk rámutatni, hogy Isten a döntéshelyzetekben is mellettünk áll. Nem egyedül kell megküzdeni ezeket a helyzeteket sem. Isten Igéje útmutatást és tanácsot ad, vezet bennünket.

TEMATIKAI EGYSÉGEK, ÓRATERVEK

TEMATIKAI EGYSÉG: ISMERKEDÉS A BIBLIÁVAL ÉS A REFORMÁTUSSÁGGAL

Ez a tematikai egység több részből áll. A tanév elején található néhány témában az évre való hangolódás áll a középpontban. A tanév végének közeledtével pedig egyháztörténeti témák és évező óra tartozik hozzá.

A tanév legelső órája a témával való ismerkedésre és a tanév fő hangsúlyának a bevezetésére teszi a hangsúlyt.

Óra címe	Óra fő hangsúlya
Isten Igéje utat mutat a döntéseinkben	Tanévkezdő bevezető óra. Mit tegyünk, ha dönteni kell? Mi alapján hozzuk meg a döntést? Az óra témája az egész év központi gondolata: Isten Igéjén keresztül utat mutat számunkra minden helyzetben. Az óra célja, hogy a gyermekek megértsék: Isten Szava nem halott dolog, hanem a mindennapi életünkre is van üzenete.

ISTEN UTAT MUTAT A DÖNTÉSEINKBEN

Gyülekezeti óraszám: 1. egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Magyarázatos Biblia, Keresztyén Bibliai Lexikon vonatkozó szócikkei, Kálvin Kiadó, 2000. Claus Westermann: Az Ószövetség teológiájának vázlata, Budapest, 1993.)

A Biblia beszél arról, hogy Isten maga is dönt. A legfontosabb döntései a következők:

- teremtés
- bűneset ellenére szereti az embert
- szövetségekötés
- szabadítás a bűnből

A Szentírásban szó esik egyaránt egyéni és kollektív döntésről is.

Döntéshelyzet: akkor adódik, amikor szükségszerűen választania kell az embernek.

a. Döntés az Ószövetségben

Isten lehetőséget ad az embernek arra, hogy önállóan döntsön. Ez a döntés általában a jó és rossz közötti döntésre vonatkozik. Isten megmondja az embernek, hogy mi a helyes. És azt sem hallgatja el, hogy bárhogyan is választ, annak következményei lesznek. *„Tanúul hívom ma ellenetek az eget és a földet, hogy előtökbe adtam az életet és a halált, az áldást és az átkot. Válaszd hát az életet, hogy élhess te és utódaid is!”* (5Móz 30,19) A jó döntésen áldás van, a rossz döntésnek átok a következménye. A Szentírás szerint, ha az ember Isten tanácsai és akarata szerint dönt, életén áldás lesz, ha nem, akkor választásának negatív következményei lesznek.

Ádám és Éva választhatott a jó és rossz közül. Miután azonban rosszul döntöttek, viselniük kellett a döntés következményeit, sőt leszármazottaiknak is öröksége lett a bűnös természet.

A leggyakoribb döntéshelyzet az Ószövetségben a következő: bálványokban vagy a láthatatlan Istenben hinni.

Az egyéni döntések mellett az Ószövetségben sokszor kollektív döntésekkel is találkozunk. Amikor Józsué összehívta az *„egész Izráelt...”* (Józs 23,2), és felszólította a népet, hogy tartsák meg Isten törvényét, legyenek Hozzá hűségesek, akkor együtt, közösen döntöttek így: *„Mi is az Urat akarjuk hát szolgálni; bizony, ő a mi Istenünk!”* (Józs 24,18) Ezt a kollektív döntést a nép vezetői hozták, amelyet nép többi tagjának is el kellett fogadni.

Amikor Isten ott és akkor megparancsol valamit:

Vannak olyan döntéshelyzetek, amelyet során Isten egy élethelyzetben közvetlenül szólítja fel a népét vagy egy küldöttét, hogy cselekedjen. Ekkor a népének vagy a Benne hívó embernek döntenie kell, hogy konkrétan engedelmeskedik-e vagy nem.

Például:

– Miután a fáraó üldözőbe vette Izráelt, döntenie kellett a népnek, hogy elindul-e a Vörös-tengeren. *„Akkor ezt mondta Mózesnek az ÚR: Miért kiáltasz énhozzám? Szólj Izráel fiaihoz, hogy induljanak útnak.”* (2Móz 14,15)

– Isten Illés prófétát elküldte egy sareptai özvegyhez. Illés az engedelmesség mellett dönt.

– Ám mikor Isten Jónás Ninivébe küldi, ő ellenkező irányba megy. Ő az engedetlenséget választja.

Amikor Isten akkor és ott nem mondja meg, hogy mit cselekedjen az ember:

Vannak olyan döntéshelyzetek, amikor nem Isten állítja választás elé az embert, de választani kell, hogy vagy Isten akarata cselekszi-e az ember vagy nem. Ilyen helyzetek voltak Dániel életében. Leborul-e a bálvány előtt vagy nem. A döntéshelyzetekben Isten segítséget ad.

Isten a döntéshelyzeteket több módon is segíti.

Parancsolatokkal (már a döntéshelyzet előtt):

- Általános parancsolataival, tanácsaival segít Isten a döntéshelyzetekben. (Tízparancsolat) Elmondja, hogy mihez kell alapvetően igazodnia a hívő embernek, elmondja, hogy mi legyen a tetteinek a mércéje.
- Speciális parancsolatokkal is segít Isten. Vannak olyan útmutatások is a Bibliában, amelyek egy konkrét esetre vonatkoznak. Konkrét gyakorlati útmutatások segítenek a hívő embernek, hogy analógiaként értelmezze olyan helyzetekre, amelyekre nincsen konkrét útmutatás a Bibliában.

Lelkével segít a helyes választásban (a döntéshelyzet idején)

Nincs az ember akkor sem magára hagyva a döntéseivel, ha a parancsolatok nem adnak útmutatás. „A te jó lelked vezéreljen az egyenes úton!” (Zsolt 143,10)

b. Újszövetségi döntések

Az Újszövetségben előtérbe kerülnek az egyéni, Isten melletti döntések.

Egyéni döntések fajtái:

– A döntés: megtérés

Az ember Istent választja élete Urának. A 'metanoia' kifejezés jelentése szerint a gondolkodás megváltozását jelenti, és összefügg egy döntéssel. Az ember elfordul a régi életétől, helyette új életet választ. Erről beszélt Keresztelő János és erről tanít Jézus is. Jézus példázataiban a legkülönbözőbb képekkel és eseményekkel mondja el, hogy milyen következményekkel jár, ha az ember Isten mellett dönt, (igazgyöngy esetében: nagy nyereség; kősziklára épült ház esetében: biztonság.)

– Döntések: A hívő ember mindennapi döntései arról, hogy egy adott élethelyzetben, mit cselekszik, mit választ.

Jézus etikai útmutatásai segítenek a keresztyén ember döntéshelyzeteiben. A keresztyén emberek döntéseit az Újszövetségben olvasható pásztori levelekben található útmutatások segítik. Ezeket a tanácsokat lehet analógiaként használni mai kérdésekre. Isten Szentlelke Párfogóként segíti a hívő embert (Jn 13,26) a választásban is.

Közösségi döntések:

Tisztségekre való megbízás esetében közösségi döntésről van szó Isten Lelkének a vezetésével. Így történt Máttyás apostollá választása. Pál apostolt és Barnabást a Lélek vezetésével választott ki a missziói szolgálatra. „*Akkor böjtölés, imádkozás és kézzel való felrakás után elbocsátották őket.*” (ApCsel 13,3)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Kalevi Tamminen: Hogyan tanítsunk hittant?; Teológiai Irodalmi Egyesület, 1998. Cole: Fejlődéslélektan; N. Kollár Katalin: Pszichológia pedagógusoknak; Pedagógiai Lexikon, Döntés szócikk.)

Az egész év megalapozása és fő témája a bevezető órának a központi gondolata is. A kiskamaszok életében, ötödikes korban a döntések nem játszanak fő szerepet, de fontos részei az életüknek. A pszichológiai szakirodalom 3 típusú döntést ismer, melyek jelen vannak egy 11-12 éves gyermek életében is.

- a. Egyszerű – gond nélküli választás, (Pl. milyen ételt választ.)
- b. Szándékos cselekvés. Ebben az esetben már a döntő meggondolja, hogy mit válasszon. Ez a döntés kitartást és tervezést igényel. (pl. egy játék).
- c. Akarati cselekvés. Ebben az esetben a döntésekben megjelenik a lelkiismeret, a kötelességtudat. (pl. mozi vagy tanulás, szórakozás a barátokkal vagy szolgálat valaki felé.)

Ebben a korosztályban egyre több alkalommal hoznak önálló döntéseket, nagyobb kérdésekben is: pl. kivel barátkozzon, kinek a szavára hallgasson. A döntések érzelmileg érintik őket és nem is mindig tudnak mit kezdeni a döntéshelyzetekkel. Emellett kettősség is jellemzi őket: a szülőknek, egyéb felnőtteknek, barátoknak (vagy bármilyen tekintélyszemélynek) való megfelelés és a saját belső véleményük. Mivel az önállósodási tendenciák általában 4-5. osztályos korban kezdődnek, ezért a saját vélemény is ekkor kezd fontosabbá válni. A baráti kötődések, kortárskapcsolatok megerősödése miatt azonban néha a formálódó saját vélemény háttérbe szorul a barátok, és más fontosnak tartott csoportok nyomása miatt.

A katechéta abban tudja segíteni a döntéshozatal folyamatát és a jó döntések megszületését, ha nemcsak rámutat az Istentől adott normákra, hanem segíti egy tudatos és átgondolt döntés eljutásáig a tanulót.

A döntéshozatal fejleszthető képesség, melyre szükség van ahhoz, hogy valaki érett felnőtté válhasson. A pszichológiai szakirodalom a döntéshozatal képességének fejlesztésére a következő kérdéseket javasolja:

- a. Milyen alternatívák vannak?
- b. Melyiknek, milyen következményei vannak?
- c. Melyiket választanám leginkább?

A döntésekről való beszélgetés, közös játékos feldolgozás során fontos, hogy nyitott és elfogadó legyen a csoport attitűdje. Így tudják őszintén elmondani a gondolataikat a diákok. Szintén fontos szempont, hogy a katechéta ne negatív és büntető Isten képét közvetítse a döntésekről való beszélgetés során. (Pl. Isten megbünteti, ha valaki rossz utat választ.) Sokkal inkább cél annak a hangsúlyozása, hogy Isten mellettünk van életünk minden helyzetében: a döntéshelyzetekben is. Szabad az Ő tanácsát és útmutatását kérni.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös

beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje és segítséggel fogalmazza meg mit jelent a döntéshelyzet, mondjon egy példát saját életéből. ○ Ismerje a tankönyvi szöveg tartalmát segítséggel elmondani. ○ Tudja, hogy a Biblia utat mutat a döntéshelyzetekben. ○ Ismerje és segítséggel értelmezze a lecke Igéjét: Zsoltárok 25,12	beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja megfogalmazni mit jelent a döntéshelyzet, soroljon fel példákat a Bibliából / saját életéből. ○ Tudja a tankönyvi szöveg tartalmát összefoglalni, a kérdésekre válaszolni a képeket elemezni. ○ Tudja, hogy a Biblia segít a döntéshelyzetekben, mondjon erre példát. ○ Ismerje és tudja önállóan értelmezni a lecke Igéjét: Zsoltárok 25,12

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten mellettünk van életünk minden helyzetében: a döntéshelyzetekben is. Szabad az Ő tanácsát és útmutatását kérni.

Kognitív cél: Annak tudatosítása, hogy Isten Igéje útmutatás lehet minden döntéshelyzetben.

Affektív cél: A döntések érzelmi ambivalenciájának feltárása és tudatosítása.

Pragmatikus cél: Isten útmutatásának a közös keresése egy döntéshelyzetben.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetés: Mit jelent a döntés, döntéshelyzet? Milyen tipikus döntéshelyzetei lehetnek egy 5. évfolyamos fiatalnak? Hogyan jutsz el a döntésig? Kitől szoktál segítséget kérni a döntésekhez? Kitől kérhetnél segítséget, ha döntened kell, (de eddig még nem próbáltad)? Tankönyv felhasználásával: Nézzék meg közösen (vagy kiscsoportokban) a tankönyv első illusztrációját! Beszélgessünk arról, hogy mi a közös a képekben és hogyan születik meg egy döntés!	Tankönyv 8. o.
Feldolgozási javaslat	Szituációs játék A diákok tipikus élethelyzetei alapján egy vagy akár két szituáció eljátszása és átbeszélése. Minden szituáció felvázolása (eljátszása) után keressen a csoport választ arra, hogy milyen tanácsot	Szerepkártyák Ha lehet, a „Jézus Krisztus” szerepkártyát se tartsuk meg magunknak, hiszen nagyon érdekes visszajelzések

	adnának a döntési folyamatban a következő személyek: • szülő • testvér • rosszindulatú ember • legjobb barát • Jézus Krisztus Élethelyzetek a Szentírásban Gyűjtsünk össze olyan szituációkat a csoporttal, amelyben a korábban tanult bibliai történetekben valaki döntéshelyzetbe kerül. Akár segíthetjük is azzal a közös gondolkodást, hogy kiemelünk néhány személyt (pl. Ábrahám, Mózes), és az ő konkrét döntéshelyzeteiket gyűjtjük össze. Beszéljünk ezekről a helyzetekről. Ha van Biblia a csoportban, akkor keressünk ki is egy történetet, és olvassuk fel közösen! Tankönyvi képelemzés (Isten Igéje utat mutat a döntéshelyzetekben is.) Nézzük meg közösen a tankönyvi lecke 2. oldalán található képet. Mit fejez ki ez a kép? Mit sugall? A képről való beszélgetés során olvassuk el közösen a fölötte található „Tudod-e?” részt.	szülehetnek abból, hogy mit gondolnak Jézus tanácsáról a gyerekek. Javaslat: A történetek felidézéséhez használhatjuk az Egyéb ötleteknél található táblázatot.
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai.	Munkafüzet
Házi feladat	Megfigyelés: A mai napon is sok döntést hoztál. Az egyik döntésedet most magadban gondold át az alábbiak szerint: • Válassz ki egyet, amit jó döntésnek tartasz! • Gondold át, hogy miért tudtál jól dönteni. • Gondold át, hogy mi vagy ki segített neked abban, hogy jól tudj dönteni. • Gondold át, hogy miért tudtál jól dönteni. • Gondold át, hogy könnyű vagy nehéz volt ez a döntés. • Adj tanácsot magadnak a későbbi döntéseidhez.	Fénymásolt leírás a feladatról. Fontos! Ha ezt a feladatot adjuk, akkor a következő órán beszéljük meg a gyerekek tapasztalatait a feladat kapcsán. Ne kérdezzük azt, hogy mi volt az adott döntés. A feladat végrehajtásának a tanulságait vegyük számba. Megkérdezhetjük, hogy milyen tanácsot adtak maguknak. Ennek a megosztása önkéntes legyen. Ha nem végezték el a feladatot, akkor annak a tanulságait.

		Ebben az esetben óra elején érdemes pár percben elvégezni.

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 8-9. oldal

A képen látható:

Négy táblakép: kérdőjelek, útjelző tábla, egy lány az utcán, piros-zöld gomb = igen-nem. A 9. oldalon egy lány Bibliával a kezében – illusztráció.

Szöveg:

Mi a közös a képekben? – feladat-instrukció, ismeretközlő szöveg a döntésről és a következményekről, a Biblia segít a döntéseinkben, hogy tudatosan, Isten törvényeinek útján járjunk.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg a képtáblákat! Mit jelképeznek a kérdőjelek? Mire utalnak?
- Mit ábrázol a második képtábla? Láttál-e már ilyen útjelző táblát? Mire való? Kik használják és miért?
- Min töpreng a kislány a harmadik képen? Mit kereshet? Honnan kap választ a kérdéseire?
- Mit jelent a két szín a negyedik képen? Hol látsz ilyen lámpákat? Miért állították ezeket oda? Miben segítenek az embereknek?
- Mondjatok olyan történeteket, amikor választani kellett két-három lehetőség között! Hogyan döntötted el, hogy melyik lesz a helyes választás? Kértél tanácsot valakitől? Miért? Megfogadtad a tanácsot? Megérte hallgatni a tanácsra?

Szövegelemzés:

- Figyeljétek meg! Mikor vagyunk döntéshelyzetben? Mondjatok példát!
- A döntéseinknek következményei vannak. Mondjatok példát!
- Vannak könnyű döntések. Mondjatok rá példát!
- Vannak nehéz döntések az életünkben! Mondjatok rá példát!
- Kitől szoktatok segítséget kérni a nehéz döntésekben?
- Keressétek meg azt a részt a szövegből, amelyik a Szentírásról szól!
- Miben segíthet nektek?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Azt az embert, aki féli az Urat, oktatja ő, hogy melyik utat válassza.”

1. Mit jelent az a kifejezés, hogy „féli az Urat”? Válassz az alábbi kifejezések közül!

- fél tőle
- tart tőle
- odafigyel rá
- figyel
- úgy tesz, ahogy elvárják
- betartja, amit mondanak neki

2. Téged ki szokott oktatni? Sorold fel!

EGYÉB ÖTLETEK

1. Bibliai döntések

Az óravázlat Feldolgozási javaslatához használhatjuk az alábbi táblázatot. A hittanosokat kiscsoportra osztjuk, és a táblázatot kitöltetjük.

Mivel itt nem a bibliaismereti számonkérés a cél, hanem a döntéshelyzetek elemzése, ezért minden csoportnak megadhatunk 1-2 bibliai személyt, akinek a döntését átgondolhatják.

A bibliai személyek kiválasztásánál keressünk jó és rossz döntéseket, kisebb és nagyobb jelentőségűeket. Beszélgethetünk arról is, hogy Jézus vállalt a halált értünk.

A feladat végén érdemes a Tudod-e?- részt elolvasni.

Bibliai személy neve:					
Miben kellett döntenie? Milyen lehetőségek közül választhatott?	Mi lett a döntésének a következménye?	Mi vagy ki befolyásolta a döntését? (Több választ is írjatok!)	Véleményetek szerint jól vagy rosszul döntött?	Mi lett volna a következménye annak, ha máshogyan dönt?	Mit tanulhatunk ebből?

Példa:

Bibliai személy neve: Ádám					
Miben kellett döntenie? Milyen lehetőségek közül választhatott?	Mi lett a döntésének a következménye?	Mi vagy ki befolyásolta a döntését? (Több választ is írjatok!)	Véleményetek szerint jól vagy rosszul döntött?	Mi lett volna a következménye annak, ha máshogyan dönt?	Mit tanulhatunk ebből?
Eszik-e a tiltott gyümölcsből vagy nem. Engedelmeskedik-e Istennek vagy nem.	Isten kiüzte az Édenkertből. Nehéz lett az élete. Istent már nem láthatta szemtől szembe. Minden ember bűnösnek születik azóta.	Sátán. Éva. Kíváncsiság	Rosszul, mert nem gondolt Isten tiltására, és nem gondolt a következményekre	Ott maradhatott volna az Édenben. Talán még mindig ott lehetnénk	Ha rosszul döntök, akkor lehet, hogy azzal egy másik ember is rosszul jár. Át kell gondolni jól a fontos döntéseket. Hallgatni kellene mindig Istenre.

- Mielőtt a kiscsoportok egyenként megoldják a feladatukat, akár közösen is kitölthetünk egy táblázatot a teljes csoporttal. Így pontosan megértik, hogy mi a feladat.
- Beszéljük meg a válaszokat a táblázat kitöltése után.
- Ha szeretnénk rögzíteni a tanulást, akkor további feladatul adhatjuk, hogy a tanulás alátámasztásához találjanak egy szituációt a saját életükből. Ezt a döntéshelyzetet játssza el a csoport, és mutassák be egymásnak.

2. Beszélgetés képek alapján

Tipikus döntéshelyzetek összegyűjtéséhez bevihetők különböző újságokból kivágott képek. Ezekből párokban vagy kiscsoportokban (de akár egyénileg is) választhatnak a fiatalok. A kiválasztott kép alapján beszélgethetnek arról, hogy milyen tipikus döntéshelyzet kapcsolódik ahhoz a képhez.

Javasolt kérdések a képekhez:

Nehéz vagy könnyű döntésről van szó?

Mikor nehéz vagy mikor könnyű dönteni egy ilyen élethelyzetben?

Mi nehezítheti vagy könnyítheti meg a döntést?

Hogyan segíthet a döntésben, ha valaki Istenben hisz?

Milyen segítséget lehet egy ilyen döntéshelyzetben igénybe venni?

Mi lehet a következménye, ha valaki jól dönt?

Mi lehet a következménye, ha valaki rosszul dönt?

Mi történik, ha nem dönt valaki?

Mit kérhetünk ilyen élethelyzetben imádságban Istentől?

3. Szituációs játék

A szituációs játék során kérhetjük a tanulóktól, hogy „kisfilmként” játsszák el a döntéshelyzetet. Ha ügyes és kreatív csoportról van szó, néhol „megállíthatjuk” a filmet, és megszólaltathatunk egy-egy szereplőt. Mindenképpen legyen arra idő és lehetőség, hogy átbeszéljük az eseményeket. A szituáció során szót lehet arról ejteni, hogy milyen érzések állhatnak egy-egy helyzet háttérében. Néhány szituációs javaslat:

- a. Marci dolgozatot ír irodalomból. Nem tanulta meg elég alaposan a leckét, de szeretne jó jegyet kapni. Mit tegyen?
- b. Tamást buliba hívja az egyik barátja, akinek a középiskolás testvére rendez a házibulit. Tamás jól tudja, hogy ezen a bulin 16-18 éves fiatalok lesznek főként, akik többsége rendszeresen iszik, dohányzik, és a drogot is kipróbálta már. Nem tudja, hogy mit tegyen.
- c. Szilvi szívesen teszi azt, amit a barátai is. Igaz, néha érzi, hogy nem helyes, amit ők tesznek. Jó barátságban van Krisztivel, de csak titokban. Krisztit nem mindenki kedveli. Ő egy másik osztályba jár. Szünetben éppen az udvarra szalad, amikor látja, hogy Krisztit néhány osztálytársa gúnyolja. Ezekkel az osztálytársakkal jó barátságban van ő is. „Nézd már, nem úgy néz ki, mint valami nyúl, ezekkel a fogakkal?”- kérdezi tőle az egyikük, Krisztire mutatva. Mit gondolsz, mit tesz Szilvi?
- d. Marika az iskola folyosóján talál egy borítékot, amiben 2000 Ft van. Nagyon megörül, és elteszi. Már azt is eltervezi, hogy mit kezdjen a pénzzel, amikor látja, hogy az egyik

másodikos gyerek a folyosón sír, mert elvesztette az osztálypénzt, amit be kellene fizetnie. Mit tegyen Marika?

- e. Misi osztálytársa két hete nem volt iskolában. Előző este látta a parkban, de nem volt egyedül. Elég furcsa kinézetű fiatalokkal beszélgetett. Amikor Misi ráköszönt, alig akart válaszolni neki. Majd – amikor a többiek már messze jártak – visszaroht hozzá, és elég agresszíven azt kérte tőle, hogy ne mondja el senkinek, hogy látta. Az osztályfőnöke másnap elmondta az osztályának, hogy a fiú eltűnt és keresik a szülei. Mit tegyen Misi?

4. Imádságra nevelés

a) Imádság tartalmának előkészítése Párok alkotása. Lapok kiosztása. Feladatutasítás: Írjátok le legalább 3 dolgot, amiben ma döntenetek kellett. Ha készen vagytok, akkor írjátok le legalább 3 újabb dolgot, amiben ezen a héten döntenetek kellett. b) Imádság témájának kiválasztása Feladatutasítás: Válasszatok ki a döntések közül kettőt, amelyekről azt gondoljátok, hogy ezek a legfontosabb döntések azok közül, amiket leírtatok. Írjátok fel ezeket egy lapra. c) Imádkozás Feladatutasítás: Álljunk körbe, hajtsátok össze a lapokat, tegyétek a kosárba. A felírt legfontosabb döntéseiteket imádságba foglalom. Az imádság végén együtt mondjunk rá Áment. Javaslat: Az imádságot kezdheti a hittanoktató az aranymondás átfogalmazásával: Mennyei Atyánk! Benned bízunk, Téged félünk, Istenünk. Kérünk Téged, hogy oktass minket, hogy tudjuk, hogy melyik utat kell választanunk. Segíts nekünk helyesen dönteni, amikor: ... (itt kezdődik a lapok kibontogatása és felolvasása) Ámen. d) Lezárás A hittanoktató az aranymondással zárja az imádkozást: „Azt az embert, aki féli az Urat, oktatja ő, hogy melyik utat válassza.”	műfaj megfogalmazás imádkozás csoport felosztása kapcsolódás hely fejlesztési terület hittanosok hittanoktató eszközök	kérés hittanoktató hangosan párok aranymondás: „Azt az embert, aki féli az Urat, oktatja ő, hogy melyik utat válassza.” (Zsolt 25,12) óra közepe vagy vége • témát készítenek előírásban • magukban követik az imádkozást megfogalmazza az imádságot a hittanosok által megadott gondolatok alapján • lapok jegyzeteléshez (A/5) • kosár

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„Milyen szót tudnál kirakni a következő betűkből? Mit jelent ez a kifejezés? Beszéld meg a padtársaddal és közösen fogalmazzátok meg! SDNTÖÉ LYHEEZT”

Instrukció:

Ha nehezebben tudnak a betűkkel boldogulni a csoportban, betűkártyákat vihetünk be, aminek a segítségével megpróbálhatják kirakni a megfejtést.

Megoldás:

döntéshelyzet

2. feladat:

„Sorolj fel legalább 5 tipikus helyzetet, amikor döntened kell! Válaszd ki az egyiket, és rajzold le! Címet is adhatsz a rajzodnak!”

Instrukció:

Akár közös rajz, plakát is készülhet az egész csoport (vagy kiscsoportos bontásban). Ekkor nem a munkafüzetbe, hanem egy önálló lapra, csomagolópapírra, stb. készülhet el a rajz. Lehetőség van kreatív módon (ragasztással, mozaik módszerrel, stb.) készíteni az alkotást.

3. feladat:

„Karikázd be azt az állítást, ami szerinted igaz! (Többet is választhatsz.) Beszéljétek meg közösen az állításokat!

- a) Dönteni könnyű.
- b) A döntéssel következmények járnak.
- c) Vannak jó és rossz döntések.
- d) A döntés előtt fontos tanácsot kérni.
- e) Dönt

Instrukció:

Interaktívvá tehető a feladat, hogyha arra kérjük a csoportot, hogy a feladat elvégzése után:

- a) Álljanak fel azok, akik az adott állítást bekarikázták. (Előtte olvassuk fel.)
- b) Egy kötelet húzzunk ki a teremben. (Tegyük le a földre, pl. ugrálókötél is jó.) Aki igaznak tartja a felolvasott állítást, az lépjen az ugrálókötél másik oldalára. Beszéljük meg, hogy miért gondolják igaznak az adott állításokat!

4. feladat:

„Te hogyan fejeznéd be az alábbi állításokat? Mondj rájuk példákat! A jó döntés.... A rossz döntés....”

Instrukció:

A feldolgozás során ötletbörzét is lehet tartani a témában. Arra is adhatunk lehetőséget, hogy kiscsoportban többféle választ találjanak (vagy egyet) fogalmazzanak meg a csoportok, amiről aztán lehet beszélgetni.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK

Református énekeskönyv: 274. dics. 1. és 4. verse: Ki Istenének átad mindent...

Református énekeskönyv: 485. dics. Jézus Krisztus szép fényes hajnal...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az Ének: 246. Kész az én szívem

Dicsérjétek az Urat: 6. Szolgáljál vigadozva – kánon

TEMATIKAI EGYSÉG: AZ ELSŐ DÖNTÉSEK

Mózes 1. könyvének 1-11. fejezetét őstörténeteknek nevezzük. Olyan történetek gyűjteményét jelenti, amelyek az emberiség első korszakában zajlottak, mintegy másfél ezer éves időszakban. A történetek az egész emberi nemzetségre vonatkoznak. Az őstörténetekhez tartozik a teremtéstörténet, a bűnbeesés története, a bűn tovább öröklődésének a története (Káin és Ábel), az özönvíz és Babel tornyának a története. Az emberiség kezdetének a történeteit a hit fényében lehet helyesen értelmezni.

A tematikai egységhez a következő témák tartoznak:

Témakör	Cím, téma, igehely	Óraszám	
		Gyülekezet	Egyházi isk.
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1–2,4)	0	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntésre hív: az ember döntése (1Móz 2,4–25; 1Móz 3)	1	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Babel tornyának története (1Móz 11,1–9)	1	1
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindent szabad nekem? (1Kor 6,9–13) (Babel tornya)	0	1

A tematikai egység minimum követelménye az MRE hit- és erkölcsstan kerettanterv alapján a következő történetek korosztályszintű ismerete: bűneset, Babel tornya.

ISTEN DÖNTÉSE: A VILÁG TEREMTÉSE

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Magyarázatos Biblia; Dr. Török István: Dogmatika, Free University Press Amsterdam, 1985. Karl Barth: A keresztyén tanítás a Heidelbergi Káté alapján, Kálvin Kiadó, Budapest, 2013. Rózsa Huba: Az Ószövetség keletkezése, Szent István Társulat, Budapest, 1986.)

A teremtéstörténet:

Bizonyságtétel:

A teremtéstörténet olyan időszokról vall, amelyet emberi tapasztalat nem támaszthat alá. Az emberiség kezdetét és az első írásbeli feljegyzést több mint százezer év választja el egymástól. A bibliai teremtéstörténet egy bizonyságtétel arról, hogy a világot a Szentháromság Isten teremtette. Nem természettudományos írás, hanem a világ isteni eredetéről tanúskodik. Ebben az értelmezésben az üdvtörténet szempontjából kell megközelíteni. A fő hangsúly így fogalmazható meg: Minden, ami csak van, a létezését Istennek köszönheti. A Szentírás arról vall, hogy a világ nem a véletlen műve, szavával a semmiből teremtette, akarata és terve szerint szeretetből.

Jézus és a teremtés:

Az Újszövetség bizonyságtétele szerint Jézus is jelen volt a teremtésnél: „...minden általa és reá nézve teremtett” (Kol 1,16) „...nekünk mégis egyetlen Istenünk az Atya, akitől van a mindenség, mi is őérte, és egyetlen Urunk a Jézus Krisztus, aki által van a mindenség, mi is őáltala.” (1Kor 8,6)

A teremtéstörténet leírása:

A teremtés fogalma:

Isten előhívja a létet a semmiből. Ez a dogmatikailag ún. „Creatio ex nihilo.”

A történet leírása:

Szentírás kétszer írja le a teremtés történetét egymás után. A teremtés során először Isten a káosz hatalmát megfékezve rendet teremtett, aztán megalkotta a világ alapjait, majd az élőlényeket.

A teremtés értékelése:

Isten a világot jónak értékeli. Minden, amit megalkotott Isten a teremtési céljának megfelel, ezért jó. A világ létezésének értelme és célja Istenben van. A világ Isten üdvtervének, szövetségének és dicsőségének a színhelye. A Gonosz eredetéről nem beszél a Szentírás csak a tényét közli.

A teremtő Istenben való hit következményei:

Hála: Miután az ember megérti, hogy maga is Isten teremtménye, csak hálával válaszolhat erre a tudásra. Hála az életfeltételekért, a földi élet szépségeiért.

Élet tisztelete: Mivel az életet Isten adja, adta, ezért csak neki van joga az élet fölött rendelkezni.

Reménység: Isten a világ tulajdonosa, tehát nem gazdátlan, tehát sorsa nem reménytelen. Ez a teremtő erő jelenik meg Jézus csodáiban is.

Felelősség: Isten feladatot adott az Édenkertben az embernek: „művelje és őrizze” (1Móz 2,15). Így az ember felelős a teremtett világotért. Ez a felelősség érvényes az Édenkertből kiűzetett első emberpár minden leszármazottjára is. A felelősségnek meg kell mutatkoznia abban, ahogy a környezetünkkel bánunk.

A gondviselő Istenbe vetett hit: Aki adta az életet, nem akarja visszavenni, hanem hatalmával fent is tartja és megőrzi. (Káté 1. kérdés-felelet)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az ötödikes gyerekek nagy része már ismeri a teremtéstörténetet. Ugyanakkor ebben a korban tanulják az evolúciót, és történelemből az ősemberek időszakát. Még a hívő családok gyermekei esetében is komoly kérdéseket vet föl ez a kettősség. A hittanórákon fontos annak a hangsúlyozása, hogy a Biblia nem természettudományos ismereteket akar adni, hanem egy hitvallás. Ebben a hitvallásban az ókori világ nyelvén mondja el a Szentírás azt, hogy a világ nem véletlen szüleménye, hanem Isten teremtéséből állt elő.

Az is fontos, hogy a katechéta ne féljen a kíváncsiskodó, vagy éppen kételkedő kérdésektől, hanem őszinte légkörben történjenek a beszélgetések. Ez alkalom arra is, hogy saját hitvallásáról bizonytságot tegyen a lelkipásztor/hittanoktató.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátoritással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje a teremtés történetét, segítséggel tudja elmondani.○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani a férfi és nő teremtésének történetét.○ Ismerje és segítséggel értelmezze a lecke Igéjét: 1Mózes 1,31	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Legyen képes a tankönyvi szöveg alapján elmondani a teremtés történetét.○ Hálából fakadóan a gyermek is keresse a saját felelősségi területeit, és tudjon példákat mondani erre.○ Legyen képes a tankönyvi szöveg alapján elmondani a férfi és nő teremtésének történetét.○ Ismerje és önállóan értelmezze a lecke Igéjét: 1Mózes 1,31

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten a világ Teremtője

Kognitív cél: A teremtésről való korábbi bibliai és természettudományos ismeretek felidézése. Annak tudatosítása, hogy mindennek a kialakulása Isten döntése.

Affektív cél: A hála és a felelősség érzésének felébresztése a gyermekekben a Teremtő Isten és a teremtett világ iránt.

Pragmatikus cél: Lehetőség teremtése a beszélgetésre: ki miért felelős a teremtett világban.

	6. nap: világosbarna 7. nap: arany Megbeszélhetjük a gyerekekkel, hogy mit gondolnak, hogy miért kapta az adott nap az adott színt. 1. Instrukció: csukott szemmel • Hunyjátok le a gyerekek a szemeteket! • Mit láttok? Magyarázat: A világ a teremtése előtt teljesen sötét volt. Fények nélküli semmi és sötét. • Tartsátok a szemeteket becsukva, amíg felolvasom nektek a teremtés első és második napjáról szóló igeszakaszt! (1Móz 1,1–8) Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1. feladat „Mi mindent teremtett Isten?” Szófelhő szavainak megbeszélése. Feladat: Rajzold le azt, ami neked a legfontosabb a teremtéstörténetből! Adj címet is a rajzodnak! 2. Instrukció: személyes tapasztalatok • Voltál már vízparton? • Milyen a hullámozó víz? • Milyen a folyó víz? • Milyen a part? • Miért volt fontos, hogy elválassza Isten a tengereket és a szárazföldet? Keressék meg a gyerekek a harmadik napról szóló igeszakaszt: 1Móz1,8–13. Olvassa fel egy jól olvasó gyermek! • Milyen növényi tulajdonságot emel ki az Ige? • Miért pont a magot hangsúlyozza? • Neked melyik a kedvenc virágod és a kedvenc fád? 3. Instrukció: Beszéljük meg! • Keressétek meg, és olvassátok fel a negyedik napról szóló igeszakaszt: 1Móz1,14–19. • Milyen égi „világító testeket” ismertek?	Igeértés, képzelőerő fejlesztése Munkafüzet 8. o. 1. f. Képi jel alkotása, vizuális intelligencia fejlesztése Személyes tapasztalatok, azonosulás Tankönyv Igeértés fejlesztése Természetismereti információk beépítése

	• Miért van szükségünk a Napra? • Mi lenne a Földön, ha nem világítana a Nap? • A Hold, a bolygók és csillagok mozgása mit jelez az ember számára? Ha van rá lehetőség, megnézhető egy videó a naprendszer bolygóiról (pl. ezt: http://www.youtube.com/watch?v=M66Ft0w61Xo), (További lehetőség: vigyünk be képet az éjszakai égboltról, és beszéljünk a bolygókról, csillagokról. • Mely bolygókat illetve csillagképet ismeritek fel? 4. Instrukció: Játékosan Keressétek meg, és olvassátok fel az állatok teremtéséről szóló részt: (1Móz 1,20–25) • Hány teremtés-napról van itt szó? • Milyen állatokra utalnak a bibliai kifejezések? Játék: Mindenki válassza ki a felsoroltak közül, melyik a kedvenc állata! Egy-egy vállalkozó gyerek testmozgással játssza el, a többiek pedig találják ki, mire gondolt. • Kit teremtett meg utoljára Isten? • Vajon miért ő az utolsó? Keressük a választ az igében! • Olvassa fel 1-1 tanuló a férfi és a nő teremtésének a történetét! Kapcsolódó feladatok: Munkafüzet 2-3. feladat 6. Aranymondás „És látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó.” (1Móz 1,31) 7. Instrukció: kreatív imádsággal • Olvassa el egy tanuló a 7. napon történeteket, 1Móz 2,1–3. Ezután közösen zárhatjuk az órát egy kreatív imádsággal.	Tankönyv Igeértés, régi és új természetismereti információk aktiválása, Tankönyv Igeértés, régi és új természetismereti információk A videó 2 perces, nincs hozzá szöveg, csak animáció. Mozgásos-mímes játék, beleélés Tankönyv Igeértés, véleményalkotás TK 11. o. Munkafüzet Beszélgetés, véleményalkotás

	• Ülünk körbe, a kör közepébe helyezzünk egy kisasztalt gyertyával. • Egy imára hangolódó énekkel csendesdjünk el, (Szívem csendben az Úrra figyel, Az Úr van itt, Imádkozzatok és buzgón, Atyám én imádlak) közben gyűjtsuk meg a gyertyát. • Adjunk körbe egy kosarat, amelybe előre kivágott szirmokat helyeztünk. Mindenki vesz egy szirmot. • Míg körbejár a kosár, elmondhatjuk röviden az instrukcióinkat az imaközösséghez, ezzel is ráhangolva őket. Kezdhetjük mi a sort, ezzel is példát adva a többieknek. A szirmunkat elhelyezzük a gyertya körül, és közben elmondjuk a rövid, egy mondatos imádságunkat. Mire körbe érünk, a gyertya körül egy virág alakul ki. Ha több színű szirmot használunk, többkörös imádságot is lehet tartani. Az első lehet a hálaadó az egyik színű szirmmal, a második a bűnbánó egy másik színnel, a harmadik a kérő, vagy az egyikkel egy állatot, másikkal egy növényt... köszönünk meg. Énekjavaslat: RÉ 160. dicséret: • „Minden teremtett állatok”	
Munkáltatás	1. Előkészítő feladat mindkét munkáltatáshoz: A gyerekeket hat csoportba osztjuk, és minden csoport számára kijelöljük az olvasmány megfelelő bekezdéseit (az alábbi igeszakaszok szerint). 1. csoport: 1. és 2. nap: világosság és sötétség, ég és vizek szétválasztása (1Móz 1,1–8) 2. csoport: 3. nap: szárazföld, tenger, növények: (1Móz1,9–13) 3. csoport: 4. nap: égitestek, nappal, éjszaka: (1Móz 1,14–19) 4. csoport: 5-6. nap: vízi állatok, madarak, szárazföldi állatok: (1Móz 1,20–25) 5. csoport: 6. nap: ember: (1Móz 1,26–31; 1Móz 2,4–25) 6. csoport: 7. nap. (1Móz 2,1–3)	Tankönyv

	A kórusban minden tanuló együtt mondhatja: „És látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó.” (1Móz 1,31)	
Házi feladat	Gyűjtsetek érdekességeket, és állítsatok össze egy rekordlistát a teremtés csodáiból. (Pl.: legnagyobb bolygó, leggyorsabban futó állat, legmélyebb tenger, stb.)	Vizuális és nyelvi intelligencia fejlesztése. Könyvtár- és internethasználat.

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Video az Univerzumról és az emberről:

<https://www.youtube.com/watch?v=jfSNxVqprvM&t=42s>

Letölthető képsorozat:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/creation/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 10-11. oldal

A képen látható:

Kígyószerű díszítés az oldal szélén

A szöveg:

A teremtéstörténet.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

Szövegelemzés

- Olvassátok el a lila keretes szöveget! Mit mond a Biblia a világ teremtéséről?
- Figyeljétek meg a mi mindent teremtett az ÚR! Olvassátok el a teremtéstörténetet!
- Soroljátok fel, mi mindent teremtett az Isten!
- Amikor megnézte Isten, amit teremtett, mit mondott? Miért mondta?
- Milyen kertet teremtett? Milyen volt ez a kert?
- Milyen különleges fákat teremtett? Milyen volt az egyik fa? Milyen a másik?
- Hogyan teremtette Isten az embert? Kit adott mellé segítőtársnak?
- Hogyan élhetett ott az emberpár? Mi volt a dolguk? Mit kellett tenniük?
- Neked mi a földön a dolgod? Mit kell tenned? Miért kell felelősséget vállalnod?
- Hogyan kell döntened, ha sor kerül rá? Kire kell hallgatnod, hogy jó döntést tudj hozni?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„És látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó.”

Mit teremtett Isten?

- Mit mondott Isten, amikor látta a teremtett világot?
- Nézz szét te is! Mit látsz?
- Mit tehetsz azért, hogy jó legyen a körülötted lévő világod?

II. feldolgozásjavaslat

Teremtéstörténet árnyjátékkal

1. Előkészítés:

Az óra előtt készítsük elő az árnyjátékparavánt, ami nem más, mint egy kifeszített fehér vászon, vagy keretre erősített íves pauszpapír, és a mögötte elhelyezett fényforrás (pl: erős olvasólámpa, írásvetítő, diavetítő). Továbbá készítsük elő a szükséges anyagokat, eszközöket minden csoport számára: kartonok, hurkapálca, olló, ragasztó.

A pedagógiai célú bábjátékról, és benne az árnyjátékról is hasznos tudnivalókat találunk a következő linken:

http://ofi.hu/sites/default/files/ofipast/2013/11/szin_bab_modszertani_segedlet.pdf

Az interneten találunk leírásokat az árnyjáték készítéséhez.

Amire szükség van alapvetően:

- keret (pl. kartondoboz)
- fényforrás (hátról világítja meg a színházat)
- feszített fehér vászon, rizspapír/sütőpapír
- bábok

Lásd még: B. Tóth Klára – Borda Mátyás: Kavicsszínházról a bibliai terepasztalig (22-24. old.)

2. Minden csoport önállóan olvassa el a számára kijelölt olvasmányrészt, és együtt oldják meg a munkafüzet megfelelő feladatát.

3. A rendelkezésre álló anyagok és eszközök segítségével készítsék el az adott nap/napok árnyjátékához szükséges síkbábót. Legalkalmasabb anyag a fekete fotókarton, a kivágott figurákra hurkapálcát erősítsenek!

Ötletek az árnyjátékhoz:

Megjelenítés során ügyelni kell majd arra, hogy a bábokat szorosan a paravánhoz kell tartani, különben homályosak lesznek a képek

1. csoport: 1. és 2. nap

Világosság, sötétség: Sötét terem, sötét paraván, felkapcsolják mögötte a reflektort – lehet pulzáló sötét-világos ritmus.

Ég, vizek szétválasztása: Felhők, hullámok előbb egymásra csúsztatva, majd lassan különválnak.

2. csoport: 3. nap

Szárazföld, tenger: hullámok kettéválnak, előbukik a föld (félkör), egyre szélesebb lesz. Növények megjelenése.

3. csoport: 4. nap

Égitestek megjelenése és vándorlása.

4. csoport: 5-6. nap

Vízi állatok, madarak, szárazföldi állatok megjelenése, mozgása.

5. csoport: 6. nap Két emberalak, férfi és nő megjelenése, mozgása.

1-5. csoport: 7. nap

A gyerekek kijönnek a parván elé, és közösen eléneklik a 160. dicséretet („Minden teremtett állatok”). Új versszakokkal is bővíthetitek (lásd a fenti énekajánlást.)

4. A bábok elkészítése után játsszák el a gyerekek az árnyjátékot, melyhez a narráció az olvasmány adott szakasza legyen! Vasárnap a gyülekezetben is bemutatathatók a játékok.

III. feldolgozás javaslat

Teremtéstörténet az informatika teremben

1. Előkészítés:

Alakítsunk 5-6 kiscsoportot! El kell kérni az adott órára az informatika termet, internet hozzáférést kell biztosítani 5-6 számítógépen, amelyből állítsanak össze képsorozatot vagy PowerPoint bemutatót! A képek aláírása a megfelelő Ige legyen a kijelölt szakaszból.

2. A csoportok mutassák be egymásnak munkájukat!

A bemutatóhoz zenét is kereshettek.

A különféle feldolgozási javaslatok bővíthetők egy egyszerűbb, akár helyben megvalósítható árnyjáték verzióval: egyszerű papírlapokból, ollóval vagy tépéssel kialakított figurákat helyezünk az írásvetítő üvegére, ott mozgatjuk, formáljuk és kész is az árnyszínház. Ez nem igényel külön beszerzendő dolgokat, felállítandó paravánt, stb. Akár ezt is fel lehet fejleszteni előadás-szintre, zenei vagy olvasásos hangaláfestéssel.

EGYÉB ÖTLETEK

1. Imádságra nevelés

ISTEN DÖNTÉSE: A VILÁG TEREMTÉSE (OLVASMÁNY)	
Hat nap a) 6 kiscsoport 6 nap	műfaj hála

Minden kiscsoport kap egy számot 1 és 6 között. Ez a szám jelzi, hogy melyik csoporthoz melyik teremtségi nap tartozik. Feladatutasítás: Olvassátok el a tankönyvből a napotokhoz kapcsolódó leckeszöveget, ami a bibliai leírást tartalmazza. b) Imádság megfogalmazása Feladatutasítás: Írjatok egy hálaimádságot a napotokhoz. c) Imádkozás Feladatutasítás: Álljunk körbe. Minden csoport olvassa fel az imádságot. d) Aranymondás Hittanoktató lezárja az imádságot az aranymondással: „És látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó.”	megfogalmazás imádkozás csoport felosztása kapcsolódás hely fejlesztési terület hittanosok hittanoktató eszközök További ötletek: • Minden egyes nap kapcsán mondott imádság végén a hittanosok elmondják az aranymondást.	kiscsoport hangosan a kiscsoportok 6 kiscsoport • TK 10-11. o. • aranymondás: „És látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó.” (1Móz 1,31) óra közepe vagy vége Igérete ráfelelő imádság • imádság szövegének megfogalmazása • imádság szövegének felolvasása kísér • TK • kártya az imádság leírásához

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

4. feladat:

„Milyen felelősség jár azzal, hogy Isten az embert megbízta a föld őrzésével és művelésével? Te hogyan vehetsz részt ebben a felelősségben? Sorolj fel példákat!”

Instrukció:

A feladat megoldását érdemes párban vagy kiscsoportban elvégeztetni.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK

Református énekeskönyv: 8. zsolt. 1.3.7-8. verse: Ó, felséges Úr...

Református énekeskönyv: 160.dics. Minden teremtett állatok (+HK 2. v. új)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az Ének: 157. Felséges Isten – dall. RÉ 225. dics. Nagy hálát (+DU)

Dicsérjétek az Urat: 28. Zengjétek Istennek – kánon

2. LECKE: ISTEN DÖNTÉSRE HÍV: AZ EMBER DÖNTÉSE

(1Móz 3,1–24)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985. Heidelbergi Káté; Fekete Károly: A Heidelbergi Káté magyarázata, Kálvin Kiadó, 2013. Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, 2000.)

A bűneset:

A bűnbeesés története arra felel, hogy hogyan vált az ember olyanná, amilyen most, azaz esendővé, bűnössé.

A bűnbeesés történései 3 lépésbe sorolhatók:

- Isten parancsa, tiltása: Tilos enni egy adott fáról.
- Kétkedés: A parancs után a Sátán kétkedést ébresztő hangját meghallgatja az ember. Elhiszi a rosszat Istenről, és bizalma meginog a Teremtőjében. Hallgat a kísértő szóra.
- Parancsszegés: Ádám és Éva Isten parancsa ellenére cselekszik.

A bűneset következménye:

Az Ádám név személynév és egyben az egész emberi nemet jelenti. Így az első emberpár engedetlenségénél az egész emberi nemzetség jelen van, így a következménye az egész emberi nemzetségre kihatott. Ez által az egyetlen engedetlenség által az ember eredeti büntelen állapota szűnt meg. A büntelen állapotban az ember képes volt nem vétkezni. Miután az emberi természet megromlott, az ember már nem képes többé nem vétkezni. Nem képes az eredeti, tökéletes kapcsolatra Teremtőjével.

Az ember bűnös természete megmutatkozik abban, hogy természet szerint hajlandók vagyunk arra, hogy Istent és felebarátunkat gyűlöljük (HK 5. káté kérdés-felelet). A bűn hatása: az emberi kapcsolatokat rombolja, nem csak arra az emberre van hatással, aki elköveti, hanem a másik emberre is, aki ellen a bűnt elkövetik. A bűneset következménye: az ember eltéveszti a célt. A bűn tehát céltévesztés, Isten elleni engedetlenség és lázadás. A bűnbeesett ember ismeri a jót, mégsem cselekszi. A bűnbeesett ember folyamatosan megszegi az szeretet törvényét, ezért megváltásra szorul.

Mi a bűn?

A Biblia a bűn eredetét nem magyarázza, csak a tényről tájékoztat az ember elé a Szentírás. Az első bűn lényegét tekintve: engedetlenség volt. Isten szabadságot adott az embernek, hogy eldöntse, hogy akar-e engedelmeskedni neki vagy nem. Az első emberpár szabadságában vétkezett. A bűn lázadás Isten ellen, szembeszegés a törvényével. A bűn akkor is Isten elleni lázadás, ha egy másik teremtmény ellen irányul. A Szentírás több metaforát is használ a bűnre: teher, adósság, céltévesztés, letérés az útról, eltévelyedés, hűtlenség, szolgaság. A bűn következménye (és büntetése) a szenvedés és a halál. A bűn a bűnös, megromlott természetet jelenti. Az a bűn, hogy az ember Isten nélkül akart élni, anélkül, hogy a Teremtőtől fogadja el, hogy mi a jó és a rossz. Ez a lázadás. Természet szerint minden ember bűnös, akkor is, ha a cselekedetei a világ szemében jók. A bűn átkától kizárólag Jézus kereszthalála szabadíthat meg.

Bűn hatalmának legyőzése:

A Biblia alapvetően mindig a bűnbocsánat összefüggésében beszél a bűnről. Már a bűneset után Isten ígéretet tesz arra, hogy a bűn hatalmát legyőzi Krisztus. „*Ellenségeskedést támasztok közted és az asszony közt, a te utódod és az ő utódja közt: ő a fejedet tapossa, te meg a sarkát mardosod.*” (1Móz 4,15) Ez a leírás a bűn hatalmának a legyőzéséről szól. Isten ígéretet tesz arra, hogy a bűn majd nem lesz képes az embert örökre elszakítani Istentől, mert jön az ember utódja, és legyőzi a kígyó utódját.

Bűnök (többes számban):

Az egyes bűnök pedig abból következnek, hogy nem vagyunk kapcsolatban Istennel, és rossz döntéseket hozunk, hallgatunk a Kísértőre. A bűnök ellen küzdünk, és az egyes bűnök ellen kérjük Isten Szentlelkének erejét. „*Hiszen ha jól cselekszel, emelt fővel járhatsz. Ha pedig nem jól cselekszel, a bűn az ajtó előtt leselkedik, és rád vágyódik, de te uralkodjál rajta.*” (1Móz 4,7) Az egyes bűnöknek Isten ereje által lehet ellenállni.

Lelkiismeret:

Olyan belső képesség, amely révén az ember képes megítélni, hogy saját tettei jók vagy rosszak. Ez a képesség gyötrő, rossz érzést kelthet az emberben, ami visszatarthatja a rossz cselekvéstől. Ádám és Éva elrejtőzködik a bűn elkövetése után. Menekülnek Isten elől. Ez a belső lelkiismereti mérce egyénileg különböző lehet, és a bűnös alaptermészet okán nem is tökéletes, mégis fékező ereje lehet. A tiszta lelkiismeret: szabadság a bűntől. Ezt Jézus kereszthalála adja meg.

VALLÁSPEDAGÓGIAI ALAPVETÉS

(**Felhasznált irodalom:** F. Schweitzer: Vallás és életút, Kálvin Kiadó, Budapest, 1998. Erik. H. Erikson: Gyermekkor és társadalom; K. Frielingsdorf: Istenképek – ahogyan gyógyítanak és betegé tesznek)

A bűnről való beszéd az egyik legnehezebb területe a katechézisnek. Két tévedésbe és csapdába könnyű esni. Az egyik véglet szerint szüntelenül csak a bűnről és a bűnös emberről van szó. Itt a tanulók számára egy félelmetes óra is lehet a hittan, ahol a lelkiismeretük terhelődik és folyamatosan erősödik a büntudat érzése. A másik véglet pedig, ha nem beszélünk semmilyen módon a bűnről. Ekkor egy hamis és egyáltalán nem biblikus képet mutatunk fel. Ez ugyan lehet pozitív kicsengésű, de a Szentírás alapján nem hiteles.

Ötödikes korban mindenképpen szükséges a bűnről és a bűnesetről beszélni. Erik. H. Erikson elméletét alapul véve ezt a korosztályt a teljesítmény és a kisebbség kettőssége jellemzi. Nem kimondottan a büntudat áll a középpontban, de egy csökkent értékűség, ill. kisebbségi érzés erősen megjelenhet a gyermekekben. Ahogyan a Szentírás, mi is csak a megváltás és a bűnbocsánat összefüggésében beszélhetünk a bűnről és az emberi bűnösségről. Ezzel ugyanis nem a csökkent értékűséget (bűnös és elvetendő vagy), hanem a Szentírás reális emberképét tudjuk felmutatni (az ember bűnös, de Isten által megváltott).

A bűnről való tanítás során szintén fontos szempont az, hogyan beszélünk Istenről. Egy büntető, haragvó, szorongást keltő Isten képét kommunikálhatjuk akaratlanul is a rosszul megválasztott szavakkal vagy éppen elítélő magatartással. Ehelyett figyeljünk arra, hogy a biblikus igazságos és következetes, de szerető és könyörülő Isten képét tolmácsoljuk a gyermekek számára.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje és a tankönyv, hittanoktató segítségével tudja elmondani a bűnest történetét. ○ Tudja segítséggel megfogalmazni mi lett Ádám és Éva bűnének a következménye. ○ Ismerje és tudja elmondani segítséggel, hogy Isten hogyan szabadítja meg az embert a bűntől. ○ Ismerje és segítséggel értelmezze a lecke Igéjét: 2Korinthus 5,17	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja tankönyvi szöveg alapján elmondani a bűneset történetét. ○ Tudja elmondani, megfogalmazni mi a bűn és mi lesz a következménye. ○ Tudja elmondani a tankönyvi szöveg alapján, hogy Isten hogyan szabadítja meg az embert a bűntől. ○ Tudja értelmezni a lecke Igéjét: 2Korinthus 5,17

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az Isten és az ember szeretetkapcsolata

Kognitív cél: Alapvető ismeretek átadása Isten és az ember szeretetkapcsolatáról, és a bűn megjelenéséről és hatásáról az ember életében.

Affektív cél: A kapcsolatok bizalmi hátterének és megromlásának feltérképezése, és tudatosítása korosztályi szinten

Pragmatikus cél: Lehetőség biztosítása az Istennel való kapcsolat kialakulására/erősítésére közös imádkozással.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetés: Milyen volt Isten és az ember kapcsolata a teremtéskor? Feladat: Kiscsoportokban gyűjtsünk példákat arra, hogy milyen jó és milyen rossz dolgok történnek a világban! 1. PPT bemutató: Olvassatok a tankönyv képeiről! PowerPoint bemutatót is vetíthet a hittanoktató a teremtett világ szépségeiről és az emberi rombolásról a természetben, társadalomban, emberi kapcsolatokban. Beszélgessünk a gyerekek saját tapasztalatairól is.	Közös beszélgetés vagy csoportmunka Tankönyv, PPT Bűn fogalmának előkészítése

	Beszélgessetek arról, hogy mit mondott Isten minden nap után? Milyennek látta a világot? (Isten teremtése jó, egy élő világot teremtett nekünk.) Milyennek látjuk ma a világot, környezetünket? Szerintetek miért változott meg mindez? Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3. Instrukció: Választási lehetőségek (lényegük és nem a megfogalmazásuk szerint): törvények, Biblia, könyvek igazságtartalma, szülők, felnőttek tapasztalata. A gyerekek saját véleményeiket fogalmazzák meg! Pl. filmekből, tévéből vagy a barátoktól is lehet jót tanulni. Nem az üzenethordozó vagy az életkor dönti el, mi a jó, hanem a gondolat, a cselekvés igazságtartalma. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 4. feladat Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3. feladat 3. Aranymondás: Gondolkodjatok el azon, vajon ki tud visszavezetni minket Istenhez? Ki tudja a lázadást, a bűnt eltörölni az életünkben? Kapcsolódó feladat: munkafüzet 4. feladat <i>Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre. (2Kor 5,17)</i> Énekjavaslat: Új szívet adj, Uram énekem!	Munkafüzet Bűn fogalmának elmélyítése, tájékozódás, véleményalkotás Munkafüzet A lelkiismeret fogalma, a bűn és a lelkiismeret kapcsolata. Beszélgetés, véleményalkotás Előkészítés Jézus váltáságának megértéséhez. Gyermekénekeskönyv
Munkáltatás	Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok a jó és a rossz témakörében a tankönyv feladatai alapján.	Tankönyv Drámajáték
Házi feladat	Egy olyan eset megfogalmazása, amikor megszólalt valakinek a lelkiismerete. Az eset lehet valós vagy kitalált, mai vagy régi (akár bibliakorabeli) történet is. A gyerekek szerephelyzetben sokszor őszintébbek tudnak lenni, mert belevetítik a problémáikat. Ezért nem kell erőltetni a „vallomásokat”.	Munkafüzet Lelkiismereti probléma írásbeli megfogalmazása valós vagy szerephelyzetben

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Döntéshozatallal, döntési helyzetekkel kapcsolatos helyzetgyakorlatok, játékok (átdolgozással használhatók az adott gyermekcsoporthoz igazítva):

<http://folyoiratok.ofi.hu/uj-koznevelés/jatekgyujtemeny-3-4-resz-szemelyisegfejleszto-drog-es-alkoholmegelozo-programhoz>

Letölthető képsorozat:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/adam-eve-fall/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 12-14. oldal

A képen látható:

Hat táblakép. Párhuzamba állított, egymásnak ellentmondó tartalmú képek. Virágos rét - füstölő gyárképmények, szabadon élő medvék – ketrecbe zárt medvék, derűs, harmonikus utcakép - pusztuló romokban lévő utcakép.

A 13. oldalon infógrafika, az Isten és ember kapcsolatának megromlásáról.

A 14. oldalon, illusztráció: a kerúb rajza.

A szöveg: A bűneset leírása.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg az egymás mellett lévő képeket! Mit tapasztaltok? Mi a különbség a képek között?
- Mit látsz az első képpáron? Mit lehet látni a mellette lévőn? Mi a véleményed? Miért épített az ember gyárakat? Hogyan ront ez a környezetünkön? Hogyan oldanád meg ezt a problémát?
- Nézd meg a második képpárt! Milyen különbségeket veszel észre a két kép között? Miért tartja az ember az állatokat az állatkertben? Miért jobb nekik a saját környezetükben élni? Van-e mégis haszna az állatkerteknek?
- Tudod-e, hogy az állatkertben élő állatokat örökbe lehet fogadni? Miért? Mit jelenthet ez annak, aki az örökbefogadó?
- Nézd meg a harmadik képpárt! Meséljétek a társaitoknak az első, majd a második képről! Mi történhetett? Miért történt?

2. Szövegelemzés:

- Milyen szabályt adott Isten az emberpárnak az Édenkertben?
- Hogyan történt a szabályszegés?

- Ki csábította az asszonyt a szabályszegésre? Miért? Ki adott a gyümölcsből a férfinak? Miért?
- Mire döbbsenek rá? Miért?
- Mi a véleményed a történetekről?
- Mit tett Isten? Miért?
- Mi lett a büntetése az asszonynak, és mi a férfinak?
- Mi lett a büntetése a kígyónak?
- Mit tett a kerúb?
- Számodra mit üzen ez a bibliai történet? Beszéljétek meg!

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és ime: új jött létre.”

- Hogyan értelmezhetjük: „valaki Krisztusban van.”? Próbáljátok megmagyarázni!
- Érezted-e már, hogy Isten Igéje hatással van rád? Milyen érzés volt? Mondd el a többieknek!

EGYÉB ÖTLETEK

1. Élőbábos játék:

Maga a bűneset eljátszható élőbábos feldolgozással, ahol a szereplők a gyerekek és a tanár mozgatja őket ott helyben, ő mondja, hogy ki mit beszél (mintha bábozna velük.)

2. Bizalomjáték a bűn kapcsolatokat megrontó hatásához:

Indítsuk bizalomjátékokkal az órát! (valakit becsukott szemmel átvezetni érintésekkel vagy szavakkal egy akadálypályán – ezt a teremben ott helyben ki lehet alakítani. Csukott szemmel hátra dőlni, úgy, hogy tudom, hogy aki mögöttem van, elkap). Adjunk lehetőséget többeknek arra, hogy kipróbálják, milyen a bizalmi pozícióban lenni. Ezután vázoljuk fel, hogyan lehetne ezeket a játékokat elrontani: végigmennél úgy a pályán, hogy nem biztos, hogy jót akar neked, aki vezet? Hátra mernél dőlni, ha nem biztos, hogy lenne ott valaki, aki elkap? (Mondjuk a dőlés előtt dob egy kockával, és ha páros számot dob, nem kap el...) Ezeket a változatokat nem kell eljátszani, de beszéljünk róla, hogy miért nem vállalnánk így? A bűneset során is elromlott a kapcsolat Isten és ember, ember és ember között.

3. Imádságra nevelés

Imaséta a) Három imasarak Feladatutasítás: A TK 13. oldalán szereplő képeket másoljuk le és nagyítsuk ki. Tegyük le a terem 3 sarkába. b) Séta Feladatutasítás:	<table> <tr> <td>műfaj</td> <td>közbenjáró</td> </tr> <tr> <td>megfogalmazás</td> <td>hittanosok</td> </tr> <tr> <td>imádkozás</td> <td>magukban</td> </tr> <tr> <td>csoport</td> <td>nincs</td> </tr> <tr> <td>felosztása</td> <td></td> </tr> <tr> <td>kapcsolódás</td> <td>TK 12. oldalán lévő képek</td> </tr> </table>	műfaj	közbenjáró	megfogalmazás	hittanosok	imádkozás	magukban	csoport	nincs	felosztása		kapcsolódás	TK 12. oldalán lévő képek
műfaj	közbenjáró												
megfogalmazás	hittanosok												
imádkozás	magukban												
csoport	nincs												
felosztása													
kapcsolódás	TK 12. oldalán lévő képek												

Sorban járjátok végig a sarkokat és a képeket nézve, magatokban imádkozzatok Istenhez a teremtett világért. c) Visszajelzés Feladatutasítás: Mondjátok el a tapasztalataitokat.	hely fejlesztési terület hittanosok hittanoktató	lecke megbeszélése után felelősségérzet • teremben körbenjárnak • magukban imádkoznak • helyszínt előkészíti • kísér

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

3. feladat:

„Ismered ezt a szólást? „Meggzólalt a lelkiismerete.” Fel tudsz idézni olyan helyzetet, amikor meggzólalt a lelkiismereted? Írj vagy rajzolj egy példát!”

Instrukció:

Ne kötelezzük arra a gyerekeket, hogy megosszák a leírt példákat. De adjunk lehetőséget a közös beszélgetésre. Beszélgetésindító kérdések lehetnek pl.: Ki szeretné megosztani? Hol érzed a testedben a lelkiismeret hangját? Milyen érzés? Mit lehet kezdeni ezzel az érzéssel? Mit lehet tenni, ha meggzólal a lelkiismeret?

4. feladat:

„Jézus Krisztus neked is segít Istenre hallgatni. Olvasd el a bibliai igeverset és beszélgetsetek arról, hogy miben változik meg és lesz új, ha valaki Krisztushoz tartozik!”

Instrukció:

A 2Kor 5,17 alapján a megtérésről, ó- és új ember különbözőségéről beszélgethetünk a gyermekekkel. Itt különösen érdemes odafigyelni, hogy ne pusztán „okítás”, hanem valóban beszélgetés történjen.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 215. dics. 3. 5. verse: Ím, előtted állok...

Református énekeskönyv: 220. dics. 2-4. verse: Az én búsult lelkem (+BS)

Református énekeskönyv: 223. dics. 2-3. verse: Szívem szerint (dall. RÉ 274. dics. Ki Istenének)

3. LECKE: BÁBEL TORNYÁNAK TÖRTÉNETE

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Magyarázatos Biblia, Budapest, 1997; Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 2000; Dr. Tóth Kálmán: Mózes öt könyvének a magyarázata, J.K. Kálvin Kiadó, Budapest, 1995.)

Bábel:

Az akkád szó jelentése: isten(ek) kapuja. Az 1Móz 11,1–9-ben szereplő város és torony neve Babilonban. A keletről jött emberek itt tanulták meg a tégláégetés technikáját.

Zikkurat:

Akkád eredetű szó, jelentése: hegycsúcs. Így nevezték Mezopotámiában azt a többszintes toronyépületet, melynek legfelső szintjén szentély helyezkedett el. Égi lépcsőnek tekintették, amelyen a babiloni hitvilág szerint az istenek fel és alá járkálnak. Városonként egy ilyen templomot építettek.

Bábel tornya:

A legnagyobb zikkuratot Bábelben építették, aminek a neve Etemenanki volt, ami azt jelenti: „Az ég és föld funtamentumának a háza”. Hérodotosz leírása szerint ez a templom egy hatalmas négyszögletű épület volt, 8 emeletes, magassága 91 méter lehetett. Az épületben babiloni istenek számára kultuszi helyiségeket rendeztek be. Bábel tornya zikkurat lehetett.

Bábéli nyelvzavar:

A bűneset utáni történetekből látszik, hogy a bűnnek mekkora hatalma van az emberen. A vízözön nem tudta megoldani a bűn problémáját, annak ellenére, hogy csak Noé, az igaz ember és utódai maradtak életben. A vízözön után Bábel története következik, ahol ismét az ember bűnös természete mutatkozik meg. Az emberek Istentől kapott képességeiket, a lehetőségeiket Isten ellen fordítják, és az Istennel szembeni alázat helyett az emberi nagyravágyás és hatalomvágy irányítja őket. A Szentírás bizonyágtétele szerint Isten ítélete mutatkozik meg a nyelvek különbözőségében. Mivel az emberek a nyelvi egységet az Istennel való szembefordulásra használták fel. A toronyépítés megakadályozása által Isten megpróbálta megvédeni az embert önmaga ellen. Isten beleszólt a történelembe és megállította egy folyamatot. A nyelvek különbözővé válása az embereket eltávolította egymástól, az egymással való közvetlen kapcsolatot megnehezítette vagy lehetetlenné is tette. Éppen azt a büntetést kapták, amit el akartak kerülni.

Isten-ember kapcsolata Bábel történetében:

A toronyépítés egyrészt a nagyravágyás kifejeződése volt. Másrészt úgy vélték, hogy ők, az emberek, határozhatják meg az Istennel való kapcsolattartás módját. Számukra a torony lett volna az út. **De Isten nem engedte, hogy a hozzá vezető út az ember kezében legyen.** Ez az út csak a kijelentés lehet. Az ember nem rendelkezhet Istennel. Ezért kellett Istennek közbe avatkoznia.

Pünkösdfordított Bábel: Pünkösdkor Isten megszüntette azokat a határokat, amelyek az emberek között a nyelvek különbözősége miatt volt. Ezt az embert-embertől elválasztó határt Isten a Szentlélek kitöltetésének az ünnepén azért oldotta fel, hogy megérthessék és meghallják a Jézusról szóló bizonyágtételt.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Cole: Fejlődéslélektan; F. Schweitzer: Vallás és életút, Kálvin Kiadó, 1998; Mérei-Binet: Gyermeklélektan, Gondolat, Budapest, 1993.)

8-9 éves kor körül találhatjuk a kezdeteit annak a látásmódnak, mely során a gyermek képes többféle szempontot és nézőpontot figyelembe venni. Az ötödikesek számára tehát teljesen elfogadható, ha egy bibliai történetet (Bábel történetét) több oldalról is megnézzük. Sőt, ők már az események mögé is tudnak, ill. akarnak nézni. A korosztály szintjén így megnézhető az, hogy mit jelent és tartalmaz a történet az emberek oldaláról és mit az Isten oldaláról. Ezzel példát és mintát adhatunk arra is a gyerekeknek, hogyan nézzék meg Isten Igéje oldaláról is az életük egy-egy eseményét.

Bábel tornya történetében jelen van a nagyravágyás. Ez azonban nem azonos a törekvéssel és az előrébb jutás szándékával. Az ötödikesek számára érdemes azt is kiemelni, hogy pontosan mit is jelent a nagyravágyás a történetben (az emberek akarják irányítani Istent), és meg lehet ennek a jellegzetességeit keresni a saját életkorunkban is.

A bábeli torony története iránt könnyen felkelthetjük az érdeklődést, ha a nyelvek eredete felől közelítjük meg. Ezt a korosztályt azért is érdekelteti a téma, mert sokan ekkor kezdenek idegen nyelvet tanulni. Ennek a kornak a tipikus sajátossága az is, hogy érdekli a valóság és a realitás a történetek mögött. Ne csúszunk el azonban a nyelvtanulás és a nyelvek irányába, mert maga a bibliai rész nem erről szól (bár motivációként, kapcsolódásként jól használható a téma).

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje és a tankönyv és a hittanoktató segítségével tudja elmondani a Bábel tornya történetét. ○ Ismerje a gőg és nagyravágyás kifejezéseket, mondjon egy-két példát. ○ Tudja segítséggel megfogalmazni, a tankönyvi szöveg alapján, mire	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja a tankönyv szövegének segítségével elmondani a Bábel tornya történetét. ○ Tudja önállóan megfogalmazni és példával szemléltetni mit jelent a gőg és nagyravágyás kifejezés. ○ Tudja megfogalmazni önállóan az emberek törekvésének és Isten

készültek az emberek és Isten hogyan akadályozta meg törekvésüket. ○ Ismerje és segítséggel értelmezze a lecke Igéjét: 1Korinthus 6,12	válaszának összefüggését a tankönyvi történet alapján. ○ Tudja önállóan értelmezni a lecke Igéjét: 1Korinthus 6,12

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten nem engedte, hogy a hozzá vezető út az ember kezében legyen.

Kognitív cél: A Bábel tornya történetének és a sokféle nyelv bibliai magyarázatának megismertetése.

Affektív cél: A „nagyraívás” és góg motivációs hátterének feltárása

Pragmatikus cél: Lehetőség biztosítása az órán, hogy felfedezzék Isten szándéka és az ember szándéka közötti különbséget és tudatosan keressék, hogy mi az Isten szándéka szerinti cselekvés egy adott helyzetben.

Óra fő része	Javaslatok	Taneshköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Feladat 1: A tanulók kiscsoportban vagy közösen gyűjtsenek idegen nyelven: – köszöntéseket. – különböző szavakat, pl. Isten, hit, ember, stb. Megbeszélés: Van-e hasonlóság? Beszélgetés: • Milyen idegen országban jártatok már? • Találkoztatok-e már Magyarországon külföldiekkel? • Hogyan tudtok külföldiekkel kommunikálni? • Milyen nyelveken beszéltek? • Miért fontos a nyelvtudás? Feladat 2. A tankönyvben található térkép segítségével tanulmányozza a csoport közösen a nyelveket és nyelvcsaládokat. Melyik nyelvcsaládba tartozik a magyar nyelv és a gyerekek által tanult idegen nyelv?	Ráhangolódás Csoportmunka Tankönyv

	Beszélgethetnek még arról is, hogy ki milyen nyelvet szeretne megtanulni, a világ mely pontjára szeretne eljutni, és miért. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1-2. feladat Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1. feladat	Munkafüzet
Feldolgozási javaslat	1. Tankönyv szövege: Olvassuk el a tankönyvből a bibliai történetet, és a történethez tartozó kiegészítő információkat is, majd a csoport válaszoljon a kérdésekre. • Mit akartak építeni az emberek Sineár földjén, és miért? • Miből és hogyan építkeztek? • Miért haladt sikeresen az építkezés? • Mi vetett véget a sikernek? Miért volt erre szükség? • A nyelvek összezavarása mihez vezetett? 2/a. Közös megbeszélés alapján válaszoljanak a gyerekek a munkafüzet kérdéseire, oldják meg feladatait. Kapcsolódó feladatok: munkafüzet 3. feladat Kapcsolódó feladat: munkafüzet 2. feladat 3. Pantomim játék Hogyan kommunikálhattak a nyelvek összezavarása után a mesterek a torony építésénél? Próbáld szavak nélkül, kézzel-lábbal elmagyarázni a következőket:	Tankönyv Bibliai és kortörténeti ismeretek bővítése Munkafüzet A nagyravágás, mint bűn Munkafüzet
	– Hozz egy kis téglát! – Kérem a falazó kanalat! – De nehéz ez a vödör! Segíts nekem, kérlek! – Most meg hova mész? Kapcsolódó feldolgozás: <u>Bábel tornyának története a hat kalap módszer alapján alapuló feldolgozás segítségével.</u> (Bővebb leírás, lásd: TOVÁBBI ÖTLETEK 2. pont) Aranymondás:	Énekeskönyv

	<i>Minden szabad nekem, de nem minden használ. Minden szabad nekem, de ne váljak semminek a rabjává. (1Kor 6,9–13)</i> Ének javaslat: RÉ 236. dicséret, 1-2. versszak: „Mindenek meghallják...”	
Házi feladat	<i>feladat:</i> „Mit gondolsz, hogy nézhetne ma ki Babel tornya?”	Fantázia

TOVÁBBI ÖTLETEK

Letölthető képsorozat:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/tower-babel/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 15-16. oldal

A képen látható: A 15. oldalon: Térkép, a nyelvek sokféleségének jelölésével. A 16. oldalon: illusztráció – zikkurat (toronytemplom)

A szöveg: Babel tornyának története

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Nézzétek meg a térképet, és a mellé írt szavakat!
- Mit láttok a térképen? Soroljátok fel a földrészeket! Milyen országokat, városokat ismertek fel a térképen?
- Miről „beszélnek” a térkép mellé írt szavak?
- Hallottál-e valamelyik nyelvről valamit? Vannak-e ismerőseid, akik ezek közül valamelyiket tanulják, tanulták?
- Figyeld meg a zikkurat illusztrációját lenn! Milyennek képzeled a valóságban? Mekkora? Milyen magasnak? Miért vannak lépcsői?

2. Szövegelemzés

- Olvassátok el a történetet! Kitaláltad-e, hogy a nyelveken kívül miről szól még a történet?
- Mit határoztak el az emberek? Miért?
- Mit tettek, hogy elérjék a céljukat?
- Miért akartak ilyen hatalmas építményt építeni?
- Miért szállt le Isten? Mit mondott? Miért?
- Mit tett ezután?
- Mi történt az emberekkel, és mi lett az építmény sorsa?
- Mit tanít neked ez a történet? Miért?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Minden szabad nekem, de nem minden használ. Minden szabad nekem, de nem válok semminek a rabjává.”

- Mondjatok példát erre!
- Beszéljétek meg, mire következtettek a beszámolókból?
- Van-e valami az életedben, amit nagyon szeretsz? Mi lenne, ha a rabjává válnál? Gondold végig, és válaszolj magadnak! Ha akarod, megoszthatod a többiekkel is! Vitassátok meg!

EGYÉB ÖTLETEK:

1. További információk, érdekességek a nyelvekről:

http://hu.wikipedia.org/wiki/Nyelv#A_nyelvi_univerz. C3.A11.C3.A9k

http://hu.wikipedia.org/wiki/Nyelvcsal%C3%A1d#Els. C5.91dleges_nyelvcsal.C3.A1dok

http://tudtad.blog.hu/2010/07/08/melyik_nyelvet_besz_elik_a_legtobben

<http://albar.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=51755>

<http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/magyar-nyelv-esirodalom/magyar-nyelv/magyar-nyelv/altalanosnyelveszeti-ismeretek/nyelvcsaladok>

http://neprajz.btk.pte.hu/files/tiny_mce/File/Letoltések/nyelvcsaladok.pdf

2. Játék: építés

Adja magát a történetből, hogy próbáljunk meg valami magas dolgot építeni. Használhatjuk pl. a teremben, táskákban található könyveket, füzeteket: milyen magas tornyot tudunk belőle építeni? Építhetünk úgy is, hogy az építőknek bekötjük a szemét és a többiek irányítják őket, mit keressenek meg, hova nyúljanak, mit hova rakjanak. Majd (a történet fordulópontjához igazodva) mindezt próbáljuk meg úgy, hogy nem mondhatnak ki érthető szavakat, csak hangokat, halandzsát használhatnak! Hogy könnyebb építeni? (Itt lehet idegennyelvű utasításokat is beépíteni, ha ragaszkodunk hozzá, a megfelelő felkészültség mellett.)

3. Hat kalapban: A hat gondolkodó kalap módszerét Eduard de Bono fejlesztette ki. Az általa kitalált technika elsősorban a gondolkodási, problémamegoldási folyamatokat teszi egyszerűbbé, gyorsabbá. Az általa kidolgozott technikának a szimbólumait felhasználva, az ötletén elindulva dolgozzuk fel a mai történetet.

A diákok képzeletben egy bizonyos színű kalapot (szemüveget) tesznek fel, aminek a segítségével egy adott szempontból vizsgálják a történetet. Mindig csak azt az egy szempontot kell nézniük, ami éppen a feladatuk. 5. évfolyamosok számára ajánlott a 6 kalap módszer használata a következő módon:

- a. A *fehér kalap* feltételekora a tényekre koncentrálunk. A következő kérdésre keressük a választ: „Milyen konkrét információkat találunk a történetben?”
„Milyen tulajdonságokat találunk ebben a történetben?”

- b. A piros kalap felvételekor az érzésekre koncentrálnunk. Kapcsolódó kérdés: „Mit érezhettek a torony építésének ötletekor, a torony építése közben, és amikor már nem értették egymás nyelvét az emberek?” „Vajon mit érezhetett Isten?” (Hogy ne találgtások legyenek az elhangzó válaszok, olvassuk el alaposan a bibliai történetet!)
- c. Fekete kalap felvételekor az aggodalmakra koncentrálnunk. Kapcsolódó kérdés: „Mit tanácsolnánk a toronyépítőknek? Mitől óvnánk őket?”
- d. A sárga kalap segít meglátni az előnyöket. Kapcsolódó kérdés: „Milyen jó dolog származhat ebből a történetből?”
- e. A zöld kalap segíti a kreativitást. Kapcsolódó kérdés: „Milyen más befejezést adnánk a történetnek?”
- f. A kék kalap segíti a koordinálást. Ezt a hittanoktató „viselje”, hiszen ő moderálja a játékot.

(Eduard de Bono: Hat gondolkodó kalap, Manager Könyvkiadó Kft., Budapest, 2017.)

4. Imádságra nevelés

Emlékeztető tárgyak																							
a) Előkészítés A hittanoktató apró kis tárgyakat csomagol be egyszerű papírba. Pl. gomb, radír, gémpapoc stb. b) Imádság tartalmának előkészítése Feladatutasítás: Becsomagoltam néhány tárgyat. Azt kérem, hogy vegyetek egyet, majd bontsátok ki. Gondolkozzatok el azon, hogy mit tudnátok Istennek megköszönni e tárgy kapcsán. Gondolhattok arra, hogy mire használható, miből készült, milyen a színe, vagy egyszerűen mi az, ami eszetekbe jut. c) Imádság szövegének előkészítése Feladatutasítás: Az előbb átgondoltátok, hogy mit köszönnétek meg. Most hangosan is mondjátok el sorban. Először mutasd meg, hogy milyen tárgy van nálad, majd mondd el, hogy mit köszönnél meg Istennek. d) Imádkozás Amit az előbb megfogalmaztál, azt ismételd el, és most imádságban köszönd meg ezt Istennek.	<table border="0"> <tr> <td>műfaj</td> <td>hála</td> </tr> <tr> <td>megfogalmazás</td> <td>tárgy segítségével</td> </tr> <tr> <td></td> <td>hittanos</td> </tr> <tr> <td>imádkozás</td> <td>hangosan egyenként</td> </tr> <tr> <td>csopord felosztása</td> <td>nincs</td> </tr> <tr> <td>kapcsolódás</td> <td></td> </tr> <tr> <td>hely</td> <td>óra eleje</td> </tr> <tr> <td>fejlesztési terület</td> <td>hálásnak lenni</td> </tr> <tr> <td>hittanosok</td> <td> • asszociálnak • szöveget fogalmaznak • hangosan egyenként imádkoznak </td> </tr> <tr> <td>hittanoktató</td> <td> • előkészít • vezet • kosár • apró tárgyak becsomagolása </td> </tr> <tr> <td>eszközök</td> <td></td> </tr> </table>	műfaj	hála	megfogalmazás	tárgy segítségével		hittanos	imádkozás	hangosan egyenként	csopord felosztása	nincs	kapcsolódás		hely	óra eleje	fejlesztési terület	hálásnak lenni	hittanosok	• asszociálnak • szöveget fogalmaznak • hangosan egyenként imádkoznak	hittanoktató	• előkészít • vezet • kosár • apró tárgyak becsomagolása	eszközök	
műfaj	hála																						
megfogalmazás	tárgy segítségével																						
	hittanos																						
imádkozás	hangosan egyenként																						
csopord felosztása	nincs																						
kapcsolódás																							
hely	óra eleje																						
fejlesztési terület	hálásnak lenni																						
hittanosok	• asszociálnak • szöveget fogalmaznak • hangosan egyenként imádkoznak																						
hittanoktató	• előkészít • vezet • kosár • apró tárgyak becsomagolása																						
eszközök																							

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

Milyen nyelvcsaládba tartozik a magyar nyelv és az általad tanult idegen nyelv? A választ keresd meg a tankönyvben található térkép segítségével! Mondj néhány mondatot azon a nyelven!”

2. feladat:

„Írásban válaszolj a következő kérdésekre Babel tornyának történetéről!

- a) Mit gondolsz, miért nem tetszett Istennek a bábéli torony építése?
- b) Írd le, mit mondtak az emberek egymásnak, miért építsenek tornyot?
- c) Emlékszel rá, mivel csábította el a kígyó az első asszonyt? Keresd ki a csábító mondatot a Bibliában az 1Mózes 3,5 igeversben!
- d) Mi a hasonlóság a két kísértés között?”

Instrukció:

A feladatot párban is megoldhatják a hittanosok. A d) alfeladatot akár 4 fős kiscsoportban is.

3. feladat:

„Az aranymondás szavai összekeveredtek! Rakjátok rendbe őket, és beszélgetek arról, hogyan kapcsolódik ez a mondat Babel tornyának a történetéhez!”

1Korintus 6,12

Instrukció:

Kinyomtathatjuk előre e megnevezett bibliai verset. A táblára is felírhatják két oszlopban a gyerekek a megoldást. Beszéljük meg, hogy melyik volt az a szó vagy mondat, ami Istennek biztosan nem tetszett. Kiemelhetjük színes krétával.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 127. zsoltár 1-2. verse: Hogyha ember házat épít...

(dall. RÉ 117. Zsolt. Az Urat minden)

Református énekeskönyv: 192. dicséret: Adj békességet Úr Isten...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az Ének: 143. 1-2. 8. verse: Végtelen irgalmú

MINDENT SZABAD NEKEM?

Gyülekezeti óraszám 0. Egyházi iskolák óraszama: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985; Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995)

Minden szabad nekem, de nem minden használ.

Minden szabad nekem, de ne váljak semminek a rabjává. (1Kor 6,9–13)

Szabadság az Ószövetségben:

A bibliai gondolkodás egyik legfontosabb fogalma a szabadság, a megszabadulás. A szabadság az Ótestamentumban az Isten általi megszabadítást jelenti. Isten már a Biblia első lapjain Szabadítóként jelenik meg. Isten a szabadítás Istene. Isten a „szolgaság házából” szabadítja meg népét. Ezt a tényt különösen Ézsaiás próféta hangsúlyozza a babiloni fogság kapcsán (Ézs 41,14). Vagyis a szabadság mindig Istennel való összefüggésében értelmezhető.

Szabadság az Újszövetségben:

Az ember szabadsága bibliai értelemben: szabadság arra, hogy Mennyei Atyánk akaratát cselekedjük. Szabad az ember, akit Krisztus megváltott. Újjászületés nélkül az embernek nincsen szabadsága arra, hogy a jót válassza és cselekedje. Az újjászületett ember megismeri Isten akaratát. Szabaddá-tétel rendeltetésünk betöltése. Az újjászületett ember szabadságának érvényesülését korlátozza az óember. De az óember nem győzheti le az újember cselekedeteit. Isten kegyelme munkálja bennünk az akarást a jóra és a cselekvést. A jóra való szabadság, az igazi szabadság. Csak Krisztusban újjászületve lehet az ember szabad:

- a törvény uralmától,
- a bűn miatti büntetés alól,
- arra, hogy ne engedjen egy adott kísértésnek.

Az Újszövetségben a szabadság a bűn átkától való szabadságot jelenti, azt a szabadságot, hogy nem a bűn uralkodik az újjászületett ember életében. A megtért ember csakis Krisztus ereje által szabaddá válik.

Szabadosság:

Olyan magatartásforma, amelyben az ember mindent kipróbál, amire kedvet érez. A tettei következményeivel akkor sem számol, ha tudja, hogy azok számára vagy mások számára rosszak. Nem foglalkozik az ember azzal, hogy hasznára válik-e a tette, vagy mások hasznára. Alaphozzáállás: mindent lehet nekem. Nem veszi tekintetbe Isten törvényeit, mások érdekeit. Rövid távú gondolkodásra épül.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A kiskamaszok számára a szabadság kérdése kezd fontossá válni. Azért is, mert rendkívül érzékeny már általános etikai kérdésekre (pl. mit szabad és mit nem, kinek van igaza, stb.) E korosztálynak a szabadság általában azt jelenti, hogy ő maga döntheti el, hogy mit és mikor akar. Éppen ezért a szabadság- és szabadosság közötti különbség megértése fontos terület e témánál. Gyakran nem is a saját szándéka, saját akarata szerint választ, hanem inkább a társak és az általa

vonzónak talált kortárs csoport akarata szerint. Néha egy-egy szülők, felnőttek elleni lázadás első lépcsőfoka, ha olyasmit tesz, amit nem szabad. Éppen ezért a hittanoktató számára különösen is fontos, hogy ezt a témát nagyon érzékeny és megértő – mégis biblikus és hiteles módon közelítse meg. A „Mindent szabad nekem?” óra esetében ne akarjunk egy óra alatt teljes keresztyén értékrendet sem átadni, sem az óra végére elvárni a gyerekektől. Inkább hagyjuk őket gondolkodni, mérlegelni és ráébredni arra, hogy a szabályok nem mindig rosszak és a megfontolatlan tetteknek gyakran negatív következményük van.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Szabadság és szabadosság közötti különbségtétel a gyakorlatban.

Kognitív cél: A „minden szabad nekem, de nem minden használ” elvének megalapozása.

Affektív cél: A határok által teremtett biztonság érzelmi átélése.

Pragmatikus cél: Szabadság és szabadosság közötti különbségtétel a gyakorlatban.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1. feladat A gyerekek adjanak neveket, illetve írjanak minél több tulajdonságot a grafikákon ábrázolt gyerekeknek. • Nagyszájú Kata • (Büszke, nagyképű) Henrik • (Erős) Ricsi • (Okoskodó) Tomi • (Vagány) Vera Szituációs játék: Alakítsunk ki olyan szituációkat, amikor ezek a tulajdonságok hasznosak lehetnek, és amikor inkább károsak. (Pl: A nagyszájúság jó, ha valakit meg kell védeni, de rossz, ha egy vitában nem hagyja szóhoz jutni a többieket.) Önismereti játék: • Minden gyerek kapjon egy kis lapot, amire ráírhatja, hogy szerinte mi az ő legrosszabb tulajdonsága, amin szeretne változtatni (név nélkül!) • Szedjük össze a lapokat, és néhányat válasszunk ki közülük. • Beszélgetsek arról, hogy ezek a tulajdonságok egyértelműen rosszak-e, miért és milyen	Munkafüzet Ráhangolódás, érzelmi azonosulás Drámajáték, beleélő képesség fejlesztése Ön- és emberismeret, véleményalkotás Tanult ismeretek aktiválása, emberismeret, véleményalkotás

	helyzetben rosszak, illetve hogyan lehet rajtuk változtatni. • Próbáljuk a tulajdonságok pozitív oldalát is felmutatni. Beszélgetés: Milyen tulajdonságok vezettek ahhoz, hogy Isten az embert kiűzte az Éden kertjéből? Kapcsolódó feladat: munkafüzet 2. feladat	
Feldolgozási javaslat	Szituációs játék: a) Olvassuk el újra a Bibliából vagy a tankönyvből a bábéli torony építésének történetét. (1Móz 11,1–9) b) A gyerekeket osszuk 5-6 fős csoportokra. Ők lesznek a torony tervezői, építői. c) Először készüljenek fel a csoportok az alábbi kérdések alapján, hogy miről is fognak beszélgetni. Nem kell megírniuk a párbeszédet, de gyűjthetnek kulcsszavakat, megtervezhetik a beszélgetést. • Mi mindenről beszélgethettek ezek az emberek, amikor a torony építését tervezték? • Miben voltak jók? • Miért voltak biztosak abban, hogy fel tudják építeni a tornyot? • Mi volt az építkezéssel a céljuk? d) Játsszák el a csoportok a beszélgetéseket. e) Elemezzék végig a csoportok, hogy hol, miben „lőttek túl” a célon a torony tervezői. Itt helye van a véleménykülönbségeknek és a vitának is. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3. feladat Beszélgetés: • Mi mindennek válhatunk a rabjává? Keressen a csoport olyan szavakat és kifejezéseket, amelyeknek a rabjává válhatunk! (étel, szerelem, ital, cigaretta, drogok, harag, emberi kapcsolatok, félelem, gyűlölködés, számítógép, munka) • A megtalált szavak alapján beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy nem csak az úgynevezett drogoknak válhatunk rabjaivá. (Már a kifejezés is többértelmű, mert gyógynövénykivonatot is jelent, ami a drogéria szóban is benne van.) • Van-e saját tapasztaltuk, mit jelent, ha valaki harag-, munka- vagy éppen játékfüggő? Miért nehéz vele az élet? Mit gondolnak, hogyan	Tankönyv, Biblia Tanult ismeretek aktiválása, elmélyítése. Bábel tornya mint esettanulmány Drámajáték Véleményalkotás, vita Munkafüzet Emberismeret, véleményalkotás Munkafüzet Függőségek és prevenció Beszélgetés, véleményalkotás, tapasztalatgyűjtés

	válhat egy egyébként jó és kellemes foglalatosság károssá? Hogyan előzhetjük meg ezt? Tapasztalatok összegzése Aranymondás: <i>„Minden szabad nekem, de nem minden használ. Minden szabad nekem, de ne váljak semminek a rabjává.”</i> (1Kor 6,9–13) Értelmezze a csoport közösen az előző lecke aranymondását. Az óra tapasztalatai alapján hozzanak példát arra, amit szabad, de nem biztos, hogy használ. Olyanra is, ami megfelelő mértékben szabad, nagymértékben káros. Mit jelent az a fogalom, hogy valamit szabad? (Isten maga mondja: „A kert minden fájáról szabadon ehetsz...” (1Móz 2,16) Meddig tart az én személyes szabadságom? Mi határozza meg? Mi korlátozza? Énekjavaslat Dicsérjétek az Urat! 89. Ének: „Új szívet adj, Uram, énnekem”	
Munkáltatás	Készítsenek a gyerekek plakátot az aranymondás segítségével.	Ifjúsági énekeskönyv
Házi feladat	Szabad választás alapján a munkáltatás rajzos feladata, vagy a munkafüzet 5. írásos feladata. Keressenek a gyerekek adatokat, tényeket a különböző függőségekről. (A Mindennapi kísértéseink: Függőségek című leckénél felhasználhatók lesznek ezek az ismeretek!)	Munkafüzet Kreatív írás Könyvtár, internet Információgyűjtés

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Ráhangolódás: A rajzolt, nevesített karakterek eljátszásához adhatnánk szituációpárokat, ahol az egyiknél előnyös, a másiknál hátrányos a szóban forgó tulajdonság. (Pl. Nagyszájú Katát egy csínytevés miatt behívják az igazgatóhoz vs. Nagyszájú Katát a piacon be akarják csapni a visszajáróval.) Ez segíthet, hogy jobban a szituáció megjelenítésére koncentráljanak. De ha a csoport ügyes a szituációalkotásban, akkor ez a segítség nem kell, mert ha kihagyjuk, a helyzet értelmezésével is meg kell dolgozniuk és ebből jobban tanulhatnak.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 377. dics. 3. verse: Szakaszd el hát... (dall. RÉ 65. Zsolt. A Sionnak hegyén...)

Református énekeskönyv: 455. dics.4. 6-7. verse: Zarándok módra...

INSTUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

4. feladat:

„Keressetek a szóhálóban olyan szavakat és kifejezéseket, amelyeknek a rabjává válhatunk.”

Instrukció:

A szóhálóban található szavak:

e	ö	z	v	k	é	s	a	f	h	g	u	gy	m	o	s	z	c
m	sz	á	m	í	t	ó	g	é	p	a	cs	ú	a	s	a	s	e
b	e	c	i	l	e	k	i	l	a	r	z	l	r	m	t	é	r
e	r	o	a	s	l	a	j	e	t	k	p	ö	o	l	u	v	é
r	e	m	r	i	h	h	a	l	n	ú	t	l	cs	a	k	i	m
i	l	u	c	i	g	a	r	e	t	t	a	k	i	t	n	t	u
k	e	s	g	é	a	r		m	o	gy	á	ö	l	t	z	a	n
a	m	é	a	i	t	a	l	a	z	ö	g	d	r	o	g	o	k
p	k	i	a	k	o	g	f	i	m	e	s	é	l	r	i	n	a
cs	s	i	v	a	z	u	g	e	k	s	i	s	a	o	k	á	cs
o	l	a	t	o	k	ő	e	ny	é	h	d	k	á	r	o	f	e

Akkor oldjuk meg a hittanosokkal órán ezt a feladatot, ha van elég idő megbeszélni is a megoldásokat. Fontos, hogy magyarázzuk meg azokat a függőségeket, amelyek vélhetőleg nem egyértelműek még a számukra. Az „emberi kapcsolatok” kifejezés igényel a legtöbb magyarázatot. (v.ö. http://www.lelkititkaink.hu/parkapcsolat_tarsfuggoseg.html) Ha házi feladatként adjuk, akkor a következő órán szánjunk időt arra, hogy megbeszélhessük. A megbeszélés után imádkozzunk erre a témára fókuszálva.

RÉSZÖSSZEFOGLALÁS: AZ ELSŐ DÖNTÉSEK

Javasolt óraszám: 1.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Összefoglalás, elmélyítés.

Kognitív cél: Az őstörténetekről tanult ismeretek összefoglalása.

Affektív cél: Megerősíteni bennük a bizalom érzését, hogy bár az ember bűnös, Isten nem hagyta el, mindig odafordulhatunk Hozzá.

Pragmatikus cél: Arra való bátorítás, hogy keressék Isten útmutatását a saját, mindennapi döntéseikben.

Óra fő része	Javaslatok	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Igkereső verseny: A gyerekek nyissák ki a Bibliájukat Mózes első könyvének első és második részénél! A hittanoktató olvasson fel egy-egy igetörédket, szókapcsolatot a teremtés napjaiból, de ne sorban, hanem összevissza. A cél, hogy a gyerekek közül ki találja meg, és ki tudja folytatni hamarabb az Ige felolvasását.	Biblia vagy a bibliai szöveg, minden gyermeknek
Feldolgozási javaslat	Az összefoglalás a munkafüzetben található feladatok alapján is elvégezhető számonkérés-szerűen, de javasolt egy élményekre épülő összegző óra megtartása.	Munkafüzet Összefoglalás, ismétlés
1. változat: élményekre épülő óra	Feldolgozás javaslat 1. változat 1. Teremtés-pantomim: A gyerekeket osszuk hat csoportba, és a teremtés „munkanapjainak” számát osszuk ki nekik egy-egy cédulán! Játssza el mindegyik csoport az adott napot, csak mozgással! A többiek találják ki, melyik napot jelenítették meg! 2. Kísértő párbeszéd: • A gyerekek keressék ki a Bibliából a kígyó és az asszony beszélgetését, és párokban dramatizálják azt (1Móz 3,1–5)!• Olvassák el a bibliai szöveget, majd alakítsák ki saját maguk a kígyó és az asszony párbeszédét, lehetőleg minél nagyobb átéléssel. (Párhuzamosan, egymás mellett zajlik a játék.• A legfigyelemreméltóbb páros játssza	Drámajáték, mozdulatok emlékeztető jelentése Biblia Drámajáték, párbeszéd alakítása, beleélés

	el a jelenetet az egész osztály előtt! 3. Bábel széktornya: Ha lehetőségetek van rá, építsetek „Bábel tornyát” az osztály közepén székekből! Rakjátok csigavonalban körbe a székek egy részét, szorosan egymás mellé! Erre az alapra építsetek még egy, majd még egy szintet! A harmadik szintet már nem is olyan egyszerű megépíteni. Engedd, hogy a gyerekek maguk szervezzék és osszák fel a munkát! A helyzetet könnyítheted azzal, hogy választasz egy építőmestert, akinek az utasításait követniük kell. Nehezítheted azzal, hogy az építőmester csak a gyerekek által tanult idegen nyelven adhatja ki az utasításokat. 4. Bábeleink: A torony megépítése után beszélgessen a csoport arról, hogy mit jelent a nagyravágyás, és mi minden lehet ilyen „bábeli torony” az emberiség életében. 5. Imaközösség: Gyűjtsetek össze minél több dolgot, amiért hálát adhatunk Istennek! Majd imádkozzatok közösen úgy, hogy minden gyermek egy-egy hálaadó mondatot fűz hozzá a közös imához. 6. Ének: RÉ: 167. dicséret, 1. versszak: „Jöjj, mondjunk hálaszót..” Építkező játék, kétsoronként egyre többen énekelnek: 1-2. sor: szóló, 3-4. sor: duett, 5-6. sor: csoport, 7-8. sor: kórus	Térbeli tájékozódás, vizuális és mozgásos intelligencia, együttműködőkészség fejlesztése Fogalom pontosítása, véleményalkotás Imádságra nevelés Énekeskönyv
Munkáltatás Feldolgozási javaslat 2. változat: Munkafüzet alapján	A munkafüzet feladatsora számonkérésre vagy önálló feldolgozásra, amelynek során a fejlesztés az elsődleges szempont: Őstörténet 1: Teremtés napjainak felismerése és megnevezése képjelek alapján. A hetedik nap nyugalma és a teremtés értéke Isten számára. Őstörténet 2: Rajz az Édenkertről: az élet, a jó és rossz tudásának fája, az első emberpár, állatok, növények. A két fa és az ember feladatának megnevezése. (Ha csak a tudás fáját említik és rajzolják le, az sem baj.)	Munkafüzet A fejlesztés területei: Képi és szóbeli emlékezet Képi intelligencia és szintézisalkotás, szóbeli emlékezet

	Őstörténet 3: Az első emberpár egymásra utaltsága, neveik és azok jelentése – feleletválasztással (megoldás kódja: c, b, b). Őstörténet 4: Párbeszéd beazonosítása és kiegészítése az 1Móz 3,1–5 alapján. Szükség esetén használhatnak a gyerekek Bibliát is. Őstörténet 5: A bűn fogalmának meghatározása a gyermek gondolatai alapján, az ő szavaival. Őstörténet 6: Betűrejtvény, amelynek soraiban összekeveredtek a betűk, és egy-egy értelmes szót rejtnek a megismert történetekből. El lehet gondolkodni rajta, hogy honnan. Némelyik szó több történetben is szerepelhet. (Megfejtések: jó, por, föld, téglá, égbolt, özönvíz, Édenkert, megpihent, elrejtőzött.) Az özönvíz története ugyan nem szerepel a tananyagban, de mint összekötő láncszem, fontos az említése az őstörténetek között. Őstörténet 7: Kérdések, amelyekre egy-egy szám a válasz (2, 3, 1, 6000, és egy személyes válasz). Őstörténet 8: Függőség- és egyéb veszélyek. Tájékozódás a világ dolgai, helyzetei között. Őstörténet 9: Személyes veszélyforrás felismerése és megnevezése (lehet titkosítva is). Őstörténet 10: Ige-kiegészítés emlékezetből vagy bibliahasználattal. Lényeg az Ige összegző, szintézist adó jellege.	Szóbeli emlékezet, lényegkiemelés Szóbeli emlékezet, tájékozódás a Bibliában Fogalmi gondolkodás Nyelvi játékoság és kreativitás Számmemória, számlogika Erkölcsei ítélőképesség Önismeret, problémalátás Szóbeli emlékezet, tájékozódás a Bibliában
Házi feladat	A munkafüzet szabadon válogatott feladatai	Munkafüzet

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Őstörténetek filmen:

http://www.albaref.hu/videok/bibliai_tortenetek/Kezdetek_A_Biblia_1

TEMATIKAI EGYSÉG: EGY NÉP DÖNTÉSHELYZETBEN

ISTEN UTAT MUTAT EGY ORSZÁGNAK: IZRÁEL ÉS A PRÓFÉTÁK

A tematikai egységhez tartozó leckék ószövetségi próféták történeteit tartalmazza. Nemcsak bibliai történetek kerülnek elő, hanem a próféták történeteikhez kapcsolódóan etikai kérdések és élethelyzetek is.

Témakör	Cím, téma, igehely	Óraszám	
		gyülekezet	egyházi isk.
Bibliai történetek – Ószövetség	Kire hallgatsz? (1Kir 11,26–12,19)	0	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Illés próféta nehéz helyzetben / Illés próféta Isten szavát követi (1Kir 17,1–7; 18,20–46)	1	2
Bibliai történetek – Ószövetség	Illés és a sareptai özvegy / Isten gondot visel az övéire (1Kir 17,8–24)	0	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Illés utódja: Elizeus próféta / Elizeus Illés próféta utódja lesz (2Kir 2,1–18)	0	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten segít a betegségben: Naámán története / Egy csodálatos gyógyulás (2Kir 5,1–19)	1	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten ígéje választás elé állt: Jeremiás próféta / Égő irattekercs (Jeremiás 36)	1	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten népe nehéz helyzetben: A babiloni fogság / A babiloni király álma (Dán 2)	0	1
Bibliai történetek – Ószövetség	El lehet-e futni Isten elől? Jónás próféta története (Jón 1–4) / Jónás imája	1	2
Isten utat mutat a mindennapokban	Feladatom van (Jónás története)	1	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Kitartóan Isten mellett: Három ifjú a tüzes kemencében (Dán 3,1–27)	1	1
Isten közösséget formál	Nincs más Isten az Úron kívül (Három ifjú a tüzes kemencében)	1	1
Isten közösséget formál	Istennel az oroszlánok vermében (Dániel az oroszlánok vermében – bevezető óra)	0	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Dániel az oroszlánok vermében (Dán 6,2–25)	1	1
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten üzenete a fogságba / Ezékiel próféta és a fogság (Ez 1–3)	0	1

A tematikai egység minimum követelménye:

- A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: Dániel az oroszlánok vermében, három ifjú a tüzes kemencében.
- A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Illés, Dániel, Jónás.
- A kísértés fogalmának korosztályi szinten való megfogalmazása.

ISTEN UTAT MUTAT EGY ORSZÁGNAK: IZRÁEL ÉS A PRÓFÉTÁK

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszám: 1

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* J. Alberto Soggin: Bevezetés az Ószövetségbe, Kálvin Kiadó, 1999. Dr. H. Jagersma: Izráel története az ószövetségi korban, Budapest, 1991.)

Próféta: A prófétákat Isten hívta el és küldte el. A legfontosabb feladatuk az volt, hogy Isten üzenetét meghallják és továbbadják. A próféták folyamatosan figyelmeztették Isten népét, ha letértek az útról. Sokszor néven nevezték a bűnöket. Az igaz próféták mellett megjelentek a hamis próféták, akik a címzettek igényeihez alakították az üzenetet. Voltak olyan próféták, akiknek az elhívása egész életre szólt. (Illés) De Isten hívott el úgy is embereket, hogy csak egy üzenetet kellett nekik továbbadni, és előtte és utána is más életmódot folytattak (Ámósz, aki pásztor és fügetermesztő is volt). A próféták köré tanítványok csoportosultak. (1Kir 18,13) Prófétanókkal is találkozunk a Szentírásban. (pl. Mirjam, Debóra)

A héber Biblia a prófétálás történetében három korszakot különböztet meg.

1. Izráel államalapításától a Kr. e. 8. századig tartó időszak:

Ebben a korszakban élt Sámuel, Illés, Elizeus. Életükről több történet is szerepel a Szentírásban. Próféciaiuk nem maradtak fenn írásban. Gyakran csodás események kísérik ezeknek a prófétáknak az életét. Gyakran kerültek az uralkodóval összeütközésbe. Sokszor a társadalmi igazságtalanság ellen léptek fel. De kül- és belpolitikai kérdésekben is hallatták Isten hangját.

2. Kr. e. 8. századtól a babiloni fogság koráig:

Keveset tudunk az életéről azoknak a prófétáknak, akik ebben a korszakban éltek. Sokkal inkább a proféciaiuk maradtak fenn. A fogság előtti próféták üzenetében újra és újra megjelenik a nép bűn miatti bírálata.

3. Fogság után a prófétai mozgalom végéig (1-2 évszázaddal a babiloni fogság után):

A fogság után kevés prófétáról tudunk a Szentírás lapjain. Üzeneteik központi mondanivalója a templom újjáépítése és néhány rituális kérdés.

Keresztelő Jánost prófétának tartották. Az Újszövetség lapjain találkozunk Agabosz prófétával (ApCsel 11,28). A Korintusi levél szerint a próféták feladata: építeni, bátorítani, vigasztalni. (1Kor14,3)

Az ország kettészakadása:

Salamon király halála után az egységes Izráel két részre szakad. Ez vallási szempontból azért jelent nagy problémát, mert a hitélet központja a déli országrészben marad. A két országrész közötti ellentét természetesen oda vezetett, hogy az északiak az egyetlen jeruzsálemi templom, áldozati hely helyett saját kultuszi helyeket építettek, és ezzel a bálványimádás számára készítettek elő táptalajt. A 2. Krónika 10 tanulsága szerint a kettészakadást egy adóval kapcsolatos nézeteltérés okozza. Roboám király az idős tanácsadók helyett a fiatalokra hallgat, akik

megszorításokat helyeztek kilátásba. Az északi országrész nem fogadta el Roboám szigorú intézkedéseit, így kettészakadt az ország.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom*: N. Kollár Katalin: Pszichológia pedagógusoknak, Budapest, 2004.)

A korosztály jellegzetessége, hogy egy döntés előtt hamarabb kérdezi meg a barátait, kortársait, mint szüleit, tanárait vagy más felnőtteket. Ez egyrészt abból a sajátosságból fakad, hogy az érzelmi függetlenedés a szülőktől és általában a felnőttektől már megkezdődött. Másrészt a saját kortársaihoz való kapcsolódás során a baráti társaságok hatása is jelentős az életére. A téma kifejtése során mégse hangsúlyozzuk azt túl, hogy Roboám a fiatalokat (valószínűleg saját barátait) kérdezi meg. Inkább emeljük azt ki, hogy egy döntéshelyzet előtt több mindenki megkérdendő és keresse azokat a személyeket, akiktől megbízható (és lehetőleg negatív következmények nélküli) tanácsot tud kapni. Érdemes arra is rámutatnunk, hogy itt nem a fiatal és az öreg közötti különbségtétel jelenik meg, hanem Isten akaratának a figyelembe vétele vagy figyelmen kívül hagyása.

Roboám története – a királyság kettészakadásának bevezetése mellett, alkalmas arra is, hogy a gyermekek ráérezzenek arra, hogy prepubertás, vagy éppen serdülőkorban is lehet őszintén beszélni az idősebbekkel és tanácsot kérni a szükséges helyzetben tőlük.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje és tudja körülírni a prófétaság fogalmát. ○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani a tankönyvi szöveg alapján az ország kettészakadásának történetét. ○ Ismerje és segítséggel tudjon beszélni Isten hogyan mutatott utat a népének. ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a leckéhez kötődő tankönyvi térképet. ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: 1Királyok 11,38	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje és tudja megfogalmazni a prófétaság fogalmát. ○ Tudja önállóan értelmezni a tankönyvi szöveg alapján az ország kettészakadásának előzményeit és következményeit. ○ Tudja önállóan megfogalmazni Isten hogyan és ki által mutatott utat a népének. ○ Tudja értelmezni a tankönyvi leckéhez kötődő térképet, és tudja megfogalmazni gondolatait. ○ Tudja önállóan értelmezni a lecke Igéjét: 1Királyok 11,38

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten utat mutat

Kognitív cél: Izrael és a próféták életeseményein keresztül Isten mindenkori útmutatásának érzékeltetése.

Affektív cél: A bizonytalanság, döntéshelyzet érzelmi, motivációs jellemző

Pragmatikus cél: Lehetőség teremtése és a figyelem felhívása arra, hogy bizonytalan helyzetben is kereshetjük Isten útmutatását.

Kognitív cél: A próféta fogalmának megalapozása. Annak felismertetése, hogy ha nem hallgatunk Isten szavára, az rossz irányba vezethet bennünket.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetés: (munkafüzet 1. feladat) „a) Te hogyan döntenél, ha szíves szerint választanál az alábbi helyzetekben? • Milyen új telefont vegyél?• Mit nézz meg a moziban?• Mire költsd a zsebpénzedet?• Milyen foglalkozást válassz, ha felnőtt leszel?” b) Beszélgetsetek arról, hogy ezekben a döntéshelyzetben kitől érdemes tanácsot kérni! Kitől, milyen tanácsra számítasz? Derült-e már ki utólag, hogy valakitől jobb tanácsot kaptál?” Instrukció a feladathoz: A beszélgetés során térjünk ki arra: • Mi befolyásolja a döntéseinket?• Mit jelent a „szívem szerint” kifejezés?• Mikor használhatjuk ezt a kifejezést? Kapcsolódó beszélgetés: • Milyen döntéshelyzetekben kitől kérünk tanácsot?• Szoktunk-e tanácsot kérni Istentől?• Hogyan tehetjük ezt meg?• Hogyan kaphatunk Istentől választ a döntéseinkben?	Munkafüzet Ráhangolódás, beszélgetés
Feldolgozási javaslat és munkáltatás 1. lehetőség	Szituációs játék: A történet megismerése után játszunk el Roboám döntését. Válasszunk 3 barátot tanácsadónak, illetve három bölcs „vént” is. Megfigyelési szempontok a játékhoz:	Szereplők: Roboám, Jeroboám, tanácsadók

2. lehetőség	a) Mit érezhettek a történet szereplői? b) Miért adhattak ilyen tanácsot a barátok? c) Miért adhattak ilyen tanácsot az idős tanácsadók? d) Te milyen tanácsot adnál ebben a helyzetben Roboámnak? Instrukció: A megfigyelési szempontokat kiadhatjuk egy-egy csoportnak, párnak is, akiknek ez alapján kell majd válaszolniuk. Ha nem tudjuk eljátszani a szituációt, akkor a történet olvasása közben figyeljük a tanulók ezeket a szempontokat. Feldolgozás a munkafüzet feladatainak a segítségével A munkafüzet 2-4. feladatainak a segítségével az elolvasott (elmondott) történet után közösen feldolgozható a lecke. Aranymondás: „<i>És ha hallgatsz mindarra, amit parancsolok neked, ...neked adom Izráelt.</i>” (1Kir 11,38) Kerüljön fel a tábla tetejére az aranymondás első része, a tábla aljára a befejező rész. A gyerekek keressék ki a Bibliájukból az aranymondás teljes igeverstét. Beszélgetés: Mit mond a próféta, mit jelent Istenre hallgatni? Aki megtalálja a helyes választ, a felsorolás egy-egy sorát felírhatja a táblára. Táblakép: És ha hallgatsz mindarra, amit parancsolok neked, HA – <i>az én utaimon jársz,</i> – <i>és azt teszed, amit én helyesnek látok,</i> <i>ha megtartod rendelkezéseimet és parancsolataimat,</i> AKKOR – <i>veled leszek,</i> – <i>és építek neked maradandó házat, amelyet Dávidnak építettem,</i> – és neked adom Izráelt. (1Kir 11,38) Énekjavaslat Református énekeskönyv: 1. zsoltár 1. versszak „Aki nem jár hitlenek tanácsán...”	közös játék vagy tankönyvi olvasmány Tankönyv, Biblia, táblarajz Táblára írás helyett a feladat előre megírt mondatszalogokkal is megoldható.
Házi feladat	Munkafüzet 5. feladat – szorgalmi házi feladatként:	Munkafüzet,

	Izrael népének Isten gyakran a próféták által segített megtalálni a jó utat	könyvtár, internet

TOVÁBBI ÖTLETEK

Királyok és próféták idővonalon ábrázolva (angol és magyar nyelven)

http://bible.ucg.org/bible-reading-program/imagesbrp/charts/c0203_kingschart.jpg

<http://hunyadiaca.hu/hitoktatas/terkepek/Kir%e1lyok%20%e9s%20pr%f3f%e9t%e1k%20Izraelben.jpg>

Letölthető képsorozat:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/rehoboam-jeroboam/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 17-18. oldal

A képen látható: 17. oldalon: Illusztráció, Jeruzsálem látképe, a 18. oldalon: térkép a törzsek elhelyezkedéséről

A szöveg: Kire hallgatsz?

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

Képolvasási javaslat:

- Olvassátok el a lila alagra írt szöveget! Nézzétek meg az illusztrációt! Találtok-e összefüggést a szöveg és a kép között? Mondjátok el egymásnak, vitassátok meg!
- Figyelmesen vizsgáljátok meg a térképet! Keressétek meg a 12 törzset, nézzétek meg hol telepedtek le?
- Melyik tengert találjátok a földrész mellett? Melyik az a folyó, amely kettészeli az országot? Járjatok utána!
- Kik laknak északon? Kik telepedtek le délen?

2. Szövegelemzés

- Kire bízta Salamon király az építkezést? Miért?
- Kivel találkozott Jeroboám az úton, mikor elhagyta Jeruzsálemet?
- Mit tett Jeroboám Ahijjá próféta köpenyével? Miért tette? Miért 12 darabra szaggatta?
- Milyenné vált Salamon és népe?
- Mit ígért Isten Jeroboámnak? Mit mondott neki? Miért?
- Miért kellett Jeroboámnak Egyiptomba menni?
- Mi történt Salamon halála után?
- Kiktől kért tanácsot Salamon fia, Roboám?

- Mit mondtak a bölcsek? Mit mondtak a barátai?
- Kire hallgatott? Miért?
- Ki lett az északi törzsek királya?
- Ki lett Júda és Benjamin királya?
- Mit gondoltok, mi lett ennek a következménye?
- Hol és mikor történt mindez?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Ha hallgatsz mindarra, amit parancsolok neked, neked adom Izráelt.”

- Ki mondta ezt a mondatot? Kinek? Miért?
- Kinek adta Isten Izráelt? Miért?
- Milyen következményekkel jár, ha hallgatsz Istenre?

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„Ismered a kifejezést: szívem szerint...? Mit gondolsz, mit jelent?”

Instrukció:

Az itt felsorolt szituációkat el is lehet játszani a diákokkal. A beszélgetések és a szituációs játék során adjunk lehetőséget arra, hogy minél reálisabban és valóságosabban átélhessék a helyzeteket a diákok.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 386. dics. 1. 5-6.9. verse: Emlékezzél, mi történék...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az Ének: 130. 1.3-4. verse: Igazságnak napja, jöjj

Hittankönyv: Szívem csendben – kánon (+BS, DU, JJ)

4. LECKE: ILLÉS PRÓFÉTA NEHÉZ HELYZETBEN

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskola óraszama: 2.

(Egyházi iskolákban a 2. órához javasolt téma: a Karmel-hegyi istenítélet, amelyhez szintén található óravázlat az alábbiakban.)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Rainer Albertz: Illés, Kálvin Kiadó, Budapest, 2007; Magyarázatos Biblia)

A próféta személye:

Illés próféta Aháb és Ahazjá királysága idején, a Kr. e. 9. század első felében profétált. Nevének jelentése: az én Istenem neve: Jahve. Egész életében azért harcolt Illés, hogy mindenki számára világossá váljon, hogy kicsoda Isten. Születési helye Tisbe, Jordánon túli terület, amely érintetlen volt a kánaáni befolyástól. Illésnek szokatlan megjelenése volt, ami alapján egyértelműen fel lehetett ismerni. Palástja a prófétai tiszt szimbóluma volt. Ő volt az első vándorpróféta, aki alapvetően egyedül, intézményi, udvari kötöttségek nélkül profétált. Mivel Illés, és a hozzá hasonló vándorpróféták függetlenek voltak a hatalomtól, kicsit a társadalmon kívül is álltak, sokkal kevésbé volt szükségük arra, hogy a hatalom érdekeit figyelembe vegyék. Illés profétáról inkább a történetei maradtak fent, nem pedig az általa elmondott prófécia szövege. Illés csodái elsősorban az Istenbe vetett hit bizonyítására szolgáltak.

A próféta küldetése:

Illés azt hirdeti, hogy Isten az egyedüli Ura népének. Aháb király a föníciai származású felesége miatt teret engedett a Baal kultusznak. Samáriában Baal-templomot építtetett. Illés hangsúlyozza, hogy Isten a természet Ura, nem pedig Baal. Mivel Aháb nyilvánosan támogatja a Baal-kultuszt, a próféta első üzenete szerint Isten az egész országtól megtagadja az esőt. A Baal-kultusz támogatása nem csak vallási szempontból okozott nehézséget, hanem egyúttal azt is jelentette, hogy kultuszi, idegen papok költöznek az országba. Illés komoly konfliktusba kerül az uralkodóval, de Isten megmutatta hatalmát Illés személyén keresztül.

Isten gondoskodása:

Ítéletes prófécia hangzik el Illés szájából. A legszárazabb időszakokban, amikor egyébként is ritkán esett az eső, a harmat jelentette az egyetlen csapadékforrást. A prófécia ez adja a súlyát. Illés is része az ítéletes helyzetnek. De Isten csodálatos módon gondoskodik a mindennapra elegendő ételről és italról.

Bálványok:

A pogány népek által kiábrázolt istenségek a bálványok. Ez formájában bálványképet vagy bálványszobrot jelentett. Ezek a szobrok lehetnek ember vagy állat alakúak, égitesteket is ábrázoltak. A szobrok anyaga: arany, ezüst, réz, vas, fa, kő volt. Elkészítés módja lehetett: faragás, öntés. Gyakran a fából faragott szobrokat arannyal vonták be. Baalt ábrázolták bikaként, de emberalakban is, harcias férfiként. Kánaánban ismerkedett meg Isten népe az ott lakó népek bálványisteneivel. A Bírák és királyok korában komoly kísértést jelentett a láthatatlan Istennel szemben a kézzel fogható és látható kiábrázolt istenség. A bálvány név Baal nevéből ered. A Baal

név azt jelenti: úr, tulajdonos. Az őslakosok meggyőződése szerint Baal Kánaán ura. Baalt tartották a természet urának.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(N. Kollár Katalin: Pszichológia pedagógusoknak, Osiris Kiadó, Budapest, 2004.; Kalevi Tamminen: Hogyan tanítsunk hittant? Teológiai Irodalmi Egyesület, Budapest, 1998.)”

A kiskamaszok számára (és később a serdülők számára is) fontos a bizalom. Ha valaki bizik bennük, azt tudják értékelni. Ugyanakkor ez a bizalom sem lehet feltételek és következmények nélküli. Ha valaki folyamatosan megszegi, akkor ezt jelezni kell a számára (akár következményekkel is), különben a bizalom értéktelenné válik.

A bálvány fogalmat a kiskamaszok (és általában a 21. századi fiatal) nem bibliai értelemben ismeri. Bálvány lehet egy sztár, vagy éppen valaki, akire ideálként tekintenek.

Ha a hittanórán elhangzik a bálvány szó, akkor azt érdemes alaposan átbeszélni, azért, hogy ne kettősség alakuljon ki a diákokban.

Mivel e korosztály számára fontos az, hogy van-e valóságtartalma az elhangzottaknak, ill. köthető-e valamilyen valódi eseményhez, ezért jó, ha a hittanórán is előkerül a térkép. A próféták korának eseményeit meg lehet keresni a térképen, ill. el lehet helyezni egy képzeletbeli vagy elkészített idővonalon. Természetesen ennek nem kell fő hangsúlyt kapnia az órán, de akár az előkészítés, akár az új anyag, akár az ismétlés része lehet az idővonalon való elhelyezése a tanult eseményeknek.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerjék és segítséggel értelmezzék Illés próféta történetét, tudják röviden elmondani.○ Ismerjék és segítséggel tudják értelmezni a bálvány fogalmát.○ Ismerjék és segítséggel értelmezzék a lecke Igéjét: 2Mózes 20,2–3	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudják önállóan értelmezni és röviden elmondani Illés próféta történetét a tankönyvi szöveg alapján.○ Tudják és önállóan fogalmazzák meg mit jelentett – a tankönyvi szöveg alapján- a bálványimádás, és milyen következményekkel járt.○ Ismerjék és önállóan értelmezzék a lecke Igéjét: 2Mózes 20,2–3

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten gondoskodik mások által is a népéről.

Kognitív cél: Annak tudatosítása, hogy Illés próféta Istent követi, az ő útján jár és általa a nép is megérti Isten szavát.

Affektív cél: A természeti csapások idején az Istennel való szeretetteljes kapcsolat érzelmi jellemzőinek feltárása

Pragmatikus cél: Lehetőség teremtése, arra, hogy Illés próféta hitén és bizalmán elgondolkodjanak és példaként fogadják.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása (két választási lehetőség)	1. Beszélgetés: Az éghajlatról és az éghajlat, időjárás által adott örömeiről és nehézségeiről. Hogyan függ össze az időjárás az élelmiszerek előállításával? Miért jelent gondot, ha nincsen elég csapadék? 2. PPT bemutató PPT bemutató a hittanoktató által a következő témában: Mi jellemezte Palesztina éghajlatát a bibliai időkben? Kapcsolódó Beszélgetés: Milyen életmódot és gondolkodásmódot tehetett ez lehetővé? (kiszolgáltatottság a természet erőinek, a természeti erők istenítése) Kapcsolódó feladat – munkafüzet 2. feladat: „Mit gondolsz, hogyan hangzana egy, a szárazságról szóló újságcikk Illés próféta korában?”	Számítógép, projektor, képek, tankönyv Munkafüzet, tankönyv
Feldolgozási javaslat Lépések	1. Szituációs játék • Időjárás-jelentés és Illés imádságának megfogalmazása írásban vagy szóban.• A gyerekek képzeljék bele magukat a királyi tisztviselő és/vagy a próféta helyzetébe, az ő nézőpontjukból fogalmazzanak.• A legjobb időjárás jelentést olvassa fel valaki úgy, mintha egy televízió műsor része lenne.• A csoport többi része a nézőket játssza el.• A gyerekek éljék bele magukat a szituációba: az időjárás jelentést nézve, hallgatva fejezzék ki érzelmeiket, aggodalmaikat, kommentálják, amit hallanak.• Ha rajzok is készültek (ld. munkafüzet 2. feladat), akkor akár falíújságot is készíthet a	

	csoport vagy a „Samáriai hírmondó” újság aktuális számát. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3. és 4. feladat Kapcsolódó feladat: tankönyv feladattár 1. feladat Instrukció: A feladat megoldásának részeként mindenképpen szükséges a tankönyvben található történetleírás közös áttanulmányozása. 2. Aranymondás „Én, az Úr vagyok a te Istened. Ne legyen más istened rajtam kívül.” (2Móz 20,2–3) Kapcsolódó feladatok: Tankönyv, feladattár 2-3. feladat Munkafüzet 3. feladat Énekjavaslat: Református énekeskönyv: 81. zsoltár 9-11. versszak: „Hallgasd meg, népem...”	Énekeskönyv
Házi feladat	Milyen helyzetekben fordulunk Istenhez segítségért? Írásban gyűjts össze példákat ehhez!	Fakultatív lehetőség Szorgalmi feladat

TOVÁBBI ÖTLETEK

Rövidfilmek Illés prófétáról

https://www.youtube.com/watch?v=nzRsXb_NcAY&t=16s

<https://www.youtube.com/watch?v=c5xDtVhq4Lg>

Letölthető képsorozatok:

<http://www.freebibleimages.org/photos/elijah-fed-by-ravens/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/rg-elijah-ravens/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/ls-elijah-ravens/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/elijah-brook/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 19-21. oldal

A képen látható:

- Tematikus kép: Illés próféta rejtekhelye egy szikla alatt, holló, amely kenyeret ad Illésnek.
- Két illusztráció: kiszáradt vidék, terméketlen föld, kiszáradt fák, illetve virágzó, zöldellő vidék, termékeny föld, bővizű patakkal.
- Fénykép: a Karmel-hegy napjainkban.
- Illusztráció: Baal és Aséra bálványistenek.
- Fénykép: Illés próféta szobra a Karmel-hegyen.

A szöveg: Ismeretközlő szöveg, előkészíti a bibliai jellegű szöveg értelmezését. Illés próféta Isten szavát követi.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez:

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg a képet! Mit láttok rajta? Hol lehet ez a hely?
- Ki ül a szikla alatt? Miért?
- Miért van ott a holló?
- Mit ad Illésnek?
- Figyeljétek meg a két alsó képet! Mit mutat az első kép? Milyen tájat mutat a mellette lévő?
- Mi a különbség a két kép között? Miért?
- Mit üzennek a képek neked?

2. Szövegelemzés:

- Hol és mikor uralkodott Aháb király és Jezábel királynő?
- A kettészakadt ország melyik felén élt Illés próféta?
- Mivel bízta meg Isten Illés prófétát? Miért?
- Mit mondott Isten Illésnek? Mivel biztatta?
- Hogy nevezték a kettészakadt ország északi és déli részét?
- Hol uralkodott Aháb király?
- Kit vett el feleségül, és miért?
- Mit hozott magával a király felesége Szidónból?
- Hogyan befolyásolta ez a népet?
- Mit határozott el Isten?
- Kit bízott meg Isten a feladattal?
- Ki volt Illés?
- Mit mondott Illés a népnek?
- Hogyan gondoskodott Isten Illésről? Hová rejtette el? Hogyan segítette?
- Hány évig nem esett az eső Izraelben? Mi történt? Mi lett ennek a következménye?
- Hogyan tért vissza a nép Istenhez?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Én, az Úr vagyok a te Istened. Ne legyen más istened rajtam kívül!”

- Honnan ismerős ez a mondat?
- Miért fordult el Izráel népe Istentől? Mi hatott rájuk?
- Milyen más isteneket imádtak?
- Hogyan hívta fel Isten Izráel népének figyelmét, hogy letértek az igaz útról?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Imádságra nevelés

<u>Szavak elrejtett dobozban</u>	műfaj	kérő
a) Előkészítés óra előtt A hittanoktató szavakat ír cetlikre, amelyeket gyufásdobozba (kindertojásba) rejt el: Szavak: • otthon• tanterem• iskolaudvar• orvosi rendelő• bolt• barátoknál• rokonoknál• rendezvényen stb. A gyufásdobozokat (kinder-tojásokat) még az óra előtt rejtjük el a teremben. Úgy számoljunk, hogy egy kiscsoportban 3 hittanos legyen.	megfogalmazás imádkozás	hittanoktató hangosan hittanoktató kiscsoport
b) Imádkozás előkészítése (A kiscsoportokat szimpátia alapján alakítjuk.) Feladatutasítás: Csoportokat fogunk alakítani. A teremben elrejtettem... darab gyufásdobozt. Akik leghamarabb megtalálják, azok lesznek a kiscsoportok vezetői. Ők választhatnak maguknak csoporttársakat.	csoporthoz felosztása kapcsolódás hely fejlesztési terület hittanosok	óra eleje
c) Imádkozás előkészítése Feladatutasítás: A gyufásdobozban találtok egy helyszínt. Írásban nevezetek meg olyan nehéz élethelyzeteket, amelyek a helyszíneteken történhetnek meg. Így fogalmazzátok meg: Pl. Az iskolában, amikor dolgozatot kell írni, de nem készültem eleget. Írjátok le a kiosztott lapokra. Amikor elkészültetek, hozzátok ki a lapokat.	hittanoktató	• gyufásdobozokat keresnek• élethelyzeteket fogalmaznak meg• követik az imádságot• előkészíti a gyufásdobozokat• megfogalmazza az imádságot a hittanosok által megnevezett nehéz helyzetek alapján• gyufásdobozok• szavak lapra írva• kártyák, amire írhatnak a kiscsoportok
d) Imádkozás	eszközök	

Feladatutasítás:

A lapjaitokon szereplő nehéz élethelyzetekhez fogunk most Istentől erőt kérni.

Álljunk körbe.

(Hittanoktató mondja az imádságot.)

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„Helyezd el az eseményeket a térképen és az időszalagon!”

Instrukció:

A tankönyv 110. oldalán színesben (és nagy változatban) is megtalálható a térkép, mely a feladathoz szükség szerint használható.

3. feladat:

„Írd a képek alá, mi jellemzi Baalt és mi Istent. Szerinted miért kedvelhették meg az izráéliek egyre jobban Baalt?”

Instrukció:

Elolvasható az értelmezés során az 1. és a 2. parancsolat is: 2Móz 20,1–6.

4. feladat:

„Mit gondolsz hogyan imádkozhatott Illés próféta a Kerít-pataknál?”

Instrukció:

Nemcsak írásban, de bármilyen játékos formában fel lehet ezt a feladatot dolgozni. Akár rajzolhatnak is gyerekek, vagy kérhetjük, hogy „állósoborban” mutassák meg hogyan képzelték el Illés imádságát.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK

Református énekeskönyv: 81. zsolt. 9-11. verse: Hallgasd meg népem... (+ BS, HK)

Református énekeskönyv: 463. dics.1. 4. verse: Isten élő Lelke, jöjj...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen a Ének: 134. Kérlek, téged, Istenemet

Dicsérjétek az Urat: 98. Igaz Pásztor (+BS)

Gyermekének javaslat: „Hogyha szél fúj, hogyha szél zeng” Interneten elérhető:

http://refpedi.hu/hatteranyagok/Hogyha_szel_fuj_-_enek.pdf

ILLÉS ÉS A SAREPTAI ÖZVEGY

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995.)

Özvegység: Isten törvényei sokat foglalkoznak az özvegyekkel, akik anyagilag és jogi szempontból is nagyon sokszor kiszolgáltatottak voltak. Elsősorban az elsőszülött fiúnak volt a kötelessége, hogy özvegyen maradt édesanyjának gondját viselje. Ezért is kapott az elsőszülött kettős részt az örökségből. Amennyiben nem volt az özvegynek gyermeke, akkor Mózes törvényei szerint sógorházasság révén kellett róla gondoskodni. (5Móz 25,5 kk.) Ha nem jöhetett létre sógorházasság, de éltek még az özvegy szülei, akkor hozzájuk kellett visszaköltöznie (1Móz 38,11). Ha egyik említett lehetőség sem állt az özvegy rendelkezésére, de kiskorú gyermeke volt, akkor a mózesi törvények szigorúan a védelmükbe vették az özvegyet. Isten örködött a jogaik felett, és Ő volt az árvák és az özvegyek őrizője. (2Móz 22,22k)

Szegénység: A kánaáni honfoglalás előtti vándorlás idején nem volt az emberek között nagy anyagi különbség. A szociális különbségek a királyság korában kezdtek kiéleződni, amikor felhalmozódtak a földbirtokok (Mik 2,2) és kialakult a szegénység. Az elszegényedés azonban nem csak gazdasági probléma volt, hanem vallási is, hiszen ez azt is jelentette, hogy a közösség nem tartja be Isten gondoskodásra vonatkozó törvényeit, előírásait (1Kir 21). A próféták sok esetben emeltek hangot a szegényekkel és özvegyekkel szembeni jogtalan, irgalmatlan viselkedés miatt (pl. Ámósz próféta). Isten szemében a szegények és az elesettek védelme és támogatása többet ért, mint a kegyes, de irgalmatlan magatartás (Ézs 58,7).

Kenyér: Az árpaliszt és búzaliszt keverékéből készített kenyér az egyik alapvető táplálék volt Isten népe számára. A kenyeret a háziasszony vagy a szolgáló reggelente sütötte meg. A kenyér kelt tésztából készült, kemencében vagy egy felforrósított lapos kövön sütötték meg. A kész kenyereket egy kerek lyukon keresztül akasztották fel egy rúdra, vagy kosarakban tárolták. Egyiptomból való menekülés idején nem volt idő a kenyeret megkeleszteni, ezért azt kovásztalanul készítették el.

Olaj: Az olajfa megtisztított, megszártott magvaiból kisajtolták az olajat. Különböző célra használták. Ételek ízesítésére, világításra, sebek kezelésére, bőrápolásra, áldozati ételekhez, tisztségekbe beavatáshoz (ld. felkenetés: 1Sám 10,1) Bőség jelképe is lett.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Keith Oatley - Jennifer M. Jenkins: *Érzelmek*, Osiris, 2001, Uzsalyné Pécsi Rita: *A nevelés az élet szolgálata*, Kulcs a muzsikához Kiadó, 2010.)

A hála összetett érzelem. Pszichológiai megfogalmazásban az „erkölcsi érzelmek” közé tartozik. A hálnak nemcsak tárgya van, hanem egy kapcsolatot állít fel, mely a barátságosságot és a későbbi kötelezettségeket. A hála fontos az emberi életben, alapvető pilléreként is tekinthető. A társas kapcsolatok összetartó eleme a hála, a szeretettel, együttérzéssel, empátiával és részvétellel együtt.

A hála az érzelmi intelligencia készségterületeihez, ezen belül a szociális készségekhez tartozik. Mint készség, fejleszthető. Már az ötödikesek számára is elég sok minden van, amiért hálát adhatnak. Sokan közülük azonban nem tudnak már úgy örülni, mint a kisgyermek, ezért akár a negatív események kerülhetnek előtérbe. Éppen ezért ennél a korosztálynál kimondottan jó, ha rámutatunk arra, hogy mennyi mindenért lehetünk hálásak Istennek.

Az empátia szintén összetett érzélem, melyben érzelmi és kognitív elemek is találhatóak. Ilyenek például az átélés, beleélés, a másik helyzetének megértése. Kialakulásában jelentős szerepe van a szülőknek és a családi hatásoknak. Ugyanakkor az iskolai nevelésben is lehetséges a mások problémáira való érzékenyítés. Különösen igaz ez a kiskamaszok és a serdülők életkorában, amikor amúgy is sokkal érzékenyebbek eseményekre. Különösen akkor, ha azok megszólítják vagy érintik őket. Az empátiát akár a „másik ember érzésével való együttérzésnek” is nevezhetjük, mely aktív formában fejleszthető. Akár konkrét projektekbe való bekapcsolódás által is.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje és segítséggel tudja röviden elmondani Illés és a sareptai özvegy történetét. ○ Ismerje és segítséggel értelmezze a lecke Igéjét: Zsoltárok 55,23	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja önállóan a tankönyvi szöveg alapján elmondani Illés és a sareptai özvegy történetét. ○ Tudja jellemezni segítséggel Illés és Isten kapcsolatát a tankönyvi történet alapján. ○ Tudja önállóan értelmezni a lecke Igéjét és memorizálja azt: Zsoltárok 55,23

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten az embereken keresztül gondoskodik a rászorulókról.

Kognitív cél: A sareptai özvegy történetén keresztül megismertetni, Isten embereken át is tud gondoskodni a rászorulókról.

Affektív cél: A rászorulókról az együttérzés, Isten iránt pedig a hála érzésének a felkeltése.

Pragmatikus cél: Lehetőség teremtése az órán a segítségadásra, az együttérzésre.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: • Kinek mi a kedvenc étele? • Ha most hazamentek, és kinyitjátok a hűtőt, mi mindent találtok benne? • Mi az, ami ebből elfogy egy nap alatt, mi az, ami nem? • Vajon mi lehet az oka annak, hogy sok millióan éheznek a világon (környezeti okok, időjárási tényezők, gazdasági elmaradottság, társadalmi különbségek). • Hogyan, miként tudnánk mi segíteni az éhezőknek? (Adományok, önkéntesség, környezetvédelem, fenntartható gazdaság otthon is, pazarlás, túlfogyasztás nélkül) • Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1. feladat	Munkafüzet A gyerekek döbbenjenek rá saját relatív jólétükre. Munkafüzet Szolidaritásérzés kialakítása, cselekvő szeretetre buzdítás Tankönyv
Feldolgozási javaslat a munkafüzet feladatai alapján	1. PPT bemutató vagy szemléltetésekkel dúsított beszélgetés Téma: egy asszony mindennapja a régi világban és az özvegyek sorsa. (Hazánkban és az ókori Izraelben) Amikor még nem a boltban vásárolta meg, hanem saját maga készítette el a kenyeret, a mindennapi betevő falatot. (akár néhány évtizeddel, évszázaddal korábbi magyar történelmi rajzok, képek is bevihetők). Kapcsolódó feladatok: munkafüzet 1-2. feladat 2. Beszélgetés: A munkafüzet kérdései alapján: • Hogyan segített Isten ezen az özvegyasszonyon? • Milyen próbát kellett kiállnia? • Miért mondhatjuk azt, hogy a hite mentette meg? Kapcsolódó feladatok: munkafüzet 3. feladat 3. Szituációs játék pantomimmel: Egy önként jelentkező gyermek játssza el: • Hogyan érezhette magát az özvegy, amikor meghalt a fia? • Hogyan érezhette magát az özvegy, amikor Isten feltámasztotta?	Munkafüzet Térképhasználat, kortörténelmi kapcsolópontok, az özvegyek helyzete az ókorban Munkafüzet Isten gondot visel a legkilátástalanabb helyzetekben is azokról, akik bíznak benne. Munkafüzet Csoportmunka, játék

	Ha nem szeretnénk ilyen nehéz helyzetbe belehelyezni egy gyereket, akkor a következő szituáció eljátszására is kérhetünk gyerekeket: • Az özvegyasszony elmeséli a szomszédainak, hogy mi történt a fiával. • A szomszédok is pantomimmal fejezik ki a reakcióikat. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 4. feladat 4. Aranymondás: <i>Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rád! Nem engedi..., hogy ingadozzon az igaz. (Zsolt 55,23)</i> Az igeversek érzelmi hátterének felderítése és átélése a megfelelő felolvasással. Az Igék között kapcsolat felismerése, igeversek értelmezése. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 5. feladat 5. Ének: Református énekeskönyv: 25. zsoltár 2. versszak: „Útaid, Uram, mutasd meg...”	Munkafüzet, tankönyv, Biblia Az igaz Istenre hallgat, és Istenre bízza magát. Énekeskönyv
Munkáltatás	1. Hálaadó imádság Írjunk hálaadó imádságot, hálaadó zsoltárt Istenhez, amelyben megköszönjük mindazt, amit szinte észre sem veszünk, ami természetes a számukra. (Van ruhánk, meleg otthonunk, játékunk, tanulhatunk, van mit enni, vannak szüleink, stb.) Kapcsolódó feladat: munkafüzet 6. és 7. feladat 2. Diakónia A Református Szeretetszolgálat honlapján a „Programjaink” menüpont alatt megtalálhatóak az aktuális segélyprogramok és akciók: http://www.jobbadni.hu/. Ha teheti a csoport, kapcsolódjon be valamelyikbe! A Nyilas Misi akcióban a gyerekek is részt vehetnek, hiszen egy cipős doboznyi ajándékot valószínűleg össze tudnak gyűjteni az év során.	Munkafüzet Kreatív írás, tehetséggondozás, imádságra nevelés. Kiscsoportban is írhatnak imádságot a hittanosok. A kiscsoportok választhatnak megbeszélés alapján témát maguknak. Diakóniai lelkület kialakítása, tevékeny hitre nevelés.

Házi feladat	1. Hálaadó imádság írása, folytatása. 2. Keressetek az interneten olyan magyar segélyszervezeteket, amelyek a rászorulókat, az éhezők megsegítésével foglalkoznak! 3. Tervek, elképzelések arról, hogyan tudnak/tudnának a gyerekek bekapcsolódni a gyülekezet diakóniai munkájába. A feladatot akkor érdemes kiadni, ha tényleges folytatása, eredménye lehet a gyerekek aktivitásának.	Munkafüzet, internet

TOVÁBBI ÖTLETEK

Letölthető képsorozatok:

<http://www.freebibleimages.org/photos/elijah-widow/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/elijah-widow-boy/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/ls-elijah-widow/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 22-23. oldal

Instrukció: a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képen látható:

- Kemence, daráló, olajos korsó, kenyérlepények
- Illusztráció, tematikus kép: Illés, az özvegyasszony és feltámasztott fiú.

A szöveg: Isten gondot visel az övéire

Képelemzés:

Mit látsz a képen?

- Láttál-e már hasonló kemencét? Hol? Mikor?
- Szerinted ezek a konyhai eszközök mikor voltak használatosak?
- Mire valók? Mit tartottak a korsóban? Mit sütöttek a kemencében?
- Nézd meg, mi van a kendő alatt! Szerinted miből készült? Mivel ették az emberek?
- Hol játszódik a jelenet?
- Kik vannak a képen?
- Szerinted mi történt?
- Olvasd el az olvasmányt! Keresd meg Illés prófétát!
- Ki az a fiú? Mi történt vele? Mit tett Illés?
- Mit mondott az özvegyasszony?
- Mi a véleményed a történetről?

Szövegelemzés:

- Hol volt Illés a hosszantartó szárazság idején?
- Isten hogyan gondoskodott róla?
- Hová küldte Illést Isten, amikor a patak kiszáradt?
- Mit kért Illés az özvegyasszonytól?
- Mit válaszolt az özvegyasszony?
- Mivel biztatta Illés az asszonyt, és mit ígért neki?
- Mi történt az asszony fiával?
- Mit tett Illés?
- Mit bizonyított ez az özvegyasszony számára?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

Aranymondás:

„Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rád! Nem engedi... hogy ingadozzon az igaz.”

- Nyomja-e valami a lelkedet? Vannak-e gondjaid? Mik ezek a terhek?
- Ki segít neked, hogy a gondjaidat meg tudd oldani?
- Szoktál-e imádkozni Istenhez, hogy segítsen rajtad? Mit tapasztaltál?
- Mit jelent „ingadozni”?
- Mit jelenthet az, hogy az „igaz” ingadozik? Hogy lehetne kifejezni? Mondj példát rá!

EGYÉB ÖTLETEK

1. Könyv:

Az éhezés, szegénység témájához nagyon jól felhasználható Louise Spilsbury-Hanane Kai: Éhezés és szegénység c. könyve. A könyv rövid, akár az egész felolvasható. A szövege egyszerű és érthető, a legfontosabb információkat tartalmazza. Az illusztrációkat ki is lehet vetíteni a gyerekeknek. Útmutatót ad a gyerekeknek, hogy ők is tehetnek valamit a szegénység ellen. Kiegészíthetjük a könyvet azzal, hogy az egészet egyházi kontextusba helyezzük.

Ötletek a könyv felhasználásához:

- A könyvből készíthetünk ppt-t.
- Kiscsoportokban a könyv egy-egy fénymásolt oldalpárját a gyerekek bemutatják.
- Konkrét adományozás tervezünk a gyerekekkel.

2. Sütés:

Ha a gyülekezetben/ iskolában van konyha, és adódik rá lehetőség, készítsen a csoport kovásztalan lepénykenyeret. Az interneten többféle receptet is találhatunk.

Recept: http://vegalife.blog.hu/2011/10/25/paszka_avagy_a_gyors_kovasztalan_kenyer

Ha nincs lehetőség a kenyér sütésére, akkor minden nagyobb hipermarketben lehet kapni pászkát vagy maceszt, ami valójában kovásztalan kenyér. Kóstolják meg a gyerekek. Beszélgetés arról, hogy

milyen érzés lenne csak ilyen kenyéren és vízen élni egy hétig, egy hónapig, netán egy évig. Mert a sareptai özvegy hűtőjében nem volt vaj, lekvár vagy párizsi, merthogy hűtője sem volt. De a kamrája is üres volt, csak kenyéren és vízen húzták ki az éhínséget. Hálát adhatunk a mindennapi ételért, azért, hogy nekünk nem kell így éhezünk, nyomorognunk.

3. Élőkép:

- Válasszunk ki a történetből egy-egy drámai pillanatot. (pl. a fiú halála, a fiú feltámadása).
- Válasszuk ki a szereplőket (fiú, özvegy, szomszéd, vagy valami tárgy is lehet valaki, ha sokan vannak).
- Álljanak be abba a pózba, amit abban a pillanatban felvesz az illető.
- (Le is lehet fényképezni.)
- A több képet össze is lehet hasonlítani, vagy "belső hang" munkaformát alkalmazni: valamelyik szereplő mellé lépni, a vállára tenni a kezét és feltenni egy-egy kérdést neki (mit érzel most? mit fogsz ezután csinálni? kire haragszol? mit szeretnél volna még az életben csinálni (a halotthoz).

Megbeszélés:

- Mi az, ami az élőkép után feltűnt, fontosabbá vált a történetből?
- Milyen volt az adott szerepbe belehelyezkedni?
- Mit tanultál ebből a játékból?
- Van-e valami kérdésed, gondolatod?

4. Imádságra nevelés:

Gombolyag a) Kérés összeköttetésben Feladatutasítás: Álljunk körbe. A gombolyagot egymásnak fogjuk dobni. Hálót alkotunk. Az első, aki dobja a gombolyagot, elmondja, hogy mit az, amit Istentől kérne azzal kapcsolatban, amit ma tanultunk. Nem lehet ugyanazt mondani, amit az előző már elmondott. b) Hála összeköttetésben Feladatutasítás: Most ugyanezen az útvonalon fogunk haladni. Aki az utolsó volt, ő dob először, és visszatekerjük a fonalgombolyagot. Még emlékszel arra, hogy mit kértél. Most arra kérlek, hogy ugyanebben a gondolatkörben mondd el, hogy mi az, amiért hálát adnál Istennek. c) Imádkozás Hittanoktató vagy kezében tartja, vagy leteszi a kör közepére a gombolyagot, majd a csoport nevében imádkozik.	<table border="0"> <tr> <td>műfaj</td> <td>hála és kérés</td> </tr> <tr> <td>megfogalmazás</td> <td>témát hittanosok készítik elő</td> </tr> <tr> <td>imádkozás</td> <td>hittanoktató</td> </tr> <tr> <td>csoport felosztása</td> <td>nincs</td> </tr> <tr> <td>kapcsolódás</td> <td>kérés és hála összekapcsolódása</td> </tr> <tr> <td>hely</td> <td>óra vége</td> </tr> <tr> <td>fejlesztési terület</td> <td></td> </tr> <tr> <td>hittanosok</td> <td> • kérést és hálát fogalmaznak meg • fonalat gombolyítanak </td> </tr> <tr> <td>hittanoktató</td> <td> • kísér • imádságot mond </td> </tr> <tr> <td>eszközök</td> <td> • nagy fonalgombolyag </td> </tr> </table>	műfaj	hála és kérés	megfogalmazás	témát hittanosok készítik elő	imádkozás	hittanoktató	csoport felosztása	nincs	kapcsolódás	kérés és hála összekapcsolódása	hely	óra vége	fejlesztési terület		hittanosok	• kérést és hálát fogalmaznak meg • fonalat gombolyítanak	hittanoktató	• kísér • imádságot mond	eszközök	• nagy fonalgombolyag
műfaj	hála és kérés																				
megfogalmazás	témát hittanosok készítik elő																				
imádkozás	hittanoktató																				
csoport felosztása	nincs																				
kapcsolódás	kérés és hála összekapcsolódása																				
hely	óra vége																				
fejlesztési terület																					
hittanosok	• kérést és hálát fogalmaznak meg • fonalat gombolyítanak																				
hittanoktató	• kísér • imádságot mond																				
eszközök	• nagy fonalgombolyag																				

Javaslat: Mennyei Atyánk! Elhangzottak kérések és elhangzottak hálaadó gondolatok. Ezeket hozzuk most imádságunkban Teeléd. (Itt megemlíthet a hittanoktató néhányat.) (Érdeemes hasonlatot alkotni a gombolyag képével.) • A gombolyag szorosan egymás mellé köti a kéréseinket és a hálánkat. Ilyen szoros legyen együtt szorosan a hála és a kérés az imádságaink során is, amikor esetleg megbetegszünk vagy valaki a szeretteink közül. • Köss bennünket is úgy össze, ahogyan a gombolyag egységet alkot. • Ahogy a gombolyag átszötte a teret, úgy szője át az életünk minden percét a Veled való kapcsolatunk stb.	(pólófonal a legjobb)

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„Melyik a kedvenc ételed? Vagy inkább mást választanál? Valami extrát, különlegeset? Mi lenne az?”

Instrukció:

Az étkezés kérdését össze lehet kapcsolni az éhezők segítségét célzó motivációval.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK

Református énekeskönyv: 121. zsolt.1. verse: Szemem a hegyekre...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az Ének: 133. Néked áldozunk hál'adással – kánon

Hittankönyv : Szívem csendben – kánon (+BS, DU, JJ)

ISTEN AZ IGAZI! ILLÉS A KÁRMEL-HEGYEN

(1Kir 18,20–46)

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszama: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

Felhasznált irodalom: (Rainer Albertz: Illés, Kálvin Kiadó, Budapest, 2007; Magyarázatos Biblia; Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995.)

Bálványok: A pogány népek által kiábrázolt istenségek a bálványok. Ez az ábrázolás bálványképet vagy bálványszobrot jelentett. Ezek a szobrok lehettek ember vagy állat alakúak, égitesteket is ábrázoltak. A szobrok anyaga: arany, ezüst, réz, vas, fa, kő volt. Elkészítés módja lehetett: faragás, öntés. Gyakran a fából faragott szobrokat arannyal vonták be. Baalt ábrázolták bikaként, de emberalakban is, harcias férfiként. Kánaánban ismerkedett meg Isten népe az ott lakó népek bálványisteneivel. A Bírák és királyok korában komoly kísértést jelentett a láthatatlan Istennel szemben a kézzel fogható és látható kiábrázolt istenség. A bálvány név Baal nevéből ered. A Baal név azt jelenti: úr, tulajdonos. Az őslakosok meggyőződése szerint Baal Kánaán ura. Baalt tartották a természet urának.

Bálványimádás:

Isten népének életében mindig nagy kísértést jelentett a láthatatlan Isten imádatával szemben a környező pogány népek bálványimádása. Ezért is tiltja meg Isten a Tízparancsolatban a bálványok kiábrázolását. A kánaáni pogány népek kiábrázolható, kézzel fogható istenekben hittek. A bálványimádást a különféle módokon gyakorolták: imádkoztak a bálványokhoz. Például esőért, a jó termésért Baalhoz fordultak. Betegség idején: Baalzebúbhoz (2Kir 1,2 kk.). Áldozatot mutattak be. Ennek legszélsőségesebb gyakorlata a gyermekáldozat volt (2Kir 16,3). Az asszír és babiloni fogságban Isten népe egészen közről láthatta a bálványimádás gyakorlatát. Babilonban találtak bálványistenek körmenetben hordozásával. Ahol bálványszobrot állítottak fel, ott bálványpapokat alkalmaztak. Ez nem csak teológiai szempontból jelentett gondot. A bálványpapok általában külföldről érkeztek. Így történt ez Illés idejében is Jezábel révén, aki tíruszi lévén a Baal-imádó volt. Jezábel a bálványimádás jelképe lett az Újszövetségben is.

Isten féltő szeretete:

Istennek a népe iránti szeretetét jellemzi a féltő szóval. Isten kizárólagosságot vár el népétől cserébe a szeretetért. Isten magát féltőn szeretőnek nevezi, aki a népét a bálványoktól félti. A Tízparancsolatban is előfordul ez a kifejezés a bálványimádás tiltása kapcsán. Isten konkrét büntetést helyez kilátásba szövetségi hűség megszegése esetében. *„Ne imádd és ne tiszteld azokat, mert én, az ÚR, a te Istened, féltőn szerető Isten vagyok! Megbüntetem az atyák bűnéért a fiaikat is harmad- és negyedízig, ha gyűlölnék engem.”*(2Móz 20,5)

Illés a Kármel hegyén:

Aháb király pogány felesége volt Jezábel. Jezábelnek nagy befolyása volt férjére, a vallási és politikai életre. Jezábel kedvéért Aháb Baal-templomot építtetett, kötelezővé tette Baal imádatát. Királyok első könyve tanúsága szerint Jezábel a király vagyonából tartott el 850 pogány papot. *„Most azért üzenj, gyűjtsd ide hozzám az egész Izráelt a Kármel-hegyre, meg a Baal négyszázötven prófétáját az Aséra négyszáz prófétájával együtt, akik Jezábel asztaláról élnek.”*

Miközben Baalt tartották az eső istenének, Illés Aháb király elé állt, és Istenről állította ennek az ellenkezőjét. Vagyis nem lesz Isten parancsára eső. Illés azt állította, hogy az időjárás feletti hatalom nem Baal, hanem Izráel Istene kezében van. (1Kir 17,1) Illés kihívta a Baal papokat, hogy bizonyítsák be, hogy Baal az eső istene. A Kármel hegyen megkísérelték a bálványpapok istenüket hívni, hogy esőt adjon. A bálványimádási gyakorlat szerint kiáltoztak, összevagdosták magukat. Ezzel szemben Illés olyan helyzetet teremtett magának, ami szerint lehetetlen meggyújtani a tüzet. És kiáltozás és vagdosás helyett imádkozott Illés. És Isten cselekedett. Ez bizonyította be a népnek látható módon, hogy Isten a természet ura, csak őt érdemes imádni. Bár Ő láthatatlan, mégis a tettei láthatóak. Illés ezek után a Baal papok ellen fordult, és a Kíson-patak mellé levitette a néppel a papokat, és ott megölette őket Illés. Ennek a tettnek a drasztikussága is mutatja, hogy mennyire élet-halál kérdése volt abban az időben az, hogy a nép a bálványokhoz fordul vagy az élő Istenben bíz.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: Kalevi Tamminen: Hogyan tanítsunk hittant? Teológiai Irodalmi Egyesület, Budapest, 1998; N. Kollár Katalin: Pszichológia Pedagógusoknak; Tari Annamária: Z generáció, Tercium Kiadó, Budapest, 2011.)

A bálvány fogalmat a kiskamaszok (és általában a 21. századi fiatal) nem bibliai értelemben ismeri.

Bálvány lehet pl. egy sztár, vagy éppen valaki, akire ideálként (ikonként, példaképként) tekintenek. Ezek a személyek számukra olyan emberek, akikhez hasonlóvá szeretnének válni. Néhány esetben valóban elcsúszik az értelmezés és feltételek nélküli, túlzott rajongássá válik. A pszichológusok úgy vélik, hogy a sztárok iránti rajongás és lelkesedés a szülői és más felnőtt kötődések meggyengülése miatt erősödik meg. A korábbi biztonságérzetet, amit a szülő nyújtott, úgy akarja a gyermek (és később a serdülő) újra átélni és visszaszerezni, hogy idealizál számára fontos személyeket. Őket akár olyan képességekkel, gondolatokkal és tulajdonságokkal is felruházza, amelyek talán soha nem voltak jellemzőek rájuk.

A média eltorzult ideálképet közvetít a számukra a valóságshow-k, filmek és egyéb információk által. Bár a bálvány szót nem is használja rájuk, de bálványként tekinthet a márkákra. Ezek akár a szeretet és az identitás értékmérőiként, valutáiként is megjelenhetnek a számára.

Ha a hittanórán elhangzik a bálvány szó, akkor azt érdemes alaposan átbeszélni, azért, hogy ne kettősség alakuljon ki a diákokban. Másrészt azért is érdemes a bálvány fogalmat letisztázni, mert egy büntető, féltékeny Isten képe alakulhat ki félreértett magyarázat esetén a diákokban. A bálványok és Isten közötti különbség bemutatásakor kiemelhető az Isten állandóságának és megbízhatóságának gondolata is.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten és a bálványok közötti különbség.

Kognitív cél: Isten és a bálványistenek közötti különbség a Kármel-hegyi istenítélet megismerésén keresztül.

Affektív cél: Annak a feltérképezése, hogy mi minden állhat egy konfliktushelyzet hátterében. Azonosuljanak Illés határozottságával, Istenben való feltétel nélküli bizalmával és bátorságával.

Pragmatikus cél: A gyerekek tudjanak erőt meríteni Illés példájából, amikor saját életük kihívásaival találkoznak.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetés: A hittanoktató beszélgessen a gyerekekkel arról, hogy a Kánaánban élő népek gyakran építették oltáraikat magaslatokon: dombok, hegyek tetején. Vajon miért? Az izraeliták is sokáig követték ezt a gyakorlatot. Karmel hegye is alkalmas volt ilyen áldozati helynek.	Oltármodell építése, térbeli elhelyezése Tankönyv, beszélgetés Magas(lat)ra emelve könnyebben jelle válik valami
Feldolgozási javaslat	1. Ismétlés: Mi a bálványok és Isten közötti különbség! (Az előző óra munkafüzeti feladata segítségével.) 2. Szituációs játék: bálványimádók és Isten hívei vitáznak Ki tette tönkre Izráelt? – Rendezzen a csoport vitát a bálványimádók és Isten hívei között. Instrukció: Ha túl nehéz a feladat a csoportnak, akkor együtt célszerű érveket gyűjteni az Istenben való hit mellett és ellen. Ez jó kapcsolópont lehet ahhoz, hogyan gondolkodhattak erről egykor és hogyan gondolkodnak erről sokan. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1-2. feladat 3. Beszélgetés A szituációs játék után, kérdések segítségével beszélgessen a csoport arról, hogy Illés mi mindennel bizonyította Istenbe vetett hitét. Mivel bizonyította Isten a hatalmát, miért volt ez csúfos vereség a Baal prófétáknak? Kapcsolódó téma: mi minden lehet bálvány ma? Beszélgetés a médiáról, sztárokról, stb.	Tankönyv, munkafüzet A bálványok és Isten közötti különbség differenciálása Azonosulás Illés hitével Beszélgetés

	Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3. feladat 4. Aranymondás tanítása szituációs játékkal: Válasszunk egy Illést, aki után ismétlje a nép tagmondatonként az Igét, mint egy fogadalmat. Akár lehet egyre hangosabban, harciasabban, mint akik rendületlenül hiszik ezt a Baal-papok és követőik ellenében is! <i>Én, az Úr vagyok a te Istened. Ne legyen más istened rajtam kívül. (2Móz 20,2–3)</i> 5. Ének: Református énekeskönyv 25. zsoltár 1. versszak „Szívemet hozzád emelem...”	bálványok ma, csoportnyomás problémái, az Istenbe vetett bizalom megerősítése Énekeskönyv
Munkáltatás	Kreatív írás: Szövegalkotás írásban szubjektív nézőpontba helyezkedéssel: • az Illés-párt érvei, • Illés gondolatai. Térképhasználat: A Karmel-hegy megkeresése és jelölése a térképen. Rajz: Rajzolják le a gyerekek Illés oltárát: hogyan képzelik el az Ige alapján.	Munkafüzet Feldolgozás közbeni lehetőség képzelőerő fejlesztése
Házi feladat	a) A munkáltatás előbbi feladatai (szövegalkotás, rajz), azok befejezése, illetve képgyűjtés az interneten. b) Kapcsolódó feladat: munkafüzet 4. feladat c) Keressenek a gyerekek, és soroljanak fel írásban olyan helyzeteket a Bibliából, amikor Isten megmutatta az embereknek a hatalmát és az erejét. (teremtés, kivonulás, Jerikó, Jézus csodái, stb.) d) Írj le egy történetet, amikor te magad is megtapasztaltad Isten hatalmát és erejét.	Válasszuk ki a csoport számára legmegfelelőbb feladatot. Munkafüzet, internet Munkafüzet, Biblia, önálló bibliahasználat

		személyes bizonyágtétel lehetősége

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Szituációs játék: Ha a hitemről kérdeznék

- a) Beszélgetéssel kezdjük a szituációs játékot. Kezdő kérdés: Kerültetek-e már olyan helyzetbe, hogy arról kérdezték benneteket, hogy hisztek-e Istenben?
- b) Gyűjtsenek össze olyan szituációkat a hittanosok, amikor egy velük egyidős gyerek olyan helyzetbe kerül, hogy a hitéről beszélhet.
- c) Önként jelentkezők játszanak el ilyen jeleneteket.
- d) Beszéljük meg a jeleneteket a gyerekekkel. Közösén fogalmazzunk meg olyan mondatokat, amiről a gyerekek azt mondják, hogy adott helyzetben hitelesen el tudnék mondani.

2. Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/elijah-carmel/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/rp-elijah-baal/>

<http://www.freebibleimages.org/photos/elijah-baal/>

ILLÉS UTÓDA: ELIZEUS PRÓFÉTA

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszama: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995)

Elizeus próféta személye:

Elizeus nevének jelentése: Isten megszabadít. Isten Illés próféta utódjául választotta Elizeust egy szimbolikus tettel: palástját rávetette. Elizeus ragaszkodott mesteréhez, nem is akart megválni tőle. Elizeus kérése az volt, hogy kétszeres rész jusson neki az Illésben lakó lélekből. Áháb uralkodásának vége felé hívta el Isten. Elizeus több csodát tett, mint Illés. Elizeusnak tekintélye volt a királyi udvarban (2Kir 4,13) befolyásolta a kor politikai eseményeit, ő kente királlyá Jéhút (2Kir 9,1–6). Legfőbb tartózkodási helye Samária volt.

Tanítvány, prófétatanítvány:

Az ószövetségi prófétáknak nem újszövetségi értelemben vett tanítványaik voltak, hanem inkább követők, akik sok esetben úgy viselkedtek, mint egy szolga. Voltak prófétai kötelekekbe szerveződő tanítványok, melyeknek volt vezetője. (1Sám 10,10kk) Az ószövetségi tanítványok és az újszövetségi tanítványok között az az alapvető különbség, hogy a prófétatanítványok maguk választották meg a mesterüket. Míg Jézus a Mester, maga választotta ki egyenként a tanítványait. A prófétatanítványok csapatokban jártak, révületbe estek zene hatására. (1Sám 10,5) A prófétatanítványoknak ez volt a kenyérkereső foglalkozása. Ámósz tiltakozik az ellen, hogy őt prófétatanítványnak nevezzék, hiszen ő maga keresi meg a kenyerét. (Ám 7,14)

Próféta fogalma:

A prófétákat Isten hívta el és küldte el. A legfontosabb feladatuk az volt, hogy Isten üzenetét meghallják és továbbadják. A próféták folyamatosan figyelmeztették Isten népét, ha letértek az útról. Sokszor néven neveztek a bűnöket. Az igaz próféták mellett megjelentek a hamis próféták, akik a címzettek igényeihez alakították az üzenetet. Vannak olyan próféták, akiknek az elhívása egész életre szólt. (Illés) De Isten hívott el úgy is embereket, hogy csak egy üzenetet kellett nekik továbbadni, és előtte és utána is más életmódot folytattak. (Ámósz, aki pásztor és fügetermesztő is volt) A próféták köré tanítványok csoportosultak. (1Kir 18,13) Prófétaórákkal is találkozunk a Szentírásban. (Mirjám, 2Móz 15,20)

A héber Biblia a prófétálás történetében három korszakot különböztet meg.

Izrael államalapításától a Kr. e. 8. századig tartó időszak. Ebben a korszakban élt Sámuel, Illés, Elizeus. Életükről több történet is szerepel a Szentírásban. Próféciaik nem maradtak fenn írásban.

Gyakran csodás események kísérik ezeknek a prófétáknak az életét. Gyakran kerültek az uralkodóval összeütközésbe. Sokszor a társadalmi igazságtalanság ellen léptek fel. De kül- és belpolitikai kérdésekben is hallatták Isten hangját.

Kr. e. 8. századtól a babiloni fogság koráig. Keveset tudunk az életéről azoknak a prófétáknak,

akik ebben a korszakban éltek. Sokkal inkább a próféciáik maradtak fenn. A fogság előtti próféták üzenetében újra és újra megjelenik a nép bűn miatti bírálata.

Fogság után a prófétai mozgalom végéig (1-2 évszázaddal a babiloni fogság után)

A fogság után kevés prófétáról tudunk a Szentírás lapjain. Üzeneteik központi mondanivalója a templom újjáépítése és néhány rituális kérdés.

Keresztelő Jánost prófétának tartották. Az Újszövetség lapjain találkozunk Agabosz prófétával (Apostolok cselekedetei 11,28). A Korinthusi levél szerint a próféták feladata: építeni, bátorítani, vigasztalni (1Kor 14,3).

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Michael Cole – Sheile R. Cole: Fejlődéslélektan, Osiris Kiadó, Budapest, 1998. Carl Rogers: Valakivé válni – a személyiség születése, EDGE, Budapest, 2010.)

A „mester” és „tanítvány” viszony átvitt értelemben minden olyan közegre igaz, ahol valakitől tanul a másik fél. Ez lehet az iskola, vagy bármely csoport, amelynek tagja a gyermek/fiatal.

Ötödikes korban egy fiatal attól tanul, aki referenciaszemély a számára. Ez lehet egy környezetében élő felnőtt (szülő, pedagógus, családtag), vagy akár a baráti társaság egy tagja, akár egy általa idealizált felnőtt is. Valaki, aki eléggé fontos a számára ahhoz, hogy odafigyeljen rá és meghallgassa az általa mondottakat. Ez a tanulás sokszor nem is konkrétan szavak által történik, hanem többségében a tettek és viselkedésmódok követéséből. A prepubertás korban lévő gyerekek esetében ez sok esetben tudatos választást is jelent. Mivel a felnőttekről való leválás kezdetei már itt megjelennek, ezért sokkal fontosabb lesz a kortárscsoport számára. Ott akár a csoport „hangadója” lehet átvitt értelemben „mester” a számára, mivel az ő viselkedési mintáit akarja sokszor másolni vagy követni.

Bár már ebben a korosztályban megjelenik az önállósodás, de a felnőttek iránymutatására nagyon is szüksége van a kiskamasznak. Ez azonban csak egy újra gondolt tanár-diák kapcsolatban működhet. A segítő kommunikáció nagyon fontos, ahol partneri kapcsolat alakulhat ki tanár és diák között.

Segíthetjük abban a gyermeket/fiatal, hogy egy megfelelő felnőtt referenciaszemélyt válasszon, akihez fordulhat a kérdéseivel, illetve akinek a példáját követni tudja. Felnőttként pedig fontos tisztában lennünk azzal, hogy a kiskamasz, illetve serdülő korosztály számára nagyon hangsúlyos a hitelesség. Csak arra a felnőttre tekintenek referenciaszemélyként, aki hitelesen viselkedik a számukra.

A prófétaiskola és tanítványság témakörével kapcsolatban már itt előre lehet mutatni Jézusra, mint Mesterre és arra, hogy mindannyian az ő tanítványai vagyunk. Hittanoktatóként, lelkészként az egész viselkedésünkkel ezt kell képviselnünk.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje és segítséggel tudja röviden elmondani Elizeus történetét a tankönyvi szöveg alapján.	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja elmondani Elizeus történetét röviden a tankönyvi szöveg alapján. ○ Tudja mi a prófétaiskola fogalma.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Mindannyian lehetünk Isten követői

Kognitív cél: Az Illés elragadtatásának történetén keresztül a próféta fogalmának bővítése: prófétatanítvány, prófétaiskola.

Affektív cél: Saját tapasztalatok felidézése a mester-tanítvány viszonytal kapcsolatban, belehelyezkedés a tanítvány szerepébe. A követés érzelmi háttere.

Pragmatikus cél: Annak gyakorlati bizonyítása, hogy mindannyian lehetünk tanítványok.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Játék: Mester és tanítványa Tükörjáték, amelynek során a hittanoktató kiáll a gyerekek elé, és tesz valamit, de csak némán, a mozdulatokkal. (pl. kinyit egy Bibliát, olvas, imádkozik, köszönt valakit, szélesen elmosolyodik, stb.) A gyerekek szintén állnak, vele szemben, és mint jó tanítványok, utánozzák a mozdulatait. Az utolsó mozdulatsor lehet az, hogy a hittanoktató kigombolja, leveszi a kabátját és egy székre teríti. (Ha van kabátja.) A játék a következő módon is játszható: A csoport körbe áll, és kiküld valakit, majd választ egy mestert. A mester az, aki változtatja a mozdulatait. A többiek követik. Aki bejön, annak ki kell találni, hogy ki a mester. Fontos, hogy ne mindenki a mestert nézze, hanem a vele szembeállót, és úgy alakul át az a mozdulatsor.	Érzelmi ráhangolódás a követés témakörére Munkafüzet Mester és tanítvány viszony jellemzői, a fogalmak differenciálása

	2. Beszélgetés • Soroljanak a gyerekek olyan filmeket, könyveket, számítógépes játékokat, ahol fontos a mester-tanítvány (vezető-vezetett) viszony. (Pl: Dzsungel könyve, Oroszlánkirály, Mulan, Kung-fu panda, Gyűrűk ura, Csillagok háborúja). • Milyen kapcsolat van a mester és a tanítvány(ok) között? • Mi jellemző a köztük levő viszonyra? • És mi a tanítványok egymás közötti viszonyára? (Választhatnak a gyerekek egymásnak ellentmondó tulajdonságokat is, ami lehetőséget ad a kisközösségen belüli problémák megbeszélésére.) A jellemzők egyéni bővítése pedig tovább differenciálhatja ezt a viszonyrendszert. Alkalmazás: • Te kit választanál mesterednek, és miért? Kapcsolódó feladatok: munkafüzet 4-5. feladat	Munkafüzet A tanítványság személyessé tétele
Feldolgozási	1. Tankönyvi szöveg: Az olvasmány prófétaiskoláról szóló részének közös	Tankönyv

javaslat	átolvasása. 2. Bibliaolvasás: A Bibliából a 2Kir 1,1–18. résznek az elolvasása. Ez az igeszakasz könnyen érthető, szinte népmesei fordulatokkal bővelkedik. 3. Teszt: A történet megismerése után a gyerekek töltsék ki önállóan a munkafüzet tesztjét. A közös ellenőrzés során megkereshetők a tankönyv belső oldalán lévő térképen a történetben szereplő városok és a Jordán folyó. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 2. feladat 4. Szituációs játék Illés és Elizeus, Elizeus és a többi prófétatanítvány párbeszédének eljátszása. Akár pantomimmal is eljátszható. Ezzel beléphettek a csoport is belép a képzeletbeli prófétaiskolába! 5. Aranymondás: A gyerekek írják ki a Bibliából Elizeus kérését: „<i>Jusson nekem a benned működő lélekből kétszeres rész!</i>” (2Kir 2,9) Megbeszélendő: Mit jelent a „kétszeres rész”? Nem kétszeres mennyiségről, inkább az elsőszülött fiúnak járó örökségrésről van szó. Hozzá olvasható a tankönyvi olvasmány befejező része is. 6. Ének: Dicsérjétek az Urat! 82. ének „Tégy, Uram, engem áldássá...”	Biblia vagy a tankönyvi vonatkozó rész Munkafüzet Prófétai és tanítványi szerep, Illés elragadtatása A kapcsolatok, konfliktusok személyessé tétele Munkafüzet, Biblia, tankönyv Az ige értelmezése, fogalmi differenciálás Ifjúsági énekeskönyv
Munkáltatás	1. Rajzold le vagy fessd meg Illés tüzes harci szekerét! 2. Egyes feltevések szerint a prófétaiskolák tanítványai megkülönböztető jelet viseltek. Kiscsoportokban vagy egyénileg a tanulók tervezzék meg, rajzolják le Illés prófétaiskolájának jelvényét!	Képzelőerő, képi kreativitás fejlesztése. Jelalkotás, szimbólumképzés
Házi feladat	1. A munkáltatás bármelyik képi feladata 2. Bibliaolvasás: további történetek a prófétatanítványok életéről (2Kir 4,1–7.38–44) 2. A prófétai könyvek kigyűjtése a Bibliából. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3. feladat	Munkafüzet, tankönyv, Biblia Önálló bibliahasználat, búvárkodás

TOVÁBBI ÖTLETEK

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/photos/elijah-anoints-elisha/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/elijah-elisha/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 24. oldal

A képen látható: Tematikus kép: Prófétaiskola rajza – mestertanító és a prófétafiak.

A szöveg: Elizeus Illés próféta utódja lesz

- Illés palástja, melyről már messziről felismerik tanítványai
- Illés Elizeusra teríti a palástját, amivel jelképezi, hogy ő lesz az utódja
- Illést magához vette az Isten, nem halt meg, nem marad más utána, csak a palástja, erről tudja meg Elizeus, hogy mi lesz a feladata a jövőben

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat

- Mit láttok a képen? Kiket láttok?
- Miért gyűltek össze ezek az emberek?
- Milyen jelenetet ábrázol az illusztráció?
- Hol játszódik a jelenet?
- Ma hogyan zajlik egy tanítási óra? Hol történik a tanítás? Kik tanítanak benneteket?
- Mi a különbség az Illés-korabeli és a mai tanítás között?

2. Szövegelemzés

- Ki volt Illés? Idézzétek fel a vele kapcsolatos történeteket!
- Milyen ember volt? Jellemezzétek! Mi volt a feladata, mint prófétának?
- Miről ismerték fel a prófétafiak Illést?
- Milyen volt a palástja? Mit jelképezett ez a palást?
- Miért terítette Elizeusra a palástját Illés? Mit akart ezzel kifejezni? Miért őt választotta?
- Hogyan történt, amikor Isten Illést magához vette? Mi maradt utána?
- Mi lett Elizeus feladata?

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

5. feladat:

„Te kit választanál a mesterednek? Miért éppen őt?”

Instrukció:

Ha nem elég nyitott, őszinte és elfogadó a csoport légköre, akkor ezt önálló feladatként (akár háziként is) is adhatjuk.

EGYÉB ÖTLETEK:

1. Szituációs játék:

Be lehet rendezni a termet ehhez a történethez, az egyes állomásokat, a folyót, a hegyet (padokkal, székkal jelezve), az egyes állomásokhoz állítani a szereplőket (prófétatanítványok, stb), egyetlen kelléknek elég Illés köpenye. Így lehet végig járni az állomásokat, kibontakoztatva-átélve a történetet, mindenkinek előre megtanítani, mit kell mondania, de mondhatja a hittanoktató is (vagy utánamondják).

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK

Református énekeskönyv: 449. dics.1.3.6.9. verse: Uram, téged tisztellek... (dall. RÉ 135. zsolt. Áldjátok)

Berkesi Sándor: Az Úr zengjen az Ének: 134. Kérlek, téged, Istenemet

5. LECKE: ISTEN SEGÍT A BETEGSÉGBEN: NAAMÁN TÖRTÉNETE

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszama: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995.)

Betegség az Ószövetségben: A bibliai betegségeket nem lehet mindig azonosítani a leírás alapján, mert a leírások a külső tünetekre korlátozódtak. A betegség eredetét tekintve az Ószövetség gyakran említi a démoni erőket. A Szentírás sok törvényt tartalmaz a betegségeket illetően. A súlyosabb betegségek megítélésében a papok voltak illetékesek. (3Móz 13,1-46) A legsúlyosabb testi tisztátalanságnak a poklos betegséget tartották. Zsoltárok könyvében olvasunk a bűn és büntetés közötti szoros összefüggésről. „Ő megbocsátja minden bűnödöt, meggyógyítja minden betegségedet.” (Zsolt 103,3) Jób felveti azt a kérdést, hogy miért szenved az igaz ember. Ezzel a kérdéssel igyekszik megcáfolni a bűn és betegség között feltételezett közvetlen és egyértelmű összefüggést. Ézsaiás könyve pedig a szenvedő szolgáról beszél, aki nem a saját, hanem a mások bűnei miatt lett beteg. „Pedig a mi betegségeinket viselte, a mi fájdalmainkat hordozta.” (Ézs 53,4) Sőt a betegségek hoz gyógyulást: „az ő sebei árán gyógyultunk meg”.

Betegnek lenni a bibliai korban azt is jelentette sokszor, hogy a társadalom szélére sodródott az ember. A betegek a családtagok irgalmára szorultak. Számukra a betegség nem csak a korlátokkal és fájdalmakkal való együttéléssel járt, hanem az életből való kirekesztődést is jelentette.

Gyógyulás az Ószövetségben: Az Ószövetségben a gyógyulás az egzisztencia helyreállítását jelentette. A Bibliai gondolkodásban a gyógyulást Isten adja (2Móz 15,26). Mivel Isten a gyógyító, ezért a legfontosabb gyógymód: Istenhez fordulni, tőle imádságban kérni a gyógyulást. A próféták az Isten iránti engedetlenséget betegségnek tekintették. Ebből a gyógyulás a megtérés és az Istennek való engedelmség révén volt lehetséges. „Tedd kövérré e nép szívét, tedd süketté a fülét, és kösd be a szemét, hogy szemével ne lásson, fülével ne halljon, szívével ne értsen, és megtérve meg ne gyógyuljon.” (Ézs 6,10)

Jézus és a gyógyulás: A Messiás egyik ismertető jege, hogy gyógyít. „...vakok látnak, és bénák járnak, leprások tisztulnak meg, és süketek hallanak, halottak támadnak fel, és szegényeknek hirdettetik az evangélium.” (Mt 11,5) A gyógyításai mindig Isten hatalmának a jelei. Jézus gyógyításai nagyon sokszor együtt jártak a bűnbocsánattal. A Jézusban megjelenő isteni erőt igazolja, hogy abban a korban gyógyíthatatlan betegségeket is gyógyított (lepra), valamint születési fogyatékosokkal élő emberek életét tette egésszé.

Arám: Mezopotámia északi része, Szíria, Sziklás-Arábia területének nagyobb része. A arámok a sémi népek családjához tartoztak, az izráéliek közeli rokonai. 5Móz 26,6 szerint: *Bolyongó arámi volt az őszám, aki lement Egyiptomba, és jövevény volt ott kevesedmagával, de nagy, erős és hatalmas néppé lett ott.* (5Móz 26,5)

Lepra: Az Ószövetségben bélpoklosság a neve. A lepra hosszú lefolyású fertőző betegség, amely a bibliai időkben gyógyíthatatlan betegség volt. Lappangási ideje több év volt. Mózesi törvények szerint a leprásokat el kellett különíteni. Mivel a lepra tünetei más bőrbetegség tüneteihez is

hasznítottak, és egyértelműen nem lehetett megállapítani a leprás megbetegedést, ezért az elkülönítés után a papok megvizsgálták a beteget, és ha úgy ítélték, akkor visszamehetett a beteg a társadalomba. Aki leprás lett, nem vehetett részt többé istentiszteleten, nem áldozhatott.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: Tari Annamária: Z generáció, Tercium Kiadó, Budapest, 2011)

A betegség ma az aggodalmak egyik fő tárgya. Olyan kultúrában élünk, mely idealizálja az egészséget, de jó profitszerzésnek tekinti a betegséget. Gyermekük úgy nőnek fel, hogy családi beállítódástól függően természetesen náluk nemcsak az orvosok által felírt gyógyszerek, de sok természetes gyógymód, természetgyógyászat és egyéb gondolat is.

Kiskamaszkorban ezeket kevésbé tudatosan éli meg a gyermek, de a betegségről sok tapasztalata van. Annál is inkább, mivel egyre több a krónikusan beteg gyermek. Másrészt a reklámok, filmek és egyéb információk révén már sem a betegség, sem a halál nem tabutéma többé. Sőt: teljesen hétköznapi témákká is váltak.

A kiskamaszok – a család elvárása és viselkedése alapján – többféleképpen megélhetik a betegséget. Egy kevésbé odafigyelő család esetén, a betegség akár kiváltságos időszak is lehet, amikor a beteggel foglalkozik mindenki. Vagy éppen érzékelheti azt is, hogy csak teher a család számára. A kiskamasz talán érzi és érzékeli ezt a problémát, de föloldani saját magában nem tudja. A betegségről való órai beszélgetés során ezekre a hátterekre is érdemes odafigyelnünk. Ha van idő és lehetőség, akkor a preventív egészségvédelemről beszélhetünk: iskolai testnevelésórák, sport, egészséges életmód, stb. korosztályszintű lehetőségeiről.

Valláspedagógiai szempontból hangsúlyozható a témánál, hogy Isten Úr minden betegségeen – ugyanakkor jogában áll nem meggyógyítani. Ezt a paradoxont nem tudjuk és nem is kell feloldanunk a hittanórán, de rámutathatunk arra, hogy még a betegség is lehet Isten eszköze, akár próbatétel – vagy valami olyan az életünkben, amivel Isten jobb felé vezet bennünket.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje és tudja segítséggel elmondani Naamán történetét a tankönyvi szöveg alapján. ○ Ismerje és segítséggel értelmezze a lecke Igéjét: Máté evangéliuma 19,26	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje a Naamán történetének társadalmi és egészségügyi hátterét. ○ Ismerje a hadseregvezér forgalmát. ○ Tudja röviden önállóan elmondani Naamán történetét a tankönyvi szöveg alapján.

	○ Ismerje és tudja önállóan értelmezni a lecke Igéjét: Máté evangéliuma 19,26

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten Úr a betegségek felett is.

Kognitív cél: A gyerekek ismerjék meg Naamán gyógyulásának történetét. Rámutatás arra, hogy Isten gyógyít, bár ehhez eszközöket, embereket is felhasznál.

Affektív cél: A bizalom felébresztése, hogy Isten kezében betegségek idején is biztonságban vagyunk.

Pragmatikus cél: Közös imádkozás a betegekért.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Előzetes tapasztalatok feltérképezése: • A munkafüzet feladatát önállóan végezzék el a gyerekek. • Majd beszélgessen a csoport arról, ki volt mostanában beteg. Milyen betegsége volt? Hogy érezte magát, mi volt a legrosszabb? Esetleg volt benne jó is? • Tudtok valakit a környezetetekben, aki éppen most beteg? Ismerős vagy esetleg a családból valaki. Nem kell elmondani, hogy ki beteg, csak van-e vagy nincs. • Beszélgetés a betegségekkel járó félelmekről. (Szeparációs félelem, félelem a fájdalomtól, haláltól.) Ki vagy mi segíthet e félelmek leküzdésében? Kapcsolódó feladatok: munkafüzet 1. feladat 2. Beszélgetés: • Soroljanak a gyerekek gyógyíthatatlan betegségeket. • A hittanoktató beszámolhat nekik arról, hogy régen sokkal több gyógyíthatatlan betegség volt. Akár csak száz évvel ezelőtt olyan betegségekbe is belehaltak, amelyeken ma könnyedén keresztülmegyünk, vagy egyáltalán nem is léteznek. (Himlők, kanyaró, skarlát, torokgyík.) Az első világháború után a spanyolnátha járványban, ami az első influenzajárvány volt, közelítőleg 50 millió (!) ember halt meg. • Ilyen halálos betegség volt évezredekön keresztül a lepra is.	Munkafüzet, önálló feladatmegoldás Betegség és félelmek. Bizalomkapcsolat fontossága betegség esetén a szülőkkel, orvossal, lelkésszel, Istennel. (Az óra végi kreatív imádságban fogunk ezekért a betegekért imádkozni.) Ismeretbővítés Ismeretbővítés, empátia fejlesztése.

	Instrukció: Itt nagyon fontos, hogy a ne gyógyíthatatlan betegségektől való félelem domináljon és a hittanoktató ne rémítse el a gyerekeket. Inkább abban bátorítsa őket, hogy ami régen gyógyíthatatlan volt, az ma már sokszor jól és könnyen kezelhető. (Egyre több fiatalnak, gyereknek van komoly betegsége!)	
Feldolgozási javaslat	1. Tankönyv illusztrációjának elemzése: • Mit gondolunk egy hadvezérről? • Mi a különbség a két rajz között? • Mit befolyásolhatott a hadvezér betegsége? • Mit gondolunk egy beteg emberről? • Milyen gondolatai lehetnek egy beteg embernek? Kapcsolódó beszélgetés: Meddig ér az emberi erő, hol vannak a határai? Beszélgetés: • Mi mindent veszíthetett el Naamán? • Kik segítettek nekik? • Mit jelent és hogyan lehet segíteni egy gyógyulás során? 2. Információk a lepráról: http://rmk.hu/lepramisszio/ (A lepra fertőző betegség ugyan, de csak a népesség 5 százaléka fogékony rá.) A betegségről a magyar Lepramisszió honlapján találunk adatokat, képeket. 3. Szituációs játék: Párbeszéd eljátszási lehetősége a történetből: • a rabszolgalány és úrnője; • Naamán és az arám király; • Naamán és az izráeli király; • Géházi és Naamán; • Naamán és a szolgálái; • Naamán és Elizeus. Kapcsolódó feladatok: tankönyv feladattár. 4. Beszélgetés: • Hogyan lehet segíteni egy gyógyulásban? • Kik és milyen módon segítették Naamán gyógyulását? Kapcsolódó feladat: munkafüzet 4-5. feladatok	A betegség gazdasági, társadalmi következményei. Ismeretbővítés, diakóniai lelkületre, tevékeny hitre nevelés Tankönyv, munkafüzet Emberi tényezők Naamán gyógyulásában, Isten csodája. Munkafüzet Naamán reakciója. Tankönyv

	5. Aranymondás: <i>„Lement tehát, és megmerítkezett hétszer a Jordánban az Isten emberének a kívánsága szerint. Akkor újra tiszta lett a teste, akárcsak egy kisgyermeké.”</i> (2Kir 5,14) 6. Ének: Református énekeskönyv: 167. dicséret 1-2. versszak: „Jöjj mondjunk hálaszót...” 7. Kreatív imádság: Sajnos minden gyermek ismer beteg embert. Ebben az imádságban a neki fontos betegeket viheti Isten elé. Bevezető gondolatok: Sajnos mindannyian ismerünk beteg embert. Ebben az imádságban Isten elé viszünk imádságban olyan betegeket, akiket ismerünk, és akik fontosak nekünk. • Hoztam magammal különböző színű és formájú kavicsokat. • Arra kérlek benneteket, hogy gondoljatok most valakire, aki beteg. Akár családtag, akár valaki, akit ismertek. Aki fontos a számotokra. Akire óra elején is gondoltatok. • Válasszatok egy kis kavicsot vagy gyöngyöt, ami arra a személyre emlékeztet benneteket. • A tanult ének éneklése során a gyöngyöt tegye bele mindenki egy körbeadott kis kosárba. Ez a kosár aztán a tanári asztal közepére tehető, ahol a hittanoktató imádkozhat a betegekért és kérheti Isten áldását rájuk. Instrukció: Ha valamelyik fiatal szeretne hangosan imádkozni a betegéért, arra is adjunk lehetőséget. Ha lehetőség van rá, akkor a kreatív imádság idején álljunk körbe.	Énekeskönyv Különböző színű és formájú kavicsok vagy gyöngyök. Kosár, mécses. (Ez a rész jól kapcsolható a motivációs részhez az óra elején.)
További munkáltatás	Egy kis matek: A megadott adatok segítségével számoljátok ki, mennyit érhetett az a kincs, amit Naamán Elizeusnak vitt. (Tíz táalentum ezüst: 30 000 ezüstsekel x 160 Ft = 78 720 000 Ft 6 000 aranypénz: 6 000 x 7 000 Ft = 688 800 000 Ft Összesen: 767 millió 520 ezer forint. Közelítőleg háromnegyed milliárd forint.) Beszélgetés:	Munkafüzet Kortörténeti ismeretek, az egészség értékének megmutatása. Pénzzel, hatalommal, erővel nem váltható meg.

	• Mire lehetett volna ezt az óriási összeget fordítani? • Elizeus miért nem élt a lehetőséggel? • Számára mi volt a fontosabb? Kapcsolódó feladat: munkafüzet 6. feladat	
Házi feladat	Internetes kutatómunka a Lepramisszió munkájáról és a lepra gyógyításáról vagy a munkafüzet 6. feladata. Előzetes kutatómunka a következő órára: Tanulatók-e már/mit tanulatók Mezopotámiáról? Valaki készüljön fel néhány perces kiselőadással! Keressetek képeket is a témáról! A képek segítségével készítségtek Power Point bemutatót!	Munkafüzet, internet Történelem tankönyv, könyvtár, internet

TOVÁBBI ÖTLETEK

Cseri Kálmán könyve:

<http://www.harvat.hu/uzlet/naaman/>

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/moody-naaman/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/elisha-naaman/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 25-27. oldal

A képen látható:

Illusztrációk a bevezető szöveghez: hadvezérek – két alak látható a képen, a 26. oldalon: a Jordán vízében álló Naamán, a 27. oldalon fényképek: a Jordán vize, a Jordán völgye.

A szöveg: Egy csodálatos gyógyulás

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez:

1. Képolvasási javaslat:

- Olvassátok el a kék alagra írt szöveget! Nézzétek meg az illusztrációt, figyeljétek meg a korabeli hadvezérek képét! Milyennek látjátok őket?
- Milyen folyóban áll Naamán? Miért kellett megfürdenie? Mi történt, amikor kijött a vízből?
- Nézzétek meg a fényképeket! Mit ábrázolnak? Olvassátok el a képek alá írt szöveget!
- Jártatok már ezen a helyen? Ismertek valakit, aki járt a Jordán közelében? Mit mesélt?

2. Szövegelemzés

- Ki volt Naamán? Kik voltak az arámok?
- Ki volt Elizeus? Milyen néphez tartozott?
- Milyen betegség a lepra?
- Mit tett Naamán, mikor észrevette, hogy leprás?
- Honnan tudta meg, hová kell mennie a gyógyulásért?
- Kihez fordult Naamán? Kivel beszélt? Miért akart visszafordulni?
- Mit üzent neki a próféta Géházival?
- Végül hogyan gyógyult meg?
- Mit ígért Naamán?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Embereknek ez lehetetlen, de Istennek minden lehetséges.”

- Miért nem tudták az akkori orvosok meggyógyítani a leprásokat?
- Naamán mégis meggyógyult. Hogyan volt ez lehetséges?
- Ma is vannak még gyógyíthatatlan betegségek. Hallottál már erről?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Bibliai barkochba

A hittanoktató írja fel külön-külön kis cédulákra azoknak a történeteknek a kulcsszavait, amelyek csodálatos gyógyulásokról szólnak. Az előző években Bartimeus, Jairus lánya, a naini ifjú és a kapernaumi százados szolgájának meggyógyításáról volt szó. Először a hittanoktató húzza ki egy nevet, a gyerekek pedig barkochba találják ki, kiről van szó. Aki kitalálta a helyes választ, az a gyerek lesz a következő körben a válaszadó. Néhány név kitalálása után foglalja össze a csoport, mi a közös ezekben a szereplőkben, mi köti őket össze Naamánnal.

2. Lepramisszió

Látogatás a Lepramisszióba vagy a Lepramisszió munkájának ismertetése. Lehetőség van arra is, hogy egy külön órában a legközelebbi kórház gyermekosztályába (ahol nem fertőző gyermekek vannak), vagy fogyatékos gyerekekhez menjen el a csoport. Természetesen ez csak akkor valósítható meg, ha a gyerekeket ki lehet vinni az iskolából.

3. Élőbábos feldolgozás

Ez a történet nagyon alkalmas "élőbábos" feldolgozásra, mert meg lehet vele mozgatni sok embert. (Naamán kísérete, otthoni dolgok, stb.) De lehet szűkíteni a főszereplőkre is, ha kisebb a csoport. Azon kívül még a bibliai történeteken belül is kiemelkedő a dramaturgiai felépítése, a feszültség keltése, stb, tehát a hittanoktatónak elég követni a történet pontjait és mozgatni a szereplő-gyerekeket. A párbeszéd eljátszása helyett (vagy azt is beleépítve) át lehet adni a történetet, személyessé is téve.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

6. feladat:

„Mennyit érhetett az a kincs, amit Naamán Elizeusnak vitt? 1 táluentum ezüst 3000 ezüs sekelt ért. 1 ezüst sekel 16,4 g. Ma 1 gramm ezüst ára 160 Ft. A 6000 arany is sekel lehetett. Ma 1 gramm arany ára közel 7000 Ft. Ki tudod számolni, mekkora vagyont vihetett Naamán Elizeusnak?”

Instrukció:

A 2Kir 5,5 szerint Naamán 10 táluentum ezüstöt és 6000 aranyat vitt magával, ill. 10 rend ruhát.

- ezüst grammja: $10 \times 3000 \times 16,4 = 492.000$ gramm ezüst
- ezüst értéke: $492.000 \times 160 \text{ Ft} = 78720.000 \text{ Ft}$
- arany grammja: $6000 \times 16,4 = 98.400$ gramm arany
- arany értéke: $98.400 \times 7000 \text{ Ft} = 68800.000 \text{ Ft}$

Ez az ár naponta változik.

2018.06.12-én a világpiaci ár: színezüst: 146 Ft/g; 925-ös: 135 Ft/g

Csak jó matekosokkal végezzük el a feladatot.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK

Református énekeskönyv: 105. zsolt.1.3. verse: Adjatok hálát... (+BS, HK)

Református énekeskönyv: 273. dics.1.6-7.verse: Az Úr Istent magasztalom... (+BS)

Református énekeskönyv: 450. dics. 1-2.4. verse: Drága dolog az Úr Istent

Hittankönyv: Dicsérjétek az Urat: 136. zsolt.1-3. verse (+RÉ)

ISTEN IGÉJE VÁLASZTÁS ELÉ ÁLLÍT JEREMIÁS PRÓFÉTA

(Jeremiás 36)

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszama: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. H. Jagersma: Izráel története az Ószövetségi korban; Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995)

Jeremiás kora:

Jeremiás egy politikailag nehéz korszakban hirdette Isten üzenetét. Jójákim király uralkodása alatt Júda Egyiptom vazallusa volt. Rengeteg adót kellett fizetni Nékó fáraónak. Jójákim maga Nékó embere volt, mert ő segítette trónra. Sőt, eredeti Eljákim név helyett Jójákimnak nevezte el. Jójákim király nem vette figyelembe az egyre növekvő új hatalom, Babilon erejét. Babilon (Nebukadneccar) legyőzte Egyiptomot Kr. e. 605-ben Karkemisnél. Ezentúl Egyiptom helyett Babilonnak kellett adót fizetni. Jójákim király 3 évig fizette is az adót Babilonnak, majd úgy határozott, hogy ismét az egyiptomiakhoz fordul segítségért, és megtagadja az adófizetést Babilonnak. Ezért II. Nebukadneccar Jeruzsálem ellen csapatokat küldött, és később maga is hadba vonult Jeruzsálem ellen. Ekkor már nem élt Jójákim, így fiára, Jójákinra várt a feladat, hogy szembeszálljon a babiloni sereggel. Jójákin azonban úgy döntött, hogy megadja magát. Ezzel megmentette Júdát a teljes pusztulástól, bár a vereség súlyos következményekkel járt. Nebukadneccar a templom és a palota minden kincsét Babilonba szállította. Fogságba vitték a királyi család tagjait, a nép vezető embereit: katonákat, szakembereket, a véneket, prófétákat és papokat. Ez megpecsételte Júda sorsát. Cidkijjá király (akit Nebukadneccar tett a trónra) többször kikérte Jeremiás próféta véleményét, mégsem hallgatta meg. Cidkijjá felkelést szervezett Babilon ellen Egyiptom segítségével reménykedve. Ekkor jelent meg újra Nebukadneccar Jeruzsálemben, és másodjára is hadjáratot intéz Jeruzsálem ellen. Ekkor lerombolta a város falát, a palotát és a templomot elpusztította. A lakosság egy részét fogságba vitték. Ez a második fogságbevétel Kr. e. 587-ben.

Jeremiás személye:

Kr. e. 650 körül született. Papi családból származott, Benjámin területén található Anátótban élt, Jeruzsálemtől mintegy 7 km-re. Elhívása Jósiás király uralkodásának 13. évében történt. Kr. e. 627ben. Kb. 23 éves korában hívta el őt az Úr prófétai szolgálatra. Júda királyságának utolsó évében kezdte hirdetni Isten üzenetét Jeremiás. Jeremiás próféta Jósiás, Jójákim és Cidkijjá király uralkodása alatt volt próféta. Volt egy írnoke: Báruk.

Jeremiás prófétai munkássága:

Nagyon sok vádaskodás és bírálat érte Jeremiást, mert az Egyiptom és Babilon közötti küzdelemben azt hirdette, hogy meg kell hódolni Babilonnak. (27. r.) Nebukadneccart Isten ítélő eszközének tartotta. Politikai beállítottsága miatt sok ellensége lett. Babilon-pártinak tartották, ezért hazaárulónak. Élete többször veszélybe került. Élesen bírálta Jójákimnak a szegényekkel

szemben tanúsított igazságtalan magatartását. Beszélt arról, hogy a pusztulástól nem menti meg Jeruzsálemet a templom. Az mentheti csak meg, ha Istennek engedelmeskedik, ha a szövetségi hűséget megtartja.

Meghirdeti a város és az ország pusztulását Jeremiás. Egész életét meg nem értés, gyűlölet és ellenségeskedés kísérte.

Bárúk:

Neve azt jelenti: áldott. Jeremiás állandó kísérője volt Bárúk Kr. e. 605-től. Jójákimnak, Júda királya uralkodásának 4. évében (Kr. e. 605-ben) Jeremiás lediktálta neki azokat az igéket, üzeneteket, amelyeket addig Istentől kapott. Mivel a szóban elmondott próféciák nem hatottak, ezért a semmibe vett igéket lejegyezte, hogy az írás által nagyobb hatást érjen el. Ezek után a próféta parancsára felolvasta ezeket az igéket a templomban, majd a vezető embereknek. Míg végül eljuottak Isten igéi a királyhoz is. Miután a király megsemmisítette a tekercset, Jeremiás ismét lediktálta az igéket Bárúknak. Minden bizonnyal ő írta le a Jeremiás prófétáról szóló történeteket is. Jeremiás életét úgy mutatta be, hogy abból az derül ki, hogy a szenvedés a prófétai küldetés velejárója. Hagyomány szerint Bárúk Jeremiással együtt halt meg Egyiptomban.

Tekercs:

Az Egyiptomban termő Papyrusz növényből készült tekercs. A vékonyra vágott növényi csíkokat egy vizes deszkalapon először egymás mellé helyezték szorosan, majd keresztben egy második réteget. Kalapáccsal finoman egymáson laposra ütögették. Majd összeragasztották és tekercs formában tárolták. Akár 20-30 méter hosszú tekercset is készítettek. A tekercsre írónáddal írtak. A tekercsek végére egy-egy pálcát rögzítettek. Az olvasás megkönnyítése érdekében oszlopokban írtak a tekercsre.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje és tudja segítséggel elmondani Jeremiás történetét.○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Jeremiás 36,3	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja elmondani önállóan Jeremiás történetét a tankönyvi szöveg alapján.○ Tudja értelmezni önállóan a lecke Igéjét: Jeremiás 36,3

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten a helyes útra akar vezetni

Kognitív cél: Jeremiás próféta és Jójákim király történetén keresztül annak a felismertetése, hogy Isten mindig a helyes útra akar vezetni és figyelmeztet, ha nem a helyes úton járunk.

Affektív cél: Isten figyelmeztetésére való nyitott és elfogadó beállítódás elősegítése.

Pragmatikus cél: Bátorítás Isten és mások iránti nyitottságra való készenlétre.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Ismétlés: nagyhatalmak között Nézzétek meg a Babiloni fogságról szóló lecke térképét. (A térkép a tankönyv függelékében is megtalálható). 2. Beszélgetés: Mit tudunk Izrael és az izráeli nép helyzetéről? És Júdáról? Érdekességként kiszámolható, mekkora érték volt a hadisarc összege, a 100 talentum ezüst és egy talentum arany (2Kir 23,33).	Tankönyv, térképhasználat
Feldolgozási javaslat	1. Feladat: A tankönyv végén lévő időszalagon (Babiloni fogságban) helyezték el Jeremiás próféta életét, aki Kr.e. 650 körül született és 587 után halt meg. Milyen események történtek élete során? Leolvashatjátok az időszalagról. 2. Pantomim játék a történet megismerése után: Hogyan változott meg Jójákim király arckifejezése, amikor meghallotta Jeremiás próféciáit? Játsszátok el csak arcjátékkal! Kire volt valójában dühös? Jeremiásra vagy Istenre? 3. Beszélgetés: Milyen választási lehetőségek vannak a történetben?Kinek és mi közül kellett választania?Mi lenne a különböző választási lehetőségek előnye?Hogyan segíti Isten a döntést?Hogyan jelenik meg ebben a történetben a figyelmeztetés? Kapcsolódó feladatok: munkafüzet 1-2. feladat Beszélgetés: Kin és min keresztül figyelmeztethet téged Isten, ha rossz úton jársz?	Tankönyv, idővonal Dramatikus módszer Beszélgetés Munkafüzet feladatok

	Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3. feladat (esetleg önismereti teszt) Aranymondás: <i>Talán meghallja Júda háza, hogy mennyi veszedelmet készülök rájuk zúdítni, és ha megtérnek a rossz útról, én megbocsátom bűnüket és vétküket. (Jer 36,3)</i> Hogyan szólítaná meg ma Jeremiás az embereket? Az aranymondás alapján fogalmazzanak meg a gyerekek szóban egy mai sms, tévé- vagy video üzenetet. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 4. feladat. Énekjavaslat Református énekeskönyv: 25. zsoltár 6. és 8. versszak: „Aki az Úr Istent féli...” és „Térj azért hozzám, Istenem...”	
Munkáltatás	Irattekercs készítése	Internet, munkafüzet
	Kapcsolódó feladat: munkafüzet 5. feladat	
Házi feladat	Munkafüzet 3. feladata: betűrejtvény.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film Jeremiás életéről:

<https://www.youtube.com/watch?v=7PTC7oDVrU8>

<https://www.youtube.com/watch?v=CKjKNonPKgA>

Letölthető képsor:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/jeremiah-scroll/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 28-29. oldal

A képen látható: illusztrációk: A fáraó képe, Tóra-tekercs, egyiptomi és föníciai hajók

A szöveg: Égő iratkekercs

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Hogy nézett ki a fáraó? Milyen különlegességeket lehet a képen látni? Hol élt a fáraó? Jártál már Egyiptomban? Mit láttál? Meséld el a többieknek!

- Az irattekercs képét láthatod, ilyen papiruszokra írtak akkoriban.
- Az egyiptomi és föníciai hajók rajza – milyen különbségeket látsz?

2. Szövegelemzés:

- Mikor és hol játszódik a történet?
- Ki volt az uralkodó? Milyen esemény zajlott a templomban?
- Mit parancsolt Isten Jeremiás prófétának? Mit tett Jeremiás? Miért? □ Hová mentek a főemberek? Mit tettek?
- Miért lett indulatos a király? Mivel fejezte ki dühét? Mit parancsolt?
- Mi volt Isten újabb parancsa?
- Mit üzent Isten Jeremiás próféta által?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Talán meghallja Júda háza, hogy mennyi veszedelmet készülök rájuk zúdítani, és megtér mindenki a maga gonosz útjáról. Akkor én is megbocsátom bűnüket és vétkeiket.”

- Ki mondta ezt a mondatot? Kiknek? Miért?
- Isten miért akarja megbüntetni Júda népét? Milyen bűnöket és vétkeket követtek el?
- Mit jelent a megtérés?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Kézműveskedés: irattekercs 1.

Jójákim tettének, reakciójának súlyosságát érzékeltethetjük úgy is, hogy a gyerekekkel készítettünk egy (egyszerűbb kivitelű, de a munkájukat tartalmazó) **irattekercs**et, amire másoljanak rá figyelmeztető Igéket Jeremiástól. Majd ugyanazt csináljuk vele, amit a király csinált: valaki felolvassa, egy szakasz végén a király késsel (vagyis inkább a biztonságosabb ollóval) levágja és elégetés helyett apró cafatokra tépi. (De szabadtéren akár égetni is lehet, egy üres konzervdobozban gyújtunk tüzet és abba szórjuk a fecniket. Vigyázat, a fémdoboz nagyon forró lesz! Vagy beletehetjük egy tál vízbe is.)

2. Kézműveskedés: irattekercs készítése másként

Egy A/4-es lapot hosszában vágjatok ketté! Egy-egy csíkra írjátok rá az aranymondást úgy, hogy a papír álló helyzetben legyen! Így a hosszú mondatot több sorba kell törni, és hasábszerűen jelenik meg. A papírcsíkokat végül egyszerűen csak felragaszthatjátok és feltekerhetitek botokra. De szebben mutat, ha festéken megfuttatjátok. A lapokat körbe is lehet égetni, de ezt csak a legnagyobb körültekintés mellett vállaljátok!

3. Szituációs játék: Üzeneted van!

Válogasson a hittanoktató a Bibliából figyelmeztető Igéket (lehetnek az 1Kor 13 különböző részletei, vagy más kifejezetten figyelmeztető igék, akár a prófétai könyvekből vagy a Tízparancsolatból.)

Feladat: milyen mai szituációban, hogyan hangozhatnak el ezek az üzenetek?

4. Önismereti teszt 5. évfolyamosok számára.

ÖNISMERETI TESZT

Teszteld magad! Ez az önismereti teszt a kritikáról és segítő kritika elfogadásáról szól. Ha van kedved, töltsd ki, és olvasd el a rád jellemző dolgokat! Karikázd be minden kérdésnél a rád jellemző választ!

Mit kezdesz a kritikával?

1. Mi alapján szoktál döntést hozni egy helyzetben?

- Magam döntök, és nem hallgatok meg senkit.
- Megbeszélem a legjobb barátommal azt, hogy mit tegyek.
- Alaposan megfontolom azt, hogy mit tegyek. Tanácsot kérek többektől és úgy döntök.

2. Hogyan reagálsz, ha valaki figyelmeztet téged arra, hogy nem jó dolgot teszel?

- Nagyon dühös leszek rá, és kiborulok tőle.
- Ha a legjobb barátom mondja, akkor meghallgatom. A többiek véleménye nem számít.
- Elgondolkodom rajta. Ha jogosnak látom a figyelmeztetést, akkor változtatok.

3. Mit gondolsz, mennyire fogadod el, ha figyelmeztetnek?

- Nem érdekel mások véleménye.
- Attól függ, hogy ki mondja és attól is, hogy éppen milyen a kedvem.
- Próbálok nyugodt és békés maradni, és a figyelmeztetés építő oldalát látni.

4. Mit csinálsz, ha kiderül, hogy jogos volt a figyelmeztetés, és te nem hallgattál rá?

- Ilyen nem nagyon fordul elő, nekem szokott igazam lenni.
- A legjobb barátomnak biztos elmondom, de végül is mindegy, mert már úgyis túl vagyunk rajta.
- Tanulok belőle, és próbálok következőkor nyitottabb lenni.

Kiértékelés

Ha az „a” válaszból karikáztad be a legtöbbet.

Nagyon érzelmi ember vagy, aki csak a saját feje után megy. Gondoltál már arra, hogy másoknak is lehet igaza és érdemes lenne rájuk hallgatni? Figyelj oda azokra, akik igazán jót akarnak neked, mert így néhány fölösleges vitát vagy rossz következményt elkerülhetsz.

Ha a „b” válaszból karikáztad be a legtöbbet.

Eléggé hangulatember vagy. Nagyon odafigyelsz a barátaid véleményére. Különösen arra, akit a legjobb barátodnak tartasz. Jó, hogy érdekel más véleménye, de néha érdemes nemcsak a legjobb barátodat meghallgatni. Akiknek fontos vagy, azok igazán figyelnek rád és segíteni akarnak egy tanáccsal.

Ha a „c” válaszból karikáztad be a legtöbbet.”

Igazán nyitott, másokra figyelő ember vagy. Jó, hogy a döntéseid előtt másokra is hallgatsz, és kikéred mások véleményét. Mindenkinek azonban ne akarj megfelelni. Az igazán lényeges véleményekre figyelj oda!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

2. feladat:

„Emlékszel Jónás történetére? Hasonlítsd össze, hogyan viselkedett Ninive és Jeruzsálem királya és népe, amikor meghallották, hogy Isten el akarja pusztítani a városukat!”

Instrukció: A feladat megoldása során ki lehet térni arra is, hogy összehasonlítják a két próféta viselkedését, és azt, hogyan reagáltak Isten szavára. Ez jó beszélgetés arra, hogy akár hallhatja valaki Isten Igéjét, de nem biztos, hogy annak megfelelően tud is cselekedni. Jeruzsálem népéről keveset tudunk meg Isten Igéjéről, de nem olvasunk tömeges megtérésről. A vezetők viselkedése is ellentmondásos, istenfélelem és a királytól való félelem egyaránt bennük van. De ne feledkezzünk meg róla, nekik köszönhető, hogy az írástekercs eljutott a királyhoz. És hogy Bárúk és Jeremiás idejében el tudott rejtőzni Külön figyeljünk oda arra, hogy ha e szerint a sorrend szerint tanulják a gyermekek a tananyagot, akkor Jónás története ez után a lecke után következik. Tehát itt még nem megoldható a feladat: hagyjuk ki és Jónás után térjünk ki rá. (Vagy csak a jeruzsálemi nép viselkedését töltsük ki és Jónás történeténél térjünk vissza a feladatra!)

3. feladat:

„Milyen úton és milyen személyeken keresztül figyelmeztethet téged Isten, ha rossz úton jársz? Keresd meg a betűrácsban rejtőző szavakat, kifejezéseket! Beszélgessetek arról, hogyan kaphatsz ezeken keresztül figyelmeztető segítséget!”

h	o	b	f	s	I	v	e	a	t	o	l	k	a	é
u	m	e	u	z	s	e	v	b	a	l	a	l	i	s
a	f	o	d	e	t	t	o	a	n	t	s	i	t	k
n	e	g	i	g	e	h	i	r	d	e	t	é	s	z
o	l	s	f	a	n	ö	k	á	e	s	ő	s	z	ő
k	n	o	é	m	I	k	u	t	r	e	z	a	i	s
i	ő	á	k	ü	g	á	p	o	i	z	i	r	m	l
z	t	é	ö	r	é	m	o	k	a	o	k	o	á	h
n	t	m	n	s	j	a	j	k	m	d	e	d	d	i
a	e	n	y	ő	e	r	i	u	k	á	m	u	s	e
u	k	b	v	g	a	f	m	é	d	i	a	r	á	c
l	o	t	e	i	p	i	l	z	l	u	r	á	g	m

e	k	a	k	h	o	l	a	o	u	k	o	s	s	e
k	a	í	v	e	B	i	b	l	i	a	s	i	r	j
a	r	e	s	u	t	g	a	e	m	m	a	d	v	o

Instrukció: A megvastagított betűvel kiemelt részek tartalmazzák a megoldást a feladathoz. Mindenképpen fontos beszélni arról, hogyan lehet Isten útmutatásának közvetítője akár a média, ill. más is. Teológiailag itt a „különös és általános kijelentés” gondolatköre kapcsolható be (a gyermekek nyelvén megfogalmazva). A betűrejtvény alapvetően nehéz műfaj. Ott ne alkalmazzuk, ahol a diákoknak sok problémájuk van az olvasással és írással még ebben a korosztályban is. Segítheti viszont az órai differenciálást.

4. feladat:

„Hogyan szólítaná meg ma Jeremiás az embereket? A tankönyvben olvasható aranymondás alapján fogalmazz meg egy mai üzenetet! Azon is elgondolkodhatsz, mi lenne a hatása ma egy ilyen üzenetnek. Ha van hozzá kedved, a padtársaddal plakátot is készíthettek hozzá. Instrukció: Szituációs játékkal el is játszható a feladat, ill. egy külön oldalon plakát is készíthető hozzá. Ha a hittanoktató (lelkész) nem is ismeri jól a számítógép, média világát, a feladattól ne rémüljön meg, hiszen a diákok jól ismerik. Esetleg választható más alternatíva hozzá: pl. híradóban egy hír készítése.”

5. feladat:

„Készíts írástekerceszt az alábbi instrukciók alapján!

- Vágj keskeny és hosszabb papírcsíkokat, melyekből többet is egymás mögé ragaszthatsz!
- A papírcsík egyik végét ragasztószalaggal rögzítsd hurkapálcikához vagy kötőtűhöz!
- Tekerd fel rá a papírt, majd a másik végét is hasonló módon rögzítsd!
- A tekerésre oldalirányban haladva, hasábokba rendezve írhatod Igéket vagy gondolatokat!”

Instrukció: Az alábbi rajz segít az írástekerces elkészítésében, a szöveges Instrukció: k mellett. Az elkészítés után az aranymondás ráírható a tekerésre. (Vagy akár a tanulók kedvelt bibliai igéje is.)

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 25. zsolt.1-2. verse: Szívemet hozzád emelem... (+BS, HK)

Református énekeskönyv: 469. dics. 3-5. verse: Szabadságot adj nekem...

ISTEN NÉPE NEHÉZ HELYZETBEN: A BABILONI FOGSÁG

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszama: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995; Dr. H. Jagersma: Izráel története az ószövetségi korban, Budapest, 1991. Rózsa Huba: Az Ószövetség keletkezése, Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe, Szent István Társulat, Budapest, 1986.)

Babiloni fogság:

A babiloni fogság időszaka. Kr. e. 597 és 536. Ekkor a legyőzött Júda lakosságából a vezetőket, a szakképzett munkaerőt, a tanult embereket Babilonba hurcolták. Babiloni fogságnak azt az időszakot nevezzük, amikor a dél országrész, Júda lakosságának nagy részét elhurcolták Babilonba. II. Nebukadneccar (Kr. e. 605-562) az egyiptomi hadsereg elleni győzelme után Júdát is a birodalmához csatolta. Amikor egyiptomi ösztönzésre Jójákim király fellázadt Nebukadneccar ellen, sikertelenül. Jeruzsálem ellen büntető hadjárat indult. Ekkor már Jójákim fia, Jójákin uralkodott. Ő megadta magát. Ezután került sor Kr. e. 598-ban az első fogságba vitelre. Nebukadneccar kinevezte Cidkijjahút királlyá.

A fogság okai:

A Biblia bizonyágtétele szerint a babiloni fogság bekövetkezésének nem elsősorban politikai, mint inkább vallási okai voltak. Erről beszéltek a próféták. Előre hirdették, hogy amennyiben a nép nem fordul el a bálványoktól a láthatatlan Istenhez, akkor annak komoly következményei lesznek.

A foglyok élete Babilonban:

A babiloni fogság idején Isten népe nem volt bezárva. A Babilonba deportáltak érzéseiről keveset tudunk, de az biztos, hogy a foglyok egy részében erős vágy volt a hazatérésre. Ugyanakkor többen szerettek Babilonban élni, mivel kényelmes volt a számukra. Jól ment a soruk ott, és második hazájukként tekintették. Mivel művelt, okos emberek voltak, így többségében jó munkát is találtak maguknak. A vallási azonosságukhoz azonban ragaszkodtak. A fogság idejét az írásmagyarázók Izrael vallási és kultuszközösséggé alakuláshoz kapcsolják Mivel Babilon az ókori Kelet nagy kulturális és vallási központja volt, ezért a vallási és a nemzeti azonosság megőrzése nem volt könnyű az idegen környezetben, Erre reakcióként megerősödött a vallási és nemzeti identitásuk, különösen a papság körében.

Álom:

Ókori felfogás szerint az álom kapcsolatot jelent a természetfeletti világ és az ember között, betekintést enged a jövőbe, és titkokat leplez le. A Szentírás szerint azonban a titkokat az Úr jelenti ki. Azonban Isten alkalmanként álomban jelenti ki az akaratát. De ezekkel az álmokkal óvatosan kell bánni, mert az értelmezéséhez is Isten Lelkének az értelmezésére volt szükség. (1Móz 40,8) Egyiptom és Mezopotámia királyai alkalmaztak hivatásos álomfejtőket (1Móz 41,8), mert az álmok szimbolikáját maguk a királyok nem értették. Álomfejtésre varázslókat és jóvendőmondókat alkalmaztak. Mivel ez Isten törvénye szerint tilos, ezért az álomfejtés Izraelben nem lehetett tanult mesterség.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Tari Annamária: Z generáció, Tercium Kiadó, Budapest, 2011; Charles S. Carver – Michael F. Scheier: Személyiségpszichológia, Osiris Kiadó, Budapest, 2006.)

A fizikai fogság kevésbé ismert a fiatalok számára. Nagyszülők történeteiből, filmélményeikből ismerhetik a fogságok élethelyzeteit, de ők maguk ezt nem élik át. Fogságérzésük azonban lehet. Mivel sok szabály veszi őket körül, néha úgy érzik, hogy ezek a szabályok gúzsba kötik őket. Szintén fogságérzést vált ki, amikor szívesen elmennének társaságba, vagy a barátaikkal néhány helyre, de a szülők nem engedik őket.

A babiloni fogság idején átélt érzésekkel nem tudnak teljesen azonosulni, de az identitás felvállalása lehet kapcsolópont a számukra. Kiindulópontként szolgálhatnak: itt a következő kérdések: „Mit jelent fölállalni a gondolataidat, hitedet, szemléletmódodat? Mit szólnak ehhez a többiek? Milyen érzést vált ez ki belőled?”

A babiloni fogság korában a látszat jólétben is csak Isten lehetett az egyetlen reménye. A reménység szintén kulcsfogalom a kiskamaszok számára. Annak a megéreztetése, hogy Isten nem hagyja őket az idegen földön sem egyedül, hanem velük van és hozzásegíti őket a hazatéréshez.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: A fogságba vitel kora és a fogság kiúttalanságának – illetve az Istenben való reménység kontrasztjának felismertetése.

Kognitív cél: A fogságba vitel korának megismertetése. Arra való rámutatás, hogy Isten a nehéz helyzetekben is velük van, és kiutat tud mutatni.

Affektív cél: Megéreztetni a gyerekekkel azt a reményt, amit a fogság kiúttalanságában éreztek a zsidók – azaz, ami a Dániel történetéből megismerhető. Annak a megéreztetése, hogy Isten még a fogságban, az idegen földön is a népével van.

Pragmatikus cél: Bátorítás arra, hogy vigyük Isten elé könyörgésünket, kéréseinket, hálaadásunkat – akár egy nehéz helyzetben is.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Kapcsolódás az előzetes tudáshoz Ismételje át a csoport mindazt, amit Mezopotámiáról eddig tudnak a gyerekek – a gyűjtött képek alapján, frontális ismétlés vagy kiselőadás formájában. – sumér városállamok, ékírás, öntözéses földművelés, fejlett kereskedelem – Óbabiloni Birodalom, Hammurápi törvényei – Asszíria (Assur), hódító katoná állam – Újbabiloni Birodalom, Istár kapu, függő kertek 2. Beszélgetés:	Ismétlés, korábban megszerzett ismeretek aktiválása, új ismeretek szerzése Mezopotámiáról, a nagy birodalmakról Képek, Power Point, kiselőadás Tankönyvi olvasmány bevezető része, térkép

	• Júda és Izrael helyzete a babiloni fogság idején és a babiloni birodalomban. • Mit jelenthet a fogság? • Vajon mit jelent fogolynak lenni? • Miért lehetett nehéz Izrael népének a hitét idegen földön gyakorolni? • Tudunk-e ma példákat mondani hasonló helyzetre? Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1-2. feladat.	Fogságról, fogoly létről előzetes tudás, háttérismeretek felidézése. (pl. deportáció és fogság a II. VH idején). Munkafüzet
Feldolgozási javaslat és munkáltatás	1. Bibliai történet ismertetése 2. Beszélgetés: • Hogyan viselkedett a király? • Miért volt teljesen értelmetlen a kérése? • Miért volt mégis értelme? • Hogyan reagált minderre Dániel? • Hogyan könyöröghetett Dániel és három társa Istenhez, amikor meghallotta a király parancsát? 3. Szituációs játék: A király parancsa az álmofejtőknek Álljon ki valaki előre, tegyünk egy kendőt a vállára - ő a király. Gondoljon egy dologra (tárgy, esemény, személy), írja le egy papírra és adja a tanárnak. Majd ne csináljon semmit, csak nézze a többieket, ők, pedig próbálják kitalálni, hogy mire gondolt. Aki találgat, de rosszul, az leül, kiesett. Ki lehet így találni bármit is? Rá mernénk tenni az életünket egy ilyen találgatásra? (Ha van idő, lehet több kört is, új királyokkal, figyeljünk arra, ha próbálnak trükközni valamivel! Ha mégis kitalálják, kérdezzünk rá, hogy sikerült!) Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3-4. 4. Ének: Református énekeskönyv: 105. zsoltár 1. és 3. versszak: „Adjatok hálát az Istennek...”	Tankönyv Munkafüzet Munkafüzet A könyörgés, hálaadás, dicsőítés és az uralom fogalmának differenciálása. Munkafüzet Isten az álmok és az álmodók Ura Énekeskönyv
Házi feladat	Munkafüzet 4 -5. feladat	Csoport sajátosságai alapján választható.

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film a babiloni fogságról:

https://indavideo.hu/video/A_Biblia_-_14_-_Babiloni_fogsag

Film Dánielről (angol, feliratos):

http://www.albaref.hu/videok/bibliai_tortenetek/Daniel_konyve

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/daniel-food/>

<http://www.freebibleimages.org/photos/nebuchadnezzars-dream/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/yl-daniel-visions/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/daniel-dream/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 30-32. oldal

A képen látható:

Térkép: a babiloni fogsággal kapcsolatos birodalmak. Illusztráció: a király álmának szobra és egy tematikus kép Dánielről és barátairól.

A szöveg: A babiloni király álma

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

Térképolvasás: Vizsgáljátok meg a térképet, keressétek meg: Egyiptom, Perzsia, Babiloni és Méd Birodalom, Földközi tenger, Kaszpi-tenger, Fekete tenger, Perzsa-öböl.

- Hogyan kerültek ide a zsidók?
- A jelenleg használt térképeteken keressétek meg ezeket a helyeket! Mit találtok?

A babiloni király álma: Olvassátok el, és mondjátok el, milyen volt és miből „készült” az óriási szobor, amiről a király álmodott?

- Mit jelképezett a színaranyból készült szoborfej?
- Mit jelképezett a többi testrésze?
- Mit jelképezett a kő, amely lezuhant a szoborra?

Dániel és barátai, amint beszélgetnek:

- Miről beszélgetnek Dániel és barátai?

2. Szövegelemzés

- Hogyan kerültek a zsidók a babiloni fogságba?
- Hogyan viszonyultak a rabságban lévőkhöz a babiloniak és a király?
- Ki volt Babilonban a király?
- Mit csinált Dániel barátaival a király udvarában?
- Mit álmzott a király?
- Miért nem tudták megfejteni az álmot a tudósok, álmfejtők, csillagjósok?
- Hogyan, kinek a segítségével magyarázta meg Dániel az álmot?
- Mire gondolt a király, amikor meghallotta az álom értelmét?
- Mivel jutalmazta Dánielt a király?
- Mit kért a királytól Dániel?
- Mit üzen neked ez a történet?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„De van Isten a mennyben, aki feltárja a titkokat.”

- Ki mondta ezt a mondatot? Kinek?
- Milyen titokra vonatkozik ez az Ige?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Dániel imádsága láncszemekből:

A csoport írjon közösen egy imádságot Dániel nevében, amelyben minden mondatot, gondolategységet más gyerek mond. Záróimádságként is felhasználható ez az ötlet. Ebben az esetben nem Dániel imádságát fogalmazzák meg közösen, hanem egy saját imádságot azokért a nehéz helyzetekért, amelyekben ők vannak.

2. Rajzolás:

A király álma. Rajzolják le a gyerekek a király álmát. Lehet akár „babiloni stílusban” rajzoltatni. Az Apáczai Kiadó 5. osztályosoknak szóló történelemkönyvében két óbabiloni szobor is található: az egyik ülő papkirályt ábrázol, a másik egy imádkozó férfit, amely szintén vegyes anyagokból készült (aranylemez és valószínűleg kő vagy agyag). A gyerekek összefoglalóan írják le, mit jelentett a király álma. A lényeg nem a királyságok és birodalmak beazonosításán van, hanem hogy egyik sem tart örökké. Csak az utolsó, amely viszont Isten akaratát, Isten királyságát jelképezi, és ami képes lerombolni a legnagyobb birodalmat is.

A szobrok képe az alábbi linkeken is megtalálható:

Papkirály szobra: <http://www.sandrashaw.com/images/AH1L05Gudea.jpg>

Imádkozó férfi szobra:

http://tenyleg.com/index.php?action=recordView&type=places&category_id=2967&id=163654

3. A szemek fogságában – élménypedagógiai játék:

Rövid, néma körjáték, amely szimbolizálja a fogságot és a szabadulást. Egymás után több ember is kipróbálhatja, de az igazi csattanó az első játéknál van.

Időtartam: egy fogoly szabadulása kb. 3 - 5 perc **Létszám:** 10 - 25 fő **Szerepelők:**

- fogoly – 1 fő
- kapu – 2 egymás mellett álló diák
- fogda – többi résztvevő

Játék menete:

- Álljunk fel egy nagy körbe, úgy hogy mindenki befelé néz. Legyünk közel egymáshoz, szinte érjenek össze a vállak. A kör belseje lesz a fogda.
- Jelöljük ki valakit, aki „fogoly” lesz. Ő a játék elején elhagyja a kört és kimegy a teremből.
- Amíg ő kint tartózkodik, a többiek megbeszélik, hogy a fogdából hol lesz a kijárat. A kivezető „kapu” két egymás mellett álló embert jelent. Nekik az lesz a feladatuk, hogy tájékoztassák a foglyot a „menekülési útvonalról”, vagyis a kijáratról. A kommunikáció azonban kizárólag szemmel történhet (szemforgatás, kacsintás...stb.). A játék alatt tilos a beszélgetés, az egyetlen kifejező eszköz a tekintet.
- A fogdát alkotó többi résztvevő feladata elutasítani a közeledő „foglyot”. Ezt például úgy tehetik meg, hogy nem néznek bele a „fogoly” szemébe.
- Amint megvan a kapu, a tanár behívja a „foglyot” a folyosóról a kör közepére. Ő csupán most szembesül a fogsággal. A tanár beavatja, hogy fogságba került. Egyetlen kivezető út van, amit meg kell találnia. A „fogoly” beszélhet a többiekhez, de a „fogda oszlopai” (vagyis a diákok) nem válaszolhatnak. Megpróbál majd kimenni a körből az „oszlopok” között, de ők nem engedhetik ki. Csak ott jár sikerrel, ahol a megbeszéltek kapu van.

Feldolgozás, Beszélgetés:

- Mi történt a játék során?
- Milyen érzés volt fogolynak / kapunak / fogdának lenni?
- Hogyan találtad meg a kivezető utat?
- Milyen érzés volt egymás szemébe nézni?
- Érezted már magadat hasonló helyzetben (fogságban)?

4. Az álom drámapedagógiai feldolgozása:

Építsük fel az álomban látott szobrot a teremben talált anyagokból vagy akár magunkból. Valamivel jelezzük, mi milyen anyagok képvisel (sárga krétapor az aranyra, stb). Majd nevezzünk ki valamit kőnek (vagy a tanár vihet is be egy legalább öklömnyi darabot) és eresszük neki a szobornak! A szobor szétzúzását csináljuk meg úgy, mintha lassított felvételen néznénk egy nagy épület felrobbantását bontásoknál (vihetünk be ilyen videót is, de biztos láttak már.)

5. Háttérinformációk a témához:

<http://tortenelemklub.com/okor/94-az-okorikelet-nagy-birodalmi?catid=22%3Aokorikelet-birodalmi>

http://ninahakuddu.atw.hu/mezopotamia_tortenelem.htm

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Babilon>

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„A babiloni fogság eseményei jól elhelyezhetők az időben. Összekeveredtek az események. Rakd sorrendbe őket, és jelöld az időszalagon különböző színekkel az alábbi események időpontjait!”

Instrukció:

Bár a tankönyvben ezek a dátumok nem szerepelnek, röviden lehet róluk beszélni azért, hogy értsék a diákok, hogy itt valós, megtörtént eseményekről van szó. Készítsünk saját időszalagot (nincs a mfben!), amibe a korábbi események is beilleszthetők. Akár külön feladat is lehet az órán, ami a valósághoz való kapcsolódását segíti a tanulóknak. Különböző színekkel jelölhetjük a korábbi és későbbi eseményeket majd.

2. feladat:

„Mit gondolsz, miért lehetett nehéz a babiloni fogság a zsidók számára? Az alábbiak közül húzd alá azokat, amelyeket jó válasznak gondolsz!

- a) Honvagyuk volt.
- b) Börtönbe csukták őket.
- c) Nem kaptak más enni és inni, csak kenyeret és vizet.
- d) Nem tudták megtartani Isten törvényeit.
- e) Rabláncon sínylődtek.
- f) Nem tudtak bemutatni áldozatot Istennek.
- g) Bálványokat kellett imádniuk.”

Instrukció:

A feladat közös megoldása és a beszélgetés jó lehetőség arra, hogy letisztázzuk, hogy mit is jelentett valójában a babiloni fogság Isten népe számára. Jó válaszok: a. d. g. (részben helyes a d. jelű válasz is).

3. feladat:

„Gyűjtsd ki a történetből, hogy mikor és miben kellett döntést hoznia Dánielnek!
Írd ide!

Instrukció:

Beszélgjék meg, hogy mi változott volna, ha Dániel másként dönt!

4. feladat:

„Itt olvashatod Dániel imádságát a Szentírásból. Akkor mondta el, miután Isten feltárta előtte a király álmát és annak jelentését. Sajnos az idők folyamán megrongálódott ez az írástekercs, és hiányoznak az imádság részletei. Be tudod írni, melyik szó és kifejezés hova való? (Segítséget kaphatsz, ha elolvasod a Bibliából a következő ígérést: Dániel 2,20–23.) Ezek közül a szavak közül válogathatsz:

Isten; Ő tárja fel; különböző időket és alkalmakat; Magasztallak és dicsőítlek én téged; áldott; támaszt; bölcsesség és a hatalom; bölcsességet és erőt; bölcsenek és tudományt; van a sötétségben”

Instrukció:

Kalligrafikusan megrajzolt betűkkel, héber betűkhöz hasonló módon, de olvashatóan jelenik meg a szöveg. Ha a csoport számára nehéz lenne, akkor akár házi feladatnak is adható.

Beszélgetés: Milyen szerepe van ennek az imádságnak?

5. feladat:

„Az itt látható aranszoborról álmodott a király. A bibliai szöveget olvasva írd az egyes részek mellé, hogy miből készültek! A másik oldalra pedig írd oda, hogy mit jelentett az álom!”

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 8. zsolt. 1.3-6. verse: Ó, felséges Úr mi kegyes Istenünk...

Református énekeskönyv: 84. zsolt. 6. verse: Mert minékünk fényes napunk... (+BS)

Református énekeskönyv: 512. dics.2-3. verse: Adj lelkedből erőt...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az Ének: 130. 1-2. 5-6. verse: Igazságnak napja, jöjj...

6. LECKE: EL LEHET-E FUTNI ISTEN ELŐL? JÓNÁS PRÓFÉTA TÖRTÉNETE

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskola óraszama: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995; Claus Westermann: Abriss der Bibelkunde, Stuttgart, 1981)

Jónás könyve:

Abban különbözik a többi prófétai könyvtől, hogy nem próféciaakat tartalmaz, hanem a könyv címében szereplő próféta történetét. Műfaja: próféta-novella, melynek célja az elbeszélés formájában adott tanítás. A könyv nyelve arra utal, hogy Kr. e. 4. században került lejegyzésre. Abban az időben, amikor Isten népe már visszatért a babiloni fogságból, és az ország újjászervezése miatt, a vallási és nemzeti tisztaság megtartása érdekében más népekkel szemben rendkívül elhatárolódtak. Ez az elhatárolódás vezetett oda, hogy a missziót elhanyagolták. A könyv két fő témája: a pogányok közötti misszió és Isten hatalma.

A könyv tanítása szerint a ninivei pogányok, amint meghallják Isten üzenetét, megtérnek. Isten könyörülő és irgalmas Isten, aki a bűnös város bűbánátára irgalommal felel. Istennek egyetlen üdvözítő szándékáról tesz bizonyosságot a könyv.

Jónás könyve arról is tanít, hogy Isten uralmának nem szab határt Izrael földi határa. Isten az egész teremtett világon Úr a teremtés jogán. Függetlenül attól, hogy egy más országban Őt tisztelik-e vagy sem, az egész világ az Övé. Így nem csoda, hogy parancsol a természet erőinek. Vihart kelt a tengeren, egy hatalmas halat rendel oda a prófétájához, hogy megmentse a szolgáját, egy növényt növeszt a próféta érdekében.

Jónás próféta személye:

Jónás nevének jelentése: galamb. (Újszövetségben Péter neve is. Jn 1,42) Az Ószövetség a Királyok könyvében megemlíti Jónás prófétát, Amittaj fiát. „Ő állította vissza Izrael határát a hamáti úttól a Síkság tengeréig, az Úrnak, Izrael Istenének igéje szerint, amelyet kijelentett szolgája, a Gat-Héferből való Jónás próféta, Amittaj fia által.” (2Kir 14,25)

Jónás küldetése:

Jónás küldetésének a története abban különbözik a többi prófétáétól, hogy Jónást Isten kétszer küldi el. Bár más prófétáknál is találkozunk vonakodással, de Jónás az egyetlen, aki ellenkező irányban indul el. Engedetlenséggel válaszol a küldetésre. De Isten nem mond le róla, és saját módszerével viszi el a prófécia helyszínére. A próféta engedelmeskedik a küldetésnek, bár nem lelkes. Nincs hivatástudata, szinte kényszerből végzi el a feladatot, de ettől függetlenül Isten üzenete célba ér. Ugyez a gondolat jelenik meg Pál apostolnál is: „...bármelyik módon, akár színlelésből, akár meggyőződésből: Krisztust hirdetik, és én ennek örülök. Sőt még inkább örülni fogok.” (Fil 1,18)

Ninive:

Ókori város Asszíriában. A Szentírás szerint (1Móz 10,8kk.) Nimród alapította. A város az Istárkultusz központja volt. Istár az anyagság, szerelem, harc és győzelem istennője volt. Ez járult hozzá ahhoz, hogy jelentős hely lett. Szanhérib (Kr. e. 705-681) idején lett AsszírIA fővárosa, a

korábbi Assur helyett. Szanhérib a várost 25 méter magas, kettős kőfallal vette körül. A kőfalon 15 kapu volt. A falat 50 méter széles árok vette körül. A városban széles utakat, tereket és parkokat építettek. Asszurbanipal nevéhez fűződik a húszezer agyagcserépből álló könyvtár megteremtése. Kr. e. 612-ben elpusztult. A Biblia többször említi Ninivét. Míg Jónás könyvében a város megtéréséről van szó, a többi helyen ítéletes próféciaik hangzanak el Ninivének címezve.

„Rólad, Ninive, ezt parancsolta az ÚR: Neved nem marad fenn többé, isteneid házából kiirtom a faragott és öntött bálványokat, megásom sírodat, mert átkozott vagy!” (Náh 1,14) „Kinyújtja kezét észak felé és elpusztítja Asszíriát. Ninivét pusztasággá teszi, kiszikkadt pusztává.” (Zof 2,13)

40-es szám:

A Bibliában vannak olyan számok, amelyek önmagukon túl utalnak másra. Ilyen a negyvenes szám is. Általában a határidővel kapcsolatos a Szentírásban. Amikor eltelik 40 egységnyi idő, akkor vége lesz valaminek. A pusztai vándorlás 40 évig tartott, és amikor letelt, elkezdődött egy új korszak. Jézus negyven napig böjtölt, amikor az letelt, akkor megkezdte működését. Jézus negyven napig volt feltámadása után a földön, amikor ez letelt, mennybe ment. Jónás könyvében a város elpusztulása következik be a prófécia szerint negyven nap múlva.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: N. Kollár Katalin – Szabó Éva: Pszichológia Pedagógusoknak, Osiris, Budapest, 2004.;

Jónás próféta történetéből a legdirektebb párhuzam és kapcsolópont a gyermekek életvalóságához a feladatvállalás témája. Szinte minden gyermeknek van már ötödikes korára tapasztalata feladatról, amit nem szívesen végzett el, vagy nem szeretne megtenni. Akár azért, mert nem akar felelősséget vállalni valami miatt, vagy éppen azért, mert nincs hozzá kedve, stb. Több esetben az el nem végzett feladathoz háritás, a felelősség másra „kenése”, vagy hazugság is társul. A hazugság ebben az esetben védekezési mód a számukra, azért folyamodnak hozzá, mert félnek a tetteik következményétől.

Egy átlagos ötödikes gyermek azonban azt is be tudja látni, hogy a tetteknek következményük van. Saját életéből is jó néhány példát tud erre hozni. (Pl. egy házi feladat el nem készítése és fekete pont ezért, vagy egy rá bízott otthoni feladat el nem készítése, stb.) Azt is megtapasztalta már, hogy egy csoport tagjaként kevésbé érez az ember felelősséget a tettekért, és a csoport akár arra is lehetőséget ad, hogy kibújhasson a felelősség alól.

Jónás története jó kapcsolódási pont a felelősségről, feladatokról, tettekről és következményekről való beszélgetésre és közös gondolkodásra. Bár fontos a felelősségvállalásra buzdítás, ez ne legyen erőszakos.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani Jónás próféta történetét a tankönyvi szöveg alapján.○ Tudja segítséggel jellemezni Jónás prófétát.○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Zsoltárok 103,8	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja önállóan elmondani Jónás próféta történetét a tankönyvi szöveg alapján.○ Tudja jellemezni és értékelni Jónás próféta személyiségét.○ Tudja önállóan értelmezni a lecke Igéjét: Zsoltárok 103,8

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten a teremtett világ Ura, könyörülő és irgalmas

Kognitív cél: Jónás történetének megismertetésén keresztül annak a felismertetése, hogy a kapott feladatokhoz egyéni felelősség is kapcsolódik.

Affektív cél: A feladatvállalás, illetve a feladatok alól való kibúvás érzelmi hátterének és tapasztalatainak feltárása.

Pragmatikus cél: Lehetőség teremtése a felelősségvállalásra és az egyéni feladatok megkeresésére.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Szituációs játék: rögtönzött jelenetek Mit csinálsz, hogyan reagálsz, ha: • Olyan gyerek mellé ültetnek egy hosszú buszutazáson, akit soha sem bírtál. • Vendégségbe készültök apa egyik munkatársához, akinek a gyerekeit ki nem állhatod. • Az osztályfőnök megkér, hogy vidd el a házit annak az osztálytársadnak, akit utálsz. • A születésnapodra olyan valakit is meg kell hívnod, aki nagyon ellenszenves. Megbeszélés: • Ki és mit érez? • Mit lehet tenni egy ilyen helyzetben? Átvezetés: Jónás próféta is valami hasonló helyzetbe került. Isten elküldte Ninivébe, a nagy városba. Miért éppen oda?	Szituációs játék Kapcsolódás: olyat kell tenni, amit nem szívesen tesz meg az ember. beszélgetés
Feldolgozási javaslat és munkáltatás	A történet ismertetése 5 jelenetben: 1. Jónás küldetése: • Jónás feladata: elmondani Ninivének, hogy „nem helyes dolgokat tesznek”. • A „nem helyes élet” jellemzői Ninivében Beszélgetés: Mit gondoltok milyen lehetett ott az élet? Nézzétek meg a tankönyv rajzait Ninivéről! • Jónás válasza a küldetésre: elutasítás 2. Vihar a tengeren: • A krízishelyzet kialakulása • Az ok • A megoldás 3. A hal gyomrában: • Imádság • Menekvés 4. Ninivében: • Jónás küldetés-teljesítése • Küldetésének, üzenetközvetítésének hatása: megtérés • Isten megbocsát: nem lesz ítélet 5. Jónás vitája: • Jónás haragszik • Jelképes tanítása a megbocsátás okáról: a bokor	Tankönyv, feladattár, A hittanoktató a bevezető rész mellett a „Tudod-e” információit is felhasználhatja Egyházi iskolában a következő teljes órában a téma Jónás imája lesz.

Szituációs játék: Jónás barátai

Legyetek Jónás barátai! Adjatok neki tanácsot, mit tegyen, amikor

- Isten elküldi Ninivébe
- Kitér a vihar a tengeren
- A nagy hal gyomrába kerül
- Ninivébe ér
- Ül Ninive határában, és veszekszik Istennel

Arcjátékkal, testmozgással érzékeltessétek, milyen lehetett Jónásnak a nagy hal gyomrában.

- Mindene vizes, fázik és reszket.
- Minden imbolyog körülötte, nem tud megállni a lábán.
- Iszonyú a bűz, nem kap levegőt.
- Sötét van, nem lát semmit.
- Eszméletét veszti, majd feléled újra.
- Stb.

Beszélgetés a munkafüzet feladata alapján arról, hogy:

- Miért nem akart Jónás Ninivébe menni?
- Miért érezte jogosnak Isten ítéletét?

Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1-2. feladat

Bibliaolvasás:

Olvassa el a csoport a 103. zsoltár 8–14. részét!

Milyen hangsúllyal, testtartásban mondhatta el ezt az imát Jónás, miután kikerült a nagy hal gyomrából? Egy ninivei, miután megmenekült a város? Jónás, miután megmenekült Ninive? – Minden szereplő nevében, akár újra el is olvashatja a zsoltárrészletet egy-egy gyermek.

Aranymondás:

Válaszkeresés az Ige alapján, lényegkiemelés. Fedezzék fel a gyerekek az aranymondás igeverse és a Jónás könyvében szereplő gondolat lényegi

azonosságát:

„tudtam, hogy te kegyelmes és irgalmas Isten vagy, türelmed hosszú, nagy a szereteted, és még a rosszat is megbánod.”
(Jón 4,2)

A bekeretezett aranymondáshoz készíthetnek a gyerekek színes, díszes keretet:

„Irgalmas és kegyelmes az Úr, türelme hosszú, szeretete nagy.” (Zsolt 103,9)

	Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3. feladat Gyűjtsön az osztály olyan helyzeteket, amikor nehéz belátni és ráhagyatkozni a felnőttek, szülők, tanárok tanácsára. Akár lehet egy olyan történetet is kitalálni (vagy felidézni), amikor valaki nem hallgatott egy tanácsra és aztán megbánta az önfejlését Kapcsolódó feladat: munkafüzet 4. feladat Ének: Dicsérjétek az Urat!: 50. ének, 1-2. és 7. versszak: „Dicsérjétek az Urat” A 103. genfi zsoltár átirata, melynek refrénjében „ő kegyessége” helyett „ő nagy kegyelme” szerepel. (Az újfordítású Biblia pedig örökké tartó szeretetről beszél.)	
Házi feladat	1. Kreatív írás: Írjanak a gyerekek haditudósítást Ninive elestéről a Náhúm 2 alapján. 2. Jónás és a tök. (Az újfordítású Bibliában csak „bokor” szerepel, Károli még töknek fordította az eredetileg ricinusbokor jelentésű szót. A köztudatban is elterjedt a „tök” jelentés, ami éppúgy humor forrása, mint a helyzet maga.) Írjanak és/vagy adjanak elő a tanulók egy mai történetet, amelyben valaki úgy viselkedik, mint Jónás a tök tövében: haragszik azért, mert egy „nemszeretem” személynek megbocsátanak. Az írást végezhetik kis csoportokban is a gyerekek, majd elő is adhatják a történetüket. A jelenetet le is rajzolhatják. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 5. feladat	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Rajzfilmes feldolgozás:

<https://www.youtube.com/watch?v=k1AM4BisTDk>

<https://www.youtube.com/watch?v=sTkn1tW6GMg> (feliratos)

Babits Mihály: Jónás könyve (Gáti József előadásában)

<https://www.youtube.com/watch?v=kiBGEZdAsxo>

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/stories/?book=Jonah>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 33-36. oldal

A képen látható:

A 33. oldalon: asszír városkapu, asszír harci kocsi, Ninive térképe.

A 36. oldalon: nyolc eseménykép Jónás történetéről

A szöveg: Isten és Jónás útjai

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Olvassátok el a kék alapú szöveget, és nézzétek meg az illusztrációt! Mit ábrázolnak?
- Nézzétek meg figyelmesen a térképet! Melyik várost ábrázolja?

Eseményképek:

- Az olvasmány feldolgozása után nézzétek meg az eseményképeket! Ezek segítségével mondjátok el Jónás történetét!

2. Szövegelemzés

- Mire kérte Isten Jónás prófétát?
- Miért nem teljesítette Isten kívánságát Jónás?
- Hová menekült?
- Mi történt a tengeren?
- Mi történt Jónással?
- Milyen lehet egy hal belseje? Milyen lehet ott lenni? □ Hogyan imádkozott Jónás? □ Mit tett Isten?
- Jónás mit csinált Ninivében? Mit tapasztalt ott?
- Miért haragudott? □ Hová ment?
- Mit tanulhatott Jónás az átélt eseményekből?
- Milyen ember lehetett Jónás?
- Te menekültél-e már valamilyen feladat elől? Miért? Mi történt veled?
- Haragudtál-e már, ha valami nem úgy sikerült, mint ahogy szeretted volna? Mit tettél? Mit kellene tenned?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Irgalmas és kegyelmes az Úr, türelme hosszú, szeretete nagy.”

- Olvassátok el újra Jónás imáját! Mit mond az Úrnak Jónás?
- Mit jelentenek a következő kifejezések: irgalmas, kegyelmes, türelmes? Keresd meg a megfelelőjüket!

Segíteni akaró részvétel, a büntetés elengedése, nyugodt várakozás, kitartó szándék

- Magyarázd meg az Igét a saját szavaiddal!

EGYÉB ÖTLETEK

1. Egy kis matek:

Keressék meg a gyerekek a lakosság számadatait a történetben ($12 \times 10.000 = 120.000$), majd számolás után keressenek hasonló népességű magyar városokat (Nyíregyháza, Győr áll a legközelebb). Hasonlítsátok össze a saját település adataival is. Segít még a Wikipédián található táblázat:

http://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarorsz%C3%A1g_legnagyobb_telep%C3%BCI%C3%A9sei_lak%C3%B3n%C3%A9pess%C3%A9g_szerint

2. Drámapedagógiai ötletek:

A szituációs játéknál egy nehezebben mozgatható csoportnál (vagy nehezebben „játsszó” tanulóknál) az eljátszás helyett elég lehet azt kérni, hogy arcjárással, mimikával reagálják le a helyzetet. (Most kért meg az osztályfőnök... milyen képet vágsz? És amikor már nem lát senki? stb.)

3. Élménypedagógiai ötlet: „Jónás, hallasz engem?”

Létszám: 6 – 24 fő

Időtartam: 10 perc

Kellékek:

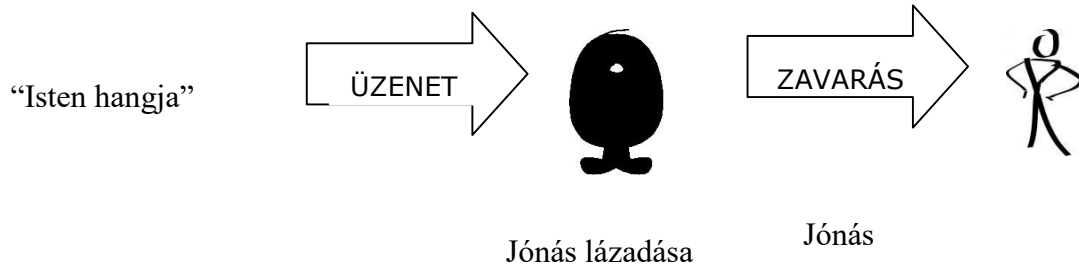
- üzenet kártyák

Játék menete:

- 1) Osszuk szét az osztályt három csoportba: 1 db két-háromfős; 2 db egyenlő létszámú csoport
 - a. **„Isten hangja”**: Ebbe a csoportba legyenek ketten vagy hárman. Feladatuk az, hogy átadják Jónásnak az isteni üzenetet.
 - b. **Jónás**: Az osztály fele fogja megtestesíteni Jónást. Ők passzív hallgatók. Fülelnek és megpróbálják meghallani azt, amit Isten hangja mond számukra.
 - c. **Jónás lázadása**: Az osztály másik fele lázadni. Az ő céljuk az, hogy Jónás ne hallja meg Isten hangját. Ők Istennek háttal és Jónással szemben állnak. Az üzenet

megértését megakadályozhatják figyelemeltereléssel, hangoskodással, mozgással, de végig egy helyben kell maradniuk.

- 2) A három csoportot kb. 8-8-8 méter távolságra állítsuk egymástól.

- 3) Ezekből a pozíciókból senki sem mozdulhat el. Mindenki végig a helyén marad.
- 4) Az a kis csoport, akik „Isten hangját” közvetítik, kap egy papírra írt üzenetet a tanártól (Pl.: „Mielőtt elmész Ninivébe, menj be a templomba!”). Ezt az üzenetet verbálisan, élő szóval kell eljuttatniuk Jónáshoz.
- 5) A tanár előre tisztázza a csoportokkal, hogy az üzenet átadása (átkiabálása) akkor kezdődik, amikor ő erre jelt ad, pl.: elszámol háromig.
- 6) Amint felszólal a jel (pl.: HÁROM!), a kis csoport elkiálthatja az üzenetet Jónásnak. FONTOS: Ők nem mutogathatnak, csak a hangjukat használhatják, és csak azt mondhatják, ami az üzenet kártyán szerepelt. Mindeközben a lázadók csoportja is rázendít, annak érdekében, hogy Jónás ne hallja meg az üzenetet. Ők nemcsak a hangerejüket használhatják, hanem a testüket is (pl.: ugrálhatnak), de nem mozdulhatnak el a pozíciójukból. A lázadóknak érdemes Jónás fele fordulniuk, mert úgy zavarják meg leginkább a kommunikációt.
- 7) Az üzenet átadásnak akkor van vége, amikor:
- Jónás csapata jelzi a tanárnak, hogy megértette az üzenet. Ekkor a tanár megállítja a játékot és megkérdezi, hogy mi volt az üzenet. Ha...
 - helyes a válasz, akkor első körben szerepcsere következik. Adjunk lehetőséget arra, hogy más szerepben is kipróbálják magukat a diákok! Erre az esetre új üzenetre van szükség.
 - nem helyes a válasz, akkor kaphatnak még egy esélyt. Harmadik alkalommal a kis csoportnak el kell árulnia, hogy mi volt az eredeti üzenet.
 - Ha túlságosan elhúzódik a játék, és a tanár észreveszi, hogy Jónás csapata még nem érti az üzenetet. Megállítja a játékot és megkérdezi, hogy mi volt az üzenet. Ha nem tudják, akkor megkéri őket, hogy tippeljenek. Még két esélyt kaphatnak, de harmadszorra a kis csoport elmondja a valódi tartalmat.

A játék megbeszélése:

Üljünk le egy nagy körbe a diákokkal. Kérdezzük meg őket, hogy:

- Milyen volt az egyes szerepekben lenni?
- Melyik tetszett nekik leginkább / legkevésbé? Miért?
- Mi segítette / nehezítette az üzenet megértését?
- Kinek mi okozott nehézséget?
- Mikor nehéz megértenünk Isten hangját a saját életünkben?
- Milyen zavaró tényezők lehetnek, amik megakadályozzák, hogy meghalljuk a hangját?

6. Imádságra nevelés

Zsoltárima a) Zsoltár szövegének előkészítése A hittanoktató lemásolja a 103. Zsoltárt minden hittanos számára. b) Ismerkedés a zsoltár szövegével Párokat alkotunk. Létszámtól függően 2-3 verset olvasson fel mindegyik pár. Felolvasás előtt a párok gyakorolják a szöveget, hangosolvasással 2-3 percig. c) Imádkozás Feladatutasítás: Álljunk körbe. Sorba olvassátok fel a zsoltár verseit.	műfaj megfogalmazás imádkozás csoport felosztása kapcsolódás hely fejlesztési terület hittanosok hittanoktató eszközök	dicsőítő zsoltár hangosan pár aranymondás óra eleje bibliai nyelvezet felolvasnak előkészíti szöveget fénymásolt zsoltár/fő	a

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

3. feladat:

„Mit gondolsz, miért kegyelmezett meg Isten Ninivének? A választ megtalálod az alábbi zsoltárrészletben. Húzd alá azt a gondolatot, ami szerinted a legfontosabb, és azt is, ami Jónás történetében is szerepel!

Irgalmas és kegyelmes az Úr, türelme hosszú, szeretete nagy.

Nem perel mindvégig, nem tart haragja örökké.

Nem vétkeink szerint bánik velünk, nem bűneink szerint fizet nekünk.

Mert amilyen magasan van az ég a föld fölött, olyan nagy a szeretete az istenfélők iránt.

Amilyen messze van napkelet napnyugattól, olyan messzire veti el vétkeinket.

Amilyen irgalmas az apa fiaihoz, olyan irgalmas az Úr az istenfélőkhöz.

Mert ő tudja hogyan formált, emlékszik rá, hogy por vagyunk.

Zsoltárok 103,8–14”

Instrukció:

Az aranymondás tanítása jól kapcsolható a feladathoz. Itt lehetőség adódik az aranymondásként választott igevers átbeszélésére és értelmezésére is.

4. feladat:

„A szülők, tanárok és más felnőttek tanácsát nem mindig könnyű elfogadni. Néha jobb a saját fejünk után menni. Aztán sokszor kiderül, hogy ez egyáltalán nem volt jó ötlet. Gyűjts össze olyan helyzeteket, amikor nehéz volt elfogadni egy felnőtt tanácsát, és később végül is neki lett igaza!”

Instrukció:

A feladat kapcsán személyes élmények megosztására is lehetőség adódik. Arra érdemes odafigyelnünk, hogy ne „kioktatás” legyen ebből a feladatból, hanem valóban beszélgetés – lelki gondozói érzülettel is.

5. feladat:

„Írjatok / vagy adjatok elő egy mai történetet, amelyben valaki úgy viselkedik, mint Jónás a tök történetben: haragszik azért, mert egy „nemszeretem” személynek megbocsátanak! Ha gondolod a jelenetet le is rajzolhatjátok egy külön lapra.”

Instrukció:

Külön lapra akár a munkafüzet végébe is rajzolható a feladat.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 223. dics.1-2.5. verse: Istenem, én, nagy bűnös ember... (dall. 274. dics. Ki Istenének átad mindent...)

Jöjjetek Jézushoz: 118. Aki tenni tudná a jót

JÓNÁS IMÁJA

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995; Claus Westermann: Briss der Bibelkunde, Stuttgart, 1981)

Jónás imája:

A könyv szerint Jónás szorult és reménytelen helyzetében Istenhez imádkozik a hal gyomrában, ahonnan emberi számítás és tapasztalat szerint nincs esély a kimenekülésre. Ugyanilyen kilátástalannak látták az életüket azok, akiket a babiloni fogságba elhurcoltak. Jónás imája reményt közvetít azoknak, akik reménytelen helyzetben vannak, akik nem látnak utat a megmenekülésre. Isten megmentő kegyelme azonban a történet szerint éppen ott kezdődik el, a hal gyomrában. Jónás imájában Zsoltár-idézetekkel találkozunk. (Így idéz az ima a 18. 42. 103. és 120. Zsoltárból).

Jézus említi Jónás példáját. Proféciaaként értelmezi Jónás tartózkodását a hal gyomrában. A három nap a halála és feltámadása között eltelt időre utal. A hal gyomra pedig a halált jelképezi. „*Mert ahogyan Jónás három nap és három éjjel volt a hal gyomrában, úgy lesz az Emberfia is a föld belsejében három nap és három éjjel.*” (Mt 12,40)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Peter Spangenberg: Kicsinyek nagy kérdései, Kálvin Kiadó, Budapest, 2004; Németh Dávid: Hit és nevelés, Valláslelektani szemléletmód a mai valláspedagógiában, Budapest, 2002.; Friedrich Schweitzer: Hit és vallás; Kálvin Kiadó, Budapest, 1998.)

Az imádság természetes része a hittanóráknak, mégsem könnyű terület. A kisgyermekkel megtaníjtjuk az Úri imádságot és más kötött szövegű imákat viszonylag hamar, de nem mindig kerül hangsúly a közös, ill. egyéni imádságokra. Jó az, ha együtt imádkozunk a gyermekkel és a fiatalokkal, de érdemes teret adni az egyéni imádságoknak is. A kiskamaszok, kamaszok számára azonban nem könnyű megnyílni és hangot adni a bennük lévő kérdéseknek, gondolatoknak egy imában. E mellett a külsőségek (imádság külső elemei: kéz összekulcsolása, stb.) kevésbé fontosak a számukra, sőt, akár „cikisnek”, kellemetlennek is érezhetik. A kreatív és sokszínű közös imádság lehetőséget ad arra, hogy a saját gondolataikat beleszóják egy-egy közös imádságba, vagy akár hangos elmondás nélkül is részt vegyék az órai imádságban.

Az imádságnak többféle veszélye megjelenik ebben a korban:

- néha csak önmagukért imádkoznak;
- nem mondják el őszintén a bennük lévő gondolatokat az imádságban, mivel tartanak a többiek reakciójától;
- nem akarnak, vagy nem mernek az imádságba bekapcsolódni.

Minden esetben fontos, hogy őszinte, nyitott és elfogadó légkört teremtsünk a hittanórán, hiszen csak így fognak részt venni az imádságban a gyermekek. Másrészt adjunk lehetőséget arra, hogy

gyakorolják Isten magasztalását, a másokért való imádságot, a kérést és a hálaadást is az imádság során.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az imádság és imádságos lelkület segítése.

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy a tanítványi lét szerves része az Istenhez szóló imádság.

Affektív cél: Megerősíteni a tanulóban a bizalmas kapcsolatban megélhető biztonság érzését Az imádságnak, mint Istennel töltött bizalmas együttlétnek a megtapasztaltatása.

Pragmatikus cél: Saját, személyes imádság megfogalmazásának a segítése.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetés az imádkozásról: • Milyen imaformákat ismertetek meg eddig? • Mondjatok példát arra, amikor könyörgünk Istenhez • megvallunk egy vétket, • hálát adunk valamiért, • magasztaljuk Őt. Ezen a ponton lehetőség nyílik egy rövid imakör tartására! Ha van a csoportnak imadoboza (Dániel utolsó történeténél is volt a készítésére lehetőség), akkor most húzhatnak a gyerekek belőle néhány imakérést, és az arra vállalkozók elmondhatnak egyegy rövid imát. Ha nincs, akkor kezdhetnek „imaláncot” azokért, akik nehéz helyzetben, nyomorúságban élnek (betegség, elveszítették a szüleiket, a szülők a munkájukat, stb.). A hittanoktató kezdi az imádságot, és körben haladva mindenki tegyen hozzá egy-egy gondolatot!	Előzetes tudás, ismeret felelevenítése Imádkozás
Feldolgozási javaslat	Olvassák el a tankönyvben Jónás imáját! A gyerekek gyűjtsék össze a számukra nehezen érthető szavakat, kifejezéseket.	Tankönyv
	Kapcsolódó feladatok: munkafüzet 1-2. feladat Jónás imájának felolvasása láncolvasással. Ráhangolás a felolvasásra: Képzeld azt, hogy Te vagy Jónás, akit Isten elküldött egy nagy feladattal. Neked azonban ez a feladat nem tetszett. Ezért ellenkező irányba indultál el, hogy megúszd a küldetést. Hajóra szálltál. Hatalmas vihar kerekedett az engedetlenséged miatt. Az útitársaid ezért a háborgó tengerbe vetettek.	Munkafüzet Tankönyv Instrukció: Egy gyerek csak két vagy három sort, illetve egy-egy mondatot olvasson, de olyan átéléssel, mintha valóban a legnagyobb

	De nem fulladtál a vízbe, mert csodálatos módon egy hal lenyelt, és életben maradtál. Nem tudod, hogy mi vár rád. Megmenekülsz-e. Sötétben vagy. Hideg is van. Félelmetes. Ekkor kezdesz imádkozni. Kapcsolódó feladatok: munkafüzet 3. és 5. feladat Beszélgetés: Milyen érzelmek kapcsolódhatnak egy imádsághoz? Mikor és mit szoktunk imádságban elmondani? Milyen érzéseink vannak imádság előtt és után? Aranymondás: <i>Az Úrtól jön a szabadulás! Jón 2,10</i> Ének Dicsérjétek az Urat!: 71. Ének: „Szívem csendben az Úrra figyel” Ha már jól ismert dalról van szó, énekeljétek három szólamú kánonban. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 6. feladat	nyomorúságból imádkozna.
Munkáltatás további lehetőségei	1. Szerepjáték: Hogyan mondhatta el Jónás a barátainak, hogy mi történt vele, miután hazatért Ninivéből? Többen is mesélhetnek Jónás nevében, egymásnak adva át a szót. Segítenek a tankönyv képei, melyek a történet képi vázlatát adják. Végül adjatok együtt hálát mindazért, ami Jónással történt. Mintha ti lennétek Jónás barátai, alkossatok imakört. 2. Jónás imája: Írjanak a gyerekek egy-egy mai Jónás-imát egy nyomorúságban lévő ember helyzetéből! Nem a bibliai képek, fogalmak használata, hanem a megszólalás őszintesége az elsődleges szempont.	Tankönyv Elbeszélés szóban, a történet újrafogalmazása Jónás szemszögéből. Közös imádság szerephelyzetben Kreatív írás, imádság mai léthelyzetben
Házi feladat	A munkafüzet el nem végzett feladataiból. Pl. 3-4. feladat.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Babits Mihály: Jónás imája (Latinovits Zoltán előadásában):

<https://www.youtube.com/watch?v=cAe3GyVI124>

1. Láncolvasás:

Először ismerkedjenek meg a gyerekek az imádság szövegével. A kinyomtatott szöveget soronként vágjuk szét, majd keverjük össze és a létszámnak megfelelően osszuk ki. Próbálják meg megfelelő sorrendben felolvasni. A hittanoktató figyeljen, hogy ki mikor jön.

Egyszerűsíthetjük a feladatot, ha az imádság szövegét versszakokra osztjuk, és a gyerekeknek eláruljuk, hogy ki tartozik egy versszakhoz. (Jelölhetjük azonos színnel vagy betűtípussal az egy versszakhoz tartozó sorokat.)

Segítségül:

1. Nyomorúságomban az Úrhoz kiáltottam, és ő meghallgatott engem.

A halál torkából kiáltottam segítségért, és te meghallottad hangomat.

Mélységbe dobtál, a tenger közepébe, és áradat vett körül.

Minden habod és hullámod átcsapott fölöttem.

2. Én már azt gondoltam, hogy eltaszítottál magadtól,

és nem láthatom többé szent templomodat.

Már-már életemet fenyegette a víz,

mélység és örvény vett körül, hínár fonódott a fejemre.

3. Lesüllyedtem a hegyek alapjáig, örökre bezárult mögöttem a föld.

De te kiemelted életemet a sírból, ó, Uram, Istenem!

Amikor elcsüggedt a lelkem, az Úrra gondoltam,

és imádságom eljutott hozzád, szent templomodba.

4. Akik hitvány bálványokhoz ragaszkodnak, azok elhagyják jótevőjüket.

De én hálaéneket zengve áldozok neked,

és amit megfogadtam, teljesítem.

Az Úrtól jön a szabadulás!

2. Láncolvasás mozgással:

Másik változat: annyi részre vágjuk szét a szöveget, amennyi tanuló van és a felolvasás/elmondás előtt álljanak be egymás mellé a náluk levő szöveg sorrendje szerint. Ha már jól tudják, lehet egy kis verseny is csinálni: kiosztjuk az összekevert papírokat és mérjük, milyen gyorsan állnak megfelelő sorba. (Ez aktívabb, játékosabb.)

3. Imádságra nevelés:

<u>Imaplakát: Bibliai imádság parafrázisa</u> a) Szöveg átírása A hittanoktató olvassa fel hangosan az imádságot. A szöveget kiosztja a padtársaknak. Feladatutasítás: Írjátok át a padtársaddal a Jónás imájából való idézeteket. A füzetetekbe dolgozzatok. b) Átirat megbeszélése Feladatutasítás: Minden pár felolvassa az átiratot. A hittanoktató szükség esetén korigál kiegészít. c) Imaplakát készítése Színes papírcsíkokra leírják a párok az írt szövegeket. Az átiratokat ráragasztjuk egy kartonra. d) Imádkozás Hangosan mindenki együtt olvassa fel az átiratot. e) Fénykép A hittanoktató lefotózza az átiratot, és megígéri, hogy átküldi minden tanulónak interneten vagy a következő órára kinyomtatja.	műfaj megfogalmazás imádkozás csoport felosztása kapcsolódás hely fejlesztési terület hittanosok hittanoktató eszközök	hála zsoltár parafrázis hangosan együtt párok • előző órai zsoltárimádkozás• TK 37. o. óra közepe vagy vége ismerkedés a bibliai nyelvezettel • átfogalmaznak• felolvasnak• vezet• fényképez• a kész szöveget elküldi• karton• papírcsíkok (esetleg színes)• ragasztó

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„Vajon mit jelenthet? Kösd össze a kifejezést a jelentésével!”

Instrukció:

A feladat elvégezhető úgy, hogy előtte elmagyarázzuk a szavakat. De olyan módon is, hogy megbeszéljük a diákokkal, hogy szerintük mit jelenthetnek az egyes kifejezések.

3. feladat:

Volt már olyan, hogy elcsüggedtél?

a) Írd le mikor, milyen helyzetben!

b) Tudod-e, hogy Istennek a legbelső érzéseidet is elmondhatod? Hogyan imádkoznál, ha ismét ebbe a csüggedt helyzetbe kerülnél? Egy külön lapra, esetleg a titkos imanaplódba írd bele ezt az imádságot!”

Instrukció:

Házi feladatként is adható ez a feladat. A korábbi „élet-napló” folytatásaként.

5. feladat:

Olvasd el Jónás imáját (Jón 2,3–10), és kövesd az itt leírtakat!

- a) Keress ki belőle olyan részeket, amelyek Jónás teljes csüggedéséről, reménytelen állapotáról szólnak?
- b) Melyik sorokból derül ki, hogy Jónás még ebben az állapotában is szerette és bízott Istenében?
- c) Hol találod meg Jónás mélységes szeretetét és háláját Isten szabadítása miatt?
- d) Gondolj egy olyan helyzetre, amikor hasonlóan elcsüggedtél. Tudtál szeretettel gondolni Istenre? Ő szeretettel gondolt Rád akkor is.
- e) Hogyan szabadultál meg belőle?
- f) Adj hálát a szívedben Istennek ezért!”

Instrukció:

Kreatív imádságként, vezetett imaként végezhető az óra végén. Arra kérjük a tanulókat, hogy csukják be a szemüket és mindig egy-egy kapcsolódó részletet olvasunk az adott feladattal. A legvégén pedig megkérjük őket arra, hogy csendes imaként mondják el, ami a szívükben van.

FELADATOM VAN

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskola óraszám: 1.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az óra témája Jónás történetéből kiindulva a személyes feladatok témaköre. Ötödikes korra a gyermekek egy része elég sok kudarcra szembesül. Ezek a kudarcok azt eredményezik nála, hogy hibásnak, fölöslegesnek, értéktelennek érzik magukat. Akár azt is gondolhatják, hogy képtelenek egy feladatot normálisan elvégezni. A környezet reakciója a hibáikra vagy a tévedéseikre szintén ezt eredményezheti.

A hittanórán rámutathatunk arra, hogy mindenkinek lehet saját feladata. Isten akkor is fontosnak tart, ha nem mi vagyunk mindig a legokosabbak, legügyesebbek vagy legtehetségesebbek.

Az önismereti fejlődés részeként hangsúly kerülhet arra, hogy egy-egy elvégzett feladat abban is segítséget adhat nekünk, hogy lássuk: miben és hogyan vagyunk és lehetünk ügyesek.

A hittanoktató lehetősége és feladata itt a reális bátorítás. Jól használható a témához a „sokrétű intelligencia” témaköre, mely arról szól, hogy mindenki lehet ügyes és tehetséges valamiben.

A témához ajánlott cikkek: **Sokrétű intelligencia a hittanoktatásban.** Interneten elérhető:

http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/tanari_s/hittan8/CIKK%201..pdf

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Személyes feladataink vannak az életben.

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy Isten mindenkinek ad feladatot, a gyerekeknek is. Ezeket a feladatokat nem mindig könnyű elfogadni és elvégezni.

Affektív cél: Milyen érzést vált ki belőlünk egy feladat? Mi segít abban, hogy elvégezzük a ránk bízott feladatokat? Bátorítás az egyéni erősségek meglátására.

Pragmatikus cél: Önismeret fejlesztése: a személyes feladatról való gondolkodás segítése, felelősségérzet mélyítése, bátorítás arra, hogy a tanulók valósítsanak meg egy önállóan/ vagy csoport részeként elvégezhető feladatot.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Feladat: A gyerekek válasszanak a munkafüzetben ábrázolt szuperhősök közül! Nem baj, ha a hittanoktató nem ismeri ezeket a filmeket, mert esetünkben nem a sztori, hanem a feladat a fontos. Batman – aki megtisztítja városát a bűnözőktőlVasember – aki megvédi a népet a terroristáktól	Ismétlés Munkafüzet

	• Amerika kapitány – aki megvédi hazáját az ellenségtől • Pókember – aki legyőzi az újra és újra támadó főgonoszokat • Farkas – aki saját múltjáért, szerelméért küzd • Hulk – aki a benne lakó szörnyeteggel küzd • Xavier professzor – aki a mutánsok egyenjogúságáért harcol Néhányan mondják el a gyerekek közül, hogy miért éppen az adott szuperhóst választották, majd beszéljessen a csoport arról, melyik szuperhősnek miért volt nehéz a feladata. Pl. Szerintetek melyik szuperhős feladata volt a legnehezebb? Miért? A gyerekek alkossanak saját szuperhóst. Mi lenne a feladatuk, különleges képességük? Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1. feladat	Véleményalkotás
Feldolgozási javaslat	Beszélgetés: hétköznapi szuperhősök Megbeszélésre szánt kérdések: • A szuperhősök által megoldott problémák hol, hogyan jelentkeznek a mi hétköznapi életünkben? • Hogyan tudnak a felnőttek (a politikusok vagy a hétköznapi emberek) harcolni a bűnözés, az erőszak, a megkülönböztetések ellen? • És te? • Neked van-e ilyen feladatod? Beszélgetési témák: • Beszéljünk a gyerekekkel arról, hogy hétköznapi képességekkel is lehet „nagy dolgokat” létrehozni. • Gondolkozzanak el azon, hogy milyen komoly felelősség és feladat, például az édesanya, az orvos, a tanár vagy éppen a rendőr munkája. • A gyerekeknek is lehetnek képességeik, valami, amiben ők maguk is jók. Mire lehet ezeket használni? Pl. mások érdekében, egy csoporton belül, a gyülekezetben, Isten ügyéért.	A hétköznapi élet problémái, problémaérzékenység

	A munka azonban azzal jár, hogy hetente egyszer néhány órát önkéntes munkát kell végezned. Mi lenne ez a munka?	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Egyéni erősségeink: Egy-egy lapra írjuk föl minden, az osztályban lévő diáknak a nevét. A csoport feladata az, hogy mindenki írjon hozzá 1-2 jó tulajdonságot, illetve valamit, amiben ügyesnek, tehetségesnek tartja. A lapot úgy kell körbe adni, hogy aki írt rá tulajdonságokat, az behajtsa a saját írását és következő diák nem látja, hogy mi szerepel már a lapon. Különösen fontos, hogy a feladat előtt letisztázzuk, hogy mindenki csak megerősítő és pozitív dolgokat írhat. Aztán mindenki megkaphatja a saját lapját (és ha akarja) felolvashatja az osztály előtt. A jól szervezett feladat megerősítő jellegű lehet. A feladat után beszélgethetünk arról, hogyan lehet ezeket az egyéni erősségeket használni a gyülekezetben és Isten ügye érdekében.

2. Szituációs játék: Kis csoportokban játsszatok el egy-egy olyan feladatot, amit szívesen megoldanátok az iskolában, a gyülekezetben vagy otthon!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„Szeretnél szuperhős lenni, akinek különleges feladatai vannak?

a) Milyen szuperhősöket ismersz? Sorolj fel néhányat!

b) Te milyen szuperhős lennél? Tervezd meg a saját szuperhősödöt, és írd alá, hogy mily küldetésben vennél részt szívesen!”

Instrukció:

a gyerekek jól ismerik a szuperhősöket. Megkérhetjük őket, hogy sorolják fel a kedvenceiket és beszéljük meg velük, hogy miért éppen ők a kedvencek, illetve mi a feladatuk. Még ha nem is tartoznak ezek a filmek az érdeklődési körünkbe, érdekes visszajelzést adhat arról, hogy melyik diákunkat ki érdekli és miért éppen azt a szuperképességet választja. Akárcsak a saját küldetésének és szuperhősének megalkotása is. Ez a feladat elvégezhető akár külön lapon is.

2. feladat:

„Gondolkozz el rajta, hogy te miben vagy nagyon jó!

a) Hogyan tudod ezt a képességedet jó ügy érdekében használni?

b) Sorolj fel olyan dolgokat is, amelyekben nem vagy kiemelkedően tehetséges, de jól csinálod és szereted is végezni azt! (Pl. rajz, matek stb.)”

Instrukció:

Fontos, hogy itt ne csak azt emeljük ki, ha valaki kimondottan tehetséges valamiben. Lehet, hogy lesznek gyermekek, akik azt gondolják, hogy nekik semmilyen táalentumuk nincs. Erősíteni kell őket, hogy mindenkinek van valami egyéni adottsága Istentől. Az egész órához jól használható a „sokrétű intelligencia” fogalma. (lásd: VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK)

4. feladat:

Állíts össze egy listát arról, kikből állna az a csoport, amelynek tagjai...

- jól meg tudják szervezni vagy elő tudják adni a karácsonyi műsort.
- profi tanulmányi versenyt tudnának összeállítani.
- szívesen segítenének egy hétvégén az öregotthonban.
- jó eséllyel indulnának egy akadályversenyen.”

Instrukció:

A feladat 2. részét konkrétan meg is lehetne valósítani. A hittanoktató megtervezhet konkrét tevékenységeket, amik fontosak lennének és akár ki is adhatja feladatként. Pl. a terem rendberakása, műsor készítése, stb.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 460. dics.1. verse: Csak vezess Uram végig...

Református énekeskönyv: 479. dics. 1-3. verse: Hinni taníts, Uram... (+HK)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az Ének: 130. 1-2.4. verse: Igazságnak napja, jöjj

7. KITARTÓAN ISTEN MELLETT: HÁROM IFJÚ A TÜZES KEMENCÉBEN

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskola óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Dr. H. Jagersma: Izráel története az ószövetségi korban, Budapest, 1991; Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995)

Babiloni foglyok helyzete:

A babiloni fogságban a foglyok viszonylagos szabadságban éltek. Babiloni eredetű adatok szerint sok júdeainak jó helyzete volt. Egy ókori levéltár (Nippur) szerint Babilonban jelentős üzleteket kötöttek zsidó nevű kereskedők. Sok elhurcolt júdai fogoly ragaszkodott erősen a vallási hagyományokhoz. Ez tükröződik vissza például a 137. Zsoltárban.

Hitvallás:

A hitvallás a hit megvallása. Ez a megvallás lehet szóval vagy tettel. A babiloni fogságban a hitvallás azt jelentette: az Isten törvényének a megtartása és a pogány vallási szokások elutasítása. Mivel a fogság alatt viszonylagos szabadságban éltek az elhurcoltak Babilonban, ezért sok szokást átvettek, kezdtek beolvadni az ottani nép életébe.

A fogságban minden a bálványimádás körül forgott. Ez a helyzet hitvallási helyzet volt, amikor a környező pogány világ tévtanításaival szemben fontossá vált pontosan megfogalmazni, hogy mit hisznek Istenről. Ezért ebben a korszakban fogalmazott meg Isten népe sok alapvető tanítást Istenről. Pl. a Teremtő Istenről való tanítás.

Tüzes kemence:

Bár egyértelmű információink nincsenek róla, de talán ez a kemence egy függőlegesen felállított henger alakú korabeli mészégető kemence volt, amit felülről raktak meg tüzelővel és alulról tisztították ki a hamut.

Hol volt Dániel?

A gyerekekben a feldolgozás során bármikor felmerülhet a kérdés, hogy hol volt Dániel? Mit csinált, amíg a többiek vállalták a mártíriumot. Érdekes erről beszélgetni. Az írásmagyarázók sem tudnak megnyugtató választ. Ami biztos, hogy Dániel neve nem szerepel a 3. részben. Ami lehetséges, hogy Dánielnek hivatalos elfoglaltsága volt valahol, és nem tartózkodott a fővárosban. Ami nem lehet – hiszen az egész könyv szellemisége rácsúfol – hogy Dániel is meghajolt volna.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasználd irodalom: Michael Cole – Sheile R. Cole: Fejlődéslélektan, Osiris Kiadó, Budapest, 1998.)

A tizenévesek sokkal többet vannak együtt a barátaikkal, mint a családdal vagy éppen egyedül. Számukra sokkal fontosabb a társakkal töltött idő, mint bármi más. Általában ezek az időszakok befolyásolók a számukra, mivel a társak véleménye, gondolatai irányadóak a fiatal számára. Elnyerni mások tetszését, elismerését, annyira befolyásoló a számukra, hogy sokan ezért hozzájuk nem illő szerepeket is felvállalnak (pl. osztály bohóca, stb.).

Ugyanakkor barátokat úgy választanak, hogy érdeklődésük, értékeik, szemléletmódjuk közös vagy legalább hasonló legyen. Így tudnak egymásnak nagyobb támogatást biztosítani.

A társak általi nyomás akár átvitt értelemben olyan lehet számukra, mint a „tüzes kemence”. Nehéz ellene mondaniuk a társaknak, vagy éppen az elvárásaikkal szembe menni.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Csoportnyomás és a hit megélése.

Kognitív cél: Annak a tudatosítása, hogy a csoportnyomás ellenére is lehet a saját hitünket képviselni.

Affektív cél: Saját élethelyzetek felidézése, amikor véleményt kellett nyilvánítani. Annak a tudatosítása, hogy milyen érzések voltak a háttérben, ki és mi befolyásolta a véleménynyilvánítást.

Pragmatikus cél: Arra való bátorítás, hogy a tanuló merjen bizonyos helyzetekben nemet mondani, és vállalja a következményeket.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: A tankönyv bevezető szövege és képe segítségével Babilon isteneiről. • Milyen erőknek és tulajdonságoknak voltak ezek a képviselői? • Miért személyesítették meg ezeket? • Miben különbözik egy emberi alakban ábrázolt isten a láthatatlan Istentől? • Mit jelentett az istenkirály fogalma az Ókori Kelet birodalmaiban? Az istenkirályt az isten(ek)nek tulajdonított hatalom is támogatta a döntéseiben, így hatalma még nagyobb volt. • Te milyen parancsot adnál, ha istenkirály lennél? 2. Bizalomjáték az osztályteremben Cél: az egymásrautaltság megtapasztalása Eszközök: kendő, székek, asztalok A játékosok közösen csinálnak a terem berendezéséből egy „akadálypályát”. A játékosok körben állnak, az egyiknek bekötik a szemét, és valaki kicsit megpörgeti, hogy a többiek addig meg tudják változtatni a helyüket. A bekötött szemű kiválaszt valakit a körben állók közül, aki végigvezeti az akadályok között. A vezetőn múlik, hogy mennyire nehezíti az útvonalat, hol időz el, mit fedeztet fel a társával. Ha végére értek, cserélnek. Egyidejűleg három pár is lehet a pályán. Ha már mindenki volt mindkét szerepben, akkor a csoport megbeszéli az élményeket. A játék folytatható úgy, hogy új párok alakulnak, de most nem véletlenszerűen.	Beszélgetés Tankönyv leckéjének bevezető része.

	Megjegyzés: Szabad terepen még érdekesebb lehet ez a játék. Megbeszélés: • Mit jelent megbízni valakiben? • Mi kell a bizalomhoz?	
Feldolgozási javaslat és munkáltatás	A történet megismerése során (vagy után) 1. Dramatizálás: Szereposztás: • 3 ifjú • hírnök • nép Játssza el a csoport, hogyan borult le a nép a bálványszobor előtt! Addig kell így meghajolni, ameddig a hittanoktató azt nem mondja, hogy felállhatnak. Fontos szabály: a dramatizálás során nem szabad megszólalni. Jelenet: Hírnök felolvassa a király parancsát a TK-ből. Hittanoktató: kürt v. síp, valamely hangszer hangja élőben vagy telefonról. Mindenki meghajol, csak a 3 ifjú marad egyenesen. Hittanoktató utasít, hogy egyenesedjenek fel. (Ha van elég idő, lehet szerepet cserélni.) Megbeszélés: Milyen érzés volt meghajolni? Látták-e a 3 ifjút? Milyen érzés volt nem meghajolni? Kerültél-e már hasonló helyzetbe? Beszélgetés: Mit gondolhattak a három állva maradó férfiről azok, akik leborultak? Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1-4. feladat 2. Aranymondás: Milyen helyzetben hangozhat még el ez a mondat? Mert nincs más isten, aki így meg tud szabadítani. Dán 3,29 Keressenek rá példákat a hétköznapi életből! Kapcsolódó feladat: munkafüzet 5. feladat 3. Ének: Református énekeskönyv: 135. zsoltár 1-(2)-3. versszak	Tankönyv, munkafüzet 38. o Drámajáték, beleéltő-képesség fejlesztése Munkafüzet Énekeskönyv Öröm kifejezése, dicsőítés.

	„Áldjátok az Úr nevét” Instrukció: Énekelje úgy a csoport ezt az éneket, ahogyan a három jó barát énekelhette, miután megszabadult a tüzes kemencéből. Ha van kedv és elég hely hozzá, akár körtáncot is járhattok! Az utolsó sorban pedig megengedhető a következő szövegváltozat: „Megtészi tűzön-vízen.”	
Házi feladat	Munkafüzet 4-5. feladat Tankönyv feladata: Írj egy történetet „Isten megszabadít!” címmel! (Terjedelmi korlát nélkül.) A történet a bibliai és a mai korba is helyezhető, és lehetőséget ad a személyes bizonyágtételre is.	Kreatív írás, az írásos feladatlehetőségek bővítése

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/fiery-furnace/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/meshach-shadrach-abednego/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 38-40. oldal

A képen látható:

- A kék alapon lévő szöveghez illusztráció: Marduk, Istár, Istár-kapu
- Tematikus kép: három ifjú a tüzes kemencében, körülöttük emberek, akik figyelik a jelenetet
- Nebukadneccar bálványszobra - információkkal

A szöveg: Nincs más Isten az Úron kívül!

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

Olvassátok el a kék alapú szöveget!

- Keressétek meg Marduk, Istár, Istár-kapu képét, beszéljétek meg, milyenek ezek a bálványok, és milyen volt a kapu? Miért építették ezeket az építményeket?

Figyeljétek meg a tematikus képet! Mit láttok rajta?

- Kik állnak a kemencében? Hányan vannak? Kik lehetnek?
- Miért kerülhettek oda?
- Mi történt a kemencéhez közel állókkal?
- Kik lehetnek a távolabb állók? Figyeld meg az öltözkünet!

- Ha elolvastad a történetet, megtudhatod, ki volt a negyedik személy a kemencében! Miért volt a három fiatallal?
- Figyeljétek meg a bálványszobrot és a mellette lévő számokat!
- Mit jelentenek ezek?
- Mekkora volt ez a szobor?
- Miből készült?
- Melyik parancsolat jut eszedbe a bálvánnyal kapcsolatban?

2. Szövegelemzés

- Kik a történet szereplői? Mi a nevük, és mi a dolguk?
- Hol játszódik a történet? Nézzétek meg a 30. oldalon lévő térképet!
- Mit építtetett Nebukadneccar király? Milyen volt ez a szobor? Miből készült? Mekkora volt? A képen láthatod a méreteit! Mondd el, mekkora volt?
- Mit parancsolt a király?
- Kik azok, akik nem követték a király parancsát? Mit tudsz róluk? Hogyan kerültek Babilonba? Mit csináltak ott? Miért nem engedelmeskedtek a király parancsának, mint a többiek?
- Mit tett velük a király?
- Mit láttak a kemence környékén állók? Ki volt a negyedik személy az izzó kemencében?
- Hogyan imádkoztak Istenükhöz a zsidó ifjak? Olvassátok el!
- Isten hogyan segített nekik?
- Miért csodálkozott mindenki, amikor sértetlenül kijöttek az égő kemencéből? Mit mondott a király?
- Mit üzen neked ez a történet?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Mert nincs más isten, aki így meg tud szabadítani.”

Ki mondta ezt a mondatot?

Miért gondolta ezt?

Ha elolvasod ezt az Igét, mire gondolsz?

Játssza el a néhány önként vállalkozó csak arckifejezésekkel, mit érzett a király amikor...

- látta, hogy mindenki leborul
- megkapta hírt Sadrakék lázadásáról
- meghallotta a válaszukat
- bedobták őket a tüzes kemencébe
- meglátta, hogy semmi bajuk nem esett
- kihirdette az új törvényt Isten tiszteletéről

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„A történet részei összekeveredtek. A rajzokat kösd össze a megfelelő címmel, és rakd sorrendbe őket! Beszéljétek meg őket!”

Instrukció: A munkafüzet rajzos feladatához figyelembe kell venni az arányokat: A kb. 26-27 m magas szoborhoz képest mekkorák lehetnek az emberek? Mit fejez ki ez az aránykülönbség? Aki hamarabb elkészül a rajzzal, megoldhatja a következő munkafüzeti feladatot is.

2. feladat:

Mit gondolsz, miért volt nehéz a három zsidó férfinak állva maradni? Húzd alá, ami szerinted igaz az alábbiak közül!

- a) Mindenki őket nézte.
- b) Fáradtak voltak.
- c) Félték a halálbüntetéstől.
- d) Engedelmeskedni akartak a királynak.
- e) Fájt a derekuk, és nem szerettek hajlongani.
- f) Nem bírták a harsogó zenét.

Szerinted miért tudtak mégis állva maradni?”

Instrukció:

A rajzolás után lehet arról beszélgetni, miért volt nehéz állva maradnia a három férfinak? Miért nehéz „kilógni” a sorból? Úgy állhattak ott a hajlongó tömegben, mint három felkiáltójel. Mire hívták fel a király és a nép figyelmét? Voltatok-e ti is hasonló helyzetben, mint Dániel barátai?

A témához kapcsolódó Beszélgetésnapjaink élethelyzeteiből: Mi előtt borul le a mai világ, amire nekünk keresztyéneknek van, hogy nemet kell mondanunk? (pl. vasárnapi vásárlás, sztárok, pártok istenítése, vagy éppen mások gyűlölete...)

3. feladat:

„Vajon mit érezhetett a Sadrak, Mésak és Abéd-Négó, amikor túléltek a tüzes kemencét? Írj egy hálaadó imát a nevükben!”

Instrukció:

A feladat során vagy előtt érdemes a hálaadó imádságról beszélgetni.

4. feladat:

„Az alábbi mondat Dániel 3,29-ben olvasható. A király ezzel vallotta meg, hogy Isten a leghatalmasabb. Ha megfejtetted a bibliai Igét, beszélgetsetek arról, hogy miből érthette meg ez a király!”

Megoldás:

Mert nincs más isten, aki így megszabadítana.

5. feladat:

„Kerültél már olyan helyzetbe, amikor választanod kellett helyes és helytelen között? És olyanba, amikor az egyik útról egyértelmű volt, hogy Istenhez kapcsolódik? Például: az iskolai focicsapatnak meccse volt vasárnap, de te istentiszteletre is akartál menni. Gyűjts hasonló ötleteket, és gondold végig, hogy mit tennél egy ilyen helyzetben.”

EGYÉB ÖTLETEK

Imádságra nevelés

Énekimádság a) Fiúk-lányok csoportbontás Feladatutasítás: Gyakoroljátok az ének szövegét. A lányok az 1. verset, fiúk a 2. verset. (A hittanoktató magyarázza el az ének nyomtatását a TK 96. o.) b) Imádkozás az ének szövegével c) Énektanulás	műfaj megfogalmazás imádkozás csoport felosztása kapcsolódás hely fejlesztési terület hittanosok hittanoktató eszközök	kérő 25. zsoltár szövege hangos kiscsoportok TK 1. ének óra eleje ismerkedés a RÉ nyelvezetével olvasnak kísér TK

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 66. zsolt.2. 8. verse: A te Isteni felségedet... (+BS)

Református énekeskönyv: 273- dics. 5-8. verse: Nagy erősen igaz hittel... (+BS)

Jézushoz Jöjjetek: 116. Vígan csendül

AMIKOR VÁLASZTANI KELL

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszama: 1.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom*: Kalevi Tamminen: Hogyan tanítsunk hittant?; Teológiai Irodalmi Egyesület, 1998. Cole: Fejlődéslélektan; N. Kollár Katalin: Pszichológia pedagógusoknak; Pedagógiai Lexikon, Döntés szócikk.)

Az egész év megalapozása és fő témája a bevezető órának a központi gondolata is. A kiskamaszok életében, ötödikes korban a döntések nem játszanak fő szerepet, de fontos részei az életüknek. A pszichológiai szakirodalom 3 típusú döntést ismer, melyek jelen vannak egy 11-12 éves gyermek életében is.

- Egyszerű – gond nélküli választás, (Pl. milyen ételt választ.)
- Szándékos cselekvés. Ebben az esetben már a döntő meggondolja, hogy mit válasszon. Ez a döntés kitartást és tervezést igényel. (pl. egy játék).

- c. Akarati cselekvés. Ebben az esetben a döntésekben megjelenik a lelkiismeret, a kötelességtudat. (pl. mozi vagy tanulás, szórakozás a barátokkal vagy szolgálat valaki felé.)

Ebben a korosztályban egyre több alkalommal hoznak önálló döntéseket, nagyobb kérdésekben is: pl. kivel barátkozzon, kinek a szavára hallgasson. A döntések érzelmileg érintik őket és nem is mindig tudnak mit kezdeni a döntéshelyzetekkel. Emellett kettősség is jellemzi őket: a szülőknek, egyéb felnőtteknek, barátoknak (vagy bármilyen tekintélyszemélynek) való megfelelés és a saját belső véleményük. Mivel az önállósodási tendenciák általában 4-5. osztályos korban kezdődnek, ezért a saját vélemény is ekkor kezd fontosabbá válni. A baráti kötődések, kortárskapcsolatok megerősödése miatt azonban néha a formálódó saját vélemény háttérbe szorul a barátok, és más fontosnak tartott csoportok nyomása miatt.

A katechéta abban tudja segíteni a döntéshozatal folyamatát és a jó döntések megszületését, ha nemcsak rámutat az Istentől adott normákra, hanem segíti egy tudatos és átgondolt döntés eljutásáig a tanulót. Arra is lehetőség egy ilyen hittanóra, hogy a középpontba kerülnek a tanulót körülvevő csoportok, valamint hatásaik a tanuló életére. Törekedjünk arra, hogy ne negatív színben tüntessük fel a barátokat, hanem inkább arra tegyük a hangsúlyt, hogy milyen a jó hatású, támogató és igazán hatékony csoport – illetve hogyan lehet a csoport nyomásával szembenézni.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Csoportnyomás és csoportösszetartás jelentősége egy döntéshelyzetben.

Kognitív cél: A három ifjú történetéhez kapcsolódva arra való rámutatás, hogy mit jelent egy csoport összetartása illetve a csoportnyomásnak ellenállni egy döntéshelyzetben.

Affektív cél: A választáshoz kapcsolódó érzelmi motivációk, és a csoportok hatásának feltárása.

Pragmatikus cél: Bátorítás a gyülekezeti közösségekbe való bekapcsolódásra, az Isten szerinti választásokra, akár a csoportnyomás ellenére is.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes	Szituációs játék: Kit választasz? Ha az egy szuperhős csapatot kellene összeállítanod, kit vinnél magaddal, és milyen szuperképességekkel ruháznád fel, ha:	Szituációs játék

ismeretek aktiválása	• csillagközi felfedező útra indulnátok, • meg kellene akadályozni a globális felmelegedést, • felkelést akarnátok szervezni egy gonosz uralkodó ellen? Beszélgetés: • Kiket választanál, ha nem szuperhősök közül, hanem a saját osztálytársaid, barátaid közül választanál segítőket? • Miért éppen őket? • Kiket választanál, ha nem szuper küldetések lenne, hanem egy hétköznapi helyzet? (Pl. rendbe rakni egy udvart, átrendezni a tantermet, stb.) Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1. feladat	Kapcsolódási pont: Gyülekezeti közösségekbe való bekapcsolódás Munkafüzet
Feldolgozási javaslat	Beszélgetés: Csoportok, amelyekhez mi tartozunk Milyen csoportokhoz tartozik egy tanuló? Milyen hatással lehetnek rájuk a közösségek, amelyeknek a tagjai? Kapcsolódás a korábban tanultakhoz: Sadrak, Mésak és Abéd-Negó történetének felidézése • Gyűjtsük össze, hogy mi volt a jellemző a három barátra? • Milyen tulajdonságaikat ismerjük meg, és hogyan viselkedtek ők csoportként? • A „baráti társaságon” kívül milyen csoportoknak voltak még részei? • Hogyan befolyásolhatták a viselkedésüket a különböző csoportok, amik körülvették őket? Hogyan befolyásolhatnak bennünket a csoportjaink? Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1-4. feladat	Beszélgetés Munkafüzet
Házi feladat (fakultatív)	„Élet-napló” írása. Kérjük meg arra a tanulókat, hogy egy hétig vezessenek naplót, amelyben azt jegyzik fel, hogy milyen helyzetekbe kerültek a hét során, amikor a hitükről volt szó. Írják le azt is, hogyan érezték magukat ezekben a helyzetekben és mi befolyásolta őket a döntésükben.	

Természetesen a naplót nem kötelező megmutatni a többieknek.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Szimulációs játék: A gyakorlat egy szimulációs játék, amely fejleszti az együttműködést és a kommunikációs készséget.

A játék alatt négy főnek kell úgy összedolgoznia, hogy közben a többiek zavarják őket. Három fő („menekülő”) bekötött szemmel a terem különböző pontjain áll és várja a segítséget a negyedik társuktól („katasztrófa védelmi főbiztos”). Ő egy fix ponton áll és hanggal próbálja magához hívni társait. Azonban a többiek („pánik keltők”) szerte-széjjel állnak a terem különböző pontjain és hangosan kiáltanak, annak érdekében, hogy a menekülő célt tévesszenek. A három menekülő célja, hogy eljussanak a katasztrófa védelmi főbiztosig. Ők nem beszélhetnek, de megegyezhetnek egy közös non-verbális jelben, amit csak ők hárman ismernek.

Időtartam: 45 perc – 60 perc (ebben az esetben a szünetet is fel kell használni, ha lehet.) Kellékek: 3 szembekötő kendő vagy sál Szereplők:

- **Katasztrófa védelmi főbiztos:** lát és beszélhet, viszont nem mozoghat, és nem érintheti meg a menekülőket. A tanár akkor fogja a főbiztos a védett fix pontra vinni, amint minden menekülőre felkerült a szembekötő kendő. Onnan kell majd hanggal magához irányítania a menekülőket.
- **Pánik keltők:** Az osztályteremben tetszés szerint helyezkednek el. Amint elfoglalták helyüket, onnan már nem mozdulhatnak el. Nekik nincs bekötve a szemük. Céljuk, hogy összezavarják a menekülőket, hogy azok ne jussanak el a védett területig.
- **Menekülő:** A három sorstársnak bekötik a szemét kendővel. A játék alatt nem beszélhetnek senkivel, csak non-verbális jeleket kommunikálhatnak. Egymást nem érinthetik meg.

Gyakorlat menete:

- Az óra elején a tanár tájékoztatja a diákokat arról, hogy tanítás helyett a ma katasztrófa védelmi gyakorlaton vesznek részt.
- A csoportból kiválaszt három bátor önkéntest, akik bent maradnak a teremben, amíg a tanár kimegy a többiekkel a folyósóra és elmagyarázza nekik a feladatot. A három diák időközben megegyezhet egy non-verbális nyelvben, mert ők a gyakorlat ideje alatt nem beszélhetnek.
- Az osztály többi tagja kimegy a tanárral. Kint még egy szereplőt kiválasztanak, ő lesz a katasztrófa védelmi főbiztos. (Nehezített verzió, ha az ő személye ne tudódjon ki a menekülő előtt.) A tanár ismerteti a szereplő feladatát és képességeit.
- A többiek „pánik keltőkké” válnak. A tanár ismerteti a szereplők feladatait és képességeit.
- Az osztály visszamegy a terembe. A tanár ismerteti a menekülő feladatait és képességeit. (Ha a nehezített verziót játsszák, fontos ügyelni rá, hogy ennél a résznél NE derüljön ki, hogy ki a katasztrófa védelmi főbiztos). Három másik diák feladja a menekülőkre a szembekötő kendőket és pár forgás (orientációs képesség elvesztése) után elhelyezik őket a terem egy-egy szögletébe. A többiek közben csendben megkeresik kiválasztott helyüket a teremben és végül a tanár határozott jelére (pl.: sípszóra) el kezdődik a játék.

- A feladat teljesítése alatt nagy lesz a zaj. ☺ Ki-ki próbálja magához hívni a menekülőket.
- A gyakorlatnak akkor van vége, amikor a menekülők elérik a katasztrófa védelmi főbiztost. Ekkor ők levehetik a szembekötő kendőt. Ha „túl sokáig” (kb. 10 percnél tovább) tart a „keresés”, akkor a tanár dönthet úgy, hogy segít a menekülőkön azzal, hogy egy 5-10 másodpercig csendre inti a „pánik keltőket” és engedi, hogy csak a katasztrófa védelmi főbiztos hangja szóljon.
- Zárásként a tanár bejelenti, hogy: „Sikeres volt a mentő akció! Minden menekülő épségben kimenekült az égő osztályteremből! Köszönöm szépen a részvételt.

Kapcsolódó, élménypedagógiai beszélgetés. Ülünk le az osztállyal egy nagy körbe, úgy hogy mindenki lássa a másikat.

„Mi történt?” Első lépésként összeszedjük, hogy tárgyilagosan milyen események, milyen sorrendben zajlottak le. Nem cél részletesen, elég csak mintegy "kívülről" ránézni, hogy mi történt. Fontos kitérni az alábbi folyamatokra: 1) vezető szerep (katasztrófa védelmi főbiztos), vezetett szerepek (menekülők); 2) csoport dinamika (elejétől a végéig); csoportkohézió; 3) kezdeményező készség (aktivitás, passzivitás, tétlenség). Kezdeként érdemes a katasztrófa védelmi főbiztost külön megkérdezni, majd a többi résztvevőt is bevonni. Segítő kérdések: Hogyan történt a mentés? Mit láttál katasztrófa védelmi főbiztosként /pánik keltőként? Mit csináltál katasztrófa védelmi főbiztosként/ menekülőként /pánik keltőként?

„Mit éreztél?”: Következőben a tudatos szintről áttérünk az érzelmi szintre. Itt rendkívül fontos a bizalmi légkör megteremtése, hogy a diákok vállalni merjék érzelmeiket osztálytársaik körében. Cél, hogy különböző érzések megjelenjenek mind egyéni, mind csoport szinten. Most is érdemes a katasztrófa védelmi főbiztossal kezdeni, utána a többieket kérdezni. Segítő kérdések: Kiben van valamilyen érzés, amit meg akar osztani velünk? Te hogyan érezted magad katasztrófa védelmi főbiztosként/ menekülőként /pánik keltőként? Melyik pillanat volt a legjobb/viccesebb/rosszabb/ijesztőbb? Ki érzett hasonlóképpen / teljesen mást?

„Mi volt fontos?”: A harmadik szinten megkezdődik a tudatos feldolgozás. Mindenki egyénileg választja ki azt, hogy mi volt fontos számára a gyakorlat során. Ennél a pontnál a tanárnak résen kell lennie, hogy egyrészt ne sűrűsse a csoportot, de ne is nyújtsa el a feldolgozást. Fontos kivárni, míg a diákok magukban reflektálnak az eseményekre. Ennél a kérdésnél mindegy, hogy ki kezdi a válaszadást. Segítő kérdések: Szerinted mi befolyásolta döntően a folyamatot? Mi segített volna abban, hogy a katasztrófa védelmi főbiztoshoz találj?

„Mit tanultál /viszel magaddal?”: Zárásként a főbiztosnak adunk egy igés kártyát: Dán 3,29. Kérjük meg, hogy olvassa fel az osztály előtt: **„Mert nincs más Isten, aki így meg tud szabadítani.”**

Kérdezzük meg a csoportot, hogy mit jelent ez számukra ez az idézet most a játék után? Engedjük meg, hogy a gyerekek maguk vonjanak tanulságokat a gyakorlatról. Ne lepődünk meg, hogy szinte minden gyereknek más lesz a válasza a kérdésekre. Célunk ebben a körben az, hogy minél többen érezzék a feldolgozás végére, hogy megérte végigcsinálni a játékot, vagyis tanultak

belőle valamit. Segítő kérdések: Ki mit visz ma innen haza? Tanultál valamit? Miről / Mit tanultál? Mit fogsz hasznosítani ebből otthon/iskolában/hétköznapi napokban?

2. Szituációs játékok: beszélgetés

A következő helyzeteket az osztályban el lehet játszani, vagy megbeszélni mint valódi élethelyzeteket. A beszélgetés és a játék során megfigyelési és beszélgetési szempontok legyenek a következők:

- a. Milyen választási lehetőségek adódnak abban az adott helyzetben?
- b. Ki (vagy milyen csoport) milyen irányba befolyásol a döntés során?

Az osztály két csoportra is bontható. Az egyik csoport a megadott szituációkban a pozitív irányú gondolatokat sugallják, a másik csoport tagjai a negatív gondolatokat. Ilyen (vagy hasonló) helyzeteket játszhatnak közben a gyerekek (minden helyzetre más szereplőket válasszunk):

- Valaki megszerezte a töri dolgozat megoldókulcsát. Használod vagy nem?
- Az utcáson minden nap koldul egy öreg néni. Odaadod-e neki a zsebedből a szendvicset, amikor hazafelé mész a suliból a barátaiddal?
- Az osztály legbénább gyereke elöttetek esik el biciklivel az utcán. Segítesz neki?
- Elfogyott a zsebpénzed, és nagyon kellene egy ötszázás. Amikor anya átküld a kisboltba, a pénztáros néni egy ezressel többet ad vissza. Mit teszel?

3. Hogyan reagálsz? Szituációs játékok másként

Az alábbiakban olyan szituációk találhatók, amelyeket el lehet játszani, vagy csak beszélgetni lehet róluk.

A kérdés: Hogyan reagálsz le, mit csinálsz a következő esetekben:

- ...a menzán, amikor tudod, hogy ki fognak cikizni a többiek, ha imádkozol étkezés előtt.
- ...amikor az egyik osztálytársad elhív, hogy megmutasson egy pornófilmet.
- ...amikor azt nyomozzák, hogy az osztályból ki törte fel az e-naplót, és ki írta át jegyeiket.

Először úgy játsszátok el az adott szituációt, hogy a főszereplő egyedül néz szembe a problémával, majd úgy, hogy mellette vannak a barátai is. De kellő súlyt kaphat az osztálytársak felől érkező csoportnyomás is.

A játék után beszélgetsetek arról, mit jelent a csoportnak való megfelelés kényszere, ugyanakkor miért könnyebb kiállni az igazunk mellett, ha többen vagyunk.

4. Drámapedagógiai ötlet: Kinek a szavára hallgatsz?

A két csoport különböző hangjai, megoldási javaslatai előtt pár kiválasztott gyerek mimes játékkal (pantomimszerű, hang nélkül) megmutathatja röviden a helyzetet, a kulcspontnál dermedjenek meg, majd a két csapatból, akinek van gondolata, menjen a jobb vagy bal oldalára, tegye a vállára a kezét és úgy mondja neki, hogy szerinte mit kellene tennie.

5. Feladat: Szuperhős csapat

Ha egy szuperhős-csapatot kellene összeállítanod, kit vinnél magaddal? Írd le, milyen szuperképességekkel ruháznád fel a csapat tagjait, ha...

- a) csillagközi felfedező útra indulnátok!
- b) meg kellene akadályozni a globális felmelegedést!

c) felkelést szerveznének egy gonosz uralkodó ellen!

Akár le is rajzolhatod a csapatodat!

d) Beszélgetsetek arról az osztályban, hogy kiket választanál, ha nem szuperhősökről lenne szó, hanem például az osztálytársaidról és barátaidról egy hétköznapi „küldetés” során! (Pl. rendbe kell raknotok egy udvart, átrendezni az osztálytermet, megtervezni egy születésnap alkalmat!”

Ha a csoporttal jól megvalósítható a szituációs játék, akkor nem muszáj írásban elvégezni a feladatokat. De kapcsolódhat a szituációs játékhoz, ha rajzban megtervezésre kerül egy ilyen szuperhős csapat. A játék és a beszélgetés során fontos annak a hangsúlyozása, hogy a mindennapi életünkben kevés „szuperküldetés” van. Sok olyan helyzet azonban, amikor döntést kell hoznunk, ill. el kell végeznünk feladatokat. Ehhez viszont fontos, hogy jó segítők legyünk. Egy jó közösség bátorító, biztató, nem rombol – hanem segít a bennünk rejlő legjobbat kihozni.

Különösen hangsúlyos a d) pont megbeszélése. Itt figyeljünk oda arra, hogy ne csússzon el a beszélgetés abba az irányba, hogy a nem kedvelt osztálytársat megalázzák vagy kigúnyolják a többiek. Itt erősíthető a közösségtudat is és akár gondolkodhatunk azon is, hogy kinek mi az egyéni erőssége és miben tud hasznos tagja lenni egy közösségnek.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„Az előző órán tanult történetben milyenek ismerted meg a 3 barátot (Sadrak, Mésak, Abéd-Negó)? Gyűjtsd össze a jellemzőiket! Két szempontból vizsgáld a történetet:

- Hogyan viselkedtek ők, mint egyének?
- Hogyan viselkedtek, mint egy csoport?”

Instrukció:

átismételve az előző órán tanult történetet koncentráljunk először arra, hogy a három barátról egyénileg derült-e ki valami, illetve, hogy csoportként mi jellemezte őket. Ha az osztály számára nem érthető és nem ismert az „egyén” kifejezés, akkor ezt magyarázzuk el a feladat előbb. A cél az, hogy a történet felidézése során ráébredjenek arra a tanulók, hogy mit jelent a csoport közös ereje és valószínűleg bátorságot adhatott a közös hit és a kitartás a számukra.

2. feladat:

„Sadrak, Mésak és Abéd-Negó többféle csoporthoz tartozott.

- Húzd alá az alábbiak közül azokat, amely csoportokhoz szerinted tartoztak ők is! Ha tudsz még csoportokat felsorolni, írd a rajz köré!

Istenben hívő gyülekezeti tagok, tűzoltók egyesülete, Babilonban élő zsidó közössége, jógaklub, baráti társaság, a királyt istenként imádók csoportja, a rendszer ellen lázadók

- A három barát történetére gondolva, ki vagy mi befolyásolhatta a viselkedésüket? (Dániel 3,1–27) A mérleg egyik serpenyőjébe írd be azt, ami segítette őket abban, hogy bátran felvállalják a hitüket, a másikba pedig, ami akadályozta azt!”

Instrukció:

Az előző órán tanult történetet felidézve lehet arról beszélni, hogyan hatott a három barátra az a sokféle közösség, amiben éltek. Ezzel a feladattal összegyűjthető a már megismertek alapján a környezet hatása a három barát életére és viselkedésére.

A mérleg két serpenyőjét használva összegyűjthetők azok a hatások, amelyek a három barát hitére bátorítóan vagy akadályként hatott.

3. feladat:

„Gyűjtsd össze azokat a csoportokat, ahová tartozol! Karikázd be azokat a leírtak közül, amelyekről azt gondolod, hogy hatással vannak rád!”

Instrukció:

A feladat kapcsán segítsünk egy olyan beszélgetést, melyben össze tudják gyűjteni a tanulók a csoportokat, közösségeket, ahová tartoznak. Pl. iskola, osztály, család, baráti kör, szakkör, gyülekezet, stb. Beszélgessünk arról is, hogy mely csoportok azok, ahová azért tartoznak a gyerekek, mert kötelező, vagy éppen saját választásuk alapján tartoznak oda. Segítsük annak a megfogalmazását is, hogy mely közösségek vannak hatással rájuk.

4. feladat:

A te viselkedésedre mi hat pozitívan és mi negatívan? A mérleg két serpenyőjébe írd be, hogy a körülötted lévő emberek és helyzetek közül minnek van jó és minnek rossz hatása a viselkedésedre!”

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 274. dics. 1.3-4. verse: Ki Istenének átad mindent...

Református énekeskönyv: 455. dics. 2.5-6. verse: A keskeny útra térünk...

MIT VÁRNAK EL A KÖRÜLTÖTTEM ÉLŐK?

Gyülekezeti óraszám: 0. egyházi iskolák óraszám: 1

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált és javasolt irodalom: Pszichológia pedagógusoknak, szerk. N. Kollár Katalin – Szabó Éva. Osiris Kiadó, Bp. 2004. 13-14. részek; Vekerdy Tamás: Kamaszkor körül, Holnap Kiadó KFT, Bp. 2010.; Vekerdy Tamás: Kamaszkor körül, előadás:

<http://www.youtube.com/watch?v=S29W64tkQBk>)

Az óra fő témáját a gyermekek körül lévő elvárások képezik. Minden korosztálynak tapasztalata az, hogy a körülöttük lévő elvárásoktól valamit. Ötödik osztályos korban ez már nemcsak tudattalanul van jelen bennük, hanem tudatos szinten is megnyilvánul. Sokszor összeütközésben van a kortársak (barátok, osztálytársak, testvérek, stb.) és a felnőttek (szülők, családtagok, tanárok, stb.) elvárása. Ez komoly belső konfliktusokat okozhat a gyermekek számára.

Annál is inkább, mivel ennél a korosztálynál már erősen megjelenik a kortársakhoz való kötődés. Azért, hogy a környezetük vélt vagy valós elvárásainak megfeleljenek, képesek sokszor szélsőséges vagy éppen nem logikus és nem helyes tettekre is.

Ebben a korosztályban a kiskamaszok már nemcsak egy-egy kortársnak, hanem egy általuk vonzónak látott csoportnak különösen is szeretnék megfelelni. Éppen ezért a csoportnyomás különösen erősen hat rájuk. A korai serdülés következtében érzelmi bizonytalanság, önbizalomhiány is jellemző, ami a befolyásolást felerősítheti, belső bizonytalanságot okozva.

Ez több módon megtörténhet:

- a. Valóban egyetértenek a csoport véleményével és ezért önként fogadják el azt.
- b. Mászt gondol és mászt érez helyesnek, de nem biztos önmagában, ezért elfogadja a többiek véleményét.
- c. Mászt gondol és mászt érez helyesnek, de nem akarja a csoport rosszállását, vagy az esetleges gúnyt és nevetségességet elviselni, ezért behódol a csoportnyomásnak.

Ezen az órán hozzásegíthetjük ahhoz a kiskamaszokat, hogy elmondják az általuk tapasztalt csoportnyomásokat és elvárásokat. Megvethetjük annak az alapjait is, hogy ő maga tudatosan, Isten Igéje alapján hozzon döntést – akár általa tekintélynek tartott személyek vagy csoport véleménye ellenére is. Érdemes azonban odafigyelni arra, hogy ne nevéssük ki és ne nézzük le a kiskamaszok félelmeit és tapasztalatait. Ne is akarjuk rájuk erőszakolni a másokkal való szembeszállást. Inkább mutassuk fel annak a vonzó oldalát, hogy mit jelent tudatosan és bátran fölállalni a saját gondolatainkat. Mutassunk rá arra is, hogy mit jelent, ha Isten Igéjét tartjuk életünk zsinórmértékének. Ha lehetőség van rá, személyes példa segítségével akár bizonyosságot is tehetünk egy ilyen élethelyzetről.

Az érzelmi háttér feltérképezése során nagyon fontos, hogy rámutassunk arra, hogy Isten nem újabb rossz érzést akar bennünk kelteni és nehéz elvárásokkal terheli az életünket. Ő valóban segítséget nyújt és az Isten Igéjéhez való igazodás belső békét teremt.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Elvárások érzelmi háttere.

Kognitív cél: Az elvárás fogalmi tisztázása, illetve arra való rámutatás, hogy Isten Igéje lehet olyan vezérfonal, amit minden életkorban lehet követni.

Affektív cél: Az elvárások érzelmi hátterének feltárása. Bátorítás a véleményünk mellett való határozott, de nem erőszakos kiállásra.

Pragmatikus cél: Annak a megfogalmazásnak a segítése, hogy milyen elvárásokkal szembesül a diák a mindennapokban (barátok, család, iskola részéről), és hogyan lehet megfelelően kezelni ezeket.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Játékötlet: Állj a vonalra! A csoportot kérjük meg, hogy a terem végében vagy egy nagyobb üres helyen álljanak meg. Majd tőlük kb. 5-6 lépésre lefektetünk egy kötelet (pl. ugrálókötél). A hittanoktató állításokat mond, és azt kéri a tanulóktól, hogy amelyik állítás igaz rájuk, annál álljanak rá a kötéltre (vagy a kötélt másik oldalára). A játék után beszéljünk arról, hogy mi befolyásolta a diákokat abban, hogy megmozduljanak-e vagy sem. Nagyon fontos egy bizalmi légkör kialakítása a játék előtt már, hogy aztán a beszélgetés őszinte lehessen. Tanács: Érdekes egyszerűbb állításokkal kezdeni (pl. akinek szőke a haja, stb.) és úgy haladni a bonyolultabbak felé. (pl. aki szokott Bibliát olvasni, puskázott már, stb.). Nagyon fontos, hogy jelezzük a tanuló számára, hogy őszintén válaszoljanak; és ezért ne ítéljük el őket. A beszélgetés során mindenképpen térjünk ki arra, hogy milyen elvárásoknak akartak – vagy akarhattak esetleg megfelelni. Beszélgetés: Mit jelent az „elvárás” szó? Ki, mit vár el tőlünk? Hogyan reagálhatunk az elvárásokra? Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1-3. feladat	Elég hely a játékhoz, egy kötélt (pl. ugrálókötél)

Feldolgozási javaslat	Szituációs játék: Adj tanácsot! Kérjük meg a diákokat arra, hogy játszanak egy szituációs játékot. Ebben a főszereplő (pl. Marci) korukbeli fiatal, aki nagyon szeretne beilleszkedni az osztálytársai közé. Szeretne népszerű diák lenni. Ugyanakkor szeretne megfelelni a szülei elvárásainak is. Tetszik neki egy másik osztályba járó lány is, akinek szeretné a figyelmét felkelteni. Tanácsot kér különböző emberektől ezekben a témákban: szülők, legjobb barát, iskola népszerű diákja, osztályfőnök, kedvelt lány barátja/barátnője, lelkipásztor. Tanács: a szituációs játék után beszélje meg a csoport az egyes témákat és azt, hogy adtak volna-e más tanácsot Marcinak. Mindenképpen beszéljen a csoport arról is, hogy miben más emberi elvárásokhoz és Isten Igéjéhez igazodni. Plusz kártyaként betehető az is, hogy a főszereplő mit vár el saját magától.	Előre elkészített feladatkártyák: - apa, - anya, - barát (barátnő) - népszerű diák, - osztályfőnök, - a kedvelt lány barátja (barátnője) - lelkipásztor (hittanoktató).
Munkáltatás	Lehetőség: a munkafüzet feladataival. (A szituációs játékokkal ki is hagyható.)	Munkafüzet

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Alkotás: „A Biblia a keresztyén élet zsinórmértéke.” Mit jelent ez a mondat? A tanulók kis csoportban, párban beszélgessenek róla és „fordítsák le” a saját korosztályuk nyelvezetére. Készíthetnek rajzot, vagy akár plakátot is hozzá.

2. Beszélgetés: Isten Igéje vagy emberi elvárások: Néhány bibliai Ige alapján beszélgessenek arról a gyerekek kis csoportban vagy együtt, hogy mit jelent, ha Isten Igéjéhez igazodunk egy élethelyzetben és mit, hogyha emberi elvárásoknak akarunk megfelelni. Néhány Ige a beszélgetésekhez:

Máté 7,1; Máté 7,12; 2Móz 20 (Tízparancsolat Igéi).

3. Imádkozó helyzet a ráhangolásnál: Vigyünk pár képet, ami imádkozó embereket ábrázol (legyen sokféle). Alkossunk párokat (lehetőleg azonos neműeket egy párba). Az egyikük csukja be a szemét, a másik kapjon egy képet egy imádkozó emberről és a becsukott szemű társától készítsen egy "szobrot" a kép alapján. (Variációk: adhat utasításokat (is), vagy csak érintéssel, igazgatással teheti). A végén hasonlítsuk össze a képet a kész "szoborral". Kérdezzük meg, hogy milyen volt csukott szemmel "formálódni".

4. Szituációs játék: Adj tanácsot! Lehetséges, hogy (főleg a saját életből hozott példa) előkészítés, szerepbe vezetés nélkül nem minden csoportnál fog működni. Biztonságosabb változat lehet az, hogy kineveznek egy képzeletbeli valakit (kapjon nevet, pár jellemzőt, leírást, lehet egy bábu vagy egy rajz a táblán) és vele kapcsolatban képzelik el, hogy neki mikor lehet könnyű vagy nehéz imádkozni.

5. Szituációs játék: Adj tanácsot! A csoporttól is függ, de meg lehet próbálni azt is, hogy a tanácskérőt nem egy gyerek játssza el a csoportból, hanem megszemélyesítjük valamivel (egy székkel, amire odaképzeltük vagy egy babával.) Így jobban a tanácsra tudnak koncentrálni és ki tudjuk szűrni azt, hogy a Marcit eljátszó gyereknek mondjanak dolgokat (esetleg személyeskedve, vagy poénkodás felé eltérítve.)

6. Játék: Állj a vonalra! Segítheti a "lelkibb" állítások őszinte megválaszolását, ha a könnyebb, felvezető kérdések közé ízlésbeli dolgokat is teszünk (pl. ki szereti a rajzfilmeket, vagy X vagy Y sorozatot, spenótot, matekórát). Jó gondolat, hogy egyszerűbb, biztonságosabb állításokkal vezetünk a bonyolultabbak felé!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„A padtársaddal megbeszélve írjátok le, hogy mit jelent az elvárás fogalma!”

Instrukció:

Akár önálló munka is lehet.

2. feladat:

„Te hogyan fejeznéd be ezeket a mondatokat?

A szüleim azt várják tőlem, hogy ...

A legjobb barátom azt várja tőlem, hogy...

Akkor leszek népszerű az iskolában, ha ...

Isten azt várja tőlem, hogy ...

Beszélgessetek ezekről az elvárásokról! Melyek a valóban fontosak?”

Instrukció:

A feladat megoldása során akár pármunkát vagy kiscsoportos beszélgetést is alkalmazhatunk. Mivel itt a diákok legbelsőbb érzelmeinek kifejezése történik, figyeljünk oda arra, hogy valóban mindenki elmondhassa azt, amit érez és gondol – de ne erőltessük a hozzászólást.

3. feladat:

Nem mindig könnyű egy helyzetben jól dönteni. Mást és mást várnak el a körülöttünk lévők. Istentől segítséget kaphatsz egy döntésben! Az alábbi képjelek segítségével beszélgetetek arról, hogyan tud nektek Isten segíteni egy döntéshelyzetben.”

Instrukció:

A feladat kapcsán jó lehetőség adódik annak a tisztázására, hogy mit jelent Isten Igéjéhez igazítani az életünket.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 234. dics. 3. verse: Ó Szeretet, áraszd ránk meged...

Református énekeskönyv: 487. dics.1.5-6.8. verse: Magasztallak én téged...

8. LECKE: DÁNIEL AZ OROSZLÁNOK VERMÉBEN

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskola óraszama: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* J. Alberto Soggin: Bevezetés az Ószövetségbe, Kálvin Kiadó, 1999; Rózsa Huba: Az Ószövetség keletkezése; Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995)

Dániel személye:

Dániel nevének jelentése: Isten az én ítélőm. Dániel azoknak az előkelő júdai ifjaknak egyike, akiket Babilonba hurcolt Nebukadneccar, babiloni király Jójákim, júdai király idejében, miután elfoglalta Jeruzsálemet. Az új lakhelyen új nevet és feladatot is kaptak a fiatalok. Dániel és társai kiemelkedő értelmi képességeit, bölcsességét a könyv az Istenbe vetett hittel hozza összefüggésbe. Dániel Istenhez való hűsége állhatatossága jutalmaként sok csodát él meg Istennel.

Dániel próféta könyve:

A könyv főszereplőjéről nevezték el a könyvet. Dániel könyve két elkülöníthető részből áll. A könyv első 6 fejezetében egyes szám harmadik személyben elmondott történeteket olvasunk. A történetek helyszíne: Babilon. Szereplői olyan fiatalok, akiket Babilonba hurcoltak el. A 7-12. fejezetekben pedig egyes szám első személyben elmondott látomásokat tartalmaz. A babiloni fogságba került fiatalok példája arról szól, hogy a fogságban, idegen környezetben is meg lehet és kell tartani Isten törvényét. Sőt Dániel történetei ennél többet is elmondanak: az Istenhez hűséges embert, aki nem hódol meg a bálványok előtt, aki Istent féli és nem az emberektől fél, azt az embert Isten megmenti a legreménytelenebb helyzetekből is. A könyv második felében olyan próféciákat olvasunk, amelyek az első két század apokaliptikájának minden vonását magán hordozza. A könyvben leírt látomásokból kiderül, hogy a világtörténelem alakulásában Isten terve valósul meg. Az Újszövetség gyakran idézi Dániel próféta könyvét.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Vajda Zsuzsanna – Kósa Éva: Neveléslélektan, Osiris Kiadó, Budapest, 2005.; Suzanne Vallières: Pszichotrükkök 9-12 éves korig, Libri Kiadó, Budapest, 2011).

Dániel történetében a kiskamaszok életéhez több kapcsolópontot is találhatunk. Az egyik ilyen a hűség. Ebben a korban – a szülőkről való leválás erősödik – és a kortársakhoz, kortárscsoportozóhoz való kapcsolódás erősödik. Nincs teljes átpártolás még, de már nagyon fontos, hogy mit mond a csoport, mit várnak el. A korábbi órák ezeket az elvárásokat gyűjtötte össze a hittancsoport. Az elvárásokhoz a diákokban egy belső, sokszor ki nem adott félelem is kapcsolódik. Még az ötödikesekben jelen van a teljesítménykényszer, ami félelmet indukálhat a számukra. Úgy érezheti, hogy képtelen teljesíteni a szülők, felnőttek, vagy baráti csoportok elvárásait. Szintén félelmet okozhat az a sok testi változás, ami történik velük (különösen, ha erről nem tudnak beszélni). Dániel történetéből jó kapcsolódási pont lehet a környezet elvárása – és a Dániel által érzett helyes út (Isten iránti hűség). Rámutathatunk arra, hogy Istennek ezeket a félelmeket – másoknak ki nem mondott kétségeket is elmondhatjuk és kiadhatjuk.

A másik fontos kapcsolópont a megfélemlítés lehet. Ez is egy lehetséges tapasztalat a diákok számára (sajnos). Dánielt megfélemlítéssel akarták Istenbe vetett hitétől eltántorítani. A serdülőt is megfélemlíthetik, akár idősebb tanulók, akár maga a családja vagy felnőttek is. (Testi – lelki megfélemlítés nemcsak az iskolában, de a családban is jelen lehet.) Dániel története jó példa és kiindulópont arra, hogy rámutassunk: Isten hatalmasabb a megfélemlítőktől is.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Félelem és feloldás, terheink és félelmeink Isten elé vitelének jelentősége.

Kognitív cél: Dániel történetének megismertetése.

Affektív cél: Gyermeki félelmek és a félelem feloldás érzelmi tényezőinek a feltárása. Az ima mint Isten előtti „ventilláció”.

Pragmatikus cél: Annak a segítése, hogy a gyermekek Isten előtt fölállalják a félelmeiket és keressék (megéljék) az imádságban a félelem feloldásának élményét.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Videó: Ha van rá lehetőség a gyerekek a hittanoktató vezetésével nézzék meg a Micimackóból az Apacuka szörnyek című dalbetétet, amely a félelmeket ábrázolja ki álomszerűen: https://www.youtube.com/watch?v=kiqcF7-s58w A hittanoktató beszélgessen a gyerekekkel arról, hogy • Kik azok az Apacuka szörnyek? • Valójában mitől félt Micimackó? 2. Saját félelmek: Minden gyerek kapjon egy félbe/negyedbe vágott írólapot, amire rajzolja le a saját „Apacuka szörnyét”. Azt a dolgot, amitől a legjobban fél. (Nem szabad rá nevet írni!) A lapokat összehajtva gyűjtsétek össze egy sapkába. Majd néhányan húzzanak taláalomra egy-egy rajzot a sapkából. Mondják el, mit látnak rajta, és vajon miért lehet ez félelmetes valakinek. Ha a feladat így nem megoldható, akkor csak beszélgessenek arról ki mitől fél a legjobban. (Ha olyan csoportról van szó, ahol a bizalom nem teljes egészében jelenik meg, akkor nem kell kihúzni és megbeszélni a félelmeket. Sokkal inkább általánosságban beszélgetni arról, hogy mit tesznek a félelem ellen a gyerekek.)	internet Félelmek – azok kivetítése és kezelése Felismerni a félelem tárgyát, okát Félelem elleni stratégiák

	3. Beszélgetés: Mit szoktak tenni a gyerekek, amikor félnek? Miért „hatékony módszer” az imádság a félelem ellen?	
Feldolgozási javaslat	A történet megismerése után 1. Beszélgetés: Gyűjtsék össze a gyerekek, hogy mit tudunk Dánielről a bibliai történet alapján! Dániel is félelmetes helyzetbe került Dárius király udvarában. • Vajon mitől kellett félnie? • Olvassák el a gyerekek a bevezető résszel együtt a történetet! • Majd számozással jelöljék a gyerekek önállóan a munkafüzet válaszlehetőségeit! Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1-2. feladat 2. Pantomim játék: Milyen érzések, indulatok dolgoztak a kormányzóknak és főkormányzóknak? Játsszák el a gyerekek milyen arcot vágtak, amikor találkoztak Dániellel? Hogyan fogadták a köszönését? És ha valamivel megbízta őket, arra vajon hogyan reagáltak? És hogyan reagálhatott minderre Dániel? Gondolkodjanak el közösen azon, hogy miért nem teljesítette Dániel a királyi parancsot? Kapcsolódó feladat: tankönyv, feladattár 4. Beszélgetés: Miről szólhatott Dániel mindennapi imája? Néhány mondatos ima önálló megfogalmazásával a gyerekek azonosulhatnak Dániel hitével. A feladatot úgy is lehet értelmezni, hogy csak imatémákat sorolnak fel a gyerekek. Helyezzük ezeket az imakéréseket egy kosárba, vagy az imadobozba. Az óra végén közösen lehet a leírt témákért imádkozni. Dávid zsoltárát, az 57. zsoltárt ismernie kellett Dánielnek is. Talán fejből is tudta. A 3–7. versek feltűnően hasonlítanak Dániel helyzetére. Aláhúzással keressenek párhuzamokat a gyerekek.	

	Keressék meg a zsoltárversekben rejlő közmondást is. Ebből a Zsoltárból való az óra aranymondása is: <i>Magasztallak, Uram, a népek közt, ...mert szereteted az égig ér, hűséged a magas fellegekig. (Zsolt 57,10–11)</i> Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3-5. feladat 5. Ének: Református énekeskönyv 264. dicséret 5. versszak: „Áldjad az Úr nevét...” Énekeljétek úgy a dicséretet, mintha Dániel énekelné a nyitott ablaknál.	
Házi feladat	1. Az „Amikor választani kell” c. lecke kapcsán az egyházi iskolákban már korábban megkezdett „élet-napló” folytatása. Kérjük meg a gyerekeket, hogy 1 vagy 2 hétig újra vezessék a naplójukat, úgy hogy este az imádság előtt írják föl címszavakban a fő témákat, amiért imádkozni szeretnének. Ha akarnak, akár teljes imádságot is megfogalmazhatnak és leírhatnak minden napon. 2. Kiselőadás készítése a következő órához: Keressetek az interneten képeket, adatokat az ókori Asszíriáról, Ninivéről.	Az eredeti feladat leírása: „Kérjük meg arra a tanulókat, hogy egy hétig vezessenek naplót, amelyben azt jegyzik fel, hogy milyen helyzetekbe kerültek a hét során, amikor a hitükről volt szó. Írják le azt is, hogyan érezték magukat ezekben a helyzetekben és mi befolyásolta őket a döntésükben. Természetesen a naplót nem kötelező megmutatni a többieknek.

TOVÁBBI ÖTLETEK

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/ls-daniel-lions/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/daniel-lions/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/moody-daniel-lions/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/rg-daniel/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 41-43. oldal

A képen látható:

- Mozaikkép másolata: perzsa katonák
- Tematikus illusztratív kép: Dániel imádkozik
- Mozaik kép másolata: oroszlánok

A szöveg: Csapdahelyzet

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

Mozaikkép másolata:

- Olvassátok el a kék alapú szöveget!
- Nézzétek meg, milyenek voltak a perzsa katonák!
- A mozaikképeket apró kőből, kavicsokból, színes kerámiadarabokból állítják össze, gyakran díszítik vele a templomok falait vagy más épületeket. Láttál-e már ilyet valahol?

Tematikus illusztratív kép:

- Kit ábrázol a kép? Mit csinál a képen látható férfi? Hol zajlik az esemény?
- Ki és miért leselkedik az ajtónál? Ki lehet ő?

Mozaik kép másolata:

- Mit gondolsz, miért díszítették az épületek falait oroszlánokkal? Mit jelképez az oroszlán? Nézz utána a Jelképtárban!

2. Szövegelemzés

- Hol játszódik a történet?
- Kik a szereplők?
- Hogy hívják Perzsia királyát? Tudsz-e valamilyen szólás-mondást róla?
- Ki volt Dániel? Milyen származású? Hogyan kerülhetett Perzsiába? Milyen tisztségben volt a király mellett?
- Miben különbözött a hite a többiekétől? Honnan tudjuk? Nézd meg a képet! Mit tesz Dániel?
- Miért irigykedtek a kormányzók Dánielre?
- Mit találtak ki? Milyen cselhez folyamodtak?
- Mit tett a király? (Mit érzett a király és miért aggódott? Mi történt Dániellel?)
- Miért tartottak oroszlánokat, és miért tartották őket veremben? (Olvassátok el a Tudod-e? - részt!)
- Mi történt az oroszlánok vermében Dániellel? Miért nem tépték szét őt az éhes oroszlánok?

- Miért örült a király, amikor látta, hogy Dániel él?
- Mi történt az irigykedő kormányzókkal?
- Voltál-e már olyan helyzetben, mintha az „oroszlánok vermében” volnál? Mesélj róla, ha akarsz! Mit tettél?
- Mi számodra a legérdekesebb, legmegdöbbentőbb ebben a történetben? Miért?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Magasztallak, Uram, a népek közt, mert szereteted az égig ér, hűséged magas fellegekig.”

- Mit jelent a magasztalás kifejezés? Keress szinonimákat!
- Miért magasztalja az Urat a zsoltáros?
- Te is mondj egy imát, melyben magasztalod az Urat, mert szeret és segít téged!

EGYÉB ÖTLETEK

1. Drámapedagógiai feldolgozás: oroszlánok eljátszása

Aktívabb, nehezebben fegyelmezhető csoport esetén lehet használni az "időlassítást" vagy "képkockázást", vagyis azt, hogy nem engedjük meg nekik, hogy maguktól mozogjanak, hanem azt kérjük, hogy dermedjenek bele egy pillanatfelvétellebe, amiknek a leírását mindig megadjuk előre, majd továbblépünk a következőre. Pl. hogy nézik az oroszlánok a verem szélére állított Dánielt? Most beesik Dániel, hogy állnak? Most bedobják a többi embert. stb.

2. Maszkos szerepjáték: Elkészíthető órán egy egyszerű oroszlánálarc (az ajánlott linkről több oroszlánálarc sablonja is letölthető). Ezekkel el lehet úgy a történetet játszani, hogy Dárius, Dániel és néhány katona mellett a többiek oroszlánok legyenek. (Idő szűkében a játék maszk nélkül, erőteljes mimikával és mozgásokkal is megoldható.)

<http://www.nyirkapapirvallalat.hu/sablonok/szerepjatekalarc>

3. Imádkozás: Az órán (vagy az órára otthon) imadoboz készíthető, amibe bárki bedobhatja a csoportból az imakéréseit. Őszinte, nyílt kéréseket lehet így megfogalmazni, akár névtelenül is.

4. Imádságra nevelés: Imádság nehéz élethelyzetben

a) Előkészítés

- Négyfős csoportokat alkotunk.
- Feladatutasítás:
- Írjatok egy imádságot a képen látható fiatal nevében.

b) Közös imádság írása

- Feladatutasítás:
- Írjunk egy közös imádságot a kiscsoportok imádságaiból. Alakítsuk át úgy, hogy ti is elmondhassátok.
- Írjuk a táblára.

c) Imádkozás

- Feladatutasítás:
- Közösen olvassuk el az imádságot.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

3. feladat:

„Az alábbi képelek közül válaszd ki azt, ami beletartozhat egy imádságba! Indokold is a válaszod!”

Instrukció:

Dániel imádságának megfogalmazásához érdemes előbb összeszedni azt a gyerekekkel, hogy mi mindent szoktunk belevenni egy imádságba.

4. feladat:

„Olvasd el az 57. zsoltár 3-7. verseit, és húzd alá azokat a gondolatokat, amelyek különösen igazak Dánielre is...A zsoltár egyik gondolata közmondássá vált a magyar nyelvben. Írd le úgy, ahogy te ismered!”

Instrukció:

A megoldás a következő közmondás: „Aki másnak vermet ás, maga esik bele.”

5. feladat.

Nehéz helyzetben te hogyan imádkoznál Istenhez? Fogalmazz meg egy személyes imádságot rajzban vagy írásban!”

Instrukció:

Ez a feladat, akár házi feladatként is adható.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 121. zsolt.: Szemem a hegyekre vetem...

Református énekeskönyv: 273- dics. 1. 3. 7. 10. verse: Az Úr Istent magasztalom... (+BS)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az Ének: 96. 1.4-5. verse: Jöjj, szabadíts meg! dall. RÉ 241. dics. (+DU)

ISTEN ÜZENETE A FOGSÁGBAN: EZÉKIEL PRÓFÉTA

(Ezékiel 1–3)

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszama: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. H. Jagersma: Izráel története az Ószövetségi korban; Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995)

Ezékiel próféta személye:

Ezékiel prófétát Isten Babilonban hívta el a prófétai szolgálatra. Isten a babiloni fogság idején is gondoskodott arról, hogy népe a távolban se maradjon ige nélkül. Azok közé a papok közé tartozott, aki az első fogságba vitelkor, Kr. e. 597-ban került fogságba. A fogság 5. évében szólította meg őt Isten. Elhívása látomásban történt. Isten őrállói feladattal bízta meg. Figyelmeztetnie kellett a népet arra, hogy a bűnt ítélet követi, de ha megtérnek, akkor megmaradnak. Mintegy 20 éven keresztül tevékenykedett Babilonban prófétaként. Ezékiel személyéről keveset tudunk. Próféciaiban nagy szerepet játszanak a látomások. Prófétai szolgálata hozzájárult ahhoz, hogy a körülmények és a lehetőségek szerint a vallás megőrizze tisztaságát.

Emberfia:

A látomás után Isten megszólította a prófétát, Emberfiának nevezte. Ez az elnevezés arra utal, hogy az ember Isten teremtménye. Az ember leszármazottja, akinek a Teremtővel szemben engedelmesen kell viselkednie. Jézus sokszor nevezte magát Emberfiának. Amikor a főpap Jézus megkérdezi, hogy Messiásnak tartja-e magát (Mt 26,60–63), akkor Jézus válaszában magát Emberfiának nevezi. Az apostoli iratok ritkán nevezik Jézus Emberfiának, helyette Messiásnak.

Babiloni fogság:

Jójákim király uralkodása alatt Júda Egyiptom vazallusa volt. Rengeteg adót kellett fizetni Nékó fáraónak. Jójákim maga Nékó embere volt, mert ő segítette trónra. Sőt, eredeti Eljákim név helyett Jójákimnak nevezte el. Jójákim király nem vette figyelembe az egyre növekvő új hatalom, Babilon erejét. Babilon (Nebukadneccar) legyőzte Egyiptomot Kr. e. 605-ben Karkemisnél. Ezentúl Egyiptom helyett Babilonnak kellett adót fizetni. Jójákim király 3 évig fizette is az adót Babilonnak, majd úgy határozott, hogy ismét az egyiptomiakhoz fordul segítségért, és megtagadja az adófizetést Babilonnak. Ezért II. Nebukadneccar Jeruzsálem ellen csapatokat küldött, és később maga is hadba vonult Jeruzsálem ellen. Ekkor már nem élt Jójákim, így fiára, Jójákinra várt a feladat, hogy szembeszálljon a babiloni sereggel. Jójákin azonban úgy döntött, hogy megadja magát. Ezzel megmentette Júdát a teljes pusztulástól, bár a vereség súlyos következményekkel járt. Nebukadneccar a templom és a palota minden kincsét Babilonba szállította. Fogságba vitték a királyi család tagjait, a nép vezető embereit: katonákat, szakembereket, a véneket, prófétákat és papokat. Ez megpecsételte Júda sorsát. Cidkijjá király (akit Nebukadneccar tett a trónra) többször kikérte Jeremiás próféta véleményét, mégsem hallgatta meg. Cidkijjá felkelést szervezett Babilon ellen Egyiptom segítségével reménykedve. Ekkor jelent meg újra Nebukadneccar Jeruzsálemben, és másodjára is hadjáratot intéz Jeruzsálem ellen. Ekkor lerombolta a város falát, a palotát és a templomot elpusztította.

A lakosság egy részét fogságba vitték. Ez a második fogságba vitel Kr. e.

587-ben. A babiloni fogság a Perzsa Birodalom felemelkedésének köszönhető. Círusz, perzsa király Kr. e. 538-ban hazaengedte a foglyokat.

A fogság nem csak anyagi, lelki szempontból tette próbára Isten népének az életét és a hitét, hanem vallási szempontból is. A templom, ahol az áldozatot végrehajthatták volna lerombolva nagy távolságban volt. A próféták igyekeztek a népet megtartani az Isten törvényeinek a közelében. De egy pogány kultúrában sokkal nehezebb volt, mint otthon. A pogány kultúrától való védekezésért Isten népe egyre komolyabban kezdett foglalkozni a saját törvényinek a tanulmányozásával. Szigorúan igyekeztek megtartani a tisztasági törvényeket, vagy a szombatra vonatkozó előírásokat.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Ezékiel történetéből a mások figyelmeztetése és intése kapcsolható leginkább a korosztály tapasztalataihoz és élethelyzetéhez. Mivel egy ötödikes gyerek általában tudja vagy érzékeli, ha valami nem helyes (egyszerűbb helyzetekben), tudja figyelmeztetni is a társát. Kimondottan van is mások feletti ellenőrzési feladatuk, amikor hetesként végzik a feladataikat az iskolában, vagy esetleg egy órai közös munka során ellenőrizniük kell a társuk elvégzett feladatát.

A másik kapcsolópont lehetőség a hűség. A kiskamasz számára ez egy fontos dolog. Ötödikes korban még létezik a legjobb barát, barátnő, bár egyre inkább az érzelmesebb fiúk és a lányok számára. A kapcsolataiban fontos ezért a hűség. Akárcsak a csoporthoz való tartozás során a lojalitás.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten szava érték.

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy Isten szava érték, amit tovább lehet adni.

Affektív cél: A hűséghez, kiálláshoz, őrálláshoz kapcsolódó pozitív érzelmek felidézése és megerősítése.

Pragmatikus cél: Arra bátorítás, hogy fogalmazzák meg, ők milyen értékek mentén szeretnének hűséges őrállók lenni.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetés: A tankönyv bevezető részének elolvasása után beszélgetsek róla, miért volt fontos az írnokok szerepe az ókorban! Ki volt Jeremiás írnoka? Melyik foglalkozáshoz volt még elengedhetetlen az írástudás? Kik foglalkoztak hivatásszerűen Isten Igéjével?	Tankönyv
Feldolgozási javaslat	Történet közös olvasása, megismertetése utáni 1. Beszélgetés: • Mit jelenthet az „emberfia” kifejezés?• Mit fejez ki ez a megszólítás?• Ki nevezte így saját magát? Mit gondoltok miért? Ezékiel számára az Emberfia azt jelenti, ő is teremtmény, aki hálával és engedelmességgel tartozik Teremtőjének. Jézus	

	számára azt jelenti, hogy ő szenvedő szolga (vö. Mk 8,31 és 10,44), aki az emberek üdvéért lett emberré (lásd még Lk 19,10). • Mi utal még Jézusra a szövegben? (Jobb, ha a választ együtt keresitek.) 2. Feladat: Hasonlítsátok össze Ez 2,3 és Mt 15,24 küldetésre utaló mondatát! • Milyen feladatra hívta el, illetve küldte el az Úr Ezékielt? • Miért nehéz ez a feladat? • Vajon miért kellett megennie Ezékielnek az irattekereszt? • Miért érezhette édesnek az ízét? (A gyerekek ötleteinek a meghallgatása után beszéljen a hittanoktató a próféták jelképes cselekedeteiről. Ez a kép azt jelzi, hogy Isten igéje betölti a próféta testét-lelkét, és hogy Isten szava olyan édes számára, mint a méz.) 3. Feladat: Keressük ki a Bibliában a 19. zsoltár 8–11. szakaszát, amely szintén a méz édességéhez hasonlítja Isten Igéjét. 4. Tanítás: A fogság idején, távol a templomtól, illetve amikor már le volt rombolva a templom, Ezékiel volt a nép élő lelkiismerete. 5. Beszélgetés a bibliai történetről: • Milyen veszélyek leselkedtek a zsidó népre a babiloni fogság idején? Gondolj például Dánielre és barátaira. Sorolj fel minél több ilyen dolgot, ami segítette a hűség megélését. 6. Beszélgetés az „őrálló” kifejezésről: • Mit jelent őrt állni? • Mi a feladata egy őrnök? • Milyen képessége, tulajdonsága van a jó őrállónak? (megbízható, hű, kitartó, jó koncentráció, megfigyelő képesség, türelem stb.) 7. Aranymondás: Hogyan, miként vagyunk felelősek egymásért? <i>Emberfia! Órállóvá tettelek téged Izráel házában. Ha igét hallasz tőlem, figyelmeztess őket az én nevemben! (Ez 3,17)</i>	Az elhívás/küldetés fogalma Prófétai szimbolikus cselekedetek, igeismeret bővítése Ezékiel feladata a fogságba vitt nép között Munkafüzet A kísértés fogalma, problémalátás fejlesztése Munkafüzet Személyes hitre nevelés, saját kísértéseink felismerése Az imádság szerepe a kísértések elleni harcban

	8. Ének: Református énekeskönyv: 171. dicséret: „Megáll az Istennek Igéje...”	Személyes megélt hit, gyülekezet közössége Énekeskönyv
Munkáltatás	Olvassátok el Ezékiel látomásának válogatott verseit a munkafüzetből! Milyenek képzelitek a látomást, vagy annak egy részletét? Rajzoljátok le egy külön lapra! Kapcsolódó feladat: munkafüzet 5. feladat	Munkafüzet Képzelőerő, képi intelligencia fejlesztése
Házi feladat	1. Munkáltatás feladatai.	Internet- és könyvtárhasználat

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 44-45. oldal

A képen látható:

Illusztráció: kőtábla, agyagtábla, papirusztekercs

Illusztráció: Ezékiel próféta papirusztekercset kap

A szöveg: Nyisd ki a szád!

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

Képolvasási javaslat:

Olvassátok el a lila alagra írt szöveget! Figyeljétek meg a képeket: mire a Biblia korában írtak az emberek?

- Mit gondoltok, hogyan „írtak” a kőtáblára, az agyagtáblára és a papirusztekercsre?
- Milyen írószerszámot használtak?
- A papiruszra milyen „tintával” írhattak?

Illusztráció:

Milyen jelenetet ábrázolt az illusztrátor? Kit láttok a képen?

- Ha elolvassátok a történetet, akkor megtudhatjátok, miért kellett megennie a tekercset Ezékielnek? Mit jelképezhet ez?

Szövegelemzés

- Gondoljátok végig, milyen megpróbáltatásokon ment keresztül Izrael népe – az eddigi történetek alapján! Mondjátok el!
- Kiről, kikről szól a történet?
- Milyen feladatot kapott Ezékiel Istentől?
- Mit kellett tennie Ezékielnek?

- Mi történhetett a továbbiakban?
- Mi volt a történet lényege számodra?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Emberfia! Őrállóvá tettelek téged Izráel házában. Ha igét hallasz tőlem, figyelmeztess őket az én nevemben!”

Kinek szól ez az üzenet?

- Mit jelent őrállónak lenni? Mit kellett őriznie Ezékielnek?
- Kinek mondta el Isten Igéjét a próféta?
- Milyenek voltak az izráéliek? Meghallgatták-e Ezékielt?
- Te figyelsz Isten Igéjére? Hol és hogyan teszed ezt?

Képek: Az évezredek során igen sok művészt megihletett Ezékiel látomása. Képeket lehet gyűjteni és beszélgetni ezekről.

EGYÉB ÖTLETEK

1. Beszélgetés vagy szituációs játék az egymásért való felelősségről

Az aranymondáshoz kapcsolódva, esetleg annak előkészítéséül beszélgethetünk a felelősségről és olyan szituációkról, melyekben egy ötödikes gyerekek felelősséget kell vállalnia. Pl. ő a hetes

2. Játék: Védőbeszéd (kőtábla, agyagtábla vagy papirusz?)

Alkossunk 3 (vagy 6) kiscsoportot. Minden kiscsoport kap egy-egy történelmi üzenethordozó eszközt, aminek a képét a TK 44. oldalán láthatjuk.

Feladat: Beszélje meg a kiscsoport, és gyűjtsön meggyőző érveket, hogy miért az ő üzenethordozójuk a legjobb. A lila háttérű szöveget is felhasználhatják a csoportok az érvek gyűjtögetéséhez.

Rövid megbeszélés után a csoportból 1 fő ismertesse a csoport véleményét.

3. Számonkérés:

Osszuk 3 részre a csoportot. Minden csoport kap egy-egy ókori üzenethordozót. A hittanoktató állításokat mond. Annak a csoportnak a tagjai, akik úgy gondolják, hogy ez róluk szól, felállnak. Mondhatunk olyan állítást is, ami több csoportra is igaz. A gyerekek képességeitől függően adhatunk könnyebb vagy nehezebb meghatározásokat.

Állítások: (Javaslat)

1. A Biblia korában erre írtak. (mind)
2. Ék alakú írásjeleket róttak rá. (agyagtábla)
3. Kiegészítették. (agyagtábla)
4. Ha tűzbe tették, elégett. (papirusztekercs)
5. Tekerhető. (papirusztekercs)
6. Koromból készült tintával írtak rá. (papirusztekercs)
7. Fontos üzenetet lehetett ráírni. (mind)

ÖSSZEFOGLALÁS I.

EGY NÉP DÖNTÉSHELYZETBEN

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Elmélyítés, összefoglalás.

Kognitív cél: A prófétákról tanult ismeretek összefoglalása. Arra való rámutatás, hogy Isten Igéje ma is szól.

Affektív cél: Az Istennel való kapcsolat érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus cél: Bátorítás Isten Igéjének a meghallására és megélésére.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Szoborjáték: Írd fel külön lapokra a próféták nevét, és egy-egy jellemző mozzanatot az életükből (pl.: Illés megöntözi a Karmel-hegyi oltárt, Dániel imádkozik, Ezékiel látomást lát, stb.) Az önként jelentkezők közül válassz ki egy pár fős csoportot. Húzzanak egy cédulát, majd a szoborjáték szabályai szerint alkossanak élőképet a húzott témáról. Az osztály tagjai találják ki, hogy kiről van szó, és éppen mit csinál. Az első helyes megfejtő húzhat egy új cédulát, és társakat választhat maga mellé, akikkel bemutatják az újabb élőképet.	Drámajáték Ráhangolódás, érzelmi azonosulás
Feldolgozási javaslat	Az összefoglaló feladatsort megoldhatják a gyerekek felmérésként, de egy oldottabb készségfejlesztő órát is lehet szervezni az alábbi feladatok segítségével. Az elsődleges cél nem a számonkérés, hanem a rendszerezés, az összefüggések meglátása és az értő alkalmazás. Tájékozódás a térképen: Ha van rá lehetőség, vigyen be a hittanoktató egy Ókori Kelet falitérképet, és a gyerekek előbb azon keressék meg a folyókat, városokat. Aki tudja, hol van az adott város, kiszaladhat a térképhez, megmutathatja, a többiek pedig megkeresik a munkalap vaktérképén. A próféták nevét kiírhatod cédulákra, és a gyerekek felerősíthetik (BlueTack gyurmaragasztóval) a falitérképre. Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1. feladat Igeismeret:	rendszerezés Térkép- és bibliaismeret Igeismeret, hangjáték, személyes azonosulás

	A gyerekek önállóan vagy csoportban keressék meg az igepiramishoz tartozó neveket, majd mindenki válasszon magának egy üzenetet, és próbálja megjegyezni. Ellenőrzéskor üzenetről üzenetre haladva válassz ki egy-egy gyereket, aki hangosan elmondja az adott üzenetet, mintha a próféta szólna. A többiek kórusban mondják, hogy kiről van szó. Ha egyértelmű, haladjatok tovább. Ha bizonytalan a válasz, beszéljétek meg, ki mondta, és milyen helyzetre utal az üzenet. Végül beszéljétek az üzenetek közös vonásairól: Isten nevében szól, figyelmeztetően, határozottan, ellentmondást nem tűrve, stb. Prófétai tettek: A próféták „furcsa” cselekedeteit írja ki a katechéta egy-egy kis lapra. Helyezz el a tanári asztalon olyan tárgyakat, amelyek az adott cselekvéshez szükségesek vagy felhasználhatók (pl. köpeny, vízeskorsó, irattekeres). A teremben lévő természetes tárgyakat is lehet majd használni (pl. térkép, ablak, ajtó). Egy vállalkozó gyerek húzzon egy cédulát, majd némajátékkal játssza el, ami rajta áll. A játékhoz választhat az asztról vagy a teremből bármilyen tárgyat, de eljátszhatja a cselekvést e nélkül is. A többiek próbálják kitalálni, hogy mit csinál, és ez melyik prófétához köthető. Az első jó megfejtő lehet a következő pantomimes. Melyek az egymáshoz tartozók? A feladat jobb oldali oszlopában szereplő tárgyak, személyek neveit írd ki külön kis lapokra, és tűzz rájuk biztosítótűt (a gyerekek létszáma szerint egészítsd ki a név- és fogalomsort, hogy mindenkinek jusson). A próféták neveit is írd ki nagyobb lapokra, és helyezd el jól látható helyen az osztály különböző pontjain. Minden padra tegyél egy kis cédulát, írással lefordítva, hogy ne lássák a gyerekek. A padtársak egymás hátára tűzzék fel a cédulákat. Nagyon fontos, hogy senkinek sem szabad tudnia, mi van a saját hátára írva. A gyerekek feladata az, hogy keressék meg, melyik prófétához tartoznak. Útba igazítást a többiektől kérhetnek, de senkinek sem szabad megmondani, hogy mi is van a hátán. Ha megvannak a csoportok, mindenkinek mondj egy jellemző mondatot, ami alapján ki kell találnia, hogy mi van a hátára írva (Pl: oltár: Ezen volt az áldozat, amire Illés	Igeismeret, drámajáték, személyes azonosulás Igeismeret, összetartozó információk, kapcsolatépítő játék

	tüzet kért Istentől.). Így már azt is könnyű lesz eldönteni, hogy jó helyen áll-e. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 4. feladat Ének: Énekeljétek el kívülről az alábbi két dalt: • A 25. zsoltár 1. versszakát felállva, hiszen a próféták himnusza is lehetne. A „Szívem csendben az Úrra figyel” c. éneket pedig kánonban, egymásra is figyelve. A kánont egymás után két szövegváltozattal is elénekelhetitek: a „ki segít” másodszor „ki tanít” lehet.	Énekismeret, kánonéneklés
Munkáltatás	Ha te próféta lennél... ...mire figyelmeztetnéd ma a környezetekben élőket? És saját magad? Szituációs játék és/vagy rövid, néhány mondatos fogalmazás a munkafüzetben. Kapcsolódó feladat: Munkafüzet: 6. feladat	Személyes hitre nevelés
Házi feladat	1. A munkáltatás feladata írásban. Irodalmi és személyes példák: Költői művekben a próféták felismerése. Az idézetek a következő művekből származnak: • Babits Mihály: Jónás könyve • Ady Endre: Illés szekerén • Rainer Maria Rilke: Jeremiás – Kosztolányi Dezső fordítása • Rákos Sándor: Dániel imája Rajzolás, vers- vagy meseírás személyes azonosulás alapján.	Irodalmi szemelvények, kreatív írás és ábrázolás, személyes hitre nevelés

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Szoborjáték: valóban nagyon jó eszköz a dramatikus megjelenítés a már tanultak felelevenítéséhez, értelmezéséhez. (Minden transzformációs feladat mélyíti a tudást.)

2. Prófétai tettek: A megadott feladatok mellé még egy javaslat: válasszunk egy semleges tárgyat (pl. a hittankönyv, szivacs, tolltartó), képzeljük el, hogy ez valamelyik prófétai tárgy és tegyünk vele olyan mozdulatokat, amiből rá lehet jönni, mi lehet az a tárgy. Amikor kitalálták, ugyanezt a tárgyat adjuk tovább másnak, aki egy másik prófétai tárgyat próbál megjeleníteni vele.

3. Számonkérés: A munkafüzet feladatai akár számonkérésre is használhatók.

TEMATIKAI EGYSÉG: JÉZUS UTAT MUTAT A DÖNTÉSEINKBEN

BEVEZETÉS A JÉZUS UTAT MUTAT A DÖNTÉSEINKBEN C. TEMATIKAI EGYSÉGHEZ

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Joachim Jeremias: Jézus példázatai, Kálvin Kiadó, Budapest, 1990; Anton Steiner: Példabeszédek, PPRKHA, Budapest, 1991, Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995)

Jézus példázatai:

A példázat egy példatörténet. Egy történetbe foglalt hasonlat. A példázat azonban nem csak egy egyszerű történetet mesél el, hanem kiegészítéseket, magyarázatokat is tartalmaz. Nem egy konkrétan megtörtént eseményt mond el, hanem egy olyan történetet, ami párhuzamba állítható a hit világának igazságával. Jézus tanításának egyharmadát teszik ki a példázatok. Jézus a példázataihoz a képi anyagot a palesztinai hétköznapiakból vette. Olyan egyszerű, világos beszédek ezek, amelyeket a gyermekek is megértettek. Olyan meggyőzőek, hogy mindenki azt kell, hogy felelje, igen, ez igaz. A példázatok által Jézus a hallgatókat cselekvésre, változásra akarja motiválni. Be akarja vonni a hallgatót a példázat világába. A példázatok végén sokszor nyitott kérdések maradnak. Jézus a hétköznapiól teljesen eltérő mozzanatokkal iktatott be a példázataiba. Ezekkel a mozzanatokkal keltette fel a hallgatóság figyelmét. Ezek a mindennapiól való eltérések általában a mondanivaló lényegét hordozzák. Ilyen eltérések például az irreálisan nagy számok. A példázatokban a legnagyobb nehézséget az eredeti értelem megtalálása jelenti. Hiszen tudni kell, hogy mi az, ami Jézus korában mindennapi volt, és mi az, ami eltér a megszokottól. A történetekből nem derül fény minden mozzanatra. Például nem tudjuk, hogy mi történt a tékozló fiú bátyjával. A nyitott kérdések elgondolkodtatják a hallgatóságot.

Kerettörténet:

A példázatok sokszor egy kerettörténet fogja át. Ezek helyezik történeti kontextusba a példázatot. Itt derül ki sokszor, hogy miért mesélt el Jézus a történetet. Például valaki feltesz egy kérdést, amire Jézus nem egyszerűen egy igennel vagy egy nemmel válaszol, hanem elgondolkodtat egy történettel. Amikor megkérdezte tőle valaki, hogy vajon kevés ember lesz-e, aki üdvözülni fog, Jézus nem azt mondja, hogy nem lesz kevés ember. Ehelyett elmondja a szoros kapu példázatát, és nem a tényekről vagy számokról kezd beszélni, hanem motiválja a hallgatóságot, hogy menjenek be szoros kapun.

Bevezető formula:

Van olyan példázat, amely minden bevezetés nélkül kezdődik. Ilyen például a Gazdag és Lázár példázata. Más példázat görög nyelven dativussal kezdődik. Ez a görög nyelvi forma az arám nyelv lefordításából ered. A példázatban Jézus nem egy tárggyal, személlyel hasonlít össze valamit, hanem egy történéssel. Így lehetne fordítani: „Úgy van ez, mint amikor...”

Befejezés:

- Sokszor a példázatok vége magyarázatot, értelmezést tartalmaz.
- Van olyan példázat is, amelynek a befejezése újabb elemet tesz a korábbiakhoz.

- Néhány példázat végén elhangzik egy felkiáltás: „*Akinek van füle, hallja!*” (Mt 13,9) A példázat által felszólítást kapunk, hogy keressük a példázat rejtett értelmét.
- A példázatok végén sokszor van egy csattanós mondat. Ez általában egy általánosító kijelentés. Ezek a mondatok tartalmilag életbölcsséget, ígéreteket, figyelmeztetéseket tartalmaznak.

A példázatokat az elhangzásuk után nagyon hamar allegóriaként kezdték értelmezni. Minden egyes szereplőt, mozzanatot és tárgyat kezdtek megfeleltetni.

Isten országáról szóló példázatok:

Jézus számára az Isten országának eljövetele örömhír. Az apokaliptikában Isten országának eljövetele egy borongós hangulatú eseményt jelentett. A zélóták gondolatvilágában Isten országa eljövetele erőszakkal jár. Jézus a Szabadító Istenről beszélt. Isten országát egy eseményhez hasonlítja Jézus. Nem valamihez, egy tárgyhoz, személyhez hasonló az Isten országa, hanem egy eseményhez. Pl. Úgy van ez Isten országával kapcsolatban, mint amikor...

Jézus tanításának a legfőbb mondanivalója Isten országával kapcsolatban: A jelenben megkezdődött Isten országának az uralma.

TEMATIKAI EGYSÉG: JÉZUS UTAT MUTAT A DÖNTÉSEINKBEN

9. KÉSZÍTSÉTEK AZ ÚR ÚTJÁT! KERESZTELŐ JÁNOS TÖRTÉNETE

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Ravasz László: Kis dogmatika, Budapest 1990; Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985; Leonhard Goppelt: Az Újszövetség teológiája, Budapest 1992)

Keresztelő János személye:

Keresztelő János születéséről Lukács evangéliumában olvashatunk részletesen. Papi családból származott. Szülei: Zakariás pap és Erzsébet. Már születése előtt kiderült a szülei és környezete számára, hogy Istennek különleges terve van vele. Külső, prófétai megjelenése, étrendje illet a pusztához, ahol élt. Szigorú életet élt, Isten törvényeit komolyan betartotta és betartatta.

Keresztelő János a Jordánban keresztelt, Jeruzsálemből és Júdeából mentek hozzá keresztelkedni. János tanításának legfontosabb jellemzője a radikális bűnbánatra hívás volt, amit Isten országának az eljövetele tett sürgetővé. Közeli végítéletet hirdetett, Isten haragjáról beszélt. Azt tanította, hogy az ítélet elől egyetlen módon menekülhet meg az ember, ha minden eddigitől elszakad. Mint a többi ószövetségi próféta, ő is az egész Izraélt megtérésre hívta. Keresztelő János tanítványai nem alkottak külön vallási csoportot, hanem Jézus tanítványi köréhez tartoznak. A keresztség nála nem csak a vallástétel kifejezése volt, hanem Isten megbocsátó odahajlásának is a jele. Csak az menekülhet meg, aki felmutatja a bűnbánat gyümölcsét.

Keresztelő János és Jézus kapcsolata:

Keresztelő János magát Jézus előfutárának tekintette. És egyúttal alázattal kifejezésre juttatta, hogy magát nem tekinti méltónak sem arra, hogy az Eljövendőnek a szolgája legyen. Magát az ézsaiási ige szerint Jézus, azaz a Messiás útkészítőjeként értelmezte.

„Egy hang kiált: Építsetek utat a pusztában az ÚRnak! Készítsetek egyenes utat a kietlenben Istenünknek! Emelkedjék föl minden völgy, süllyedjen le minden hegy és halom, legyen az egyenetlen egyenessé és a dombvidék síksággá! Mert megjelenik az ÚR dicsősége, látni fogja minden ember egyaránt.” (Ézs 40,3–5)

János megkeresztelte Jézust, Jézus megkeresztelkedett János gyakorlata szerint. Jézus kortársai közül többen is úgy vélték, hogy Keresztelő János az eljövendő Messiás, János világossá tette, hogy őnála nagyobb az, aki utána jön. (Jn 1,29–30) Jézus és János kölcsönösen elismerték egymást. János a világ bűnének az eltörlőjét látta és láttatta Jézusban, míg Jézus azt mondta, hogy nagyobb ő, mint bármely próféta, és asszonyok közül született legnagyobb embernek tartotta. (Mt 11.)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* James W. Fowler: Stages of Faith; Friedrich Schweitzer: Vallás és életút, Kálvin Kiadó, 1999.)

Az ötödikes gyerek számára már egyértelmű, hogy vannak szabályok, amelyeket be kell tartani, illetve a jó és a rossz „fogalma” is ismerős a számára. Akkor is, hogyha nem akarja a jót követni, hanem akár külső, akár belső indíttatásból inkább a rosszat választja. Ugyanakkor a jó és rossz fogalma is árnyaltabbá válik a számára. A „jónak lenni” sok mindent jelent a számára, mely főként

az iskolai, családi és baráti elvárásokból adódik. Fontos ennek a korosztálynak, hogy jónak tűnjön mások számára, és lehetőleg a legjobb színben tűnjön fel a számára fontos személyek előtt.

Ha arra a kérdésre kell választ adniuk, hogy melyek a jó cselekedetek, általában a válaszok általános és elfogadott szabályokhoz kapcsolódnak. Jócselekedetként jelenik meg az is a számukra, ha valaki másoknak jót tesz. Helyes tett pl. az, ami „fair” és korrekt dolog.

Ugyanakkor a korosztály gondolkodásmódjában a környezeti hatások, család, egyéni fejlődés alapján nagy különbségek jelenhetnek meg. (Kohlberg erkölcsi fejlődés fokozatairól alkotott elmélete alapján általában a prekonvencionális és a konvencionális fokozat különböző árnyalatai jellemzőek az ötödikesekre. Oser/Gmünder elmélete a vallási ítéletalkotásról szól. Az ottani fokozatok szerint főként a 2. és 3. fokozat a jellemző. Istent néhány gyerek még ebben a korban is befolyásolhatónak látja imádságok, rítusok által. Néhányan azonban Isten, mint legfőbb valóságot elválasztják a sajátosan emberi területtől.)

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Keresztelő János személye és Jézussal való kapcsolata.

Kognitív cél: János prófétai feladatának a megismertetése.

Affektív cél: A várakozás érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus cél: Jó „gyümölcsök” termésére való biztatás, illetve bátorítás arra, hogy a tanuló életében Jézusnak fontos szerepe legyen.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: A lecke témája, célja a készülődés. Készülni sok mindenre lehet, kell, vagy az is előfordul, hogy nem lehet. A gyerekek ebben a három kategóriában összegyűjthetik az ötleteiket. Ezek három oszlopban fel is kerülhetnek a táblára. Instrukció: Előfordulhat, hogy nehéz egyértelmű döntésre jutni egy-egy dolog kapcsán. Nem baj, ha vita alakul ki a gyereke között, hogy pl. a balesetre fel lehet készülni, vagy nem. Annál jobb, minél több szempont kerül elő. Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1. feladat A gyerekek fogalmazzák meg a munkafüzet képei alapján, hogy mire készülhetnek a képen látható gyermekek. Instrukció: Egy képhez több ötlet is lehet. Javasolt sorrend: önálló munka után közös megbeszélés.	Közös beszélgetés vagy csoportmunka munkafüzet
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés: Mit tudunk meg Jánosról?	Megérteni azt a bibliai történet

	• Kinek az útját készíti? • Mit jelent konkrétan és átvitt értelemben az útépités? • Mit jelent jó gyümölcsöt teremni? • Miért ezeket a dolgokat mondta János az embereknek? Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 2. feladat 2. Szituációs játék: Úttorlasz Az utadon torlaszok vannak, meredek sziklák, és szakadékok akadályozzák a járást. Mutogassák el a gyerekek, hogy mi lehet akadálya a Jézussal való találkozásnak. Ezeket eljátszva, a többieknek ki kell találni a tulajdonságokat. (góg, hazugság, harag, irigység stb.) Ha kitalálták, a táblára rajzolt óriási szíven kívülre rakhatják. Könnyítés lehet, ha a tanár már előre a szívbe rakta a papírlapon a szavakat, így könnyebb lehet a megoldás is. A megfejtett szó ez esetben is kívülre kerül. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3. 3. Aranymondás: „Lelkem várja az Urat, jobban, mint örök a reggelt...” Zsoltárok 136,6 4. Énekjavaslat: „Jöjj, mondjunk hálaszót!” RÉ 167. d.	alapján, hogy az Istenre várni nem passzív várakozást jelent. Munkafüzet Beszélgetés arról, hogy milyen tulajdonságokat kell háttérbe szorítani és milyeneket megerősíteni a találkozáshoz.
Munkáltatás	Bibliai kvíz, Tudod-e?	Tankönyv
Házi feladat	Mit mondana János az 5. osztálynak? Egy fogalmazás megírása, amikor az osztály kérdezi meg Jánostól, hogy mit kell tennie Jézus érkezéséhez. A következő óra előkészítése: KERESZTELŐ Hozzanak saját keresztelésükkel kapcsolatos történetet, fotót, keresztelési emléklapot stb.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/photos/zechariah-john/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/gnpi-002-zechariah/>

Film:

<https://www.youtube.com/watch?v=69N9Tjc2PFM>

<https://www.youtube.com/watch?v=GTlyqXKx-bk>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 46-47. oldal

A képen látható:

Fényképek: Júdea pusztáiról

Illusztráció: Útépités Jézus korában

A szöveg: Útkészítés szerszám nélkül

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

Olvassátok el a kék alapon írt szöveget!

- Nézzétek meg a képeket! Milyen tájat ábrázolnak a fényképek? Milyen lehet ott az élet?
- Ki lakott ott? Ki volt ő?

Illusztráció: Útépités Jézus korában

- Olvassátok el a mellékelt szöveget! Hogyan építették Jézus korában az utakat? Miért volt fontos, hogy az utak erősek és tartósak legyenek?
- Milyen „járművekkel” jártak az utakon?
- Ma hogyan építik az utakat? Figyeld meg! Milyen különbségeket tudsz felsorolni?
- Szerinted mit jelképez az útkészítés, útépités?
- Keresztelő János milyen utat készített elő?

2. Szövegelemzés

- Honnan származott Keresztelő János? Hogyan, milyen életkörülmények között élhetett?
- Miért ment a Jordán vizéhez? Kikkel találkozott?
- Milyen hasonlatot mondott? Mit jelképeznek a szavai?
- Mit kérdezett a sokaság? Mit válaszolt Keresztelő János?
- Mit kérdeztek a vámszedők és a katonák? Milyen választ kaptak?
- Mit kérdeztek az emberek tőle? Mit válaszolt?
- Téged megkereszteltek már? Hol és mikor? Mit mondtak a szüleid, keresztszüleid a keresztelődről? Hogyan történt?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„*Lelkem várja az Urat, jobban, mint az örök a reggelt...*”

- Láttál-e már öröket?

- Mit gondolsz, mennyire várják a reggelt?
- Miért?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Útkészítő-játék: Jelöljünk ki egy útvonalat a teremben! (Két padsor között, ajtótól a tanári asztalig, stb., legyen viszonylag hosszabb, ne csak pár lépés. Nem kell egyenesnek lennie, kanyaroghat is.) Ha megvan az útvonal, tegyük tele akadályokkal! Székek állva és felfordítva, kuka, könyv, szivacs, amit csak találunk, legyen nagyon tele. Ezen az útvonalon érkezik majd a király és a csoport feladata elkészíteni az útját. Ha elkészült az akadályokkal teli út, jelöljünk ki egy királyt. A királynak kössük be a szemét és jelöljünk ki neki egy segítőt is, aki majd vezetni fogja. A király felfelé tartja a tenyerét, a segítő a mutatóujját a király tenyerének közepére nyomja és így irányítja (mint egy "joystick"). Felveszik az induló pozíciót ők is és az útkészítők is, majd tapsra indul a királyi menet. A királyt szépen lassan, méltóságteljesen vezetik a cél felé, az útkészítők meg olyan gyorsan pakolnak el előle, ahogy csak tudnak, a királyi menetnek nem szabad megállnia (természetesen a királyt nem vezethetik neki egy akadálynak se, ha nem pakoltak el előle, akkor a segítő megállítja.) Az útkészítés élményanyagát fel lehet használni kiindulópontnak a "Feladattár" beszélgetős témáihoz, milyen alkalomhoz mit kell elpakolni az útból?

2. Kincskereső játék:

Célja: Gyerekek éljék át, hogy milyen felelősséggel jár előkészíteni az utat valaki más számára.

Kellékek: szembekötő kendők, papír, toll

Feladat: Egy kincs elrejtése, és a hozzávezető pontos útleírás megszövegezése a kincskereső számára.

Osszuk a gyerekeket két csoportba. Minden csoportból válasszunk ki egy-egy főt, akiknek lesz a játék végén egy külön feladatuk. A csoportoknak el kell rejteniük egy-egy kincset a tanteremben (alternatíva: kültéren meghatározott keretek között). A kincset – tárgyat – a csoport maga válassza ki a saját holmijukból (pl.: tolltartó/könyv/üzenet). Mielőtt még neki látnak a rejtekhely kiválasztásához, magyarázzuk el végig feladatot. A csoportok felváltva lesznek bent a teremben, először az egyik, majd a másik. Mindkét csoport kap 5-5 percet külön a teremben, hogy kiválasszák a rejtekhelyet és leírják egy papírra lépésenként (pl.: kettőt lép jobbra, majd fordulj 30 fokkal balra... stb.) a hozzávezető utat. Amikor készen van mindkét csoport, mindenki bejön a terembe és a táblánál vagy falnál (ahol a legkevésbé „zavarnak”) helyet foglalnak. A korábban kiválasztott két személy most kap szerepet. Ők fogják az ellenkező csapat kincsét megkeresni a leírás alapján. Külön induljanak el, először az egyik, majd amikor ő megtalálta a kincset, utána induljon el a másik. Hangosan olvassák fel az útleírást (mintha egy GPS beszélne hozzá☺), és CSAK az elhangzott utasítások szerint mozogjon a teremben! A többi diák (akik nem keresnek) közben némán kövesse az eseményeket. Nem szabad segíteni a kincskeresőknél! Miután megtalálták a kincseket ülünk le egy nagy körbe és beszélgessünk a történekről.

Kérdések a játék után:

- **Kincskeresőknél:** Nehéz/könnyű volt a feladat? Milyen érzés volt keresni a kincset a leírás alapján? Megbízta az utasításokban? Milyen érzés volt csak az útleírásra támaszkodni? Mi segített abban, hogy megtaláld a kincset? Mi akadályozott? Szerinted vakon is eltalálnál a kincshez, ha valaki más csak felolvasná neked?
- **A kincs elrejtőknél:** Nehéz/könnyű volt pontosan megszövegezni az útleírást a kincshez? Nehéz/könnyű volt a kincskereső feladata? Milyen érzés volt nézni, ahogyan keresik a ti kincseteket?

TRANSZFER: Keresztelő János útkészítőként komolyan vette a feladatát. A játékban egy pontos útleírás alapján eljutottak a fiatalok a kincshez. A hanyag és gondatlan megfogalmazás azonban a keresésnél nehézséget okoz, és sokszor végső kudarchoz vezet. Ezek elkerülése végett végezzünk minden előkészületet megfelelő körültekintéssel.

Imádságra nevelés

Vezetett imádság úton járva

a) Helyszín előkészítése

A hittanoktató (akár a hittanosokkal együtt) egy utat készít a teremben. Olyan hosszabb utat kell megépíteni, amire egyszerre minden hittanos rá tud lépni. Körút is építhető nagy létszámú csoport esetében.

Az úthoz felhasználható:

textileket, kendőket, szőnyegeket, csomagolópapírt, párnákat, fóliák, papírok (olyan tárgyak, amelyeken biztonságosan végig lehet menni).

b) Imádkozás

Feladatutasítás:

(Lehetőleg zokniban/cipő nélkül járják végig az utat a hittanosok.)

Állj rá az útra. Amíg szól a zene, nagyon lassan indulj el az úton, és gondolkozz el azon, amit mondom neked. Ha elhallgat a zene, állj meg, csukd be a szemed, és magadban imádkozz Istenhez. Ha megszólal a zene, elindulhatsz lassan, sétálva, óvatosan figyelve másokra. Figyelj az útra, a különböző felületekre, felszínekre.

(Mindenki keres egy helyet az úton magának.)

Bekapcsolom a zenét, lassan induljatok el.

1. Gondolj a mai napodra. Mit tettél? Mi történt veled?

Beszélgess erről Istennel!

(hittanosok magukban imádkoznak)

2. Gondolj arra, hogy kikkel beszélgettél. Mit mondtak neked, te mit mondtál. Hogyan szóltak, te hogyan szóltál.

Beszélgess erről Istennel!

(hittanosok magukban imádkoznak)

3. Gondolj arra, ami nagyon szép, jó volt ma.

Beszélgess erről Istennel!

(hittanosok magukban imádkoznak)

4. Gondolj arra most, amit rosszul tettél.

Beszélgess erről Istennel!

(hittanosok magukban imádkoznak)

5. Gondolj arra, hogy Isten segít neked mindenben. Szíved útját kiegyengeti.

(hittanosok magukban imádkoznak)

műfaj
megfogalmazás

imádkozás
csoport
felosztása
kapcsolódás

hely
fejlesztési
terület
hittanosok

hittanoktató
eszközök

fokozat

többféle
hittanosok
magukban
séta közben vezetve
nincs

út szimbólum
óra közepe

- helyszínt építenek
- sétálnak
- magukban imádkoznak

kísér

Választható

- textilek
- kendők
- szőnyegek
- fólia
- papírok
- párnák

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

Szerinted mire készülnek a gyerekek a képen? Írd a rajzok alá!”

Instrukció:

1. kép: kézmosás
2. kép: gyertyagyújtás
3. kép: templomba menetel
4. kép: bepakolás a táskába
5. kép: fogmosás.

3. feladat:

„Írd be ebbe a szívbe, hogy mit tehetnél azért, hogy a szíved még nyitottabb legyen Isten és a többiek felé!”

Instrukció:

Fontos elmagyarázni, hogy mit jelent átvitt értelemben a nyitott szív és hogyan lehet nyitva a szívünk egymás és Isten iránt.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 25. zsolt. 5-6. verse: Az Istennek minden úta... (+BS, HK)

Református énekeskönyv: 312. dics. 1-2. verse: Várj, ember szíve készen... (+BS)

Református énekeskönyv: 319. dics. 1-3. verse: Kezdetben volt az Ige (dall. RÉ 318. dics. Jer, mindnyájan)

10. LECKE: JÉZUS MEGKERESZTELKEDÉSE

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS:

(*Felhasznált irodalom:* Ravasz László: Kis dogmatika, Budapest 1990; Dr Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985; Leonart Goppelt: Az Újszövetség teológiája, Budapest 1992; Eduard Schweizer: Das Evangelium nach Markus, Göttingen, 1989)

Keresztség gyakorlata Jézus korában:

Jézus tanítványainak keresztségi gyakorlata formailag a Jézust követők közösségéhez és hitvallásukhoz való csatlakozást jelentette. Értelmét tekintve a bemelegítés maga szimbolikus cselekmény volt. Az alámerülés az addigi tévelygéssel való szakítást jelentette, a korábbi életmód megbánását, az ítélet felvállalását, az ember halálra adását. A vízből való kiemelkedés pedig a bűnbocsánatot, az új életre kelést, a fiúvá fogadást jelentette (Róm 6), a Krisztushoz tartozók közösségéhez való tartozást.

„*Bár maga Jézus nem keresztelt, hanem a tanítványai.*” (Jn 4,2)

Jézus megkeresztelkedése:

Jézus megkeresztelkedése áldozati halálára előre mutató jel volt, amit megerősített Isten Szentlelkének a kijelentése is, amikor az égből szólalt meg: „*Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.*” (Mt 3,16) Ez a mondat teszi mindenki számára érthetővé, hogy Jézust, és cselekedeteit, szavait és tetteit milyen dimenzióban kell értelmezni. Ő Istennek az az egyetlen Fia, akiben maga Isten cselekszik, akiben maga Isten jött el a földre. Isten hosszú hallgatási idő után ismét megszólal a mennyből.

A mennyből megszólaló mondat olyan, mint egy prófétai elhívás, mint a végidők Úr Szolgájának az elhívása. „*Ez az én szolgám, akit támogatok, az én választottam, akiben gyönyörködöm. Lelkimmel ajándékoztam meg, törvényt hirdet a népeknek.*” (Ézs 42,1)

Jézusnak nem volt szüksége arra, hogy megkeresztelkedjen, mivel ő büntelen volt. Az Ő megkeresztelkedésének ezért más a jelentése és jelentősége, mint bárki másénak. Egyrészt Jézus a megkeresztelkedésével kifejezte, hogy Keresztelő János személye, tanítása mellé áll. Keresztelő János vonakodott Jézust is megkeresztelni: „*János azonban megpróbálta visszatartani őt, és ezt mondta: "Nekem volna szükségem arra, hogy megkeresztelj, és te jössz hozzám?"*” (Mt 3,14).

Másrészt (ez a lényeges) Jézus ezzel a tétével kifejezi, hogy beállt a megtérésre hívottak közé, kifejezi, hogy ő is azt az életet fogja isteni mivoltában a földön élni, amit minden más. Ahogyan magára vette az emberi természetet, úgy veszi magára mindazt, ami ezzel a sorssal együtt jár. Büntelenként a bűn következményét is felvállalja. A megváltást úgy viszi véghez, hogy az emberek élete lesz az élete, és az emberiség sorsa lesz az ő sorsa is.

Keresztség:

Jézus előtt már gyakorolták a keresztséget, de értelmet Jézusban nyert. Az üdvtörténet során Isten az Ő igéjét folyamatosan jelekkel és cselekményekkel szemléltette, erősítette meg és pecsételte meg. A keresztség az Újszövetség első sákramentuma. Ószövetségi előképe a körülmetélkedés. A keresztség egyszeri, megismételhetetlen. A keresztség a kegyelmi szövetségbe való felvételt jelenti és ezt a felvételt pecsételi meg. A bűnbocsánatot és az újjászületést nem a keresztség adja. A keresztelés előfeltétele a szülők és keresztszülők odaszánása és hitvallástétele.

A keresztség mai református gyakorlata szerint a keresztség egyszeri esemény. Csak vízzel való meghintés történik, nem pedig teljes alámerülés a felemelkedés a vízből.

	veszélyeiről, a jégvirágtól kezdve az árvízig Beszéljünk a gyerekek saját tapasztalatairól is. 3. Beszélgetés a keresztségről, keresztelőről A házi feladat megbeszélése a felhozott tárgyak alapján.(Hozzanak saját keresztelésükkel kapcsolatos történetet, fotót, keresztelési emléklapot stb.) 4. Kép: Egy magzat méhen belüli fotója. Beszélgetés a fejlődéséről. Hozzá: Zsoltárok 139,1–18 URam, te megvizsgálasz, és ismersz engem. Tudod, ha leülök vagy ha felállok, messziről is észreveszed szándékomat. Szemmel tartod járásomat és pihenésemet, gondod van minden utamra. Még nyelvemen sincs a szó, te már pontosan tudod, URam. Minden oldalról körülfojtál, kezedet rajtam tartod. Csodálatos nekem ez a tudás, igen magas, nem tudom felfogni. Hova menjek lelked előtt? Orcád előtt hova fussak? Ha a mennybe szállnék, ott vagy, ha a holtak hazájában feküdnék le, te ott is ott vagy. Ha a hajnal szárnyaira kelnék, és a tenger túlsó végén lagnék, kezed ott is elérne, jobbod megragadna engem. Ha azt gondolnám, hogy elnyel a sötétség, és éjszakává lesz körülöttem a világosság: a sötétség nem lenne elég sötét neked, az éjszaka világos lenne, mint a nappal, a sötétség pedig olyan, mint a világosság-Te alkottad veséimet, te formáltál anyám méhében. Magasztallak téged, mert félelmes és csodálatos vagy; csodálatosak alkotásaid, és lelkem jól tudja ezt. Csontjaim nem voltak rejtve előtted, amikor titkon formálódtam, mintha a föld mélyén képződtem volna. Alaktalan testemet már látták szemeid; könyvedben minden meg volt írva, a napok is, amelyeket nekem szántál, bár még egy sem volt meg belőlük. Mily drágák nekem szándékaid, Istenem, mily hatalmas azoknak száma! Számolgom, de több a homokszemeknél, s a végén is csak nálad vagyok.	A keresztség fogalmának előkészítése. Isten magához vonz, szeretetével körül vesz. Azért mert eredendően hozzá tartozunk. Ennek a megelőző szeretetnek és közösségnek a jele a keresztség.
Feldolgozási javaslat	Beszélgetés: Legfontosabb (szorosabb) kapcsolataid. • Miért nem akarta János Jézust megkeresztelni? • Mi jelezte a történetben, hogy Jézus Istenhez tartozik? (mennyei hang, galamb) • Miért akart Jézus megkeresztelkedni? • Mi jelezte, hogy Jézus mindannyiunkhoz tartozik? (hogyan megkeresztelkedett) Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1-3. feladat 2. Aranymondás: „És íme, hang hallatszott a mennyből: Ez az én szeretett fiam, akiben gyönyörködöm.” (Mt 3,17) Énekjavaslat: Jöjj, mondjunk hálaszót!	Tegyük világossá, hogy a keresztség közösséget teremt. A gyermek a református egyház tagja lett. Munkafüzet

Munkáltatás	Játék: Kihez tartozol? Minden csoportképző játék megfelel. (Keresd a párod-típus) a. Az osztály tetszés szerint párokba rendeződik. A párok megegyeznek egy állathangban; ez lesz a hívójel. A terem két végébe áll az osztály, szemben egymással a párok. Egyik oldal(ők a keresők) csukott szemmel, csak a párja állathangja alapján igyekszik megtalálni őt. Természetesen szembecsukás után a hívók oldala átrendeződik, hogy tényleg csak a hang alapján tájékozódjon a párjuk. Sikeres találkozás után, szerepet cserélnek a párok. (mindezt lehet nemcsak párban, hanem csoportban is játszani) b. Négy nagyon hasonló családnév kerül egyenlő számban kis cetlikre. Mindenki húz egyet, (NEM NÉZHETI MEG A LAPOT! CSAK HA A CSALÁDFŐ KIÁLTANI KEZDI A NEVET!) majd a csoport kijelöli a családfőt. Ő fogja hívni a családját. A családfők a négy sarokba állva egyszerre kiáltják a nevet. Az a csapat győz, amelyik leghamarabb összeáll. pl: (Szemerei, Szeremlei, Szemerentei, Szebertei) Munkafüzet feladatai	Tankönyv Drámajáték Munkafüzet
Házi feladat	1. Családfakészítés: a. Saját család b. Egyházi családfa. A törzs Krisztus... 2. Összetartozunk: osztálycímer tervezése Készítsenek egy nagy címert, ez lehet a Magyar Református Egyház címere is, ehhez kapcsolva, hozzá függesztve, mindenki készítse el a maga kis címerét.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Filmek:

<https://www.youtube.com/watch?v=9nr4szafens>

<https://www.youtube.com/watch?v=Iik6Na4gLTE>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 48-49. oldal

A képen látható:

Illusztráció: csecsemő rajza

Illusztráció: keresztlői emléklap rajza

Illusztráció: Négy eseménykép, különböző keresztlőkről

Illusztráció: a tákosi református templom egyik padjának (galambmotívumának) rajza.

A szöveg: Kinek kellene keresztelni?

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

A szövegekhez kapcsolódó illusztrációk megfigyelése, a tanulói benyomások meghallgatása, arra tanári reagálás.

2. Szövegelemzés:

- Miért a Jordán vizével keresztelt Keresztelő János?
- Mi történt azokkal, akiket megkeresztelt?
- Miért kereste fel Jézus Keresztelő Jánost?
- Mit mondott János válaszul Jézus kérésére?
- Mi történt, mikor Jézus megkeresztelkedett?
- A te keresztelőd hogyan történt? Mit hallottál róla?
- Szeretnél megkeresztelkedni, ha még nem történt meg? Kérdezd meg a hitoktatódat, ő tájékoztat, hogyan történhet meg ez!

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ:

„És íme, hang hallatszott a mennyből: „Ez az én szeretett fiam, akiben gyönyörködöm.”

- Ki szólalt meg?
- Mit mondott Isten?
- Miért gyönyörködött Jézusban?
- Benned is gyönyörködnek a szüleid? Miért?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Szoborcsoport: Alkossunk magunkból egy szoborcsoportot, amivel megjelenítjük a keresztelés csúcspontját. Olvassuk el előtte a történetet, a könyvből mindenképp, de érettebb csoport esetén a Bibliát is használhatjuk. Legyen mindenkinek valami szerepe, mindenki jelenítsen meg valamit! A hitoktató próbáljon a háttérben maradni, ne ő rendezze el a gyerekeket, hagyja őket kibontakozni, akkor is, ha lassabban megy nekik, nehezen indul be vagy ő jobbat tudna. Ha kész a kompozíció, mindenkit járjunk végig, kérdezzük meg, ki ő, mi ő (pl. lehet, hogy valaki Isten hangját ábrázolja majd), mit csinál, mit érez.

2. Szituációs játék: Jelenítsük meg egy református keresztelést. (NEM ÚJRAKERESZTELÜNK!)

Kijelölve a szereplőket az agenda alapján megjeleníthetjük a keresztelést.

A játék után beszélhetünk arról, hogy a kereszteléssel egy közösség tagjai leszünk. Ez a közösség az egyház, ahol mindenki megkeresheti a maga helyét.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 134. zsolt. Úrnak szolgái... (+BS)

Református énekeskönyv: 127. zsolt. 3-4. verse: Akinek gyermeki vannak (dall. RÉ 117. zsolt. Az Urat minden...)

Református énekeskönyv: 264. dics. 1.4-5. verse: Áldjad én (+BS, HK)

Református énekeskönyv: 296. dics.1. 6. verse: Szép tündöklő hajnalcsillag

Református énekeskönyv: 431. dics. Úr Isten, kérünk tégedet (dall. RÉ 68. zsolt. Hogyha felindul az Isten)

11. LECKE: MINDENNAPI KÍSÉRTÉSEINK

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1-2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985; Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest, 2000.ö)

Ember kísértései és megoldási lehetőség:

Az első bűneset története mutatja, hogy az ember a kísértések idején döntés előtt állt. Dönthetett Isten mellett vagy Isten ellen. Amikor Káin is kísértésbe esett, akkor Isten konkrétan felhívja a figyelmét a döntéshelyzetre és a döntési lehetőségre:

„Hiszen ha jól cselekszel, emelt fővel járhatsz. Ha pedig nem jól cselekszel, a bűn az ajtó előtt leselkedik, és rád vágyódik, de te uralkodjál rajta.” (1Móz 4,7)

A Szentírás ismeri azt a helyzetet is, amikor Isten teszi próbára az embert. Ezt nem nevezhetjük ugyanolyan kísértésnek, mint azt, amikor a Sátán kísért, igaz, hogy a görög kifejezés mind a két esetben ugyanaz. Amikor Isten teszi próbára az embert, akkor azt abból a célból teszi, hogy hitét, bizalmát, engedelmességét próbára tegye.

A kísértés fajtái:

1. Belső kísértések: A testi szükségletekhez, vágyainkhoz kapcsolódó kívánság. Az ember természetes ösztöneihez kapcsolódó kísértés. Az ember Isten vezetése nélkül nem tudja, hogy mennyi az elég és mennyi a megfelelő számára a testi szükségletekből. A Kísértő célja, hogy vágyat ébresszen az emberben arra, hogy minél több testi igénye legyen az embernek. Ez a kísértés az emberiség történetének minden korában jelentkezett. *„Mert mindenki saját kívánságától vonzva és csalogatva esik kísértésbe.” (Jak 1,14)*

A bűneset óta az ember egyik belső állandó kísértése az Istentől való függetlenedés, önállósodás. A bábéli toronyépítési kísérlet is egy olyan kísérlet volt, hogy az ember maga érje el Istent, maga létesítsen kapcsolatot Istennel, Isten helyébe lépjen.

2. Külső kísértések: Ezek olyan kísértések lehetnek, amelyre más emberek szeretnének rávenni. Ez a próbálkozás történhet szelíd vagy erőszakos eszközökkel, csoportnyomással vagy akár politikai megfélemlítéssel is. Ezek a kísértések korszakonként változnak. (Mk 13,35kk)

A kísértésnek való ellenállás módjai:

Jézus példája is mutatja, Jakab apostol erre biztatja a keresztyéneket, hogy álljanak ellen a kísértésnek, mert az ördög elfut. *„Engedelmeskedjetez azért az Istennek, de álljatok ellen az ördögnek, és elfut tőletek.” (Jak 4,7)* Jézus földi élete során nap, mint nap találkozott kísértésekkel. Folyamatosan le akarták téríteni az útvjáról, az önként vállalt szenvedés útvjáról. De Jézus nem szállt le a keresztről sem. Erősítette őt az Istennel való mély, szoros kapcsolat, az Isten szava. Ugyanez a kísértésnek való ellenállási mód adatik nekünk is, akik Krisztusban hiszünk.

A kísértésben kitartani segít:

1. Isten Igéje: Jézus az Isten Igéjét használta fegyverként a kísértés idején. Pál apostol azzal vigasztalja a keresztyéneket, hogy Isten a kísértésekben is ott van az emberrel, és nem hagyja, hogy erején felül kísértésbe essen, kimentti Isten azt, aki kéri. (1Kor 10,3; 1Thessz 3,5) Sőt Isten sokszor a szabadulás útját is előre előkészíti.

A kísértések idején a megmaradást segíti:

2. Imádság: Jézus a tanítványainak azt mondta, hogy a kísértésben imádkozzanak: „*Imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek.*” (Lk 22,40)

3. Közösségben megélt hit: Az első keresztyének a kísértések idején az együtt kitartás, együtt énekléssel vették fel a harcot a külső fenyegettetések ellen. (Pál és Szilász a börtönben)
Az Isten által vezetett és Istennek a kísértés idején is engedelmeskedő embernek esélye van arra, hogy a kísértés ne az elbukás, hanem a megerősödés ideje legyen. A Sátánnak vereség, Krisztus egyházának győzelem.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Fogalmilag az elvont fogalmakkal még az ötödikes gyermekek nagy része is nehezen tud bánni. Ilyen például a kísértés is. Ugyanakkor konkrétumokhoz kötve jól értik, hogy miről is van szó. Tudnak olyan szituációkat mondani, amikor tudták, hogy valami nem helyes, mégis megtették (vagy meg akarták tenni). A témához jól kapcsolódik a lelkiismeret, bűn és büntudat témaköre. Arra azonban mindenképpen oda kell figyelni, hogy ne kioktassuk, megdorgáljuk a gyermekeket. Fontos annak a tudatosítása, hogy a kísértés nem más, mint a bűn vonzása, és a kísértés önmagában még nem bűn, csak az a kísértésnek való engedelmség. Itt tudjuk példaként azt is felmutatni, hogy még Jézust is megkísértette a Sátán. Tőle pedig megtanulható az, hogyan lehet nemet mondani egy-egy ilyen kísértésre.

A tanulók fantáziáját általában nagyon érdekli a Sátán és kérdésköre. Valószínűleg hozzák a különböző, médiából vagy máshonnan vett információikat. Ezeket ne söpörjük féle, hanem, ha valóban szükség van az órán rá, akkor beszéljünk róla. A téma azonban jó, ha nem csúszik teljesen el.

Heti 1 óra hittan esetén Jézus megkísértésének témájánál a mi emberi kísértéseink is bekapcsolhatóak. Ne maradjunk csak a történet talaján! Bátran hagyjuk a gyermekeket arról beszélni, hogy mi minden jelent vonzást a számukra, és mi minden akarja eltávolítani a helyes útról őket. Segítsünk abban is nekik, hogy ők maguk fogalmazhassák meg, hogyan lehet nemet mondani ezekre a kísértési forrásokra.

Ötödikes korban a leggyakoribb kísértési források lehetnek: számítógép, telefon, televízió, tanulás helyett valami más cselekvése, az igazság elferdítése, a csoport nyomásának engedés, a „nagyok” (nagyobb testvér, barát) követése egy-egy helytelen dologban, hirtelen indulatok. Ehhez az órához különösen is fontos, hogy lelkigondozói attitűddel közelítsünk.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Mindennapi kísértések felismertetése és a segítség lehetőségei.

Kognitív cél: A diákokkal közösen az életkoruknak megfelelő aktuális kísértések felismertetése.

Affektív cél: Szemléletmódformálás: az elkeseredés helyett megoldások keresése.

Pragmatikus cél: Beszélgetés konkrét élethelyzeteken keresztül, életszerű példákon át a hétköznapi kísértésekről és legyőzésükről.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: A lecke témája célja a kísértés. Most nem általános értelemben, hanem a saját gyermeki világukra vonatkoztatva, próbáljuk meg a kísértés témát körbejárni. Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1. feladat a. A gyerekek fogalmazzák meg a munkafüzet képei alapján, hogy mi lehet kísértés. Esetleg beszéljünk a következményekről. • Ha engedek a csábításnak... • Ha nem engedek a csábításnak... b. Kisebb csoportokra (vagy akár párokra, 2-5 fő) osztjuk a hittanosokat. A könyv kísértéseket ábrázoló rajzaiból válasszanak ki egyet, és rövid némajátékkal jelenítsék meg. Ha jól megy, lehet többet is! 2. Zenehallgatás: Napoleon Boulevard: Legyetek jók, ha tudtok Beszélgessenek a dalról. Nehéz-e jónak lenni? Miért nehéz jónak lenni?	Közös beszélgetés vagy csoportmunka Konkrét élethelyzeteken keresztül, életszerű példákon át beszélünk a hétköznapi kísértésekről
Feldolgozási javaslat	A beszélgetéshez nagy empátia és bizalom kell. A hittanoktató kerülje a tökéletesség látszatát. A gyerekek az őszinte beszélgetés kapcsán megélhetik azt a felszabadító érzést, hogy a másik is élt már meg hasonló helyzetet. Az Úri imádság ide vonatkozó sorai kapcsán „<i>És ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg minket a gonosztól...</i>” beszélgessünk az imádság megtartó erejéről. Ez az óra lehetőséget ad a szenvedélybetegségekről való beszélgetésre. A gyerekek a maguk szintjén már sok mindennel találkoztak. Érzik, értik mi a függőség. A legvalószínűbb, hogy a számítógéppel, telefonnal, játékkal kapcsolatban már tapasztalták is, hogy milyen az, ha ezek „beszippantanak”. Igyekezzünk úgy alakítani a beszélgetést, hogy ne tiltott gyümölcsként, jelenjenek meg ezek a dolgok. Ne démonizáljuk (ebben a korban ezzel inkább vonzóvá tesszük	Munkafüzet Legyen az óra kicsengése pozitív, (a kísértésekben helyt lehet állni) ahogy az

	azokat). Sokkal inkább a józan mértéktartásra való buzdítás legyen az irány. (Nyilván a drog, alkohol, és cigaretta más kategóriába esik.) Kapcsolódó feladat: munkafüzet 2. feladat 3. Aranymondás: 1Korinthus 10,13 Beszélgetés az aranymondásról. Imádság: A témából adódóan ne csak beszéljünk az imádságról, ami a kísértések közben erősíthet, hanem az óra végén szánjunk időt közös imádságra is. Énekjavaslat: Lelki próbáimban Jézus légy velem...	aranymondás is ígéri.
Munkáltatás	munkafüzet feladatai	
Házi feladat	A munkafüzet egy képe alapján készítsen 4-6 kockás képregényt. Fontos, hogy a képregény pozitív módon végződjön.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Napoleon Boulevard: Legyetek jók, ha tudtok:

<https://www.youtube.com/watch?v=eE8COPrGnYE>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 50-51. oldal

A képen látható:

Táblaképek: kísértések: a hal és a csali, ital, cigaretta, csokoládé - ebéd, tv, tanulás-mobil, kecske-káposzta, elhagyott pénztárca, az egyes „kijavítása”, az elesett fiú kinevetése, stb.

Jézus kísértése hasonló volt a mienkhez: kenyér, saru, korona rajzai

A szöveg: Példák a kísértésekre. A szenvedélybetegségek.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Mit jelent a kísértés kifejezés?
- Nézzétek meg egyenként a képeket, és mondjátok el, mi az, ami kísértésbe vihet bennünket?
- Milyen bajt okozhatnak a képeken látható dolgok, helyzetek?
- Te voltál-e már olyan helyzetben, hogy ellenálltál a kísértésnek? Mondd el a többieknek, hogyan sikerült?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Emberi erőt meghaladó kísértés még nem ért titeket. Isten pedig hűséges, és nem hagy titeket erőtokön felül kísértetni; sőt a kísértéssel együtt el fogja készíteni a szabadulás útját is, hogy el bírjátok azt viselni.”

- Milyen embert meghaladó kísértésről beszél az ige? Mondj példákat!
- Milyen kísértéseknek lehetünk kitéve nap, mint nap? Soroljatok fel néhányat!
- Isten segít abban is, hogy elkerüljük, de abban is, hogy kilábaljunk a kísértés következményeiből. Tudsz példát mondani erre?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Irodalmi kapcsolódás:

Petőfi Sándor: János vitéz című művében Jancsi is nehéz választás előtt áll. A rablók tanyáján lelt kincs komoly kérdés elé állítja: Engedjen a kísértésnek és elvigye, vagy otthagyja a zsákmányt? Látva a zsványok sok-sok lopott kincsét, magában vitatkozott. Elviszem a kincset! Ez lopott kincs! Gazdag leszek! Nem nyúlok hozzá! Egy belső hang azt súgta: Nem szabad! Ez a hang a lelkiismeret. Veled történt már hasonló? Mit súgott a lelkiismereted?
János vitézből elolvasott rész kapcsán (rablótanya) beszéljessenek Jancsi helyzetéről és ebből kiindulva a lelkiismeretről.

2. Imádságra nevelés

Kísértések a falon		
a) Előkészületek A hittanoktató elkészít osztálylétszámtól függően 3-6 nagy méretű ember körvonal rajzot, amit a falra, ajtóra rögzít. Minden lapra felír egy-egy kísértéssel kapcsolatos néhány szót. Pl. • aki lóg, puskázik, csal• aki másokat kinevet, bánt, kigúnyol• aki hazudik, letagad, elhallgat Feladatutasítás: Írjatok a rajzokra olyan gondolatokat, mondatokat, amiket a rajzon lévő fiatal gondol magában, amikor éppen azt teszi, ami a lapra van írva.	műfaj megfogalmazás imádkozás csoport felosztása kapcsolódás hely fejlesztési terület hittanosok hittanoktató eszközök	kérő, bűnvalló hittanosok hangosan felolvassa egy hittanos szimpátia szerinti kiscsoport TK 50. o. óra közepe imádság és élet kapcsolata • írnak• fogalmaznak• olvasnak• előkészít• kísér• nagy lapok• lapokra ember körvonalrajza• ragasztó a rajzok rögzítéséhez• íróeszköz (esetleg filc)
b) Imádság írása Feladatutasítás: Mindenki álljon oda egy rajzhoz. Írjatok egy-egy imádságot a rajzon szereplő gondolatok kapcsán a figura köré Legyen benne szó: • az adott tény• a ténnyel kapcsolatos érzés Isten előtt• kérés		

(Pl. Mennyei Atyánk!

Volt, hogy együtt csúfoltunk valakit. Nem akartunk, hogy gyengének látszani. De a csúfolódás után rossz érzés maradt bennünk. És most megbántuk, hogy ez történt, mert tudjuk, hogy Te mindenkit ugyanúgy szeretsz, és nem azt akarod, hogy egymást megbántsuk. stb.)

c) Imádkozás

Feladatutasítás:

Minden csoport olvassa fel az imádságát.

d) Visszajelzés:

Szeretné-e valaki elmondani a tapasztalatait az imádkozással kapcsolatban?

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 467. dics.1-3. verse: Mily jó, ha büntől már szabad...

Református énekeskönyv: 478. dics.1-2. 5-6. verse: O irgalmas Isten

Református énekeskönyv: 479. dics.3. verse: Hinni taníts, Uram... (+HK)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 95. Ha utam borítja (+DU)

12. LECKE: JÉZUS MEGKÍSÉRTÉSE

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

Felhasznált irodalom: Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985, Szabó Andor: „Lábam előtt mécses a te igéd...” Budapest, 1995)

A kísértés fogalma:

A kísértés nem más, mint a bűn vonzása. A kísértés önmagában nem bűn, csak az a kísértésnek való engedelmesség. A kísértő vonzóvá teszi az ember számára valamely bűnt. A bűnös cselekedet tetszetősség válik. Az a szó, tett, gondolat és mulasztás válik vonzóvá, amire Isten a Szentírásban, a törvényében nemet mondott, amit megtiltott. Az ember tudja, hogyha enged a bűn vonzásának, akkor azzal együtt számíthatnia kell a következményekkel. A következmény nem csak a büntetés, hanem a kapcsolatok megromlása is lesz. Ha ennek ellenére enged az ember a csábításnak, mert az jobbnak tűnik, akkor kísértésben elbukik. Amikor az ember kísértésbe esik, kételkedni kezd Isten jóságában, kevésnek találja azt, amit Istentől kapott, sokkal értékesebbnek tűnik az, amit Isten nem akar adni. Érdektelenné válik Isten tiltásával szemben. A kísértés áttöri azt a védőkörlátót, amit Isten Igéje az ember köré vont szeretetéből Igéje által. A kísértésekben a látszat és a féligazságok, csúsztatások fontos szerepet kapnak. Az Édenkertben a Sátán általánosított egyetlen tiltásból. Ez a ravaszkodás elbizonytalanította Ádámot és Évát, míg végül szembe is fordította őket Isten akaratával. Mivel hallgattak a Kísértőre, elhitték neki, amit ígér, kísértésbe estek, és el is buktak. A kísértésre csak két válasz létezik: vagy elutasítás vagy elfogadás. Az Újszövetség tanítása szerint a kísértésben minden nehézség ellenére azért tud mégis kitartani az ember, mert Attól a személytől kap segítséget, aki maga is megtapasztalta a kísértés erejét, de ellenállt., *Mivel maga is kísértést szenvedett, segíteni tud azokon, akik kísértésbe esnek.*” (Zsid 2,18)

Jézus megkísértése:

Miután Jézus megkeresztelkedett, elvonult a pusztába imádkozni. Jézus megkísértési történetének a leírásában kihangsúlyozza a Szentírás, hogy azt a kísértést Isten vezetése, másrészt Jézus engedelmessége előzi meg. Jézust a Lélek vezette. A „végül” szó azt is jelenti: amikor beteljesedett, eljött az az idő, amikor megtörtént, aminek Isten akaratából meg kellett történnie. Negyven napi pusztai böjt közben megkísértette Őt a Sátán.

A negyvenes szám szimbolikus jelentésű. Negyven évig volt Isten népe a pusztában.

A kísértések azonos menetrend szerint történtek:

- A Kísértő csodatévő bizonyítékot kért Jézustól arra nézve, hogy Ő Isten Fia.
- Jézus Isten Igéjével száll szembe a Gonosszal.
- A Kísértő ismét próbálkozik.

A kísértések tartalma:

- étel, hatalom, gondviselés.

Jézus minden egyes támadást kivédett. A Kísértő ekkor otthagya Jézust. Egy időre.

Máté és Lukács nem azonos sorrendben jegyezték le a kísértéseket. Itt Máté leírásának a sorrendjét követjük.

1. Kísértés:

„*Ha Isten Fia vagy.*” (Mt 4,3) A mennyei hang Jézus megkeresztelkedésekor azt mondta. „Ez az én szeretett Fiam...” A Sátán ehhez kapcsolódik, viszonyítási és kapcsolódási pontján akar fogást találni. Bizonyításra provokál. Jézus nem megy bele.

Amikor Mózes lejött a hegyről és elmondta Isten parancsolatait, értelmezte a pusztai vándorlást is. Azt mondta, hogy a vándorlás egyfajta próbára tevő böjt volt, amelyet Isten kezdeményezett. Ezt a „böjtöt” azért adta Isten, hogy a letelte után megajándékozza a népét mannával. A böjt Isten szándéka az volt, hogy ezzel megtanítsa a népet, hogy „*nemcsak kenyérral él az ember, hanem mindazzal, ami az Úr szájából származik.*” (5Móz 8,3) És a sanyargatás alatt vizsgára is tette a népet, hogy mi lakozik a szívében. Jézus esetében látjuk, hogy Ő egy igazi teljes böjt ellenére sem tért el egyetlen vesszőcskével sem Isten törvényétől. A Sátán kísértését pedig visszaveri ezzel a pusztai vándorlás idején elhangzott ígérel. Jézus ezzel a bibliai idézettel arra is utalhatott, hogy Ő nem hajlandó eltérni Isten parancsolataitól, nem hajlandó senki másnak engedelmessé válni, csak Istennek. Annak ellenére sem, hogy hatalmában áll ekkora csodát tenni. Jézus magát azonosítja az „emberrel”, akiről szól a mózesi idézet. Ő, a második Ádám meg tudta tenni, amit az első nem, Jézus nem bukott el a kísértésben.

2. Kísértés:

Isten Igéjével verte vissza Jézus a Sátán első támadását. Így a Kísértő is idéz a Szentírásból a második próbálkozásakor. Ha Jézus azt mondja, hogy nem óhajt kiszakadni Isten kötelékéből, akkor egy olyan idézetet mond, ami az Isten oltalmában élő kegyes emberre vonatkozik. A 91. zsoltár 11. verse szerint Isten az angyalainak megparancsolja, hogy vigyázzanak arra, aki Isten rejtekében lakik. Ha Jézusnak is Isten az oltalma, mint a Zsoltárosnak, akkor ő sem fogja megütni a lábát, és neki sem esik majd semmi baja, még akkor sem, ha a szent templom tetejéről ugrik le. A Zsoltárban nem emberfeletti erőről van szó, hanem védelemről és oltalomról. Jézus visszautasítja a Sátán ajánlatát ismét. Hiába rángatta ki szövegkörnyezetéből, eredeti összefüggéséből a Kísértő a bibliai idézetet, Jézus ismeretében a teljes Írás ott volt, és az idézet mögöttes szándékára reagálva idéz egy újabb ígét. Hiába vitte fel Jézust a templom legmagasabb pontjára, Jézus nem hagyja magát.

3. Kísértés:

A Sátán ugyan Jézusnak ígérte az egész lakott földet, holott a föld nem az ő tulajdona. Isten mondja: „*enyém az egész föld.*” (2Móz 19,5) Teremtés jogán másé nem is lehetne. Isten a világ feletti hatalmát a Fiúnak adta át. Jézus mennybemenetelekor szintén egy hegy tetején áll. (Mt 28,16–20) Ekkor elmondja, hogy minden hatalom övé az egész földön. Ő az Úr. Háromszoros elutasítás után a Kísértő távozott.

Jézus a kísértések során valóban mindent megtehetett volna. Képes lett volna a köveket kenyérré változtatni, a le is ugorhatott volna sérülés nélkül. Az igazi hatalma azonban abban is megmutatkozik, hogy képes nem csodát tenni. Képes nem megtenni, amit megtehet. És azért, mert ennek célja van. Ahogyan megtehetette volna, hogy leszáll a keresztről. És mégsem tette meg. Valódi lényét nem a képességei bizonygatásával mutatja meg, hanem azzal, hogy képességeit Isten és ezzel a megváltásra szoruló emberek szolgálatába állítja.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Fogalmilag az elvont fogalmakkal még az ötödikes gyermekek nagy része is nehezen tud bánni. Ilyen például a kísértés is. Ugyanakkor konkrétumokhoz kötve jól értik, hogy miről is van szó. Tudnak olyan szituációkat mondani, amikor tudták, hogy valami nem helyes, mégis megtették (vagy meg akarták tenni). A témához jól kapcsolódik a lelkiismeret, bűn és büntudat témaköre.

Arra azonban mindenképpen oda kell figyelni, hogy ne kioktassuk, megdorgáljuk a gyermekeket. Fontos annak a tudatosítása, hogy a kísértés nem más, mint a bűn vonzása, és a kísértés önmagában még nem bűn, csak az a kísértésnek való engedelmesség. Itt tudjuk példaként azt is felmutatni, hogy még Jézust is megkísértette a Sátán. Tőle pedig megtanulható az, hogyan lehet nemet mondani egy-egy ilyen kísértésre.

A tanulók fantáziáját általában nagyon érdekli a Sátán és kérdésköre. Valószínűleg hozzák a különböző, médiából vagy máshonnan vett információikat. Ezeket ne söpörjük féle, hanem, ha valóban szükség van az órán rá, akkor beszéljünk róla. A téma azonban jó, ha nem csúszik teljesen el.

Heti 1 óra hittan esetén Jézus megkísértésének témájánál a mi emberi kísértéseink is bekapcsolhatók. Ne maradjunk csak a történet talaján! Bátran hagyjuk a gyermekeket arról beszélni, hogy mi minden jelent vonzást a számukra, és mi minden akarja eltávolítani a helyes útról őket. Segítsünk abban is nekik, hogy ők maguk fogalmazhassák meg, hogyan lehet nemet mondani ezekre a kísértés forrásokra.

Ötödikes korban a leggyakoribb kísértés források lehetnek: számítógép, televízió, telefon, tanulás helyett valami más cselekvése, az igazság elferdítése, a csoport nyomásának engedés, a „nagyok” (nagyobb testvér, barát) követése egy-egy helytelen dologban, hirtelen indulatok. Ehhez az órához, valamint a „Mindennapi kísértéseink” témájához különösen is fontos, hogy lelkigondozói attitűddel közelítsünk.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus kísértései és azokban mutatott példája erőt adhat a mindennapokban is.

Kognitív cél: Annak a tudatosítása, hogy még Jézusnak is voltak kísértései.

Affektív cél: A kísértéshez kapcsolódó érzések feltárása.

Pragmatikus cél: Bátorítás arra, hogy a tanulók elköteleződjenek a jó cselekvése mellett.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása Érdeemes a 3 javaslatból egyet választani.	Beszélgetés: a) külső szabály, belső szabály • Mi a különbség? • Mikor engedelmeskedünk olyan külső szabálynak, amellyel nem értünk egyet? Pl. rendrakás, csengetéskor elindulni a tanterem felé stb., ha van külső kontrol (valaki ellenőriz, büntet, jutalmaz) • Milyen belső szabályaid vannak, amelyeket magadra nézve kötelezőnek tartasz? • Volt, hogy megszegettél ilyen belső szabályt? • Mikor? Miért?	Közös beszélgetés vagy csoportmunka

	• A körülmények változtathatnak a szabályokon? b. Mit tennél, ha korlátlan hatalmad lenne? Lehet beszélgetni, vagy fogalmazást írni a témáról. c. Képzelted már, hogy szuper erőd, gyorsaságod, vagy egyéb képességed van? Mi volt az?	
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a bibliai történetről • Miért volt nagy kísértés, hogy a köveket kenyérré változtassa Jézus? • Miért nem akarta levetni magát a templom párkányáról? • Miért nem állt a kísértő mellé? • Megkaphatunk-e mindent, amit csak kívánunk? • Te mondtál már le önként valamiről, amit fontosnak éreztél? Mi volt az? Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1-4.a feladat 2. Szituációs játék: Mondd meg, mit kívánsz, megmondom, ki vagy! Ismerik egymást a csoport gyerekei? Talán igen, talán nem. Kiderülhet, ha egy lapra felírják a gyerekek egy kívánságukat. Egy valaki felolvassa és megpróbálja kitalálni, hogy kiről van szó. Ha kitalálta, az, akire ráismertek lesz a következő tippelő. Instrukció: A feladat csak egymást jól ismerő, de őszinte és elfogadó csoport esetén alkalmazandó. A hittanoktató segítse, hogy ne legyen gúnyolódás vagy egymás megsértése a játék vége. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3. feladat 3. Aranymondás: 4. Énekjavaslat: Útaid, Uram mutasd meg...	Megérteni a bűnt és a kísértés fogalmát. Munkafüzet
Házi feladat	Munkafüzet 4)b feladat	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film:

<https://www.youtube.com/watch?v=x1buX2aDaWk>

A megkísértésről szóló rész 10 perc 46 másodpercnél kezdődik.

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 52-53. oldal

A képen látható:

- Fénykép: A jeruzsálemi templom makettje Jézus idejében
- Illusztráció: Jézus a pusztában, kezében egy kődarab
- Fénykép: A Siratófal

A szöveg: Amikor nehéz a választás

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

A szövegben található utalásokat segítik a fényképek. A történet képe egy epizódot mutat be. A benyomások, élmények meghallgatása után a tanári reflexió fontos.

2. Szövegelemzés

- Miért ment Jézus a pusztába? Miért maradt ott olyan sokáig? Miért nem evett ez idő alatt?
- Mi volt az ördög első kísértése? Jézus mit válaszolt?
- Hogyan történt a második kísértés? Mi volt Jézus válasza?
- Hogyan hangzott a harmadik kísértés? Jézus mit válaszolt?
- Mit szeretett volna elérni a kísértő?
- Miért jött Jézus közeink?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Isten pedig hűséges, és nem hagy titeket erőtokön felül kísérteni...”

- Mit jelent az, hogy erőnk felüli kísértés? Mondjatok példát erre!
- Miért nem engedi Isten, hogy erőnk felüli kísértés érjen bennünket?

EGYÉB ÖTLETEK

Néhány analógiás játék a „kísértés” témakörére, egy-egy olyan dolog, amit az ember az adott helyzetben szívesen/ösztonösen/reflexszerűen tenne, de a (játék)helyzet miatt ezt felülbíráhatja. (Ahogy Jézus is felülbíráta pl. a természetes késztetést az evésre.)

1. Játék: Ne használd!

Hajtogassatok papírcsákót/hajót vagy kössetek csomót fonálra úgy, hogy nem használhatjátok a hüvelykujjatokat! Legjobb párban dolgozni, az egyik hajtogat/köt, a másik figyel, hogy biztos ne használja a társa a hüvelykujját. Ha mégis használná, megáll a feladat és cserélnek. Miért nehéz nem használni? (Mert ösztönösen benne van a mozgásunkban, de tudatosan felülríthatjuk).

2. Játék: Ne pislogj!

Maradjanak párban. A pár egyik tagja tapsoljon egyet a társa arca előtt, de úgy, hogy ne üsse meg. A társa próbálja meg kibírni pislogás nélkül! Háromszor lehet próbálkozni! Milyen volt? Sikerült?

3. Játék: Csukott szemmel!

Csukott szemmel álljanak fel és menjenek ki a táblához, ott keressenek krétát/filcet és írják fel a nevüket a táblára. (Ha nincs tábla, egy másik helyet jelöljünk ki és tegyünk egy papírt az asztalra.) Nem kötjük be senki szemét, csak kérjük, hogy tartsák csukva. Ki az, aki mégis kilesett? Mikor, miért? Aki végig csukva tudta tartani, mikor érzett erős késztetést arra, hogy kinyissa?

4. Élménypedagógiai játék

Kellékek: valami, aminek a mennyiségét meg kell tippelni. Pl.: egy papírlap tele pöttyökkel; tál tele lencsével; kavicsok... stb.; papír cetlik, tollak

Feladat: Csoportonként megegyezni a mennyiségben.

1. Ülünk le az osztállyal egy nagy körbe. Mindenki vegyen a kezébe egy papírt és egy tollat.
2. Tegyük a kör közepére a kipöttyözött lapot: „Saccojátok meg, hogy hány pötty található a lapon? Mindenki írja le a tippjét a saját papírjára.”
3. „Keress egy másik személyt, akivel hasonlóan tippeltél! Egyeztetek meg egy közös számban!”
4. Ezután a párok újra megnézhetik a papírlapot és újra gondolhatják a tippjüket.
5. A párok keresnek maguknak egy másik párt, akikkel körülbelül megegyezik a tippjük. A négyes fogat szintén megegyezik egy új tippben (számban).
6. Leülünk egy nagy körbe a fiatalokkal. A csoportok egymás után hangosan bemondják a csoport tippjét. Miután minden szám elhangzott, a tanulók „átvándorolhatnak” egy másik csoporthoz, akikkel esetleg most inkább egyetértenek.
7. Kialakulnak az újabb csoportok. Minden csoport válasszon ki egy képviselőt. Ők fogják képviselni a csoportot a következő körben.
8. A képviselők beülnek a kör közepébe. A cél az, hogy egy meghatározott időn belül (5–10 perc) egyezzenek meg EGY közös tippben, úgy hogy mindenki a saját csoportjának az érdekeit képviseli.
9. Az egyezkedés során csak a képviselők beszélhetnek. A tanár csak a kezdő és záró jelet adja keretként.

FONTOS: A tanár közben jegyzetelje a történéseket: Ki hogyan érvel? Ki hogyan befolyásolja a másikat? Ki adja be a derekát a másinak? Ki esik kísértésbe?

1. Lehetséges, hogy nem jutnak a megadott időn belül egyezésre. Akkor adjunk még egy lehetőséget, de hangsúlyozzuk, hogy ennek a körnek a végére mindenképpen meg kell egyezniük egy számban.
2. Miután véget ért az egyezkedés mindenki üljön vissza a helyére és alkossunk egy nagy kört. Kezdjük el egy nyitott fórumot a történekről!

Kérdések a „képviselek” részére:

- Mi történt az egyezkedés alatt?
- Hogyan érezted magad?
- Hogyan képviselted a csoportod érdekeit? Sikerült „hüen” képviselned a csoportod tippjét?
- Mivel próbáltak meggyőzni a többiek? Te milyen stratégiát választottál?
- Mi segített / akadályozott?

Kérdések a többiek számára:

- Meg vagytok elégedve a csoportotok képviselőjével? Miért / miért nem?

Alternatív munkáltató:

„Akkor elvitte Jézust a Lélek a _____-ba, hogy megkísértse az ördög. Miután negyven nap és negyven éjjel _____-t, végül megéhezett. Ekkor odament hozzá a _____, és ezt mondta: „Ha Isten Fia vagy, mondd, hogy ezek a _____ változzanak _____-RÉ” Ő így válaszolt: „Meg van írva: Nem csak kenyérral él az ember, hanem minden _____-vel, amely Isten szájából származik.” Ezután magával vitte őt az ördög a szent _____-ba, a templom _____-ra állította, és így szólt hozzá: „Ha Isten Fia vagy, vedd le magadat, mert meg van írva: _____-nak parancsot ad, és azok _____-ön hordoznak téged, hogy meg ne _____ lábadat a kőbe.” Jézus ezt mondta neki: „Viszont meg van írva: Ne kísértsd az _____, a te _____-et!” Majd magával vitte az ördög egy igen magas _____-re, megmutatta neki a világ minden _____-t és azok _____-ét, és ezt mondta neki: „Mindezt neked adom, ha _____-va imádsz engem.” Ekkor így szólt hozzá Jézus: „_____ tőlem, Sátán, mert meg van írva: Az Urat, a te Istenedet _____, és csak neki _____!” Ekkor elhagyta őt az ördög, és íme, angyalok mentek oda, és _____ neki.”

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 223. dics.1-3.6. verse: Istenem, én, nagy bűnös ember... (dall. 274. dics. Ki Istenének)

Református énekeskönyv: 460. dics.1-3.5. verse: Amint vagyok...

Református énekeskönyv: 478. dics. 3-5. verse: Ó, örök Úr Isten...

ISTEN MEGVÉD: A LELKI FEGYVERZET

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.
(Ef 6)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Varga Zsigmond J.: Újszövetségi görög-magyar szótár, Budapest, 1992)

¹¹Öltsétek magatokra az Isten fegyverzetét, hogy megállhassatok az ördög mesterkedéseivel szemben. ¹²Mert a mi harcunk nem test és vér ellen folyik, hanem erők és hatalmak ellen, a sötétség világának urai és a gonoszság lelkei ellen, amelyek a mennyei magasságban vannak. ¹³Éppen ezért vegyétek fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon, és mindent leküzdve megállhassatok. ¹⁴Álljatok meg tehát, felövezve derekatokat igazságszeretettel, és magatokra öltve a megigazulás páncélját, ¹⁵felsaruzva a lábatokat a békesség evangéliuma hirdetésének a készségével. ¹⁶Vegyétek fel mindenképpen a hit pajzsát, amellyel kiolthatjátok a gonosznak minden tüzes nyilát. ¹⁷Vegyétek fel az üdvösség sisakját is, és a Lélek kardját, amely az Isten beszéde.”

11. vers: Pál apostol felsorolja azokat a fegyvereket, amelyek segítségével a Jézus visszajöveteléig várható időben, a kísértésekben hűségesek maradhatnak a keresztyének Jézus Krisztushoz. Pál apostol fegyverzetről beszél ebben a versben. Ez azonban nem egy fegyvert jelent, hanem a nehéz fegyverzet teljességét. Minden fegyvert, teljes fegyverzetet. Ahhoz, hogy az ördöggel szembe tudjon szállni Isten gyermeke, nem elég egy fegyverrel indulni. Ahogy a testet minden egyes ponton védeni kell egy veszélyes ellenségtől, úgy kell a keresztyén ember lelkét is felkészülten, minden ponton ellentámadásra készen, megvédeni.

Az ördög csalásai, és félrevezetései között kell megállni. A „mesterkedés” kifejezés azt jelenti, hogy az úton közötte járni. Megkísérli az ördög, hogy elérje, hogy az Isten útján járó keresztyének közé férkőzik, eltávolítja egymástól őket. Megállni ezzel a kísérettel szemben azt jelenti, hogy nem hagyni azt, hogy ez a mesterkedés sikerüljön. Megállni pedig a kísértésekben csakis az Isten fegyverzetével tud az ember.

12. vers. Hiába kezdődött meg már az evangélium terjedésével egy időben a keresztyének üldözése is, mégsem ez jelentette az első keresztyén gyülekezetek számára az igazi veszélyt. Nem a látható és egyértelmű hitvallási helyzetek, bizonyágtételi alkalmak jelentették a legnagyobb veszélyt, hanem a láthatatlan támadások.

13. vers. Éppen ezért a fegyverzet is, ami képes a kitartást segíteni, ugyanolyan láthatatlan, mint a támadó. Ebben a versben már nem csak arról beszél Pál, hogy álljanak meg, hanem álljanak ellen a hívek a támadásban. Az Isten fegyverzete nem csak arra alkalmas, hogy ne bukjon el a keresztyén, hanem arra is, hogy visszatartsa a támadást. Aktívan védekezzen.

14. vers. A fegyverzetben először az övet nevezi meg Pál. Ez legyen az igazság (alétheia). Jézus magát igazságnak nevezte. Ez az igazság a valóságot jelenti, őszinteséget, nyíltságot, megbízhatóságot. Ez egy magatartási forma, viselkedés, hozzáállás. Ez a valótlanság és a látszat ellentéte. Igazsággal, őszinteséggel kell körülöveznie magát a keresztyénnek. Ne legyen megfogható, eltitkolt hazugság az életében, amit megtámadhatnak a gonosz erők.

Az igazságosság páncélja (dikaiosüné). Ez más, mint az őszinteség. Ez a jogosságot, igazságosságot jelenti. Teológiai értelemben vett igazságosság. Igaznak nyilvánítást, igaznak elfogadást jelent. Ami megfelel a jogi követelményeknek. Ez olyan igazság, ami egyezik az Isten törvényével. Pál apostol leveleiben ez a fogalom azt jelenti, hogy bár az ember méltó arra, hogy Isten a törvényei szerint elítélje, mégis Isten, a mennyei Bíró felmentő ítéletet ad a büntetés alól Jézus érdeméért. Ezért lehet ártatlan a Krisztusban élő ember Isten rendjében. Nem azért, mert

nem követte el a bűnt, hanem azért, mert felmentette őt a Bíró az ítélet alól. A megigazulás az az esemény, amikor a Bíró felment és egyúttal tiszta lappal indulhat ezután az ember. Jézus igazságosságát fogadja el kegyelemből Isten.

15. vers. A következő fegyver: a békesség evangéliumára való készség. A készség nem csak az evangélium hirdetésére vonatkozik, ahogyan az újfordítás jelzi, hanem a békesség evangéliumának elfogadására, hirdetésére, megélésére is. A békesség az egyik legfontosabb jelzője kell, hogy legyen Isten egyházában. A legkönnyebben békétlenséget lehet két ember között szítani.

16. versben egy képi hasonlatot használ Pál apostol. Lángoló nyilakat lő az ellenfél. A pajzs pedig kioltja ezt a tüzet. Ez a pajzs a hit pajzsa. A hit a hűséget, bizalmat és Isten iránti elkötelezettséget jelenti, szövetséget, szerződést, megbízhatóságot. Nem az Isten létezésének az elfogadását, hanem egy olyan magatartást, ami abból következik, hogy nem csak megbizonyosodtam Isten létezésében, hanem az én életemben is Ő az Úr.

17. vers. Az üdvösség sisakja. Az üdvösség nem elsősorban a mennyei állapotot jelenti. Az (szóterria) üdvösség egy megszabadult, kiszabadult állapotra utal. A hitetlenség állapotában a bűn rabságában volt az ember, de Krisztus kiszabadította, kiemelte onnan azt, aki Benne hisz. A 'szóterria' szó erre a kiemelésre, hirtelen kiszabadításra utal.

Lélek kardja: Isten beszéde. Ahogyan Jézus mondta, hogy a követői majd bíróságok elé fogják állítani, de a Szentlélek, a Pártfogó majd megadja a megfelelő időben, hogy mit kell mondani, a tanítványok eszébe juttatja a szükséges mondanivalót. (Jn 14,26)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A lelki fegyverzet témájánál előjöhethetnek nemcsak a hittel kapcsolatos témák, hanem például a lelkiismeret, lelkifurdalás témakörei is. A hit- és erkölcsstan oktatóknak e téma kapcsán tisztában kell lennie azzal, hogy az erőltetett lelkifurdalás és a túlzott büntudat kialakítása szorongást és neurózist okozhat. A tanulókat jól kell ismerni ahhoz, hogy e téma kapcsán ne csak általános igazságok kijelentése, hanem valódi útmutatás hangozhasson el.

Mivel egy ötödikes gyerek még ennyire elvonatkoztatni nehezen tud, ezért konkrét szituációkat érdemes példaként hozni a lelki fegyverzet kapcsán. Fő funkcióként pedig rámutathatunk arra, hogy ahogyan a páncél és a fegyver védi a testünket, úgy védi Isten a lelkünket a lelki fegyverzettel, amit viszont tudatosan használhatunk.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten a lelkünket is védi fegyverzete által.

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy a lelkünket nagyon fontos megóvnunk.

Affektív cél: A biztonság és a bátorság érzésének megerősítése a tanulóban. Annak a tudatosítása, hogy nem egyedül és nem fegyvertelenül kell helytállnia a mindennapi harcokban.

Pragmatikus cél: A hit segítő erejére való rámutatás a kísértésben. (A hit mint a lélek megóvásának az eszköze.)

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: A lecke témája a lélek. Beszéljünk a gyerekekkel a testről és lélekről • Ki miben erős? • Szeretnék erősebb lenni ebben:... • Milyen tapasztalatuk van a lelkükkel kapcsolatban? • Lehet-e a lélek gyenge, vagy beteg? 2. Beszéljünk a fénykép alapján a félelemről. Volt-e rájuk rossz hatással valami? pl: filmélmény. Instrukció: Ebben az életkorban is jelen van a félelem, de nem szívesen beszélnek róla. Egy jó légkörű beszélgetésben azonban megnyílhatnak és akár egy egész órán keresztül tudják sorolni az élményeiket. Ebben segíthet a kép. Arra a kérdésre, hogy a képen látható gyerek mitől félhet, sokféle válasz fog érkezni. A legtöbb esetben olyan, amelyik a válaszolót is nyugtalanítja. Irányíthatjuk is a beszélgetést kérdésekkel is. Féltet ez a gyerek a szüleitől, osztálytársától, filmtől stb.? Ebben a korban sokan - főleg szülői felügyelet hiánya miatt, rosszabb esetben szülői felügyelet mellett - olyan filmeket is látnak (krimi, horror stb.) amelyek szorongást keltenek bennük. A	Közös beszélgetés vagy csoportmunka

	látottakat a legtöbb esetben nem tudják meg(ki)beszélni, így feldolgozni sem. Ezekről mindenképp jó beszélgetni, segítve a rossz élmény feldolgozását. Legyünk óvatosak, hogy a filmélmények nem hosszas filmmesélésekbe torkoljanak, főleg ne tippeket adjanak egymásnak a gyerekek. Kapcsolódó anyag: tankönyv Mire jó a páncél?	
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a bibliai történetről: • Miért a szívünk a legféltebb dolog? • Hogyan lehet a szívünkre vigyázni? • Mi az igazságszeretet? • Mi az ellentéte? • Mi a megigazulás? • Mi a békesség evangéliuma? • Mi az ellentéte? • Mi a hit? • Mi az ellentéte? • Mi az üdvösség? • Mi a lélek kardja? Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 3. feladat 2. Szituációs játék: Kisangyal, kisördög Kísértésszituációkat kap két gyermek. Egyikük a kisördög, másik a kisangyal. Mind a kettő próbáljon a maga szemszögéből érvelve rávenni a rosszra, ill. jóra. A feladattal végiggondolhatjuk, kimondhatjuk a kísértés végig nem gondolt ki sem mondott indulatait. Valószínű könnyebb dolga lesz a kisördögnek, de az angyalkának adhatunk tippeket. Pl. azért ne hazudj, mert könnyen hazudóssá válhatsz, vagy ha kiderül az igazság senki nem fog hinni neked, akkor sem, ha igazat mondasz, stb. A párok cseréljenek szerepet. Minden kisördög legyen angyalka is. 3. Aranymondás: <i>„Öltsétek magatokra az Isten fegyverzetét, hogy megállhassatok az ördög mesterkedéseivel szemben.”</i> (Ef 6,11)	Megérteni azt a bibliai Ige alapján, hogy az Isten lelkére hagyatkozhatunk a kísértésekben. Tudatosíthatjuk a gyermekekben, hogy minden legyőzött kísértés erősebbé tehet, de azt is, hogy az ebben való kudarcot se éljék meg tragédiának. Munkafüzet

Munkáltatás	Tárgy tervezése, készítése fiúk: páncéltervezés: Munkafüzet 1. feladat lányok: önismereti teszt: Munkafüzet 2. feladat lányok: nyakék (zsugorlapból) a munkafüzet 2. feladatában aláhúzott, rá legjobban jellemző pozitív tulajdonság megjelenítésével. (pl. békeszerető-galamb, igazságkereső-mécses, reménykedő-horgony stb.)	A lányok-fiúk párhuzamosan oldják meg a munkafüzet 1. és 2. feladatát.
Házi feladat	A következő órára mindenki írja össze az 5 kedvenc magyar szavát!	

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 54-55. oldal

A képen látható:

Illusztráció: Három páncélos állat rajza

Illusztráció: Korabeli fegyveres katona rajza

A szöveg: Isten védelmet ad

Pál apostol a lelki fegyverzetről beszél, melyet a katona felszereléséhez hasonlít. Igazságszeretet, megigazulás, békesség, hit, üdvösség, Isten beszéde.

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Öltsétek magatokra az Isten fegyverzetét, hogy megállhassatok az ördög mesterkedéseivel szemben.”

- Soroljátok fel a lelki fegyverzeteket! Mik ezek?
- Mit jelent az igazságszeretet?
- Mit jelenthet a megigazulás?
- Mit jelent a békesség?
- Mit jelent számodra a hit?
- Mi az üdvösség?
- Hol találod meg az Isten beszédét?
- Ha nem tudjátok a választ, kérdezzétek meg a hitoktatótokat!
- Miért van szükségünk Isten által adott lelki fegyverzetünkre?
- Te melyik lelki fegyverzettel rendelkezel már? Mit szeretnél még magadénak tudni?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Imádságra nevelés:

<u>Fegyverzet-imádság</u> a) Csoportbontás A hittanoktató tetszés szerint kiválaszt 6 hittanost, és mindegyiknek ad egy összehajtott lapot, amelyre az egyik fegyverzet neve fel van írva. A csoportvezetők választanak maguknak társakat. (Kis létszámú osztály esetében egy vezető két fegyverzet nevet is kaphat.) b) Imádság megfogalmazása Feladatutasítás: Minden csapat kapott egy-egy lapot. A lapon egy fegyvernek a neve olvasható. A TK 55. oldalán olvassátok el, hogy mit jelent, ha ez a fegyver lelki fegyver. Az olvasottak alapján írjatok egy imádságot együtt. Szabályok: • Az imádság megírásában mindenkinek részt kell venni.• Az imádságnak kapcsolódnia kell a TK-ben leírt szakaszhoz.• Minden csoporttagnak egyet kell érteni a leírtakkal. c) Megbeszélés Feladatutasítás: A leírt imádságokat cseréljék el egymás között a csapatok. Egy mondattal egészítsétek ki a kapott imádság szöveget. d) Imádkozás Feladatutasítás: Álljunk körbe. Minden csapatból egy tag olvassa fel a kész imádságot. e) Visszajelzés Feladatutasítás: Válaszoljatok a kérdésekre: • Könnyű volt-e a szöveg kapcsán imádságot megfogalmazni? Miért?• Mások imádságát könnyű volt-e kiegészíteni? Miért?• A csoportban betöltött szereped megfelelt-e neked? Miért?• Egyéb.	műfaj megfogalmazás imádkozás csoport felosztása kapcsolódás hely fejlesztési terület hittanosok hittanoktató eszközök többféle kiscsoportok hangosan egy tag képvisel 6 kiscsoport TK 55. o. óra közepe vagy vége imádság szövegének közös megírása • fogalmaznak• olvasnak• előkészül lapokkal• kísér• 6 lap, amelyre a fegyverzetek fel vannak írva

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 77. zsolt. 1.8. verse: Az Istenhez...

Református énekeskönyv: 84. zsolt. 1.6. verse: Ó seregeknek Istene... (+BS)

Református énekeskönyv: 478. dics.1.3.6. verse: Ó irgalmas Isten...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 136. Semmi felől ne aggódjál (+DU)

13. LECKE: ÉRTÉKES, DE MITŐL?

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az óra feladata többrétű. Egyrészt arra való rámutatás, hogy az érték több, mint amit pusztán szemmel látunk. Másrészt egy olyan kritikai látásmód megalapozására (vagy szituációtól függően: megerősítésére) is lehetőség van, amikor az értékeket el lehet különíteni a világi értékrendtől.

Nagyon fontos e témánál, hogy a gyerekek maguk mondják ki a megfogalmazásaikat – ezért felfedeztető módszereket érdemes velük használni. Ha ugyanis a lelkipásztor/hitoktató beszél, akkor sok esetben türelmesen meghallgatják a szavait, de nem tudnak azonosulni vele. Ha azonban a diákok maguk „csodálkoznak rá”, vagy „fedezik fel”, hogy különbség van érték és érték között, illetve az érték nem mindig az, amit a világ (média, stb.) annak mond – akkor ez maradandó lehet a számukra.

Érdemes tudatosítanunk a tanulóknál, hogy az értékes mindig valamilyen különleges és fontos dolog – legalábbis annak a személynek, aki értékesnek tartja.

Lehetőség adódik az előző, ill. ezen az órán is arra, hogy rámutassunk arra, hogy mindannyian értékesek vagyunk Isten számára, mivel a legdrágábbat adta értünk. Ugyanakkor törekedjünk arra, hogy ez a gondolat ne vigye el egy erőszakolt evangelizáció irányába az órát.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Keresztyén értékrend beépülésének segítése.

Kognitív cél: Annak a megalapozása/megerősítése, hogy léteznek rövid időre szóló és tartós (igazi) értékek is.

Affektív cél: Felkelteni a vágyat a tartós/igazi értékek birtoklása iránt.

Pragmatikus cél: Biztatás az értékek megszerzésére, fejlesztésére, elsajátítására.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Az óra az értékes/értéktelen kérdését járja körül. Mivel a téma kimeríthetetlen, jó, ha ezt az órát játékos formában, „csak úgy”, ennek a témának szenteljük. Bevezetésként, mintegy témafelvetésként kezdhünk pl. ezzel a történettel: 1. Illusztráció: történet Különös betörők jártak egy ékszerboltban. Nem vittek el semmit, csupán összekeverték az árcédulákat, majd nyomot sem hagyva távoztak. Másnap értéktelennek vélt gyémántokat lehetett olcsón kapni, és a cédulák alapján értékesnek vélt áruval derült ki később, hogy töredékét sem éri a kifizetett összegnek. Mire az eladók gyanút fogtak, már néhány ékszer gazdát cserélt.	Közös beszélgetés vagy csoportmunka

	Össze lehet keverni az értékest az értéktelennel? A gyémántot a csiszolt üveggel? Más dolgok értékében nem tévedhetünk? Kierkegaard története szerint ez a világ ehhez az ékszerbolthoz hasonlít, mert valaki mindent összezavart és nem látjuk tisztán a dolgok mértékét. Instrukció: sem Kierkegaard nevét, sem szemléletmódját nem szükséges elmondanunk az órán de a történet lehetőséget ad egy jó beszélgetésre.	
Feldolgozási javaslat	Játék: Vásároljuk szavakat! Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1. feladat Játékidő 20-30 perc Instrukció: A játékot a házi feladattal már előkészítettük. Jó, ha a gyerekek már előre gondolkoznak öt kedvenc szavukon. Hangsúlyozzuk, hogy a csoportnak közösen kell döntenie minden egyes esetben. Figyeljünk arra, hogy a csoport vegye komolyan a játékot. Nem az öt legviccesebb szót keressük! A játék végén megbeszélhetjük a gyerekekkel, hogy mindenki elégedett-e az öt szóval, ami legvégül maradt. A játék végén felkínálhatjuk mindenkinek egy szó cseréjét. Ki, mit tenne bele mindenképp az elveszett szavaiból a csokorba?	A játék nem a szavakról szól, hanem elsősorban a hozzájuk kapcsolódó értékekről, érzésekről, melyek fontosak lehetnek.
Munkáltatás	Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 2. feladat	Tankönyv
Házi feladat	A „vásároljunk szavakat” játékban megmaradt öt szó közül válasszanak egyet, és arról írjanak rövid fogalmazást. Az első mondat így kezdődhet: Ha ezt a szót hallom az jut az eszembe,...	

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 56. oldal

A képen látható:

Illusztráció: Karos mérleg, egyik serpenyőjében súlyos kincsek, gyémántok, a másikban egy kavics, a mérleg mégis a kavicsot mutatja nehezebbnek. Jelkép.

A szöveg: A róka és a nyúl.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Láttál-e már ilyen mérleget? Hol és mikor?

- Mit jelképez a mérleg?
- Mi van az egyik, és mi van a másik serpenyőjében?
- Figyeld meg, melyik a nehezebb? Elképzelhető ez?
- A kavics miért lehetett „nehezebb”, mint ami a másik serpenyőben található?
- Neked van-e olyan tárgyad, amit semmiképpen nem adnál el, nem cserélnél el? Miért?

2. Szövegelemzés

- Miért siránkozik a nyúl? Mit válaszol a róka kérdésére?
- Mivel akarja vigasztalni a róka a nyulat?
- Miért nem vigasztalja meg a nyulat, hogy a gyémánt nagyon értékes?
- Miért siratja a nyúl a kavicsát?
- Mit jelent ez? Voltál-e hasonló helyzetben? Mit éreztél?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Mert ahol a te kincsed van, ott lesz a te szíved is.”

- Milyen kincseket őrzöl? Sorold fel olyanokat, amik láthatók, hallhatók, megtapinthatók! Vannak-e szemmel nem látható kincseid?
- Miért vigyázol ezekre?
- Mit üzen neked az ige?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Kézműveskedés és imádkozás: Értékmegőrző doboz

Készítsünk a gyerekekkel értékes emlékeket megőrző dobozt. Igazából mindegy, hogy milyen a formája vagy milyen technikával készítjük el. A lényege az, hogy kis papírcsíkokra írják fel a gyerekek azokat az élményeiket, emlékeiket, amelyekre egész életükben szeretnének emlékezni, mert valami szép és jó dolog történt velük. A lap egyik oldalára írják le címszavakkal a történetet, hogy eszükbe jusson, hogy mi történt. Majd azt is, hogy mikor. Pl. Megtaláltam az elveszett ellenőrzőmet. Negyedikes koromban év végén. /2013. június. Az órán rögtön írjanak fel a gyerekek három értékes emléket. Ezt a dobozt aztán arra is használhatják, hogy amikor imádkozni szeretnének, és nincs ötletük, hogy miért, akkor elolvassatják a kis lapokon található emlékeztetőket. Azt is ajánlhatjuk a gyerekeknek, hogy amikor szomorúak, akkor is olvassák ezeket az értékmegőrző lapokat.

2. Imádságra nevelés:

2, 4, mindenki a) Páralkotás szimpátia szerint Feladatutasítás: Írjatok egy pár mondatos imádságot. Szabályok: • Le kell írni az imádságot. • Ketten együtt kell megfogalmazni. • Kapcsolódjon a mai leckéhez. • Az egész osztály nevében kell megfogalmazni. b) Négyes alkotás szimpátia szerint Feladatutasítás:	<table> <tr> <td>műfaj</td> <td>többféle</td> </tr> <tr> <td>megfogalmazás</td> <td>hittanosok</td> </tr> <tr> <td>imádkozás</td> <td>közösen írt imádság felolvasása</td> </tr> <tr> <td>csoport felosztása</td> <td>2 és 4 fős kiscsoportok</td> </tr> <tr> <td>kapcsolódás</td> <td>egyéni értékek alkalmazása az adott feladat során</td> </tr> <tr> <td>hely</td> <td>óra közepe, vége</td> </tr> </table>	műfaj	többféle	megfogalmazás	hittanosok	imádkozás	közösen írt imádság felolvasása	csoport felosztása	2 és 4 fős kiscsoportok	kapcsolódás	egyéni értékek alkalmazása az adott feladat során	hely	óra közepe, vége
műfaj	többféle												
megfogalmazás	hittanosok												
imádkozás	közösen írt imádság felolvasása												
csoport felosztása	2 és 4 fős kiscsoportok												
kapcsolódás	egyéni értékek alkalmazása az adott feladat során												
hely	óra közepe, vége												

Írjátok a két imádságból egy közös imádságot. Szabályok: • Le kell írni az imádságot. • A két imádságból kell egyet írni. • Csak azt lehet leírni, amivel mind a 4-en egyet értetek. • Nem elég egymás alá leírni az imádságokat, tartalmaznia kell újabb gondolatot is. • A megfogalmazásban mindenkinek részt kell venni. • Az egész osztály nevében kell megfogalmazni. c) Megbeszélés Feladatutasítás: A 4 fős csoportokból egy ember olvassa fel a közös imádságot. A felolvasás után nézzük meg, hogy az imádság valóban megfelel-e a szabályoknak. Ha igen, akkor jó. Ha nem, akkor együtt alakítsuk tovább az imádságot. d) Imádkozás Feladatutasítás: Álljunk körbe. Minden csoportból egy fő, aki felolvassa majd az imádságot, lépjen egy fél lépésnyit előrébb, a kör közepe felé. Olvassátok fel sorban a csoportotok imádságát, Minden egyes imádságra mindenki felelje rá hangosan, hogy: Amen. e) Visszajelzések Feladatutasítás: Helyetekre ülve válaszoljatok a kérdésekre: • Mi volt könnyebb, mi volt nehezebb úgy, hogy nem egyedül írtátok az imádságot? • Könnyű vagy nehéz mások nevében is megfogalmazni egy imádságot, miért? • Mi adott okot esetleg a vitára? • Könnyű vagy nehéz hangosan imádságot elmondani a közösség előtt?	fejlesztési terület hittanosok hittanoktató eszközök	imádság írása közösség nevében • imádságot írnak • együttműködnek • felolvasnak kísér • íróeszköz • lap • elegendő hely

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 274. dics.1. 4. verse: Ki Istenének átad mindent...

Református énekeskönyv: 472. dics.4. verse: Adj éjt, napot (dall. RÉ 66. zsolt. Örvendj egész föld...)

14. LECKE: ISTEN IGÉJE ÉRTÉK! A MAGVETŐ PÉLDÁZATA

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS:

(*Felhasznált irodalom:* Joachim Jeremias: Jézus példázatai, Kálvin Kiadó, Budapest, 1990
Anton Steiner: Példabeszédek, PPRKHA, Budapest, 1991, Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995)

A magvető példázatának magyarázata:

A magvető példázata olyan Isten országáról szóló példázat, amely nem fogalmazza meg az elején, hogy most milyen témájú tanítás következik.

Ez egy kontrasztpéldázat. Szembe állítja a kezdeti és a végállapotot. A kezdet jelentéktelen, elcsüggesztő, mégis a befejezés hatalmas. A mostban elrejtve van jelen a jövő. Csak komolyan kell venni, és számítani kell rá. Ez a beteljesülés előtt váró ígéret most kezdődik, ezt mondja Jézus. Az Isten országa rejtett a világban, és akik megértik Isten országának a titkát, azok a jelentéktelen kezdetben már látják a dicsőséges eljövendőt.

Bemutatja a magvető sokszor eredménytelen igyekezetét, majd a minden elképzelést felülmúló eredményt. A magvető nem csügged el a sok nehézséget látva, hanem bízik a gazdag aratásban. Habár az ember szemében hiábavalónak tűnik a küzdelem, mégis kiderül, hogy az eredmény mindent felülmúl. A földműves sem csügged el a sok kellemetlenség miatt.

A példázat középpontjában maga Jézus személye áll, aki hirdeti az Igét. Mégis találkozik elutasítással és lelki süketséggel. A példázat középpontjában eredetileg nem az ige hallgatója állt, hanem az, aki hirdette az igét.

A legrégebben fellelhető exegézist a mártírhalált halt Jusztin készítette. Szerinte a példázat nem az önvizsgálatra int, nem arra, hogy vizsgáljuk meg a szívünk állapotát, hanem bátorítást ad az ige hirdetői számára, hogy az ige hirdetés sikertelensége miatt ne essen kétségbe.

A konkrét példázat után egy magyarázatot olvasunk a kijelölt szakaszban. Ez a magyarázat az ige hallgatókra vonatkozik.

Magvetés Jézus idejében:

Jézus korában a magvetés alapvetően két módon történt. Vagy a felszántott földre hintették a magot, vagy fordítva, ahogyan ez a példázat is elmondja: először elvetették a magokat, utána szántottak. Ebben a második esetben a magvető szándékosan vet az útfélre, a tövisek közé, a kövek közé. Később felszántották az utakat, a tövises, köves területeket is. Köves terület: a mészkövet vékony termőréteg fedi, amit sokszor csak szántás közben vettek észre. Sokszor a kövek sem látszóttak a tarlón. Túlzás: 100-szoros termés. A termés mennyiségét nagyon nagy mértékben befolyásolta a termőföld minősége mellett a csapadékmennyiség. Ez a túlzott termés itt azt szimbolizálja, hogy milyen nagy áldás lehet az Istentől áldott munkán.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A mai fiatalok számára nem életszerű már a példázat által felvázolt kép. Mindenképpen érdemes ezért elmagyarázni, hogyan és milyen módon történt a vetés régen – illetve városi fiatalok esetében a mai vetéssel és aratással is érdemes összehasonlítani.

A példázatok elvont magyarázata és absztrakt fogalmazása egy ötödikes számára is csak részben megérthető. A magvető példázata azonban viszonylagosan már jól megfogható a számukra. Az órai munka során az érzelmek és beállítódás formálását érdemes elsődlegessé tenni és arra bátorítani a fiatalokat, hogy legyenek nyitottak Isten Igéje iránt. Ez azonban nem működik akkor,

ha ki akarjuk erőszakolni a nyitottságot. Sokkal inkább érdemes felmutatni egy-egy példán keresztül, hogy mit jelent „jó földnek” lenni.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten Igéje érték!

Kognitív cél: A példázat képi világának és üzenetének a bemutatása és elmagyarázása.

Affektív cél: A „jó földde” váláshoz tartozó érzések és attitűd feltárása és megerősítése. (Nyitottság, Isten iránti engedelmesség.)

Pragmatikus cél: Biztatás arra, hogy saját életében felfedezze a „jó földde” válás lehetőségeit.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: A lecke kiindulópontja a mag fejlődése. Jó lehetőség a környezetismeret órákon tanultak hasznosítására. A gyerekeknek sok esetben saját tapasztalatuk is van a vetésről, csíráztatásról. a) Power point bemutató: a kenyér útja gabonától a kenyérig. De hogyan lesz a liszthez szükséges gabona? b) Beszélgetés a vetés munkafázisairól, vagy mag ültetése cserépbe, csíráztatás. 2. Mit jelentenek az alábbi szólások? Mi a közös bennük? - falra hányt borsó - lepereg róla - füle botját sem mozdítja - pusztába kiáltott szó Ezek a szólások megegyeznek abban, hogy az üzent nem jut el a hallgatójához. A hiba nem az üzenetben van, hanem a befogadóban. Ezeken a szólásokon keresztül eljuttathatjuk a gyerekeket annak a felismeréséhez, hogy az üzent célba érésében milyen fontos szerepe van a megszólított személynek. Isten is megszólít minket: Hogyan? Pl. a hittanórák történeteinek keresztül.	Közös beszélgetés vagy csoportmunka Segítség a példázat képének megértésében. Segítség a példázat üzenetének megértésében. Az üzent célba érésében fontos szerepe van a megszólított személynek.
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetési a bibliai példázatról • Mi a közös Isten Igéjében és a búzamagban? (életet ad, táplál, más javára terem, hasznos, növekedhet, és ha vigyázunk rá, megsokasodik stb.) • Miért hasonlítja Jézus magát a magvetőhöz? • Téged melyik bibliai történet „fogott már meg”? • Mit jelent konkrétan és átvitt értelemben az útépítés?	Munkafüzet

	• Mitől lehet kemény a szívünk? • Mi lehet a lelkünkben a gyom? • Lehet-e a szívünk mind a négyféle föld egyszerre? • Fel tudunk-e idézni bibliai történeteket? • Mi volt az üzenetük? Jó erről beszélgetni a gyerekekkel, mert bár sok történetet ismerhetnek nem biztos, hogy azoknak az üzenetét meg tudják fogalmazni. Kedvenc bibliai történetem, esetleg mondatom. Jó, ha leírjuk a gyermekekkel, mert ha szóban kérjük a választ az első történet után hajlamosak lesznek a többiek a már elhangzottat megnevezni saját kedvenc történetnek. 2. Aranymondás: <i>„Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!”</i> (1Sám 3,10) 3. Énekjavaslat: <i>„Kimegy a magvető...”</i> Jertek énekeljünk	
Munkáltatás		Tankönyv Drámajáték
Házi feladat		

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film:

<https://www.youtube.com/watch?v=oKdpM41cCJA>

<https://www.youtube.com/watch?v=V9IOhGPrRvY>

<https://www.youtube.com/watch?v=YOj6gjoWIfY>

<https://www.youtube.com/watch?v=kU2nuQXk2kc>

<https://www.youtube.com/watch?v=Tpov5-S2nfA>

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/stories/?search=sower>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 57-58. oldal

A képen látható: Kék alapú szöveg mellett szemléltető képek a búzáról.

Az 58. oldalon illusztráció a magvetőről.

A szöveg: Hogyan lehet egyből száz?

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Olvassátok el a kék alapra írt szöveget! Nézzétek meg a búza rajzát, nevezzétek meg, mit láttok!
- Figyeljétek meg a képet! Kit láttok a képen? Hogyan van öltözködve? Mit hord a vállán? Mi lehet benne? Hol történik az esemény?
- Mit csinál az ember?
- Hova eshetnek a magok? Mi lehet ennek a következménye?
- Te voltál-e már vetés idején a földeken? Mit láttál? Hogyan vetik manapság a magokat? (búzát, árpát, zabot, kukoricát stb.)

2. Szövegelemzés

- Hová estek a magok Jézus példázatában? Mi lett a magokkal? Sorold fel az összes lehetőséget a történetből!
- Hogyan magyarázta meg Jézus az értetlenkedő tanítványoknak a példázatot?
- Mit jelent a kemény föld, a sziklás talaj, tövises talaj?
- Mit jelent a jó föld?
- Te melyik talajhoz hasonlítanád magad?
- Mit üzen neked ez a példázat?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!”

- Ezt a mondatot Sámuel mondta az Úrnak, mikor az megszólította. Sámuel miért nevezi magát szolgának?
- Hogyan kapcsolódik ez az ige a példázathoz? Olvasd el a Bibliából a megfelelő részt!
- Melyik az a mondat, amelyik a példázathoz kapcsolja az igét?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Fogadj be engem! – játék feldolgozáshoz

Előkészület: Különböző rövid bibliai Igéket írunk színes lapokra.

Kellékek: színes lap, búzaszemek

A gyerekek választanak egy ígés lapot, ami most valamilyen módon megszólítja őket. Erre a lapra ragasztanak egy szem búzát.

Az aranymondás szövegét búzaszemekből rakják ki, fölé pedig ragasszanak egy kalászt.

Drámajáték

Osszuk hármas csoportokba a hittanosokat! Ketten lesznek a föld, a harmadik a mag. Osszuk ki, melyik csoport melyik földet mutatja majd be (ha kevesen vannak, kaphatnak több földet is.) A mag kuporodjon össze, ő próbál majd kikelni, a két föld pedig találja ki, hogyan játsszák majd el a példázatot (kőként összeszorítják, tövisként megfojtják, jó földként segítik és a magasba emelik, stb.) Ha mindent megbeszéltünk/elpróbáltunk, a hitoktató (sőt, még jobb, ha egy szépen olvasó hittanos) olvassa fel a példázatot és a szöveggel egy időben az aktuális trió mutassa is meg, amiről szó van!

2. Élménypedagógiai játék, feldolgozáshoz:

Időigény: 10 perc

Típus: kommunikációs

Teológiai kapcsolódás:

A zavaró körülmények olyanok, mint a tövises növény, az eredményt gátolják. A jó föld előkészítését sok módon lehet érteni. Például úgy is, hogy a zavaró körülményeket kell kiiktatni. Mindent, ami eltereli a figyelmet Istenről, félretesszük, hogy megérthessük Isten üzenetét, hogy tudjunk Őrá figyelni.

Játék lényege:

A játék során átéljük a gyerekek, hogy milyen az, ha egy kommunikációt megzavar valami. Ha van elég idő, akkor lehetőséget adhatunk arra, hogy azt is kipróbálják, hogy milyen az, ha semmi sem zavarja meg a beszélgetést.

Instrukciók:

Álljatok két körbe. Legyen egy külső és egy belső kör. Mindenkinek legyen párja. A külső kör tagjai lépjenek hátra két jó nagy lépést, hogy legalább 2 méterre álljatok egymástól. A belső körben állók feladata: Mesélgétek el a külső körben álló párotnak arról, hogy pl. Melyik volt életetek legunalmasabb/legizgalmasabb/leghosszabb/legfélelmetesebb napja? (*Bármilyen más téma is lehet.*) A külső körben álló párotnak feladata: mindent pontosan megjegyezni. 2 percetek van erre. Szólok, ha letelik az idő. Utána cseréltek, a külső körben álló mesél a belső körben álló párjának.

Zavaró körülmény: mindenki egyszerre beszél. A játék elkezdése után hitoktató maga a két kör között sétálni kezd, hogy még jobban megzavarja a kommunikációt, sőt ő maga is folyamatosan beszélhet, énekelhet, könyvvel hadonászhat vagy bármilyen más kitalálhat, amivel megzavarja a párbeszédet.

Megbeszélés:

I. Tények: Mi is történt? Egy-két ember szűrőpróbaszerűen mondja el, hogy mit hallott. Mit tettél annak érdekében, hogy jobban lehessen érteni, amit akarsz mondani? Mit tettél, hogy jobban értsd, amit mondanak neked? Zavartak-e a többiek? Hogyan? Figyeltél-e, hogy zavarasz másokat? Befolyásolta-e a mondanivalódat, hogy megzavarnak? Befolyásolt-e a figyelemben az, hogy zavarnak? Hogyan lehet olyan helyzetet teremteni, hogy megértse egyik ember a másikat?

II. Érzések: Milyen érzés volt egyszerre beszélni? Milyen érzés volt, amikor megzavartam a beszélgetést? Mit gondoltál magadban, amikor megálltam veled szemben, és nem engedtem, hogy beszélj? Elment-e a kedved a beszédőtől? Elment-e a kedved a másik ember meghallgatásától?

III. Tapasztalat: Mi volt a tanulság számodra? Hogyan reagálsz a zavaró körülményekre? Milyen zavaró körülmények vannak az életedben, amelyek elterelik a figyelmedet a feladataidról? Mit terelhet el a figyelmet Istenről? Van-e valami, ami gyakran eltereli a figyelmedet Istenről? Milyen stratégia lenne jó, hogy ne terelődjön el a figyelmünk Istenről? Mi segítene abban, hogy ne

terelődjön el a figyelmed? Vannak a te életedben is olyan zavaró körülmények, amelyek miatt a szíved nem válik jó talajjá? Ha igen, akkor mit gondolsz, hogyan tudsz te ezen változtatni?

Eredeti játék leírása: Matthew D. Liddle: Tanítani a taníthatatlant, Élménypedagógiai kézikönyv, Pressley Rydge Alapítvány, Budapest, 2008

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

Munkafüzet 1. feladat megoldása

M	A	D	A	R	A	K	S
I	I	S	T	E	N	S	Z
J	Ó	F	Ö	L	D	T	I
M	A	G	V	E	T	Ő	K
A	E	N	I	S	Z	Ó	L
G	Ú	T	S	Z	É	L	Á
S	Z	Á	Z	L	Í	T	S

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 1. zsolt. 1-3. verse: Aki nem jár...

Református énekeskönyv: 215. dics. 4. verse: Bár a hit szívemben...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 296. Vége van már a szolgálásnak – kánon (+DU)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 130. 1.5. verse: Igazságnak napja, jöjj

Hittankönyv: Tégy Uram engem áldássá (+BS, DU)

15. LECKE: ISTEN ORSZÁGA ÉRTÉK: AZ IGAZGYÖNGY PÉLDÁZATA

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

*(Felhasznált irodalom: Joachim Jeremias: Jézus példázatai, Kálvin Kiadó, Budapest, 1990
Anton Steiner: Gleichnisse Jesu, Fordította: Tarjányi Béla 1991)*

Kortörténeti háttér:

Az igazgyöngy igen keresett árucikk volt az egész ókorban. A legfontosabb lelőhelyek voltak: Vörös-tenger, Perzsa-öböl, Indiai óceán. A bűvárok által kihalászott gyöngyöket elsősorban ékszerek, nyakláncok készítésére használták.

Példázat magyarázata:

Az igazgyöngyről szóló példázat az elrejtett kincsről szóló példázattal együtt egy úgynevezett kettős példázat. Az igazgyöngy példázata az elrejtett kincssel együtt ugyanazt a mondanivalót szeretné megvilágítani két különböző kép révén.

Maga a történet nagyon rövid egyszerű, csak a leglényegesebb információknak jutunk a birtokába. A példázatban két szélsőséget fogalmaz meg Jézus. Az egyik, hogy nem egy átlagos egyszerű gyöngyről van szó, hanem egy nagyértékűről. És ezért a kereskedő mindenét feláldozza, eladja. Ha valaki rátalál az Isten országára, megéri a titkát, megéri az evangéliumot, akkor arra az emberre ilyen hatást gyakorol ez a találkozás. Érte mindenét odaadja. Az értéke mindennél nagyobbak látszik, ezért minden áldozatot megér. Ilyen hatással van az evangélium az emberre.

Isten szerinti érték: A Szentírás szerint Isten szemében nem az az értékes, ami a világ szemében értékes. Amíg a világban az arany, ezüst számít értéknek, addig Isten szemében hívő ember hite értékesebb a kézzelfogható kincseknél.

„hanem a szív elrejtett embere a szelíd és csendes lélek el nem múló díszével: ez értékes az Isten előtt.” (1Pt 3,4)

„hogy a ti megpróbált hitetek, amely sokkal értékesebb a veszendő, de tűzben kipróbált aranynál, Jézus Krisztus megjelenésekor méltónak bizonyuljon a dicséretre, dicsőségre és tisztességre.” (1Pt 1,7)

„A foglyokkal is együtt szenvedtetek, és vagyontok elrablását is örömmel fogadtátok, mivel tudtátok, hogy nektek értékesebb és maradandóbb vagyontok van.” (Zsid 10,34)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az érték a gyermekkorban azt fejezi ki, ami érzelmileg megmozgatja a gyermekeket. Ezért lehet értékes számukra egy üvegyöngy, egy kavics, vagy más – néha a felnőttek számára haszontalannak tűnő holmi is. Napjaink tárgyiasult világában azonban a gyerekek is hamar átveszik azt a látásmódot, hogy annak van értéke, ami pénzben kifejezhető. Különösen igaz ez, ha a családok jól állnak anyagilag és sok játékot, drága ruhát, technikai eszközt kap a gyermek. Hasonlót eredményez az is, ha nagyon rossz anyagi helyzetben van a család. Ekkor azt hiheti a gyerek, hogy egy nagyobb pénzüsszeggel, vagyonnal bármit el lehet érni.

A hittanoktatás feladatai közé tartozhat az is, hogy rámutassunk a maradandó és csak rövid időre szóló érték közötti különbségre. Ötödikes korban azért okozhat ez problémát, mert a korosztály tipikus gondolkodásmódja még nem elvont. Konkrétumokkal tudnak dolgozni és konkrétumokat tudnak leginkább felfogni és megérteni. Éppen ezért a lelkipásztor/hittanoktató lehetősége konkrét élethelyeteket, példákat alapul véve azt megláttatni a tanulókkal, hogy vannak kézzel nem fogható értékek is. Jó kiindulópont lehet erre a külső- és belső tulajdonságok felhasználása, pl: világi kincs:

mint egy külső tulajdonság – jól látható. Lelki kincs: mint egy belső tulajdonság, nem mindig látható meg könnyen.

Mivel az ötödikesek gyakran vásárolnak a szülőkkel, sőt néha magukban is vesznek dolgokat – így szintén jó kiindulópont lehet a példázathoz néhány ismert élelmiszer/tárgy értékének meghatározása. Lehet beszélni arról is, hogy mennyit ér ez a boltban, de ők mennyit adnának érte egy-egy helyzetben. (Pl. egy üveg ásványvíz kb. 100 Ft, de a sivatagban ennél sokkal többet is érhet).

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten országa érték!

Kognitív cél: A lelki kincs, érték fogalmának és tartalmának megismertetése.

Affektív cél: A lelki értékek iránti érdeklődés (vágyakozás) felkeltése.

Pragmatikus cél: Elindítás a lelki kincskeresés útján.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: A gyerekek ebben a korban már sok mindent tudnak a dolgok értékéről, de ezzel egy időben alapvető dolgok értékével, árával nincsenek tisztában. • Minek mi az értéke?• Minek mi ad értéket? Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1. feladat a táblára. • Mi a legértékesebb most a számotokra Ne értékeljük a válaszaikat, hiszen itt szubjektív érzésekről van szó. A tankönyv feladattára alapján beszéljünk a belső tulajdonságokról/értékekről (lelki, szellemi értékek) • Ezek miért fontosak? vagy: Játék: Keressük meg az árát! Mi mennyit ér? A csoportba beviszünk néhány boltban vásárolható dolgot. Lehetnek a munkafüzet első feladatában felsorolt áruk is. Az árcédulákat gondosan eltüntetve, az árakat külön lapokra felírjuk, a csoportok száma szerint és	Közös beszélgetés vagy csoportmunka Segítség a példázat üzenetének megértésében. Jó lenne, ha a beszélgetés során felismernék a tudás, az alkotás, vagy egyéb belső értékek fontosságát, rácsodálkoznának saját és mások belső értékeire.

	odaadjuk. Nekik rá kell jönniük, hogy melyik áruhoz melyik ár tartozik.	
Feldolgozási javaslat	Beszélgetés a bibliai történetről • Mitől más a mennyei kincs, mint a földi? • Tudnánk bibliai példát mondani arra, hogy valaki nem cserélte a mennyei kincseit földi kincsekre? (Jézus megkísértése- Mindezt neked adom, ha...) • Tudnánk-e bibliai példát mondani arra, amikor valaki a földi kincseit mennyeire cserélte? (Máté, Zákheus) • Aki Isten kincset talál, miért tud lemondani a többi kincséről? Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 2.3. feladat Aranymondás: Szabadon választható. Énekjavaslat: „Velem vándorol utamon Jézus...” Jertek énekeljünk	A mennyek országa fogalom konkretizálása Munkafüzet
Házi feladat	Gyűjts össze a számodra legkedvesebb 5 szót! Miért éppen azokat választottad? Miért értékesek ezek neked?	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/stories/?search=pearl>

Kisfilm a gyöngyhalászok munkájáról:

https://indavideo.hu/video/Ama_Japan_gyongyhalasz

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 59-60. oldal

A képen látható: Kék alapú szöveg melletti illusztrációk: nemesfémből készült tárgyak, gyémánt rajza, igazgyöngy ábrája.

A 60. oldalon illusztráció: a magyar korona rajza, igazgyöngy kagylóban.

A szöveg: Kereskedő, aki igazgyöngyöt talált.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg a kék alapú szöveg melletti értékes dolgokat! Kinek van arany ékszere? Honnan kaptad? Mit jelent a számodra?
- Figyeljétek meg a magyar koronát! Mit tudsz elmondani róla?
- Figyeld meg az igazgyöngyöt a kagylóban! Hogy kerül oda? Hogyan képződik? Járj utána az interneten! Mondd el!

2. Szövegelemzés

- Jézus korában milyen földi kincseket gyűjtöttek az emberek? Miért?
- Ma milyen kincseket gyűjtenek az emberek? Miért?
- Milyen ember volt a kereskedő? Miért adta el minden vagyonát?
- Mit jelképez az igazgyöngy?
- Neked van-e ilyen „igazgyöngyöd”? Fogalmazd meg, mi az!

EGYÉB ÖTLETEK

Játék: Hasonló a mennyek országa

Keressenek szavakat, amelyekről azt gondolják, hogy a mennyek országára (Isten királyságára) illenek (béke, igazság, tisztaság, szépség, öröm, nyugalom stb.).

Mi is megadhatunk szavakat az ellentétpárjaikkal. A gyerekek szétválogathatják.

1. A Nobel díj történetével megismertetve a gyerekeket megbeszélhetjük velük, hogy nagyobb értéke van a mások javára, segítségére, hasznára való felfedezéseknek, mint az egyéb nagy találmányoknak. Különösen alkalmas erre a Nobel békedíj kategóriája.
2. Készíthetünk velük értéktáblázatot. Az összegyűjtött belső értékeket (pl. hazaszeretet, béke, család, barátság) rangsorolja a csoport. Első legyen a csoport számára legértékesebb. Próbálják megvitatni az értékeket, egymást meggyőzni a fontossági sorrendről.

Instrukció: Nem baj, ha nem sikerül közös nevezőre jutnia a csoportnak.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

3. feladat megoldása:

Isten.

További ötlet a feladattal kapcsolatban: Beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy miért lehet valaki számára Isten olyan értékes, mint az igazgyöngy. Arra kérdezzük rá, hogy a gyerekek szerint konkrétan mi az, ami Istenben értékes. Mi az, ami többet ér, mint bármi más a világon.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 167. dics.1-2.verse: Jöjj, mondjunk (+ BS, HK)

Református énekeskönyv: 472. dics.4. verse: Adj éjt, napot, add át erődöt (dall. RÉ 66. zsolt. Örvendj egész föld)

Református énekeskönyv: 512. dics.1-3. verse: Szól, szólj hozzám, Uram...

16. LECKE: AKI ÉRTÉKRENDET CSERÉL: MÁTÉ ELHÍVÁSA

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest, 1995.)

Vámszedő:

Az Újszövetség korában Palesztinát bevonták a rómaiak a kiépített úthálózatukba. Az időjárás viszonyosságai ellen védtek ezek az utak, az út biztonságát pedig a kiépített őrtornyok jelentették. A tartományi és városhatárokon, hidaknál, gázlóknál és hegyszorosoknál őrhelyeket állítottak fel. Az adót itt lehetett befizetni. Az autonóm közösségeknek megvolt a joga arra, hogy maguk szedjék be az adót. Nem római tisztségviselők szedték be a vámot, hanem kiadták bérbe magánszemélyeknek. A vámszedés jogát árveréseket lehetett megszerezni. Aki a legmagasabb összeget ígérte bérleti díj gyanánt, megnyerte a jogot. A jogtulajdonosok alkalmaztak hivatalnokokat. A jogtulajdonosok voltak a fővámszedők, míg a hivatalnokok vámszedők. A Római Birodalom nem ellenőrizte, hogy a megállapodásban szereplő bérleti díjon túl mennyi vámdíjat fizetnek az úthasználók. Ez a helyzet visszaélésre adott lehetőséget. A vámszedők pogányokkal érintkeztek, ez pedig vallási tisztátalanságnak számított. A vámszedő kifejezés a bűnös szinonimája volt. Jézus a vámszedőket nem utasította el, közösséget vállalt velük.

Elhívás fogalma:

Az elhívás fogalma azt jelenti, hogy Isten valakit a kegyelme által kiválaszt korábbi életközegéből, gazdasági vagy személyes kapcsolataiból, életközösségéből, megélhetési formájából kiemeli és ezzel egyúttal feladattal, küldetéssel látja el. Ez a feladat lehet egész életre szóló is, vagy lehet egyszeri alkalomra vonatkozó. (Pl. Ámós küldetése) A keresztyén gondolkodásban fontos szerepet játszik az elhívás fogalma. Az elhívás Isten ígéje és Szentlelke által személyesen történik. A bűn és halál hatalma alól hívja el Isten az embert a bűnbocsánatra és az életre. Ez az elhívás az alapja az egyháznak is. Ezt említi a Heidelbergi Káté 54. kérdés felelete.

Tanítványság:

A tanítvány kifejezés az Újszövetségben legtöbbször Jézus tanítványaira vonatkozik. Tanítvánnyá válás alapfeltétele az elhívás és az engedelmes követés. Jézus kezdeményezi tanítványi kapcsolatot, tehát nem a tanítványok választják maguknak ki a Mestert, ahogyan pl. az Ószövetségben ezt a próféták tették, hanem a mester választja ki magának a tanítványt. Abban is különbséget lehet látni az Ó- és Újszövetség tanítványai között, hogy amíg a prófétatanítványok elsősorban szolgálói a prófétának, személye körül végeztek munkát, addig a tanítványok elsődleges feladata a Mester tanításának a továbbadása, emberekért végzett szolgálat.

Máté személye:

Máté nevének jelentése: Isten ajándéka. Vámszedő volt, akinek a házában Jézus megszállt. Kevés bibliai személynek van két neve. Amikor Jézus asztalközösséget vállalt fel valakivel, akkor az azt jelentette, hogy azt a személyt, csoportot elfogadja. Ez sokszor adott okot megbotránkozásra a farizeusok és az írástudók szemében. Az ételközösség életközösség felvállalást is jelentette. Így történt ez Máté esetében is.

Máté elhívása:

Jézus ugyanúgy hívta el Mátét, „azonnal hatállyal” túl sok gondolkodási időt nem hagyva, mint ahogyan a többi tanítvány esetében is tette. Jézus elhívása azonnali választ várt, és ahogyan a többi tanítvány (Mt 4,22), így Máté is azonnal felelt erre a világból és korábbi élethelyzetből kihívó szóra. Ez az engedelmesség Máté esetében azt jelentette, hogy szakít a korábbi életvitelével, megélhetésével. Az anyagi forrásokon kívül szakít még a korábbi emberi kapcsolataival és újakat épít ki. Ennek a megváltozott életnek és élettartalomnak a jele a megváltoztatott név, amit Jézus ad. Jézus elhívása mindig egy adott életből, többnyire bűnnel terhelt, Istenhiányban szenvedő életből hív el. Helyette egy teljes közösségi élettel ajándékoz meg. Máté számára a sors- és életközösséget Jézus mellett a tanítványi körrel való szoros kapcsolat jelentette.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az ötödikesek viselkedése néha nagyon gyermeki, máskor viszont felnőttesebb, mint gondolnánk. A témával kapcsolatban mindenképpen fontos néhány dolgot letisztázni velük. Nem ismerik általában a vámszedő fogalmát, illetve a vámszedő helyzetét és lehetőségeit Jézus korában. E nélkül viszont az elhívástörténet súlya kevésbé érthető a számukra. A számkivetettség, illetve a „fekete bárány” szerep ismerős a számukra, ezért átérezhetik annak a jelentőségét, hogy egy ilyen helyzetben lévő ember számára mit jelenthetett Jézus elhívása.

Máté elhívásánál szintén fontos kapcsolópont lehet a birtoklás és lemondás témaköre. Lévi, mint vámszedő nagy vagyona tett szert. Erről lemondani, visszaadni, amit elvett, illetve a saját vagyonát szétszétogatni Jézusért nagy dolog. Az ötödikes gyerekek már nagyon is a tudatában vannak annak, hogy milyen tulajdonuk van. A szituáció megértését segíti, ha azon elgondolkoznak, hogy ők miért, illetve kiért tudnának valamilyen általuk fontos dologról (tulajdonukról) lemondani.

A tanítványság fogalma is új értelmet nyer serdülő és prepubertás korban. Viccesen néha meg is említik a serdülők, hogy xy az ő „mesterük”. A „tanító”, „mester” fogalom tehát értelmezhető úgy számukra, mint az a személy, akire felnéznek, és akinek a viselkedését szívesen „követik”.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Egyéni értékrend fontosságának felismertetése.

Kognitív cél: Ismerje meg a római provincia adózási szokását és egy akkori vámszedő társadalmi helyzetét.

Affektív cél: Élje át, hogy az emberi kapcsolatok erősebb kötődést adnak, mint bármilyen tárgy.

Pragmatikus cél: Arra való bátorítás, hogy keresse a saját életében annak a lehetőségeit, hogyan tudja követni Jézust.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: Bár a lecke témája nem a pénzhez való viszony, de mindenképpen ajánlott a pénzről való beszélgetés ebben a korban. Sok gyereknek van zsebpénze, és már ebben a korban szembesülnek	Közös beszélgetés vagy csoportmunka

	azzal, hogy a másoknak több jut. Egymás között gyakori a dicsekvés tárgyakkal pl. mobiltelefonnal, a lányoknál az öltözködés stb... Igyekezzünk a gyerekekkel eljutni a pénz fontossága és elkerülhetetlen használatáról annak relatív voltaig. • A pénz nem boldogít! – de miért nem? Ezt az utat be tudjuk járni Máté történetén keresztül. Mi mennyit ér? négy kategóriában gyűjtünk közösen dolgokat. olcsó, és szerintem jó (szeretném) – drága, de szerintem felesleges (nem szeretném) – drága, és szerintem jó (szeretném) – nem megvehető, és szerintem jó (szeretném) Példaképek. • Kinek, minek lennél a követe? • Milyen módon népszerűsíténéd a példaképedet, vagy azt a nemes ügyet, aminek nagykövete vagy.	
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a bibliai történetről: • Miért lett Máté vámszedő? • Miért csodálkozott mindenki azon, hogy Jézus őt választotta? • Miért lett Jézus követe? • Mit kaphatott Máté Jézustól, ami többet ér, mint a pénz? • Mit adott Máté Jézusnak cserébe? • Mi az a mennyei kincs? 2. Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 2.4. feladat 3. Aranymondás: „A Mester itt van és hív téged.” (Jn 11,28)	Megérteni azt a bibliai történet alapján, a pénznél értékesebb dolog Jézusra találni. Munkafüzet

Munkáltatás	1. Játék: Máté sms-e – drámajáték Képzeljük el, mi lett volna, ha Máténak van mobilja! Milyen sms-t írt volna arról, ami történt vele (140 karakter). Osszunk ki bankkártya méretű kis lapokat és kérjük meg a hittanosokat, hogy írjanak egy sms-t Máté nevében. Lehet választani, kinek írják: a családnak, a főnökének, a legjobb (vámszedő) barátjának, a feleségének, stb. Utána szedjük össze a papírokat, keverjük össze és olvassuk fel az üzenteket. Kitaláljuk, hogy kinek írhatta? 2. Játék: egy vámszedő hétköznapija – drámajáték • Reggel: ébredés egyedül, pénzfényezés, unatkozás, munkába indul, útközben kellemetlen találkozások. • Munka: Vámszedő asztal, találkozás emberekkel, pöffeszkedés, dirigálás utasítás, fenyegetőzés, pénzgyűjtés, a császárnak és zsebre is. • Este: hazafelé, találkozás emberekkel, pazar lakoma, pénzsámolás, unatkozás, elalvás. Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1.	Tankönyv Játék
Házi feladat	1. Jézusnak szolgállok. Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 3. feladat 2. Tanuld meg a 12 tanítvány nevét!	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Letölthető képsorok

<http://www.freebibleimages.org/photos/lumo-jesus-matthew/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/gnpi-027-matthew/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/jesus-matthew/>

Kisfilm:

<https://www.youtube.com/watch?v=kbxU6rg5C9I>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 61-62. oldal

A képen látható: Tematikus illusztráció: A vámszedő az asztala mellett, amin értékes pénzdarabok láthatók. Emberek állnak előtte, akik vámot fizetnek a vámszedőnek.

62. oldalon: Illusztráció: Pénzérmék Jézus korából

A szöveg: Nem lehet mindent pénzen megvenni.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Kik állnak az asztal körül? Miért?
- Mi az a vám? Miért és mikor kell fizetni?
- Hogyan élhetett Jézus korában egy vámszedő?

2. Szövegelemzés

- Ki volt Máté?
- Miért hívta el Jézus Mátét? Máté miért engedelmeskedett? Tettének milyen következményei lettek?
- Ki voltak még Jézus tanítványai?
- Miért volt együtt Jézus a bűnösökkel? Mit válaszolt a felháborodott embereknek?
- Mit jelent Jézus válasza?
- Mit üzen neked ez a történet? Miért tartod érdekesnek és tanulságosnak?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„A Mester itt van és hív téged.”

- Ki a Mester? Miért hívnak valakit mesternek?
- Hogyan lehetsz Jézus tanítványa? Mit kell tenned? Hogyan?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Szituációs játék: Császár követe, Jézus követe?

Játsszátok el gesztusokkal, mimikával, éppen kinek a követe Máté.

Aki kitalálta az lesz a következő Máté. Segíthetnek a munkafüzet első feladatának szavai.

2. Imádságra nevelés

Énekimádság a) Kiscsoportok alakítása, előkészület 3 kiscsoportot alakítunk, az ének veseit kiosztjuk. Feladatutasítás: Gyakoroljátok az ének szövegét. b) Imádkozás az ének szövegével c) Énektanulás	műfaj megfogalmazás imádkozás csoport felosztása kapcsolódás hely fejlesztési terület hittanosok hittanoktató eszközök	kérő dicséret szövege hangos kiscsoportok TK 15. ének óra eleje ismerkedés a RÉ nyelvezetével olvasnak kísér TK

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

2. feladat:

Tervezz egy jelképet a mennyei kincsről! Írd bele a mennyei kincsek Urának a nevét, és rajzolj bele valamit, ami téged Rá emlékeztet!”

Instrukció:

A feladat során beszéljünk a mennyei kincs fogalmáról a gyerekekkel, ill. arról, hogy egy pénzüremén mi volt régen és mi van ma.

A feladat csoportmunkával is megoldható: Alakítsunk 3 fős csapatokat. Adjunk 5 perc tervezési-megbeszélési időt. Utána 3 percig mindenki a megbeszéltek szerint készítse el a jelképet úgy, hogy a rajzolás közben nem látják egymás alkotását a csapattagok. Amikor készen vannak a tervek, akkor a csapatok együtt mutatják be a kész tervváltozatokat.

Az egyházi munkafüzet 4. feladata (77. o.) és a gyülekezeti munkafüzet 2. feladata (38. o.) helyesen:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	Ú	V	W	X	Y	Z
8				6	26			19			13	18	17	24				3	14						9

<u>N</u>	<u>E</u>																								
17	6			7	25	1	2	14	3	6	14	6	21	18	8	7	8	14	24	21	17	8	21		
<u>I</u>	<u>N</u>	<u>S</u>	<u>E</u>	<u>E</u>	<u>T</u>	<u>A</u>	<u>F</u>	<u>Ö</u>	<u>L</u>	<u>Ö</u>	<u>N</u>	,	<u>A</u>	<u>O</u>	<u>L</u>	<u>A</u>									
21	19	17	10	3	6	21	6	14	8	26	13	4	17	8	5	24	13	8							
<u>M</u>	<u>O</u>	<u>L</u>		<u>É</u>	<u>S</u>	<u>A</u>		<u>O</u>	<u>Z</u>	<u>S</u>	<u>A</u>	<u>M</u>	<u>E</u>	<u>E</u>	<u>M</u>	<u>É</u>	<u>S</u>	<u>Z</u>	<u>T</u>	<u>I</u>	,				
18	24	13	25	3	8	20	24	9	3	4	8	18	6	7	6	18	3	9	14	19					
<u>É</u>	<u>S</u>	<u>A</u>	<u>O</u>	<u>L</u>	<u>A</u>	<u>T</u>	<u>O</u>	<u>L</u>	<u>A</u>	<u>O</u>															
3	8	5	24	13	8	14	24	13	15	8	2	24	21	16	6	14	20	17	6	21					
<u>É</u>	<u>S</u>	<u>E</u>	<u>L</u>	<u>L</u>	<u>O</u>		<u>Á</u>	,	<u>A</u>	<u>N</u>	<u>E</u>	<u>M</u>		<u>Ú</u>	<u>T</u>	<u>S</u>	<u>E</u>	<u>T</u>	<u>E</u>						
3	6	13	13	24	22	2	21	5	8	17	6	18	7	25	1	2	14	3	6	14	6	21			
<u>M</u>	<u>A</u>	<u>A</u>	<u>T</u>	<u>O</u>	<u>N</u>	<u>A</u>		<u>I</u>	<u>N</u>	<u>S</u>	<u>E</u>	<u>E</u>	<u>T</u>	<u>A</u>	<u>M</u>	<u>E</u>	<u>N</u>	<u>N</u>	-						
18	8	7	8	14	24	21	17	8	21	21	19	17	10	3	6	21	6	14	8	18	6	17	17	25	
<u>E</u>	<u>N</u>	,	<u>A</u>	<u>O</u>	<u>L</u>	<u>S</u>	<u>E</u>	<u>M</u>	<u>A</u>	<u>M</u>	<u>O</u>	<u>L</u>	,	<u>S</u>	<u>E</u>	<u>M</u>	<u>A</u>								
16	6	17	8	5	24	13	3	6	18	8	18	24	13	25	3	6	18	8							
<u>O</u>	<u>Z</u>	<u>S</u>	<u>A</u>	<u>N</u>	<u>E</u>	<u>M</u>	<u>E</u>	<u>M</u>	<u>É</u>	<u>S</u>	<u>Z</u>	<u>T</u>	<u>I</u>	<u>M</u>	<u>E</u>	,	<u>É</u>	<u>S</u>							
20	24	9	3	4	8	17	6	18	6	18	3	9	14	19	18	6	7	3							
<u>A</u>	<u>O</u>	<u>L</u>	<u>A</u>	<u>T</u>	<u>O</u>	<u>L</u>	<u>A</u>	<u>O</u>	<u>S</u>	<u>E</u>	<u>M</u>	<u>T</u>	<u>Ö</u>	<u>N</u>	<u>E</u>										
8	5	24	13	8	14	24	13	15	8	2	24	21	3	6	18	14	20	17	6	21					
<u>E</u>	,	<u>É</u>	<u>S</u>	<u>N</u>	<u>E</u>	<u>M</u>	<u>L</u>	<u>O</u>	<u>Á</u>	<u>E</u>	<u>L</u>	.													
16	6	3	17	6	18	13	24	22	2	21	6	13													

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 299. dics. 1.3. verse: Jézus hív...

Református énekeskönyv: 479. dics. 1. verse: Hinni taníts, Uram... (+HK)

Dicsérjétek az Urat: 92. Jézus a jó Pásztor (+BS)

Hittankönyv: Új szívet adj (+BS, DU)

Hittankönyv: Tégy Uram engem áldássá (+BS, DU)

17. LECKE: AZ ALAP A LEGFONTOSABB: PÉLDÁZAT A KÖSZIKLÁRA ÉPÍTETT HÁZRÓL

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Joachim Jeremias: Jézus példázatai, Kálvin Kiadó, Budapest, 1990; Anton Steiner: Példabeszédek, PPRKHA, Budapest, 1991; Eduard Schweizer: Das Evangelium nach Matthäus, Göttingen, 1986; Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 2000)

Kortörténeti háttér:

A házak alapját hegyvidékeken fejtett terméskövekből építették Júdeában. Mivel ez drága építőanyag volt, ezért a házak falát napon szárított vályogtéglából építették. Ezek a falak nem voltak annyira tartósak, különösen háborúk után vált sok ház lakhatatlanná.

Igemagyarázat:

Ezzel a példázattal végződik a Hegyi Beszéd. Két különböző alapra épített házról van szó. Azon múlik minden, hogy hogyan választja meg az ember az alapot, amire a házat felépíti. Ez az alap, amiről a példázat beszél: Jézus szavai. Jézus kihangsúlyozza, hogy nem elég hallani ezeket a szavakat, amelyek a szájából elhangzottak, hanem meg is kell azokat tenni. A két ház között a különbség nem látható mindaddig, amíg olyan nem történik valami, ami veszélyezteti az alapot. Akkor viszont mindenre fény derül. Párhuzamba állítható ez a példázat Nőé történetével: *„Mert amiképpen azokban a napokban, az özönvíz előtt, ettek, ittak, házasodtak és férjhez mentek egészen addig a napig, amelyen Nőé bement a bárkába...”* (Mt 24,38)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Alapvetően a példázatok nehezen megfoghatók azon diákok számára, akik még nem tudnak elvontan gondolkodni. Az ötödik osztályosok többségére is jellemző. A kösziklára épített ház példázata viszont szemléletes és életszerű – így konkrét szituáción keresztül rámutathatunk az alapozás és az alap fontosságára. A gyerekek számára saját életükből jól megközelíthető példa lehet még pl. a tanulás. Ha nem tanulja meg egy nyelv alapjait, akkor nem tud azon a nyelven beszélni. Vagy, ha nem tanul meg összeadni és kivonni, akkor később nehezebb matematikai dolgokat sem fog tudni, de pl. nem tud a boltban sem segítség nélkül vásárolni. Akinek kisebb testvére van (pl. egészen kicsi baba vagy óvodás), ott kérhetjük, hogy emlékezzenek vissza arra, hogyan tanult meg a testvére járni/beszélni. Miket mondott ki először.

Fontos, hogy segítsünk a tanulóknak megtalálni a párhuzamot a saját életük és a példázat között, melynek lehetősége, ha a saját életüket, mint házat képzelik el. Kreatív gyerekek esetében megkérhetjük őket arra is, hogy képzeljék el a saját házukat. Milyenben szeretnének lakni majd. Hogyan nézne ki a ház (akár le is rajzolhatják, vagy csak mondják el egészen részletesen). Valószínűleg többségében a gyerekek nem beszélnek a ház alapjáról, mivel természetesnek veszik, hogy van. Erre való rámutatás jó átvezetés lehet arra, hogy a mi életünknek is kell lennie egy ilyen alapjának, ami átvitt értelemben szilárd alapként az Isten Igéje lehet.

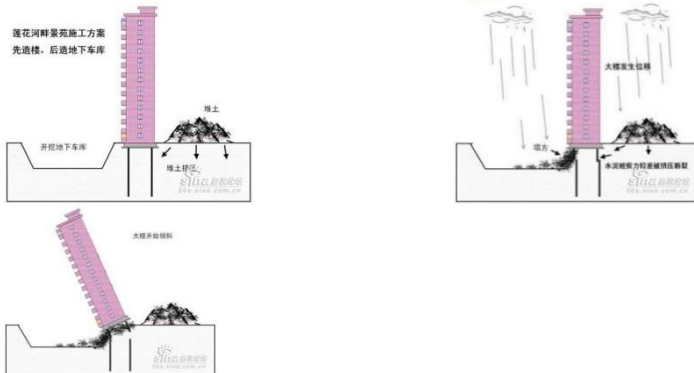

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus biztos és erős alapja lehet az életünknek.

Kognitív cél: A példázat képének és üzenetének korosztályi szintű megértése.

Affektív cél: Annak a megéreztetése, hogy Jézus erős és biztos alap lehet az életünk számára.

Pragmatikus cél: A tanuló segítése abban, hogy tudja önmaga számára meghatározni, hogy miért lehet biztos alap Jézus tanítása.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás , előzetes ismeretek aktiválása	1. Egy modern és egy Jézus korabeli ház összehasonlítása. (TK 65. o.) vagy Beszélgetés egy újságcikk alapján: „Eldőlt egy emeletes ház Kínában!” Vajon mi volt a hiba? Az újságban megjelölt képek segítségével te is megfejtethed, hogyan történhetett ez a hihetetlen katasztrófa. Szerencsére senki nem sérült meg, mert a lakók még nem költöztek be a vadonatúj házba.	Könyv Közös beszélgetés vagy csoportmunka Segítség a példázat képének megértésében

Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a bibliai történetről • Miért volt okos, aki sziklára épített? • Mivel nem számolt a bolond házépítő? • Miért kevés Jézus tanítását csak hallgatni? • Miért fontos, hogy valaki cselekedje azt, amit Jézust tanít? • Te melyik jézusi tanítását tartod a legkönnyebben megvalósíthatónak? • Melyik számodra a legnehezebb Jézus parancsai közül? • Miért lehet Jézus tanítása szilárd alap? Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1-4. feladat 2. Aranymondás: <i>„Nem mindenki megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: Uram, Uram, hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.”</i> (Mt 7,21) 3. Énekjavaslat: „Ki Istenének átad mindent...” RÉ 274. d. „Kérünk, sziklánk, te légy a hitben...”	Munkafüzet
Munkáltatás	Élménypedagógiai játék (ld. egyéb ötletek)	
Házi feladat	Bibliai ház makett készítés (akár közösen is elvégezhető az órán)	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film:

<https://www.youtube.com/watch?v=8b0qmB11QSg>

<https://www.youtube.com/watch?v=IJKqBV83Y30> (A példázat 7 perc 20 mp-nél kezdődik.)

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 63-64. oldal

A képen látható: Illusztrációk: mai ház rajza, Jézus korabeli ház és a pisa-i ferde torony rajza

A szöveg: Ha a legfontosabb kimarad

A kősziklára és a homokra épített ház ok-okozati összefüggéseinek a feltárása, és szimbolika magyarázata.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

Figyeljétek meg az épületek rajzait!

- Milyen alapozást végeztek a Jézus korabeli épületen? Miért?
- Miért dől a pisa-i ferde torony? Hol található? Láttad már? Mit tesznek annak érdekében, hogy ne dőljön tovább? Miért?

2. Szövegelemzés

- Hová építette a bölcs ember a házát? Miért oda?
- Miért ment tönkre a bolond ember háza a viharban?
- Mit jelképez a kőszikla? Mit jelent ez a számodra?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Nem mindenki megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: Uram, Uram, hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát”

- Mit jelent a mennyei Atya akarata szerinti cselekvés?
- Mi a jutalma annak, ha valaki Isten szerint viselkedik?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Drámajáték a motivációhoz

A teremben lévő tanszerekből (könyv, tolltartó, füzet, stb.) próbáljunk közösen minél magasabb tornyot építeni, először a padlón vagy egy stabil asztalon. Milyen magasat sikerült? Ha kész van, próbáljuk ugyanezt vagy egy hasonló tornyot felépíteni egy másik alapra: egy székre vagy más alkalmas kemény falapra, amit ketten vagy négyen a levegőben tartanak, lehetőleg mozdulatlanul. Sikerül-e felépíteni ugyanolyan magasra a tornyot? Ha igen, nehezebb volt-e? Ha idő előtt ledől, miért dőlt le?

2. Fantáziajáték:

Ha a legfontosabb hiányzik. (focirajongók számára, akár a labda is elveszhet)

Készítetek rajzot egy képzeletbeli focimeccsről, ahol mindenki elhagyott valami fontosat (bíró a sípját, a játékosok a cipőt, a kapus a kesztyűt, a parkjelző a zászlót stb.)

Élő közvetítés: Itt vagyunk a Puskás stadionban, a rég várt FTC-Loki mérkőzésen. A Játék hamarosan kezdődik. Felsorakoznak a játékosok, a bíró magához inti a két csapatkapitányt. De nocsak, egy kis zavart látni a játékosokon. Ki a csapatkapitány? Senkin nem látni a kapitány szalagot. Kis huzavona után ketten odalépnek a bíróhoz. Az a zsebébe nyúl, hogy feldobja a pénzermét. De mintha egy kicsit hosszabban keresgélne a kelleténél. Ilyet még nem láttam. Nincs meg a pénz! A közönség fütyül, a játékosok türelmetlenül topognak. A bíró kiforgatta a zsebeit. Sehol semmi. Nem hiszek a szememnek két fűszálat tép le. Aki a rövidebbet húzza, az választhat térfelet vagy kezdőrúgást. Ilyet még nem látott a stadion, de végre a csapatkapitányok választottak Kezd a Loki. Mindenki várja a sípszót. Ez elképesztő! Nincs meg a síp! Mi lesz ebből? Kérdem én? stb...

3. Activity:

Elvesztettem valamit.

Egy gyerek mutogasson el egy foglalkozást. Ha a csoport kitalálta kicsoda ő, jön a feladat második fele. El kell mutogatnia azt foglalkozásához nélkülözhetetlen tárgyat, amit elvesztett.

(Pl. bűvár- elvesztet tárgy oxigénpalack, lelkész-Biblia, kőműves-függőőn, orvos-fonendoszkóp, cipész-ár, kertész –metszőolló, lovász-kantár stb.)

4. Élménypedagógiai játék:

Játék célja: A gyerekek tapasztalják meg a házépítés menetét és ez által értsék meg jobban a példázatot.

Kellékek: különböző „építési” anyagok pl.: kisebb-nagyobb kövek, papírlapok, hungarocell lapok, újságpapír, cellux, ollók, szívószálak, gyufaszálak/ fa pálcikák... stb. (vagy az udvaron/erdőben: kövek, faágak, moha, levél, fű), tervezéshez: papírlapok, tollak

Feladat: Kiscsoportban egy „ház” építése a megadott alapanyagokból. A rendelkezésre álló idő: tervezésre 10 perc, kivitelezésre 5 perc. A házak „állóképességét” az osztálytársak fogják tesztelni.

1. Az óra előtt készítsük elő az építési anyagokat egy asztalra és terítsük le egy nagy lepedővel.
2. Osszuk a gyerekeket 4-6 fős kis csoportokba.
3. Magyarázzuk el a feladatot: „Minden csoportnak 15 perc áll a rendelkezésére, hogy felépítsen ezekből az anyagokból egy házat. Minden alapanyagféléből fel kell valamennyit használni a ház építéséhez. (Így elkerülhető például, hogy az egyik csoport elvigye az összes követ). 10 percek lesz először arra, hogy megtervezzétek a házat. Ehhez minden csoport kap egy papírt és tollat. A tervezés ideje alatt nem nyúlhattok az eszközökhöz. Jelezni fogom, amint lejárt a 10 perc. Utána 5 percek lesz arra, hogy felépítsétek a házat. Ennek az idejét is mérni fogom. A kivitelezés után, minden csoport bemutathatja a házat, és a többi csoport leteszteli egy próbával, hogy mennyire lett stabil az épület.”
4. Mutassuk meg a rendelkezésre álló anyagokat.
5. Indítsuk el és zárjuk le egyértelműen a 10 perces tervezési és az 5 perces kivitelezési időt!
6. A bemutatók egymás után következzenek. A csoportok legfeljebb 3-3 mondatot mondjanak. Ha van rá lehetőségünk, akkor készítünk csoportképet a házokról és a készítőkről.
7. A szél próba: Azok, akik nem voltak építői az adott háznak, állják körbe a házat és fújjanak rá. (imitálják a szelet). Ha nem borul fel a ház, akkor következzen a második próba!
8. A földrengés próba: Azok, akik nem voltak építői az adott háznak, állják körbe a házat és: a) teljes erővel dübörögjenek a lábaikkal vagy; b) kezeikkel tapsoljanak a padon. Ha nem borul fel a ház, akkor alapos házat épített a csoport!

Kérdések a játék után:

- Melyik ház volt a legstabilabb/legingoványosabb? Miért?
- Nehéz volt stabil házat építeni?

- Mit kellett figyelembe venni a tervezés alatt?
- Mit csinálnál másképpen legközelebb?
- Szerinted melyik a legfontosabb szempont, amit figyelembe kell venni egy ház építésénél?

TRANSZFER: Ha a fiatalok megtapasztalják, hogy milyen elemi összefüggés van az építési anyagok és a ház minősége között, akkor jobban megértik Jézus példázatát. Érdemes a gyakorlat után átvitt értelemben is beszélgetni a „házzól” és azt, ami a „lelki házat” alkotja (Lélek gyümölcsei).

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 392. dics.1. verse: Az egyháznak a Jézus a fundamentuma...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 91. 1.5. verse: Győzhetetlen én kőszálam... (+RÉ)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 132. Kérünk, sziklánk te légy a hitben...

A GONOSZ SZŐLŐMUNKÁSOK PÉLDÁZATA

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS:

(*Felhasznált irodalom:* Joachim Jeremias: Jézus példázatai, Kálvin Kiadó, Budapest, 1990; Anton Steiner: Példabeszédek, PPRKHA, Budapest, 1991, Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995)

Szőlőtermesztés:

Palesztina területe igen gazdag szőlőtermesztő vidék. Hegyoldalban teraszosan művelték a szőlőt. Az állatok és a tolvajok ellen tüskés sövényvel vagy kőfállal vették körül a szőlőskertet. Közepére pedig őrtornyot építettek. A tőkét két-három méterre ültették egymástól. A szőlőt minden évben megkapálták vagy megszántották. Júliusban kezdett érni a szőlő, de a szüret az csak szeptemberben kezdődött el. A szüret nagy örömnep volt (Ézs 16, 9). Az elhagyott szőlőfürtöket az özvegyeknek, árváknak és jövevényeknek ott kellett hagyni. (5Móz 24,21) A szőlő kitaposása más helyszínen történt. Két egymás fölé helyezett medencében, a sajtóban taposták ki a szőlő levét. Ezt a sajtót a gazda maga készítette. A sajtót sziklaoldalfalba vájták bele. A felső medencébe tették bele a szőlőt, ahonnan az alsóba folyt le a must. A mustot korsókba vagy tömlőkbe öntötték. Ezután a mustot pincékbe tették. Nagyon hamar forrásnak indult. Forrás után többször átöntötték, hogy tiszta legyen.

A gonosz szőlőmunkások példázatának magyarázata

A Szentírás először Nőé történetében említi. A szőlőskert, a szőlő a prófétáknál gyakran Izráel szimbóluma volt. (Ézs 5; Jer 2,21; Zsolt 80,9kk) Jézus magát nevezi szőlőtőnek. „*Én vagyok az igazi szőlőtő, és az én Atyám a szőlősgazda.*” (Jn 15,1) A példázat háttérében Ézsaiás könyvének 5,1–7 versei állnak. Az ott megjelenő képpel találkozunk ebben a példázatban is. Kerítés, borsajtó, őrtorony. Ez a kapcsolódás jelzi, hogy Istenről és az ő népéről szól ez a példázat. Három szolgát küld el a gazda, akik az ószövetségi prófétákat jelképezik. Jézus a fiú megemlékezésével a saját sorsára utal. A példázat reálisan írja le a galileai parasztok forradalmi hangulatát az ország-idegen nagybirtokosokkal szemben. A zélóták ezt a hangulatot tovább korbácsolták. A Jordán felső folyása, a Genezáreti tó északi és északnyugati partvidéke és a galileai hegyvidék nagy része ország-idegen nagybirtokosok kezében volt. A földbirtokosok külföldön éltek. Azért engedhettek meg maguknak olyan sokat a bérlők, mert az uruk távol volt. Az egyedüli örököszt meg akarták ölni, hogy a jogszabályok értelmében a gazdátlan hagyaték majd az övék legyen. Amikor megjelent a fiú, azt hitték, hogy meghalt a tulajdonos. Ha megölik az örököszt, akkor nem lesz senki, aki átvegye a hagyatékot meghatározott időn belül. Így az övék lehetett volna minden. Jézus a hatást a fiú megölésének értelmetlen brutalitásával akarta elérni. A fiú megölése a végső és utolsó isteni üzenet elutasítását jelentette.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A példázatok elvont jelentésük és átvitt értelmük miatt általában nehezek az ötödik osztályosok számára is. A szőlőmunkások példázata, amiben mégis érthető és használható az ötödikesek számára:

- segítséget adhat abban, hogy a példázat értelmezésekor a tanulók fel tudják fedezni azt, hogy „ki-kicsoda” az adott történetben. Tehát az értelmezésben segítséget kaphatnak. Könnyen érthető személyek számukra a gazda és a gazda fia.
- A téma lehetőséget ad arra is, hogy a „másik oldalról” nézzük meg az életünket. Mi mindenünk van – ahelyett, hogy valami mást szeretnénk?

Nagyon fontos azonban, hogy ne az legyen a hangsúlya az órának, hogy gonoszak az emberek. Sokkal inkább arra mutassunk rá és segítsük a fiatalokat, hogy felismerjék a saját tettekért való felelősséget.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Felelősek vagyunk a tetteinkért.

Kognitív cél: A példázaton keresztül rámutatás arra, hogy Jézus tudta, mi fog történni vele és mi ennek az oka. Annak a felismertetése, hogy felelősek vagyunk a tetteinkért.

Affektív cél: A hála, az engedelmesség és az Istentől való megajándékozottság élményének feltárása.

Pragmatikus cél: Az Isten iránti hála és engedelmesség tudatos megélésére való bátorítás.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: Természetes vagy mégsem? Próbáljuk meg a gyerekekkel a következő egyszerű feladatot. Ki bírja tovább levegővétel nélkül? Aztán röviden beszéljünk arról, hogy mennyire természetesnek vesszük a levegővételt. Nem is figyelünk rá, hogy micsoda ajándék ez a képességünk. Instrukció: Fontos szempont, hogy ne csak a tárgyak világában mozogjanak a gyerekek gondolatai Feladat: Megköszönöm Istennek, hogy kaptam tőle... mondattal indítsunk el egy lapot, amire mindenki folytathatja a mondatot. A lapokat begyűjtve beszéljük meg.	Közös beszélgetés vagy csoportmunka
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a bibliai történetről Miről feledkeztek meg a szőlő bérlői? Mit jelent hálásnak lenni? Te milyen ajándékokat kaptál Istentől, amivel őt szolgálhatod? (képességek...) Mit jelent jó gyümölcsöt teremni? Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 2. feladat 2. Aranymondás: „Ne legyünk becsvágyók, egymást ingerlők, egymásra irigykedők.” (Gal 5,25) 3. Énekjavaslat: „Áldjátok az Úr nevét...” RÉ 135. zsoltár	Munkafüzet Énekeskönyv
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	Tankönyv

		Drámajáték
Házi feladat	Én már tudok segíteni: Kis fogalmazás arról, hogyan segítesz másoknak.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Szőlőskert, őrtorony Jézus korában:

<http://www.freebibleimages.org/photos/vineyards-watchtowers/>

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/parable-tenants/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/hm-parable-tenants/>

Film:

https://www.youtube.com/watch?v=L_iTajD5y8Y

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 65-66. oldal

A képen látható: Tematikus illusztráció: szüret, a szőlőmunkások kádban tapossák a szőlőt, a közelükben emberek dolgoznak.

A 66. oldalon egy mai szőlőskertet látunk Izráelből

A szöveg: Mit jelent a példázat? A gonosz szőlőmunkások példázatát, majd ennek magyarázatát olvashatjuk.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg a szüreti képet! Hová hordják a munkások a leszedett szőlőt?
- Hová és miért megy az asszony?
- Mit csinálnak a munkások? Miért?
- Voltál-e már hasonló szüreten? Mostanság hogyan préselik ki a szőlő levét?
- Mi lesz a kitaposott szőlőből? Kóstoltad-e már?
- A mustból mi lesz?

2. Szövegelemzés

- Mit tett a szőlősgazda, miután szőlőt telepített?
- Miért vett borsajtót és miért épített őrtornyot?

- Miért vett föl szőlőmunkásokat?
- Miért küldte a szolgákat a szőlőmunkásokhoz?
- Mit tettek a szőlőmunkások?
- Mi történt a gazda fiával? Miért?
- Milyen emberek voltak a szőlőmunkások? Miért? Miből következettél?
- Mit üzen ez a példázat nektek?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„*Ne legyünk becsvágyók, egymást ingerlők, egymásra irigykedők.*”

- Mit jelent a kifejezés: becsvágyó, ingerlő, irigykedő?
- Mondj példát a becsvágyó emberre! Milyen az ilyen ember?
- Mondj példát arra, hogy valaki másokat ingerel, idegesít, nyugtalanít!
- Mondj példát arra, ha valaki irigykedik a másokra!
- Téged ingereltek már? Mit éreztél?
- Rád irigykedtek már valamiért? Milyen érzés volt?
- Mire figyelmeztet az ige? Miért?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Szituációs játék a feldolgozáshoz:

Osszuk kisebb csoportokba (3-5 fő) a hittanosokat. Az ujjuk mint emberek (mint pl. amikor a mutató- és a középső ujjunkkal "sétálunk") segítségével játsszák el a példázatot. Tollakból, könyvekből a helyszínt is felépíthetik hozzá. Egy szabály van: értelmes beszédet nem szabad mondani az előadáshoz, hanghatásokat, morgás, ilyesmit lehet. Gyakoroljanak, majd a kész előadást úgy mutassák be, hogy alatta valaki felolvassa a példázatot a könyvből vagy a Bibliából. A produkciót kamerával vagy okostelefonnal fel is lehet venni és akár feltölteni valahova, a résztvevők engedélyével.

Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3. feladat

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

Csak az egyházi iskolában használatos munkafüzetben található feladatok a témához.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 469. dics.2-4. verse: Bűnöm láncát oldja fel...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 126. 1-4. verse: Bízom benned, szent Úr Isten

18. LECKE: JÚDÁS ÁRULÁSA

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.
(Máté 26, 14-16; 26,47-56)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Varga Zsigmond J: Újszövetségi görög-magyar szótár, Budapest, 1992; Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest, 2000)

Júdás személye:

Júdás neve az ószövetségi Júda névből ered. Eredetileg helységnevé volt, majd a 12 törzs egyikének a neve lett, és végül személynév. Jézus korában gyakori keresztnév, a Bibliában is több Júdás szerepel. (ApCsel 5,37; ApCsel 9,11) sőt egy másik tanítványt is Júdásnak hívtak. (Luk 6,16) Júdás neve mellett szerepel az Iskáriótes név is. Jelentése: Kerijjótból származó. A tanítványok közül az egyetlen júdai származású. Elhívásáról nem tudósítanak az evangéliumok. Máté szerint pénzéhes ember volt (Mt 26,14-16). Ennek ellenére Jézus rábízta a pénzkezelést. Ezt nem túl hűségesen tette, időnként el is lopott belőle. Lukács evangéliuma szerint Júdás a többi tanítványhoz hasonló volt egészen Jézus halála előtt. Ugyanis Júdásba belement a Sátán (Lukács 22,3). Azaz mindaddig a pillanatig nem volt benne, ameddig Júdás határozta el magában, hogy segít a főpapoknak és az írástudóknak abban, hogy Jézust megöljék. Máskülönbén a tanítványtársak egyértelműen felismerték volna. Júdás maga ajánlkozott arra, hogy elárulja a Mestert. Harminc ezüstöt kapott, ami szinte semmit sem ért. Júdás a szeretet kifejezésével árulta el a Mestert. Júdás nem tudta feldolgozni az árulása súlyát. Öngyilkos lett.

Júdás árulásának oka:

Elképzelhető, hogy Júdás azért csatlakozott Jézushoz, mert benne látta a Messiást, aki majd a nemzeti váradalmak szerint átveszi a politikai hatalmat az elnyomó rómaiaktól. Miután csalódott Jézusban, mert Jézus egészen másról beszélt, haragjában elárulta Jézust. Az is elképzelhető, hogy a tisztán a haszonszerzés céljából árulta el Jézust.

Az árulás gyakorlati jelentősége:

Amikor Júdás Jézust átadta a hatóságoknak, akkor lehetővé tette, hogy letartóztassák. A szeretet kifejezése lett az árulás jele. Amikor Jézus a nagy nyilvánosság előtt volt, az írástudók és főpapok nem mertek rátámadni. Jézus nem bujkált, de nem tudták a főpapok, hogy hol, mikor tartózkodik magányosan vagy egyedül. Ezért volt szükség egy belső emberre.

Belső emberként olyan információt adott ki Jézusról, amit külső ember nem tudhatott.

Júdás árulásának teológiai oka:

A Szentírás szerint Jézus elárulása egyfajta szükségszerűség volt. Amikor Máté evangélista Júdás árulásáról ír, akkor azt a szót használja: átadni, kiszolgáltatni, ráhagyni, továbbadni. Az Újszövetségben gyakran szerepel ez az ige Jézus szenvedésével kapcsolatban. Az árulás a szenvedés bevezetése volt. Annak ellenére, hogy Jézus pontosan tudta, hogy el fogják árulni, pontosan tudta, hogy ki árulja el, és hatalmában lett volna megakadályozni, mégsem tette. Mert ahhoz, hogy a bűneink büntetését elszenvedje Jézus, ezt kellett átélnie.

Árulás:

Júdás nem egyszerűen elhagyta Jézust, nem csak elfordult tőle, hanem szembefordult vele. Nagyon fontos volt az első századokban, hogy ismerjék a keresztyének Júdás elárulásának a történetét, mert a keresztyénségnek az volt az egyik súlyos problémája, hogy a belső körben árulók voltak. Az egyháztörténet minden egyes korszakában, amikor az egyház elnyomatásban él vagy üldöztetéseknek van kitéve, egyrészt óvatosságra kell inteni a tagokat, másrészt vigasztalni kell

azzal, hogy mindig is voltak a legbelsőbb körökben is árulók. Viszont Júdás példája mutatja, hogy az árulás, a Mesterhez való hűtlenség csak ideig-óráig tartó hasznot jelent az egyénnek, mert hosszú távon a következményei igen kedvezőtlenek. Az árulás oka nem csak a csalódás, haszonszerzés lehet, mint feltehetőleg ez Júdás esetében is volt, hanem lehet a félelem is.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A történetből két fontos pont emelkedik ki, mely a korosztály gondolkodásmódjához is közel áll. Az egyik az „árulás” fogalma. Főként barátságokban ismerős az ötödikesek számára az, hogy az egyikük elárulja a másikat. De ide kapcsolható még az árulkodás, illetve egy titok elárulása is. Mind a barátság, mind pedig a titok vonatkozásában főleg a lányok azok, akik könnyebben megértik a kapcsolópontot. A fiúk számára többségében ebben a korban a közös játék, közösen eltöltött idő jelenti a barátságot. Illetve ennél a korosztálynál a páros kapcsolatok (barátság) mellett fontossá kezd egyre inkább válni a csoporthoz tartozás is. Beszélgetési lehetőség adódik a hűségről, kitartásról, csoporthoz tartozásról is.

A másik pont Júdás helye a tanítványok között. Gyakori, hogy a diákok rákérdeznek arra, hogy Jézus nem volt-e tisztában azzal, hogy Júdás mire készül. Vagy éppen azzal, hogy nem tévedett-e Jézus, amikor Júdást választotta tanítványaként. Ahol ez témaként előkerül, ott lehet arról beszélgetni a gyerekekkel, hogy Júdás rosszul választott, amikor Jézust elárulta.

Lehetőség szerint az órán ne a negatívumok kerüljenek előtérbe, hanem sokkal inkább annak a felmutatása, hogy „lehet másként is”. Pl. hűség, kitartás, nehéz helyzetekben – csalódásban való kitartás.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Júdás szerepe Jézus életében.

Kognitív cél: Júdás életének megismertetése.

Affektív cél: Az egymáshoz tartozás, emberi kapcsolatok pozitív élményének feltárása. („Éljék át, hogy jó valakihez tartozni.”)

Pragmatikus cél: Arra való indítás, hogy becsülje meg pozitív kapcsolatait.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: Csoporthoz tartozás, hűség, bizalom. 2. Játék: Bízhatunk benned? Vak kígyó Idő: 5-15 perc Létszám: 8-10 fő / kígyó Megjegyzés: A játék nagy figyelmet igényel! A kiscsoportok tagjai egymás mögé egy sorba beállnak, mindenkinek a keze az előtte lévő vállán nyugszik. Csak az első ember nézhet, (ő vállalja a csoportért a teljes felelősséget), a többiek becsukják a szemüket. Az elől álló vezetésével keresztülmennek a termen, áthaladnak a felállított akadályokon, átmennek egy másik terembe vagy kimennek a szabadba. Eközben a vezető nem verbális	Közös beszélgetés vagy csoportmunka

	jelzéseket adhat a mögötte állónak. (Ha szükségesnek látja, meg is tapogattathatja vele az általa látottakat.) A jelzéseket tovább kell adni hátrafelé. A kígyót nem szabad becsapni - pl. ha földi akadály, gödör van, a fejet be kell húzni. A vezető ne menjen gyorsan! Egy idő elteltével az első leghátulra megy, és az addigi második lesz majd az új vezető. FIGYELEM! A játék elég nagy ideg feszültséget ébreszthet! Senki ne kösse be a szemét kendővel, azért, hogy szükség esetén gyorsan kinyithassa a szemét!	
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a bibliai történetről: • Miért csalódtál már valakiben? • Volt már olyan, hogy pozitívan csalódtál valakiben? • Milyen szerinted egy jó közösség? Szedjétek össze a legfontosabb szavakat. • Mit remélt Júdás az árulástól? • Mit vesztett el Júdás az árulással? 2. Aranymondás: <i>„Mit használnak ugyanis az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?” (Mt 8,36)</i> 3. Énekjavaslat: <i>„Az Úr Jézus szenvedése...”</i>	Munkafüzet Dicsérjétek az Urat! c. énekeskönyv
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	Tankönyv Drámajáték
Házi feladat	-	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film:

<https://www.youtube.com/watch?v=oJu6DVJvtGo> (Részlet Mel Gibson Passiójából)

<https://www.youtube.com/watch?v=XRfX2UexL78>

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/photos/judas-betrays-jesus/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/gnpi-085-judas-betrays/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/ls-judas/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 67-68. oldal

A képen látható: Illusztráció: Eseményképek Júdásról: Júdás előtérben, a háttérben a tanítványok, Júdás a főpaphoz - Jézus elfogatására alkudozik, Júdás megbánja tettét, szétszórja a pénzt, amit az árulásért kapott.

Fénykép a Gecsemáné kertről

A szöveg: Barátból ellenség. Júdás árulása.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Olvassátok el a történetet! Kik láthatók az első eseményképen? Mit csinálnak? Hol lehetnek?
- Mi történik a második eseményképen? Kivel beszél Júdás? Mit ajánl? Mennyiért? Mi a jel, amivel megmutatja a katonáknak, hogy hol van Jézus?
- Figyeljétek meg a harmadik eseményképet! Mi történt Júdással? Mit csinált a pénzzel? Mit tett?
- Hogyan lett Júdás barátból ellenség? Mi készítette a tettére?

2. Szövegelemzés

- Miért figyelték Jézust a papok és a nép vezetői? Mit akartak? Miért?
- Miért ment el Júdás a főpaphoz? Mit ajánlott? Mennyiért?
- Miért nem kérte Istent Jézus, hogy szabadítsa meg ebből a helyzetből?
- Hogyan vitték el Jézust? Miért?
- Mit tettek a tanítványok? Miért?
- Mire jött rá Júdás?
- Mit tett ezek után? Miért?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Mit használ ugyanis az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?”

- Ha valakinek kárt okozunk, vajon tiszta a lelkiismeretünk? Éreztél-e már lelkiismeret-furdalást?
- Mit érezhetett Júdás, amikor megkapta a pénzét?
- Mit tett, amikor büntudata lett?
- Mit üzen neked az Ige?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Történet a motivációhoz: Két jó barát és egy medve

A alábbi mese alapján beszélgethetünk jó kapcsolatokról, a kapcsolat próbáiról, bizalomról, barátságról.

Két jó barát kiment az erdőre, s ott rájuk támadt a medve. Az egyik futásnak eredt, felmászott egy fára s elbújt, a másik meg ott maradt az úton. Mit tehetett volna? - levetette magát a földre s azt

színlelte, hogy halott. A medve odament hozzá, szagolni kezdte, s ő még a lélegzetét is visszatartotta.

A medve megszagolta az arcát, azt hitte, hogy halott és odábbment.

Amikor a medve elment, a másik leszállt a fáról s elnevette magát:

- Ugyan mondd - kérdezte -, mit súgott a füledbe a medve?

- Azt mondta nekem, hogy hitvány ember az, aki veszélyben cserbenhagyja a társát.

2. Játék a motivációhoz: Mi a közös bennünk?

Játék típusa: bizalmi, csoportalkotó

Idő: 5-10 perc

Létszám: 10-20 fő

Játék menete: Párokat, vagy 4-5 fős kiscsoportokat alakítunk, lehetőleg úgy, hogy az egy csoportba olyanok kerüljenek, akiknek kevés kapcsolatuk van egymással, egymást kevésbé ismerik. A csoportoknak meghatározott idő (5-10 perc) áll rendelkezésükre, hogy egymással beszélgetve minél több közös jellemző dolgot találjanak. Az idő eltelté után az egész társaságnak beszámolnak arról, hogy milyen közös vonásokra bukkantak.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 460. dics. 3. verse: Amint vagyok, bár gyötrelem...

Berkesi Sándor: Az Úrnak Zengjen az ének: 99. 1. verse: Mit használ a keresztyénségem (dall. RÉ 42. zsolt. Mint a szép híves patakra)

AZ ELSŐ KERESZTYÉNEK KORA (Olvasmány)

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Fekete Károly: A Heidelbergi Káté magyarázata, Budapest, 2013; Magyarázatos Biblia, Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret, Budapest, 1995; Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest, 2000)

A Messiás fogalma:

A Messiás szó a héber 'felkent' szó (másijahh) görögösített változata. A 'felkent' szó arra a mozdulatra utal, amely során a király, a pap és a próféta fejét olajjal megkenték, és így iktatták be őket tisztükbe. (2Móz 29,7) Az ósatyák korában még együtt volt ez a három tisztség. Az Ószövetségben ennek a három tisztségnek a képviselőit nevezik fölkenetnek. A király felkenetését úgy értelmezték, hogy a felkenés során a király különleges kapcsolatba kerül Istennel, aki a királyt sérti, sérti Istent. (1Sám 24,7) Eleinte csak a főpapot kenték fel, később valamennyi papot. Így a papi felkenetés elveszítette különleges jellegét.

Messiási váradalmak:

A Messiás a láthatatlan Isten teljhatalmú megbízottja, aki a váradalmak szerint az emberiség számára a szabadulást elhozza. Izráel Messiás-váradalma a fogság utáni korban terjedt el. A fogság után alapvetően két típusú Messiási-váradalom mutatkozott meg:

1. Királyi, nemzeti Messiás:

A Messiás küldetésében a politikai jellegre esik a hangsúly. A Messiás az, akinek a népek engedelmeskedni fognak, akinek eljövetele után a paradicsomi kor veszi kezdetét. A jövődől szabadulás reménye Dávid-dinasztiájához kapcsolódott. Mivel azonban a remélt aranykor nem következett be, ezért kitolódott a váradalom a későbbi jövőbe. A kései királyság idejétől kezdve, de különösen is a babiloni fogság idejében egy olyan "Felkent"-nek a várása kezdődött, aki a nyomasztó jelent felváltó üdvidősorak ideális uralkodója lesz. Az ő alakjával kapcsolódott össze Dávid országa helyreállításának, és annak kiterjesztésével valamilyen világuralomnak a reménye. Sőt a politikai béke megteremtésén túl az egész teremtettség megújítását is tőle várták. A zsidóság reménye szerint: az Isten által „felkent király”, a Messiás hoz szabadulást az elnyomás alól erővel és hatalommal győz. Az írástudók és farizeusok a királyi, nemzeti Messiást várták.

2. Próféta, apokaliptikus Messiás:

A Messiás küldetésében a szenvedés jellegére esik a hangsúly. Ez a Messiás egyrészt Isten akaratát közli a néppel. (5Móz 18,15kk) Másrészt ez az emberfeletti, preegzisztens (földi létforma előtt is létező) személy (Emberfia) az utolsó idők nyomorúsága után elhozza az üdvkorszakot. Jézus Emberfiának nevezi magát. Az Emberfia szenved, halálba megy, dicsőségben tér vissza, rejtetten gyakorolja hatalmát. Az apokaliptikus váradalmak szerint a Messiás egy kozmikus harcban győzelmet fog aratni.

Jézus, a Messiás:

Jézust azonosították a Messiással - görögül Krisztussal –, ezért is állandó méltóságneve Jézusnak a Krisztus. András néhány órát töltött el együtt Jézussal, és már azt mondja róla: „Megtaláltuk a Messiást” – (ami azt jelenti: Felkent). (Jn 1,41) Péter így szól Jézus felkenetéséről: „A názáreti Jézust felkenete az Isten Szentlélekkel és hatalommal, és ő szertejárt, jót tett, és meggyógyított mindenkit, akik az ördög igájában vergődtek, mert az Isten volt vele.” (ApCsel 10,38) Jézus nem

alkalmazta magára a Messiás elnevezést, bizonyára a nemzeti váradalmak miatt. Jézus - küldetése elején - kijelenti, hogy küldetésének pecsétjeként ő a Felkent: „Az Úr Lelke van énrajtam, mivel felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek; azért küldött el, hogy a szabadulást hirdessem.” (Lk 4,18) Pilátus előtt pedig azzal vádolják: „azt állítja magáról, hogy ő a felkent király.”

A Heidelbergi Káté 31. kérdés-feleletében Jézussal kapcsolatban fogalmazza meg a hitvallás:

Miért nevezzük őt Krisztusnak, azaz Felkentnek?

Azért, mert őt az Atya Isten rendelte és a Szentlélekkel felkente a mi legfőbb prófétánkká és tanítónkká, aki Istennek titkos tanácsát és akaratát a mi váltságunk felől tökéletesen kijelentette; továbbá egyetlenegy főpapunkká, aki minket testének egyetlenegy áldozatával megváltott és az Atya Isten előtt könyörgésével szüntelenül közbenjár érettünk; és örökkévaló királyunkká, aki minket igéjével és Lelkével oltalmaz és megtart.

A Heidelbergi Káté a hívő embert Krisztus felkenetése részesének vallja a 32. kérdés-feleletben:

Miért hívnak téged Krisztusról keresztyénnek?

Azért mert hit által Krisztusnak tagja, és így az ő felkenetésének részese vagyok avégre, hogy nevére én is vallást tegyek, magamat élő hálaáldozatként neki adjam, s a bűn és ördög ellen ez életben szabad lelkiismerettel harcoljak és azután övele együtt minden teremtmény felett örökké uralkodjam.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az ötödik osztályos gyerekek számára a „Messiás” szó ismert már, ha a korábbi években tanult hittant. Viszont tartalmilag a Messiás többjelentése mindenképpen jó, ha előkerül a közös gondolkodások során. Mivel az óra fő témája a Jézus Krisztus Messiás volta, illetve a korban az erről való gondolkodás a zsidók és a keresztyének között, jó lehetőség adódik arra is, hogy a gyerekek maguk elmondják, hogy nekik mit jelent Krisztus. Ne akarjunk hitvallásokat kicsikarni a gyerekekből, inkább legyen lehetőség az őszinte beszélgetésre, közös gondolkodásra, akár kérdések feltételére is.

Jó lehetőség az óra arra is, hogy a földi királyokról, uralkodókról való jellemzők összegyűjtésével/átgondolásával Jézus Krisztus király voltának jellegzetességeiről beszéljünk.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus a Messiás

Kognitív: Megismertetni velük Jézust, mint Messiást. A Messiás fogalom korosztálynak megfelelő megértése.

Affektív: Az Isten országa iránti vágy felkeltése. A szeretet és béke érzelmi háttere.

Pragmatikus: Arra való bátorítás, hogy tudatosan keresse saját környezetében a béketeremtés és a szeretet megélésének a lehetőségeit.

Óra fő része	Javaslatok	Tanesz köz

Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Játék: Jó vezető rossz vezető (jó király, rossz király) a) A történelem királyai tabló: Egy-egy negatív (alkalmatlan) uralkodó nevezetes tetteinek ismertetése: Néro felgyűjtja Rómát Caligula- lovat ültet a szenátusba – csak az óraszerkezetek érdeklik – elpazarolja az ország vagyonát Egy-egy pozitív uralkodó nevezetes tetteinek ismertetése István-intelmek (részletek) b) A tulajdonság kereső: összegyűjtjük és a táblára írjuk a csoport szerint legfontosabb vezetői erényeket Megbeszéljük, hogy ezekből melyik illet Jézusra	
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a bibliai történetről • Lehet-e egy földi király tökéletes uralkodó? • Miért gondolták Jézusról sokan, hogy ő az Istentől küldött béke királya? • Mit jelent a Messiás jelző? • Ha te uralkodhatnál egy napig, min változtatnál? Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1-3. feladat 2. Szabálykönyv készítés: A békesség országa, osztálya, csapata: A legfontosabb szabályok megfogalmazása (A/3-as méretben) címerrel, pecséttel, iniciáléval díszítve. Az elkészült példányt kifüggesztjük a közös tér falára. 3. Aranymondás: <i>„Jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is.” (Mt 6,10)</i> 4. Énekjavaslat: <i>„Jöjj, királyom, Jézusom...” RÉ 464. d.</i>	Munkafüzet
Munkáltatás	A munkafüzet feladatai	
Házi feladat	Ha az órán nincs rá lehetőség: Mf 1. feladat	

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 69. oldal

A képen látható: Illusztráció: hajtás a kivágott fa tövében, felkenés, korona

A szöveg: Az első keresztyének.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Mit jelképeznek a képek?

2. Szövegelemzés

- Mire várt Isten kiválasztott népe? Miért?
- Miért várták az új Király eljövetelét?
- Mit tanított Jézus Isten országáról?
- Mit mondott a rossz életű, bűnös embereknek?
- Mit válaszolt Péter Jézus kérdésére?
- Kik voltak a keresztyének?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is.”

- Honnan származik az idézet?
- Kinek az országáról van szó?
- Mit tanított Jézus Isten országáról?
- Mondd el az Úri imádságot!

EGYÉB ÖTLETEK

1. Szituációs játék: Felkenetés

Olívaolajjal és egy kendővel felszerelve, az arra önként vállalkozó hittanosokkal megmutathatjuk azt, hogy mit jelentett a Biblia korában "felkenni" valakit. Beszélgessünk előtte az olajról – miért pont ezt a folyadékot használták? Miután "felkentünk" valakit, beszélgessünk vele arról, hogy milyen érzés volt, miért volt furcsa, esetleg vicces, vagy megható? Milyen lehetett felkentnek lenni? Miért hívták a "Messiást" is így?

2. Játék: Pünkösdi királyválasztás:

Valamilyen erő és ügyességi játékkal királyt választunk.
A jutalmat is előre közösen kitalálja az osztály.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„Fejtsd meg a rejtvényt, és a megfejtést írd alá!”

19. LECKE: AZ ELSŐ KERESZTYÉN GYÜLEKEZET

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Heidelbergi Káté; Szabó Andor: „Lábam előtt mécses a te igéd...” Budapest, 1995)

Első keresztyén gyülekezet kialakulásának a története:

Ahogy a Heidelbergi Káté 54. kérdés-feleletében olvassuk, az egyház nem pünkösdkor alakult meg, hanem már a világ kezdete óta létezik Azóta hív el magának embereket Jézus Krisztus. Azok, akik Istenben hittek, mindig alkottak a családi közösségen túl egy vallási közösséget.

Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv elején olvasunk arról, hogy Jeruzsálemben, az első pünkösöd alkalmával alakult meg az első keresztyén gyülekezet. Péter apostol Jézus haláláról és feltámadásáról hirdette az igét. Ez az üzenet megérintette az ünnepre összegyűlt hallgatóságot. Megtértek, bűneiket megbánták, majd ennek a jeleként megkeresztelkedtek. Ezek a megtértek csatlakoztak az apostolokhoz. Háromezer emberrel és a tanítványokkal kezdődött meg az első keresztyén gyülekezet élete. A megtértek szakítottak korábbi életformájukkal, vagyon és életközösséget alkottak. Az idejük nagy részét a hit megélésére és a hitben való fejlődésre áldozták. Ennek a közösségnek az apostolok voltak a vezetői. Nem beszélhetünk semmiféle közösségi hierarchiáról. Nem voltak még megosztva a szolgálati területek.

Az első keresztyén gyülekezet élete:

- **közösség:** A legszembetűnőbb változást a megtértek életében az jelentette, hogy a tulajdonukat megosztották egymással. Akik egyek Krisztusban, nem nézhetik, hogy egyesek közöttük nélkülöznek. A megalakulást követő időszakban a hit lelkesedése ilyen önzetlen magatartásra készítette a keresztyéneket. Az első keresztyén gyülekezet életében nagy szerepet játszott a kezdetekben a tanítás, tanulás. Nem csak a vasárnapi istentiszteleten, hanem naponta igyekeztek megtanulni minél többet Jézusról. Amit megtanultak, azt meg is élték, gyakorolták is, az úrvacsorai közösségben és a közös imádságok, dicsőítő énekek révén. Naponta eljártak a templomba imádkozni.

- **csodák:** A megtérések csodái mellett pünkösöd után az apostolok sok csodát is tettek. Ezek a csodák igazolták a feltámadott Jézus Krisztust. Lukács egy ilyen csodát jegyez le részletesebben: a templom Ékes nevű kapujában meggyógyít Péter és János egy születése óta sánta férfit. (ApCsel A csodák révén egyre több emberrel kerültek kapcsolatba az apostolok. (ApCsel 5,15-16) Jeruzsálemben kívülről is keresték Pétert. Mindenki meggyógyult, bármilyen betegségben is szenvedett.

- **megtérések:** Az apostolok folytatták pünkösöd után a Jézus Krisztusról való bizonyoságtételt. Ezt igazolta és támasztotta a lá a megtértek hiteles élete. Ennek hatására folyamatosan növekedett a gyülekezet létszáma ötezerre. (ApCsel 5,4)

- **nehézségek:** Belső és külső nehézségek egyaránt jelentkeztek az első gyülekezet életében. Belső nehézségek: Az egységet próbálta megbontani Anániás és Szafira. (ApCsel 5) Konfliktus alakult ki a szolgálatok területén. (ApCsel 6) Bár mind a két eset sikerült elrendezni, mégis előre jelezték, hogy minden lelkesedés ellenére a jövőben is kell konfliktus helyzetekkel számolni. Külső nehézségek: A gyülekezet megalakulása után nagyon gyorsan megkezdődött a keresztyének üldözése. Ennek az első jele az apostolok letartóztatása volt. Ekkora tömeget és egységet már nem néztek jó szemmel a nép vezetői. Már az első napokban megtiltották, hogy tovább tevékenykedjenek. (ApCsel 4,18) A nehézségek mértékét mutatja meg István vértanúhalála. (ApCsel 7,54–60) Ettől kezdve nem számíhattak az első jeruzsálemi keresztyének, hogy a hitükért az életükkel kell fizetniük.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az ötödikesek számára fontos a kortárs csoport. Már náluk is sokszor nagyobb befolyása van az általuk választott csoportnak a mindennapi életükre, mint a szülőknek. Az óra során rámutathatunk arra, hogy a keresztyén gyülekezethez lehet hasznos csoport a számukra, ahol befogadják és elfogadják őket.

Ennek sokszor nehézsége, hogy a kistinik és serdülők gyakran nem találják a helyüket a gyülekezetben. Ha vannak olyan csoportok, ahol rendszeresen részt vesznek, akkor érdemes ezekre utalni, illetve onnan vezetőt vagy kulcsszemélyt behívni az órára.

A csoporthoz tartozásban jelentős szerepe van az odaadásnak és az elköteleződésnek. Ötödikes korban ez változó módon jelenik meg. Korosztályi szinten, egyéntől függően többnyire van hobbija a gyerekeknek, amit szívesen csinálnak. A kedvenc időtöltéssel lehet az elköteleződést érzékeltetni.

Lehetőleg beszéljünk a gyerekekkel arról is, hogy nekik milyen egyéni tapasztalataik vannak a gyülekezettel kapcsolatban. Valószínűleg lesz olyan réteg, akiknek semmi vagy minimális tapasztalata van. Mindenképpen hívjuk fel a figyelmet arra, hogy mielőtt bármilyen kritikát mondanának, vegyenek alkalmakon részt. A kritikától vagy éppen a negatív tapasztalatok elhangzásától se rémüljünk meg, inkább az őszinte, de konstruktív beszélgetésre adjunk lehetőséget.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az első keresztyén gyülekezet életének megismertetése.

Kognitív cél: Az első keresztyén gyülekezetek életének megismertetése.

Affektív cél: Az odaadás és elköteleződés érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus cél: Bátorítás Isten és a gyülekezet iránti elköteleződésre.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: Az én gyülekezetem (közös munka): • lelkészem neve• a templomom berendezési tárgyai• gyülekezetemben ilyen alkalmak vannak• ők segítenek a gyülekezet munkájában• a számomra szervezett gyülekezeti alkalmak• az adakozás az istentisztelet része. Miért?• Mire gyűjtik a perselypénzt?• Milyen fontos egyházi ünnepeink vannak Ez az óra remek alkalom arra, hogy a saját gyülekezettel kapcsolatos élményekről	Közös beszélgetés vagy csoportmunka

	beszéljünk. Használjuk ki, könnyen kiderülhet, hogy a csoportból kinek milyen gyülekezeti tapasztalata van.	
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a bibliai történetről • Mi az, ami közös a mai és az első gyülekezet életében? • Ma hogyan gondoskodik a gyülekezet másokról? Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 3. feladat 2. Szituációs játék: Képzeld el, hogy egy korabeli újság képriportot készít az első gyülekezetről. 10 képet fognak közölni, amik a gyülekezet életének jellegzetes pillanatait örökítik meg. A csoporttal gyűjtsük össze, mik legyenek ezek a képek, használjuk az olvasmányban leírtakat. Ha kész, álljunk is be élőképekbe (vagy akár le is fényképezhetjük.) Ha egy kép összeállt, pár szereplőt kérdezzünk meg (míg a képben van), hogy ki ő és éppen mi történik, mit csinál, hogy érzi magát, miért csinálja, stb. (Belső hang munkaforma.) Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1-2. 3. Aranymondás: <i>„Senkinek se tartoztatok semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek; mert aki a másikat szereti, betöltötte a törvényt.”</i> (Róm 13,1–8) 4. Énekjavaslat: „Ó, Sion, ébredj...” RÉ 397. d.	Munkafüzet
Munkáltatás	A munkafüzet feladatai	Tankönyv Drámajáték
Házi feladat	Rajzold le a templomodat!	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Keresztyénség az I. században (térkép):

http://rpi.reformatus.hu/sites/default/files/page_images/E02_1_a_keresztyenseg_az_I_szazadban.jpg

Film:

Mit ünneplünk pünkösdkor? – Az utca emberének gondolatai:

https://youtu.be/t7cUvmT_dws

<https://www.youtube.com/watch?v=SwYvBUdCqgA>

A Parókia Portál pünkösdi videója:

<https://www.youtube.com/watch?v=rNA0xL0Tz7A>

Az Apostolok Cselekedetei alapján készült film:

<https://www.youtube.com/watch?v=1uALtaEWao4>

Gustave Doré illusztrációja zenével:

<https://www.youtube.com/watch?v=jcpxlnZZJgc>

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/pentecost/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/Is-pentecost/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 70-71. oldal

A képen látható:

- Péter apostol pünkösdi beszéde eseményképeken – illusztráció
- Tematikus kép illusztráció: A Szentlélek kitöltetése – Sok ember a téren, fejük felett lángok láthatók, az emberek csodálkozva nézik.

A szöveg: Tizenkettőből háromezer.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Mit jelentenek a képkockák? Mondjátok el!
- Mi látható a képen? Kik vannak ott? Hol történik mindez?
- Mi látható a tanítványok feje fölött? Mit jelent ez?
- Ki beszél az emberekhez?
- Milyen emberek vannak ott? Sorold fel!
- Miért hallgatják Pétert? Mit mond a sokaságnak? Mi lett a következménye?

2. Szövegelemzés

- Milyen jelei voltak a Szentlélek eljövetelének?

- Mit kérdeztek az emberek Péter apostoltól?
- Mi volt a válasza? Miért?
- Hányan csatlakoztak a tanítványokhoz? Miért?
- Miben vettek részt az emberek?
- Hogyan gondolkodtak? Miért?
- Mit mond neked ez a történet?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Senkinek se tartoztatok semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek, mert aki a másikat szereti, betöltötte a törvényt.”

- Milyen törvényre utal az Ige?
- Mivel tartozunk egymásnak?
- Mit akar mondani ez az Ige Neked?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Játék: Gyurma-visszajelzés

Szükséges eszközök: Minden tanuló számára egy darab gyurma (akár só-liszt gyurma is).

Típus: záró

Játék lényege: Indirekt és gyors visszajelzést ad arról, hogy az óra milyen hatást váltott ki a diákokból, mit értettek meg belőle.

Instrukciók: A mai napon tanultunk az első gyülekezetről. Gondolj most vissza az órára. Most vegyél a kezébe egy darab gyurmát. Engedd meg a keznek, hogy formáljon, kialakítson valamit. Mindegy, hogy mi lesz belőle. Ha készen vagy, akkor tedd le az asztalra. Egymás alkotását nem véleményezzük. Szerinted mit alkotott a kezed? Vajon miért ezt formálta?

Tudnivalók: Fontos, hogy a gyerekek ne kommentálják egymás alkotását. Amikor azt kérdezzük tőlük, hogy szerintük mit jelent az alkotás, akkor anélkül, hogy kimondanánk, lehetőséget adunk arra, hogy esetleg kiegészítse az alkotását. Azzal, hogy a diák a saját kezéről beszél, könnyebben szól magáról. Miközben a gyerekek a saját alkotásaikat értelmezik, érdemes néhány kulcsfogalmat lejegyezni, és az óra végén felolvasni. Ezeket a fogalmakat a hitoktató ne kommentálja. A kulcsfogalmak alapján elgondolkodhat a hitoktató, hogy mennyire sikerült az óra céljait elérni. Különösen is figyelhetünk az affektív célra, hogy vajon megjelenik-e az elköteleződés és odaadás gondolata.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 178. dics. Dicsőség az Atyának---

Református énekeskönyv: 234. dics.1-3. verse: Jer, kérjük Isten áldott Szentlelkét...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 172. 1-3.6. verse: Keresztyének, kik ez földön (dall. RÉ 258. dics. Fohászkodom)

Jézushoz Jöjjetek: 95. Ti keresztyének – kánon (+BS)

20. LECKE: PÁL, A POGÁNYOK APOSTOLA

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest, 2000)

Pál élete:

Az első adat, amit Pál apostolról olvasunk a Szentírásban, arra vonatkozik, hogy István megkövezésekor jelen volt. ApCsel 7,58 szerint Pál apostol ekkor még egy „ifjú”. Ez azt jelenti, hogy még nincsen 30 éves. Ezek szerint körülbelül Kr. u. az első évtizedben született. Születésének a helye: Tarsusz. Pál születése idején nagyváros, melynek kereskedelme és filozófiai iskolája igen jelentős volt. Pál maga zsidó hagyományokban nevelkedett, először szülővárosában, majd Jeruzsálemben. Szülei diaszpóra zsidók voltak, akik római polgárjoggal rendelkeztek. Benjámín törzséből származik Pál. (Róm 11,1) Eredetileg Saul nevet viselte, az első benjámini származású királyról kapta a nevét. Pál a farizeusi mozgalomhoz csatlakozott. Jeruzsálemben Gamáliel a tanítója, aki a kor leghíresebb írástudója. Pál Jeruzsálemben üldözni kezdte Jézus tanítványait. Ezt az üldözést szerette volna kiterjeszteni Damaszkuszra is, hiszen a jeruzsálemi üldöztetés elől részben ide menekültek a keresztyének. Hivatalos felhatalmazást kapott a főpapoktól.

Pál megtérése:

Pál a damaszkuszi küldetése odafelé vezető útján találkozik a feltámadott Krisztussal. Ez az esemény megváltoztatja Pál egész életét. Elmegy a kíséretével Damaszkuszba, és tanulni kezd Jézusról. Pál megkeresztelkedik, csatlakozik a Jézus követőihez, és a zsinagógában Jézusról, Isten Fiáról tesz bizonyosságot. Ez a változás a damaszkuszi zsidóságban haragot keltett. Életére akarna kitérni, de éjszaka a várfalon keresztül kimenekül.

Pál apostolsága:

Damaszkuszi megmenekülése után Pál visszatér Jeruzsálembe. Azonban a tanítványok nem hiszik el a megtérését, ezért elrejtőzködtek előle. Barnabás Pál mellé áll, és az apostolokhoz viszi. Ettől kezdve Pál a többi apostolhoz hasonlóan hirdeti Jézus halálát és feltámadását. Miután Jeruzsálemben is veszélybe került Pál élete, az apostolok elküldik, így először Cézareába, majd Tarsuszba ment. A legnagyobb számú Jeruzsálemből menekült keresztyén Antiókiában élt. Barnabás Antiókiába hívja Pált, mert annyi a megtért, hogy nem tudja egyedül ellátni a közösség vezetésének a szolgálatát. Antiókiában Isten elhívta missziói szolgálatra Pált és Barnabást. A missziói elhívást követően Pál egész további életét az evangélium továbbadásával töltötte, az ő közvetítésével jutott el a Krisztusról szóló jó hír Európába is. Haláláról a Szentírás nem tudósít.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Pál apostol életében több olyan kapcsolópont van, ami az adott korosztályt megérintheti. Ezek közül kiemelhető Pál életének a megváltozása. Ötödikes korra sok gyermekben már megerősödött az, hogy őt valamilyennek tartják a körülötte élők. Gyakran egy „fekete bárány” vagy „bűnbak”, „osztály bohóca”, stb. szerepben élnek. Pál életének a megváltozása lehetőséget ad arra is, hogy rámutassunk az Isten által adott változás lehetőségére.

A több nézőpontúság és több oldalról való megközelítés lehetősége is megjelenik a témával kapcsolatban. Pál életét végignézve másképpen gondolkozhatott róla egy farizeus, esetleg egy keresztyén, stb. Sőt, a különböző élethelyzetekben, szituációkban is változhatott az, ahogyan róla

gondolkodtak. Az apostol életét példaként (akár „esettanulmányként”) hozva a tanulók is több oldalról közelíthetik meg azt, hogy kiről, mit is lehet gondolni.

A témával kapcsolatosan el kell órán kerülnie a következő fogalmaknak: „megtérés”, „üdvösség”. Ezek magyarázatánál kimondottan törekedjünk arra, hogy korábbi ismeretekhez kötődjünk, illetve valóban érthető legyen a korosztály számára. Mivel az ötödikesek ezeket a fogalmakat akár média vagy más útján teljesen más – nem bibliai értelemben – is hallhatták, adjunk lehetőséget az ő értelmezésükre és a közös gondolkodásra is.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Pál apostol megismertetése és a misszió fogalmának megalapozása.

Kognitív cél: A misszió fogalmának, a keresztyén hit kortörténeti kereteinek megismertetése.

Affektív cél: A jó hír és az örömet továbbadásának érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus cél: Bátorítás Isten jó hírének továbbadására.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Játék: örömhír hozó vagy! Próbáld meg elmutogatni, hogy milyen örömhírral jöttél a társaidhoz! Megjegyzés: szabadon választott örömhír • Mi volt számodra a legörömtelibb hír? • El lehet-e szavak nélkül mondani az örömhíredet? • Melyik hír lehetett mások számára is örömhír? • Milyen híreket lehet hallani a tévében? • Te milyen hírek örültél eddig a legjobban?	Játék utána közös beszélgetés
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a bibliai történetről • Miért vállalkoztak Pálék ilyen veszélyes küldetésre? • Volt már arra példa, hogy bántottak, de te nem keseredtél el? • Mi változtatta meg szerinted a börtönőr viselkedését? • Illik-e a történetre a következő mondás? Minden jó, ha jó a vége? 2. Szituációs játék: Szerezzük pár nagyobb kartondobozt. Készítsünk belőle kalodát, akár többet is (ha van elég doboz, lehet mindenkinek a csoportban.) Elkészíthetjük együtt is az órán. 40-50 cm hosszú kartonlap kell belőle, középen egy nagyobb lukat vágunk a fejnek (éppen csak átférjen, le kell mérni előtte) és mellette két kisebbet a kéznek. Ez akkora legyen, hogy átférjen rajta a kinyújtott tenyér, de ha ökölbe szorítják, akkor már megakadjon. Ha elkészül	Munkafüzet

	a kaloda, vegyük fel és legyünk így egy darabig. Milyen érzés? Miért rakhatták ilyenbe az embert, mi volt a célja? Énekeljük el az egyik éneket úgy, hogy kalodában vagyunk! Beszéljük meg, milyen volt így énekelni? Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 2. feladat 2. Aranymondás: <i>„Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánná minden népet...”</i> (Mt 28,19) 3. Énekjavaslat: Ének: Megtért Pál... vagy „Hinni taníts, Uram...” 479. d.	Tankönyv vagy RÉ
Munkáltatás	A munkafüzet feladatai	Tankönyv Drámajáték
Házi feladat	--	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Pál missziói útjai infografika és térkép:

<http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/terkepek/vizjeles/26%20Pal%20utak.jpg>

<http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/terkepek/vizjeles/26%20trkp%20P%C3%A1l%20misszi%C3%B3.jpg>

Filmek:

<https://www.youtube.com/watch?v=RHNaKp9ajt0>

<https://www.youtube.com/watch?v=ymP-fEi4Tc>

<https://www.youtube.com/watch?v=5F3JTaTOD3Y>

Pál apostol nyomában:

<https://www.youtube.com/watch?v=TX7hv1OC-A4>

Gryllus Dániel – Sumonyi Zoltán: Pál apostol:

<https://www.youtube.com/watch?v=KkU6Vn9XWeY>

<https://www.youtube.com/watch?v=fiVhTjchyd0>

<https://www.youtube.com/watch?v=OJ3cUCDQ6W4>

„És ki az a Pál?” – Debreczeni Tibor monodrámája

<https://www.youtube.com/watch?v=1XgqmkjN8pQ>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 72-73. oldal

A képen látható:

- Pál apostol szobrának fényképe
- Eseményképek, illusztráció: Péter és Barnabás a börtönben. A vezető leborulva bocsánatot kér tőlük.

A szöveg: Ártatlanul a börtönben.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg Pál apostol szobrának fényképét! Milyennek látta őt az alkotóművész?
- Milyen embernek tartod Pált az eddig tanultak alapján?
- Figyeled meg az eseményképeket! Az első kép alapján: Hol van Pál és Szilász? Mivel vannak lekötözve? Miért?
- Ki lehet a leboruló ember? Miért teszi ezt?
- Mondd el a történetet a képek segítségével!

2. Szövegelemzés:

- Mi történt Filippiben Pállal és Szilásszal? Miért?
- Hogyan bántak velük?
- Mit csináltak a börtönben? Miért?
- Mi történt, mitől nyíltak ki a börtön ajtók?
- Mire gondolt a börtönőr? Mit akart tenni?
- Mi történt a rabokkal?
- Mit mondott Pál? Miért nem engedelmeskedett a vezetőknek?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet.”

- Mit jelenthet ebben az Igében a tanítvány kifejezés?
- Kinek, kiknek szól ez a felszólítás? Miért?
- Te lehetsz tanítvány? Hogyan?
- Lehetsz tanító? Milyen esetben?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Ének:

Az alábbi énekkel modellezhetjük a továbbadás tényét.

„Jöjj, add tovább a jó hírt...” kezdetű éneket úgy énekelhetik a gyerekek, hogy körbeállnak és egymás kezébe tapsolnak ritmusra.

Variáció: Mindenkinek adunk egy kis műanyag labdát és ritmusra egyszerre kell a labdát a szomszéd kezébe átadni. A játék alatt általában leesik a labda. Ilyenkor megállás nélkül tovább kell énekelni, labdaátadás helyett egymás tenyerébe tapsolva.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„Vajon milyen lehetett a börtönőr kifejezése, amikor a következők történetek?”

A rajzolás helyett el is játszhatják a gyerekek az arckifejezéseket.

6 önként jelentkező egy-egy arckifejezést játszik el. Az üres téglalapba a csoport többi tagja felírhatja annak a nevét, aki az adott arckifejezést mutatja be.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 200. dics. Ó maradj kegyelmeddel

Református énekeskönyv: 264. dics.5. verse: Áldjad az Úr nevét (+BS, HK)

Hittankönyv: Tégy Uram engem áldássá (+BS, DU)

ISTEN IGÉJE MINDEN NÉPET MEGSZÓLÍT: AZ ELSŐ KERESZTYÉN MISSZIÓ

PÁL APOSTOL MISSZIÓI ÚTJAI (3 óra)
Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 3.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest, 2000)

Missziói fogalma:

A misszió szó jelentése: küldetés. Isten népe körében ez a fogalom először a pogányok közti zsidómisszióra vonatkozott. A babiloni fogság után erősödött meg Isten népében az a gondolat, hogy a pogány népekhez is küldetett azzal, hogy Isten szavát és akaratát hirdesse. Jézus korában a zsidóság már komoly missziót folytatott. Jézus a 12 tanítványával már kezdetektől fogva odafordult a pogányokhoz. A Jézusról szóló örömhírt Jézus missziói parancsa szerint a tanítványok hirdetni kezdték. A jeruzsálemi keresztyénüldözés után Antiókhia-ba menekültek Jézus követői. Ebben a hellenista pogány környezetben nagyon gyorsan terjedni kezdett a keresztyénség a pogányok között is. Köszönhetően az élet és szavak bizonyágtételének. Isten Szentlelke vezetésére az antiókhiai gyülekezet tudatos missziót indított pogány területekre. Ennek a küldetésnek élére kérték fel Pál apostolt.

1. missziói út:

Isten Szentlelke hatására az antiókhiai gyülekezet vezetői megbízták Pál apostolt és Barnabást, hogy hirdessék az evangéliumot kézzel és szóval felhatalmazták őket. János-Márk Barnabás unokaöccse is velük tartott.

Útvonal: Antiókhia, Ciprus szigete, Pamfilia

Események: Ahogyan maga a Mester is tette, úgy Pálék is először a zsinagógákba mentek az evangéliumot hirdetni. Isten csodával is igazolta Pálékát. Az ellenük forduló hamis próféta megvakult egy időre. Ciprus után János-Márk otthagyta őket, visszament Jeruzsálembe. Pál a missziót a zsinagógákban azzal kezdte, hogy Jézusról prédikált, bizonyította a Lélek erejével, hogy Isten ígéretei hogyan teljesedtek be Jézusban. A kezdeti sikerek után minden városban szembesülni kellett a zsidó ellenfelekkel. Ugyan Pál az életével is játszott az evangélium hirdetése érdekében, és több városból is elüldözték Jézus küldötteit, de minden városban megtért néhány ember, és ezeknek az embereknek a csoportja alkotta a későbbi keresztyén gyülekezetek magját. Ikóniumban meg is kövezték Pált.

Visszatértek Antiókhia-ba, beszámoltak a missziói eredményekről.

Az első missziói út következménye volt az apostoli gyűlés. A misszió felvetette a zsidóság és keresztyénség kapcsolatának a problémáját. A kérdés az volt, hogy a keresztyénséghez a zsidóságon vezet-e az út? Azaz: a pogányból lett keresztyéneknek először a zsidó vallási előírásoknak kell-e megfelelni (körülmételek, mózesi törvények) vagy elhagyhatóak az előírások?

Az apostoli gyűlésen Péter azt az álláspontot képviselte saját tapasztalata alapján: Isten hit által megtisztította a pogányokat, nincs másra szükség. Jakab mondta ki az utolsó szót. Egy köztes megoldást javasol: felszólítják őket, hogy három dologtól óvakodjanak: bálványáldozati hús, megfulladt állat, paráznaság. (ApCsel 15,29)

2. missziói út:

Pál úgy tervezte, hogy második útja során meglátogatja a megalakult gyülekezeteket. Barnabás

szerette volna magával vinni ismét János-Márkot. Pál azonban nem volt erre hajlandó, mivel az első út során visszafordult, és otthagya őket. Ez a nézetletérés Pál és Barnabás között is konfliktushoz vezetett. Ezért Pál egyedül indult útnak. Barnabás elutazott János-Márkkal Ciprusra. Pál társa pedig Szilász lett.

Útvonal: Szíria, Cilícia, Likaónia, Galácia, Mízia, Macedónia, Ázsia, Jeruzsálem

Események: Barnabás helyett Pál apostolnak új útitársa lett: Timóteus. A félig pogány származású fiatalembert az apostoli gyűlés megengedő nyilatkozata ellenére is körülmetéli. A második út során Pál apostol Istentől álmában új munkaterületet kap: Európát. Az első keresztyén európai: Lídia lett. A nehézségek itt sem kerültek el Pálékat. Filippiben (ApCsel 16) Pál és Szilász börtönbe kerül, de Isten csoda révén kiszabadítja őket. A második út során is konfliktusba kerül Pál a zsidósággal. Tesszalonika Macedónia tartományi fővárosa volt, ahol nagy zsidó gyülekezet volt. Itt hamis tanúkat béreltek fel az evangélium hirdetői ellen. Athénban, a fővárosban nem talált nyitott szívekre a Jézusról szóló evangélium. Korinthusban (ApCsel 18) Pál komoly munkatársakra tesz itt szert. Akvila és Priszilla menekült zsidókból lettek Pál munkatársai. Korinthus sokáig a missziói munka központja lett. Másfél évig dolgozott itt. Megélhetését saját szakmája biztosította: sátorponyvákat készített. Majd Efézuson és Cézareán keresztül visszatért Antiókhiaiba.

3. missziói út:

Események: A harmadik missziói út célja az volt, hogy a Kis-Ázsiában megalakult gyülekezeteket látogatásával erősítse Pál. Korinthusban egy Apollós nevű keresztyén nagy lendülettel tanított, és igazolta az Írások alapján, hogy Jézus a Krisztus. (ApCsel 18) Efézusba látogatva Keresztelő János tanítványaival találkozott Pál (ApCsel 19), akik még nem részesültek a Szentlélek ajándékában. Efézusban Pálék ellen fordulnak. Pál ezután három hónapig Görögországban tartózkodik, tanítványok kísérik az úton (ApCsel 20). Amikor élete veszélybe kerül, mert a zsidók merényletet terveznek ellene, elhajózik, indul Jeruzsálembe. Útja közben figyelmeztetik, hogy Jeruzsálemben veszély fenyegeti. Pál valóban le is tartóztatják. Római polgárjoga miatt megmenekül a korbácsolás elől. Pál önmaga védelmére kelhetett, de valójában a népnek is és a nagytanácsnak is Jézusról tett bizonyosságot a védőbeszédében. Miután összeesküvést terveztek ellene a zsidók, és ezt megtudta Pál egyik rokon, és fel is jelentette az összeesküvéket, az apostolt védelemül elszállították Cézareába. Itt hosszú ideig börtönben maradt Pál. Félix helytartó nem döntött Pál ügyében, ezért az ő utódjára, Festusra várt volna a feladat. Újabb vádeljárás kezdődött Pál apostol ellen. Pál a császárhoz fellebbezett. Így néhány fogollyal együtt Rómába szállították hajóval. Útközben hajótörést szenvedtek. Rómában házi őrizetben lehetett. Pál ezt az időt is arra használta, hogy mindenkinek Jézusról szóljon. A Szentírás nem szól arról, hogy hogyan végződött a két évi fogság. A hagyomány szerint Pál apostol Péterrel együtt szenvedett vértanú halált Rómában Nero császár uralma alatt.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A missziói utak témaköre izgalmas az ötödikesek számára. Egyrészt az események sokasága és érdekessége miatt, másrészt mindez egy személy életén keresztül történik. Mivel általában ezt a korosztályt érdekli, hogy honnan indult el minden, ezért izgalmas lehet a számukra az is, hogy egy-egy gyülekezetet Pál alapított.

Rácsodálkozásra ad lehetőséget annak a felismertetése, hogy máshol is vannak keresztyének, akik Jézus Krisztust tartják Urukak.

A témával kapcsolatban különösen kiemelendő a misszió fogalmának tisztázása, illetve a missziói lelkület bátorítása (felébresztése). Mivel a kamaszok, kiskamaszok fogékonyak és viszonylag könnyen lelkesíthetőek, ha érdekesnek találnak valamit, ezért a figyelmük ráirányítható arra, hogy amit ők megértettek Isten Igéjéből azt ők maguk is adják tovább.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Az egyházi iskolában 3, a gyülekezetekben pedig 1 óra adott erre a témára. Az 1. óra lehet közös, vagy pedig az egyházi iskolában 3 részre bontható a téma: Pál élete, Pál missziói, misszió ma. A három órára azonos célkitűzés javasolt, a megfelelő hangsúlyok kiemelésével és figyelembe vételével.

Fő hangsúly: Pál apostol szolgálatának megismertetése

Kognitív cél: A misszió fogalmának, a keresztyén hit kortörténeti kereteinek megismertetése.

Affektív cél: A jó hír és az örömmel továbbadásának érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus cél: Bátorítás Isten jó hírének továbbadására.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetés: • Lehet-e egyik ember értékesebb, mint a másik? • Mit jelent az, hogy valakit istenítenek. • Ma kik a legnépszerűbb emberek? • Miért népszerűek ők? vagy: • Ha lenne egy hír, amit szívesen megosztanál másokkal, mi lenne az? • Mi lenne az a hír, amit Istennel kapcsolatban szerinted mindenkinek tudnia kellene? • Milyen módon lehetne ezt minél többeknek elmondani?	Közös beszélgetés vagy csoportmunka átvezetési lehetőség Pál missziójának korához. Ott hogyan és mit adtak tovább.
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a bibliai történetről • A történetben kik ismerték félre Istent? • Miért tiltakozott Pál és Barnabás a hirtelen jött népszerűség ellen? • Mi lenne számodra nagyobb kísértés, hogy eltérítsen a küldetésedtől; A börtön és a kaloda, vagy az hogy istenítenek téged? Indokold meg a választ! • Miért nem képzelte magát Pál és Barnabás külön embernek a többiekénél? 2. Szituációs játék: Egy A4-es napra nagyítsuk fel fénymásolóval / nyomtassuk ki Pál missziói útjainak térképét. Feleannyi lapot készítsünk, ahány hittanos van a csoportban. Párokban dolgozzanak. Egyikük csukja	

	be a szemét, vegyen a kezébe egy színes filcet vagy zselés tollat, ami jól fog. A párja tegye a tollat az első missziói út kiindulópontjára, majd onnan a szavaival segítse a bekötött szemű rajzolókat, hogy a színes filccel végig tudja rajzolni a missziói utat (kicsit jobbra, kis kanyar balra, stb.) Ha egy missziói út megvan (mennyire sikerült jól az utánrajzolás csukott szemmel?), cseréljenek és jöjjön a következő út. Így sokkal alaposabban megnézik, merre járt az apostol. 3. Aranymondás: <i>„Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet...”</i> (Mt 28,19) 4. Énekjavaslat: <i>„Isten szívéen megpihenve...”</i> RÉ 395. d.	
Házi feladat	-	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Pál missziói útjai infografika és térkép:

<http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/terkepek/vizjeles/26%20Pal%20utak.jpg>

<http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/terkepek/vizjeles/26%20trkp%20P%C3%A1l%20misszi%C3%B3.jpg>

Filmek:

<https://www.youtube.com/watch?v=RHNaKp9ajt0>

<https://www.youtube.com/watch?v=ymP-fEi4Tc>

<https://www.youtube.com/watch?v=5F3JTaTOD3Y>

Pál apostol nyomában:

<https://www.youtube.com/watch?v=TX7hv1OC-A4>

Gryllus Dániel – Sumonyi Zoltán: Pál apostol:

<https://www.youtube.com/watch?v=KkU6Vn9XWeY>

<https://www.youtube.com/watch?v=fiVhTjchyd0>

<https://www.youtube.com/watch?v=OJ3cUCDQ6W4>

„És ki az a Pál?” – Debreczeni Tibor monodrámája

<https://www.youtube.com/watch?v=1XgqmkjN8pQ>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 74-75. oldal

A képen látható:

- Illusztráció: fekete és színes lufik szállnak
- Térkép: Pál apostol missziós útjai
- Fénykép: Efézusi könyvtár Törökországban

A szöveg: Pál apostol missziói útjai.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Olvassátok el a lufikról szóló rövid történetet! Nézzétek meg a képet! Milyen színű lufikat látsz?
- Mit kérdezett a kisfiú az árustól? Miért? Milyen választ kapott?
- Vizsgáld meg a térképet! Milyen tengereket találsz? Milyen országokat jelöl a térkép?
- Hol, merre járt Pál útjai során?
- Figyeld meg a fényképet! Beszélj róla!

2. Szövegelemzés

- Kik a pogányok?
- Pál miért ment közéjük? Milyen tapasztalata volt a pogányokról?
- Mi történt Lisztrában? Mit gondoltak az emberek?
- Pál mit mondott nekik?
- Miért volt érdekes számodra ez a történet Pálról?

Pál apostol Rómában (olvasmány)

Tankönyv: 76-77. oldal

A képen látható

- Illusztráció: Pál-korabeli hajó rajza
- Tematikus rajz, illusztráció: Pál fogolyként a császár előtt

- Tematikus rajz, illusztráció: Viharos tengeren hányódik a hajó, rajta emberek

A szöveg: Pált elfogták és Rómába akarják vinni a császár elé.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg, a Pál-korabeli hajót! Hasonlítsátok össze a ma ismert tengerjáró hajókkal! Mi a különbség?
- Hol játszódik a jelenet? Kiket látsz a képen? Miért van bilincsben Pál?
- Ki előtt áll? (Mit mondott Pál a császárnak?)
- Figyeld meg a képet! Milyen az időjárás? Honnan lehet tudni?
- Kik vannak a hajón? Hová tartanak? Miért?
- Tudod-e, hogy mi történik a hajóval és az utasaival?

2. Szövegelemzés

- Miért fogták el Pált? Kik tartották bűnösnek?
- Hogyan, milyen úton vitték Pált Rómába a császárhoz?
- Mi történt az úton?
- Mit tett és mit mondott Pál?
- A többiek mit tettek?
- Hogyan menekültek meg az utasok? A hajóval mi történt?
- Miért nem hozott döntést a római császár?
- Mit tett Pál, mikor a döntésre várt?
- Miért tarthatod Pált példaképednek?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Beszélgetés: a Pál útja Rómába c. bibliai történetről

- Milyen szavakkal tudnád jellemezni Pál helyzetét a hajón?
- Hogyan viselkedett Pál a történetben?
- Miben lehet példa Pál viselkedése?
- Mi segített neki úrrá lenni a félelmetes, reménytelen helyzetben?
- Neked mi szokott erőt adni a nehéz helyzetekben?
- A könyvben eddig sok bibliai aranymondással találkozta. Melyik az amelyik téged a leginkább bátorít?
- Mit tapasztaltak meg a hajó utasai a hajóút során?

2. Szituációs játék:

Ha lett volna Pál apostolnak twitter-fiókja, hogyan tudósította volna a követőit a kalandos hajóútról? Két-három fős csoportokra osztva a hittanosokat próbáljanak meg 8-10 "tweet"-et, twitter-bejegyzést írni onnantól kezdve, hogy Pálék hajóra szállnak. Utána olvassák fel egymásnak.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 200. dics.2. 4-6. verse: Ó maradj szent igéddel...

Református énekeskönyv: 264. dics. 2-3. verse: Áldjad Őt... (+BS, HK)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 101. 1-2. verse: Ó, én lelkem, dicsérjed Istenedet
(dall. RÉ 8. zsolt. Ó felséges Úr)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 170. Széjjel jártam a világban

KERESZTYÉNEK A RÓMAI BIRODALOMBAN

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Varga Zsigmond J.: Újszövetségi görög-magyar szótár, Budapest. 1992; Egyháztörténet I. Budapest 2010)

Úr (küriosz):

A profán világban így nevezték a gazdát, a földbirtokost. Hatalommal, tekintéllyel bíró férfi elnevezése. A héber JHWH név megfelelője. A Római Birodalomban az „isteni császár” általános megjelölése, címe és megszólítása. Az Újszövetségben legtöbbször Jézus Krisztus megjelöléseként használják. Ezzel utalva isteni természetére. (Fil2,11)

Jézus Krisztus Úr:

Ez a rövid hitvallás a görög nyelvű keresztyének között terjedt el. Ez nem csak egy egyszerű megszólítás, hanem ugyanúgy méltóságjelző is volt, mint a Messiás. Ez olyan, mint egy ellenhitvallás a császárkultusz ellen. A görög fordítású Septuagintában a Jahve név helyett mindenhol a „küriosz” szerepel. A zsidókeresztyének számára egyértelmű volt, hogy amikor Jézust ezzel a méltóságjelzővel illették, akkor Őrá, mint isteni személyre gondoltak.

„nekünk mégis egyetlen Istenünk az Atya...és egyetlen Urunk a Jézus Krisztus...” (1Kor 8,6)

A keresztyénség helyzete a Római Birodalomban:

Pünkösöd után a keresztyének száma olyan mértéket öltött, hogy a római hatóságoknak is tudomást kellett róluk venni. Az államhatalom eleinte zsidó szektának tekintette a keresztyénséget. Mivel a zsidó vallás elfogadott volt a római államban, a kezdetektől jelentkező ellentéteket csak akkor vették figyelembe, ha a közrendet megzavarták. Ahogy egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a zsidó vallástól független egyházzal van szó, egyre inkább ellenségesen kezdtek viselkedni a Jézus követői iránt. Mivel a keresztyének hitéletének a gyakorlatához szorosan hozzátartozott a közösségi összejövetel, egyre bizalmatlanabban tekintettek az ilyen alkalmakra. Azzal gyanúsították a keresztyéneket, hogy államellenes összeesküvéseket szőnek.

Annak ellenére, hogy csak a római császárt lehetett „úr”-nak nevezni, Jézusra alkalmazták ezt Isten a méltóságjelzőt. A császárnak való áldozást nyíltan megtagadták. Nem esküdtek a császár nevére. És ezzel mint állampolgári hűség megtagadói bűncselekményt követtek el. Az állam a keresztyének magatartására erőszakkal felelt. Így megkezdődtek a keresztyénüldözések. Az egyház az üldözések ellenére is növekedett. A „vértanúk vére magvetés” lett. Miután az üldözés nem hozott eredményt, ezért Constantinus császár szabad vallásgyakorlatot engedélyezett.

Az apostoli kor hitvallásai a tévtanításokkal szemben jelentettek védelmet. A Jézus Úr-voltának megvallása az adoptiánus irányzatokkal szemben. (Ezek szerint Isten csak a keresztkelés során fogadta fiává Jézust, azaz nem öröktől való Fiú.) A különféle eretnkségekkel szemben a korai egyház zsinatokon foglalt állást.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A prepubertás, pubertás korban lévő gyermekek számára a tekintély fontos dolog. A tekintélyt azonban nem lehet kikényszeríteni, sem elvárni. Már ötödikes korban jelen van (egyénenként függ, hogy milyen mértékben) az a gondolat, hogy a felnőttnek „ki kell érdemelnie” a serdülő szemében a tekintélyt. Nem automatikus. Ez komoly konfliktusok forrása is, mivel néha a

felnőttek úgy bánnak a prepubertás, pubertás korban lévő gyermekekkel, mintha még kisgyermekek lennének.

A hitben viszont fontos elem annak a felismerése, hogy Istennek feltétlen tekintélye van. Neki nincs szüksége az ember elismerésére, mégis méltó a csodálatra és az ember tiszteletére. Ezt fejezi ki az is, hogy Jézus Krisztust Urunknak hívjuk.

A téma a korábban előjött Jézus Krisztus Messiás voltát taglaló órával együtt alkalmas arra, hogy az egyéni Krisztus hit, illetve a Jézus Krisztusról való elgondolásokat megbeszélő órává váljon. Ne féljünk attól sem, hogy szóba hozzunk ma divatos elképzeléseket arról, hogy kicsoda Jézus és ezzel szemben segítsük a gyerekeket annak a megérzésében, hogy Jézus a mi Urunk és Megváltónk.

Ezek az órák tehát direkt módon válhatnak az istenkép formálódásának lehetőségévé. Ugyanakkor végig törekedjünk arra, hogy ne akarjunk mindenképpen hitvallásokat kikényszeríteni a gyerekekből. Sok esetben a személyes hit megélése formálódó tényező, mint a hosszas magyarázatok.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus Krisztus Úr!

Kognitív cél: Jézusnak, mint uralkodónak és királynak a bemutatása.

Affektív cél: A tisztelet érzelmi hátterének feltárása, Jézus iránti tisztelet és elismerés érzelmi hátterének megélése.

Pragmatikus cél: Annak a felébresztése/megerősítése, hogy Krisztust Úrként tekintse a tanuló az életében.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Játék: a korona körbejár Egy koronával megkoronázzuk a királyt, akinek egy parancsát az egész osztály (hittanoktató is) követi. Aztán továbbadjuk, hogy lehetőleg mindenki sorra kerüljön. Megbeszélés: • Milyen volt parancsolni? • Volt-e olyan parancs, aminek nem szívesen engedelmeskedtél? Miért? • Volt-e parancs, amit megtagadtál? Miért? • Te miért azt parancsoltad, amit parancsoltál?	Közös beszélgetés vagy csoportmunka
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a bibliai történetről • Miért szerették volna sokan, hogy Jézus legyen a királyuk • Szerinted, ha Jézus földi király lett volna, milyen parancsot adott volna • Miért üldözték a császárok Jézus követőit 2. Aranymondás:	Munkafüzet

	„Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyeieké, földieké és földalattiaké; és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére.” (Fil 2,10–11)	
	3. Énekjavaslat: „Úr lesz a Jézus mindenütt...” RÉ 398. d.	
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	Tankönyv Drámajáték
Házi feladat		

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 78-79. oldal

A képen látható:

- Térkép
- Fénykép: Colosseum Róma

A szöveg: A Római Birodalom, mint nagyhatalom.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

Képolvasási javaslat:

- Nézd meg a Colosseumról készült fényképet! Nézz utána az interneten! Hogyan építették? Milyen események zajlottak benne?

1. Szövegelemzés

- Miért nem szerették és tisztelték a zsidók a császárt?
- Mit kérdeztek Jézustól?
- Mit felelt erre a kérdésre Jézus?
- Mi a véleményed Jézus válaszáról?
- Miért üldözték a birodalomban a keresztyéneket? Mire szeretne volna kényszeríteni őket a császár?
- Mi történt azokkal, akiket elfogtak a hitük miatt?

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 192. dics. Adj békességet Úr Isten...

Református énekeskönyv: 234. dics. 2-3. verse: Jer, világosság...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 196. Bár szétszakadva él... dall. RÉ 274. dics. Ki Istenének átad mindent... (+DU)

21. LECKE: EGYEDÜL HIT ÁLTAL

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Egyháztörténet I. Budapest, 1999; Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985; Fekete Károly: A Heidelbergi Káté Magyarázata, Budapest, 2013)

Hit:

Az Újszövetségben szereplő görög „pisztisz” szó jelentése: bizalom, hit, hűség, meggyőző erő, kezeskedés, ígélet, szövetség, szerződés, felelősség, bizonyíték, valakire rábízott dolog, bizalmas ügy. Az Újszövetségben a földi Jézusban való hit először a Jézus segítőkészségében való bizakodást jelentette. Annak az elhívését, hogy Jézus képes csodát tenni. A hit több mint objektív ismeret, az ember egészét, személyét érinti. A hit csak személyes lehet. A hit a Szentlélek Isten ajándéka, csoda.

Sola fide:

A reformáció hármass feleletet adott Luthernek arra a személyes hitbeli kérdésére: „Hogyan található kegyelmes Istenre?” Ez a hármass felelet így hangzik:

- Sola gratia: egyedül kegyelemből,
- Solus Christus: egyedül Krisztus által és
- Sola fide: egyedül hit által.

Ez a reformáció három tartalmi alapelve. Mivel e három alapelv a Szentírásból ered, ezért negyedik, formai alapelvként hozzátették a

- Sola Scriptura, egyedül Szentírás-elvét.

A középkori teológiai tanítás szerint az ember a cselekedetei által igazulhat meg, nyerhet bűnbocsátó kegyelmet Istentől. A reformáció Sola fide-elve ehelyett a Szentírás tanítása alapján (Róma 3,28) a Jézus Krisztusba vetett hitről beszél, mint az üdvösség egyetlen lehetőségéről. A hit-üdvösség-cselekedetek hármassnak kapcsolata: az üdvösségre a hit vezet, a hit pedig az engedelmes cselekedetekben nyilvánul meg.

Igaz hit:

A Heidelbergi Káté 21. kérdés-felelete szerint az igaz hit hármass szóval jellemezhető:

- ismeret,
- igaznak tartás,
- bizalom.

Az igaz hit teljességéhez mind a három jellemzőre szükség van. Hogy ne maradjon a hit csak értelmi, érzelmi vagy akarati alapú.

Ismeret: A hit nem pusztán érzelmi dolog, hanem Isten ígéjére alapozott meggyőződésre alapul. Kálvin tanítása szerint a Szentlélek a hívő ember elméjébe nyilatkoztatja ki Isten igazságait. A keresztyén hit révén az értelem megvilágosodik, kiderül számára Krisztus igazsága által, hogy mi az létük célja, értelme. (Barth)

Igaznak tartás: Az által, hogy elhiszem, hogy Isten létezik, elhiszem azt is, amit a Szentírás Istenről kijelent.

Bizalom: Az igaz hit alapvető eleme a bizalom. Bátor ráhagyatkozást, engedelmes felvállalás jelent Isten vezetésére, akarására, gondviselésére. Mindannak ellenére, ami a hit ellen szólna, a hívő ember mégis az Isten ígéretéhez tartja magát.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK:

A hit fejlődését és az erkölcsi fejlődést legjobban Fohler, Kohlberg, Oser-Gmünder elméletei segítenek átlátni.

Ebben a korban fordulópont a hittel kapcsolatban, hogy míg korábban az Isten iránti szeretet, mint gyermeki hála jelent meg, itt már Isten hibáztatása is megjelenhet. A gyermekek vallásossága, hite sok esetben még mindig a szülőktől tanult, de itt találkozhatunk az elköteleződés, önálló hitvallásosság kezdeteivel is. Ez szintén egy olyan pont, melyben segítségére lehetünk a ránk bízott fiatalnak. Mivel szeretne tartozni valahová, szeretne elköteleződni, rámutathatunk neki az Istenhez tartozás lehetőségére és hozzásegíthetjük a Szentháromság Isten mellett való személyes állásfoglaláshoz. Erre különösen alkalmasak az évfolyamból az egyháztörténeti témák, illetve Pál apostolról és missziói útjairól szóló történetek.

Látásmódja és bibliai történet értelmezése azonban sok esetben a konkrét gondolkodásmód miatt még konkrét és antropomorf. Az elvont bibliai igazságokhoz is szükség van a konkretizálásra, de nem erőszakoltan és direkt módon. A legjobb, ha a gyermek maga tudja megfogalmazni és kimondani az általa is megértett Igei üzenetet.

Erkölcsi fejlődésére (vallási ítéletalkotására) jellemző még az ún. „adok-kapok” szemlélet. A számára kedvező vagy kedvezőtlen eseményeket Istennel hozza kapcsolatba, és azt gondolja, hogy Istent lehet rítusok által változtatni. (Pl. ha többet imádkozom, akkor megkapom, amit szeretnék. Vagy: nem imádkoztam eléggé, ezért kaptam egyest). A hittanórán különösen is fontos arra rámutatni, hogy Isten nem automataként működve reagál a mi imádságainkra.

Ahogy már kicsit korábban, ebben az életkorban egyre inkább jellemző, hogy a diákok maguk alkotnak szabályokat, valamint azok kölcsönös megállapodáson alapszanak, melyekhez ragaszkodnak. Azokat, akik e szabályok ellen, vagy általuk elfogadott normák/szabályok ellen vét, a legsúlyosabb büntetésekkel is képesek lennének súlytani. A katechéta feladatai közé tartozik itt is a helyes egyensúlyra való rámutatás, valamint a könyörületesség, irgalom és testvéri szeretet felmutatása és tanítása a csoport számára.

Ötödik évfolyamban kicsit tudatosabbá is válik az értékrend. A sokféle választás és alternatíva (iskola, barátok, család, gyülekezet, stb.) miatt önkéntelenül is választásra kényszerül a fiatal. Az év értékről, választásról, bibliai értékrendről szóló témái lehetőséget adnak a saját értékrend formálódására és keresztyén értékrend adaptálásra, beépítésére.

A hit szerves része az istenkép formálódása. Nemcsak erre az órára, de az egész évre jellemzőek az alábbiak.

Mint minden tanév során a gyermekek itt is a „saját istenképükkel” érkeznek a hittanórára. Már egy-egy téma, bibliai történet tanulása előtt gyakran van valamilyen előzetes ismeretük. Ezek származhatnak korábbi tanulmányokból (bibliaóra, óvodai hittan foglalkozás, iskolai, gyermek-istentiszteleti tapasztalatok), vagy akár a családi és gyülekezeti közösségből is. Ugyanakkor ne feledkezzünk meg arról sem, hogy ez a korosztály már rendszeres tévé néző. Sok esetben az ötödikes gyerek televízió nézési szokásait nem (vagy csak részben) kontrollálja a család. A filmekben, reklámokban közvetített információkon keresztül pedig sokféle istenkép árad felénk. Ehhez társul ennek a korosztálynak a tipikus és vélhető szemléletmódja és gondolkodása. A szülőképp és az istenkép közötti különbséget tudnak már tenni, és van is egyfajta látásmódjuk Istenről. Attól függően, hogy milyen családból származnak, milyen kulturális környezetben élnek és mennyire ismerik a Bibliát, Istenre még használnak antropomorf jellemzőket, de egyre inkább sejtik és érzik, hogy Isten több az ember által megfoghatónál. (Egy 11 éves fiú pl. azt mondta: „Isten az az ember...”. Aztán elhallgatott, mivel érezte, hogy ez így nem stimmel egészen. De

nem tudta hogyan lehetne jobban mondani.) A „hozott istenkép” és a hittanórán közvetített (biblikus) istenkép nem mindig azonos. Nemcsak a hittanoktatónak, de magának a gyermeknek is feltűnik

A már említett „adok-kapok” személet megjelenése azt jelenti, hogy Istenről úgy gondolkodik, mint akit kapcsolatba lehet hozni életének kedvező és kedvezőtlen eseményeivel. De ezt a közép- és késő gyermekkorban úgy éli meg, hogy az ő imádságának, tetteinek a jellegétől és a minőségétől függ Isten reakciója. (pl. Keveset imádkoztam, meghalt a kutyám.) A hittanórák Istenről szóló történeteiben rámutathatunk arra, hogy az imádság: kapcsolat Istennel és nem automatikus kérvény benyújtás. Ez a kor különösen is alkalmas arra, hogy a gyermekek megértsék, hogy az imádság lehet több mint kérések sorozata.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: A hit, mint bizalom fogalmának bevezetése.

Kognitív cél: A hit korosztályi szintű fogalmi tisztázása.

Affektív cél: A hit bizalmi oldalának feltárása és megélése.

Pragmatikus cél: Biztatás és motiválás a Jézusba vetett hitének megalapozására és megerősítésére.

Óra fő része	Javaslatok	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: Szedjünk össze pár mindennapi helyzetet, amikor elhiszünk valamit, amit nem látunk. Pl. elhiszük, hogy a buszvezetőnek van jogosítványa és a busztársaságnál dolgozik. Elhiszük, hogy a tanárainknak van diplomája. Elhiszük, hogy a cukrászdában nem fertőzött a sütemény. Ha összegyűjtöttünk 5-6 ilyen helyzetet, akkor osszuk a hittanosokat 2-3 fős csoportokra és játsszák el a megbeszélte jeleneteket úgy, hogy nem működik ez a fajta mindennapi „hit” - pl. egyikük a buszsofőr a másik a diák és elkéri a felszálláskor a sofőr jogosítványát. Hogy reagálna a sofőr? Vagy a tanár, amikor dolgozatírás előtt az osztály látni akarja a diplomáját, hogy van-e joga dolgozatot íratni? (A hitoktató is beviheti a papírjait, hátha elkéri tőle.)	Közös beszélgetés vagy csoportmunka
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a hitről a tankönyv feladattár kérdései alapján Lapozzatok vissza a bűneset történetének Isten-ember-bűn ábrájához. Most nézzétek meg a tankönyv hasonló részét. Beszéljétek meg a kép alapján, hogy miért fontos a Jézusba vetett hitünk.	Munkafüzet

	Beszélgetsetek a bizalomról, mint a hit egyik oldaláról. Az óra feldolgozható a munkafüzet feladatai segítségével végigvezetve. 2. Aranymondás: „A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.” (Zsid 11,1) 3. Énekjavaslat: „Hinni taníts...” RÉ 479. d. vagy: „Kérünk, szikláink, te légy a hitben...”	RÉ vagy Az Úrnak zengjen az ének c. ifjúsági énekeskönyv
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	
Házi feladat		

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 80-81. oldal

A képen látható:

Infógrafika: Isten és az ember kapcsolata – Jézus megváltó szerepe. Luther Márton arcképe

A szöveg: A hit kérdésköre. Tudomány és a Biblia oldaláról közelítve.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyelmesen nézd meg az infógrafikát! Miről szól?
- Miért romlott meg Isten és az ember kapcsolata? Miért lett szakadék ebben a kapcsolatban?
- Ezt a szakadékot hogyan lehet áthidalni? Mit mond erről az infógrafika?
- Neked mi a véleményed erről?
- Jellemezd magadban a te hitedet!
- Ki volt Luther Márton? Mit mondott a hittel kapcsolatban?
- Mi a véleményed erről?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.”

- Te miben reménykedsz most?
- Kiben, miben bízol?
- Van-e az életedben olyan, amit nem látsz, nem tapintsz, nem ízlelsz, és mégis hiszed, hogy van? Sorold fel ezeket!
- Mit üzen neked az aranymondás?

EGYÉB ÖTLETEK

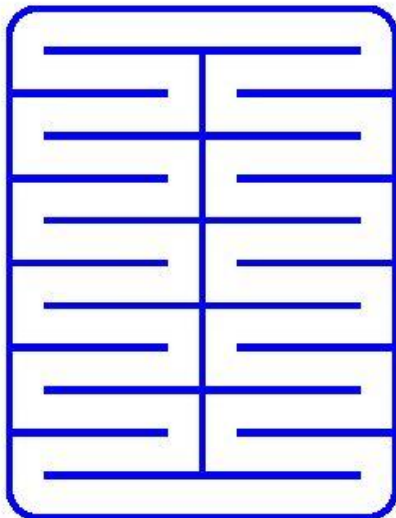
1. Imádságra nevelés:

Hinni tanítás, Uram a) Kiscsoportok alakítása, előkészület 5 kiscsoportot alakítunk, az ének veseit kiosztjuk. Feladatutatisítás: Gyakoroljátok az ének szövegét. b) Imádkozás az ének szövegével	műfaj megfogalmazás imádkozás csoport felosztása kapcsolódás hely fejlesztési terület hittanosok hittanoktató eszközök	kérő dicséret szövege hangos kiscsoportok TK 12. ének óra eleje ismerkedés a RÉ nyelvezetével olvasnak kísér TK

2. Játékos fejtörő: HIHETŐ?

A hittanoktató egy A/5-ös lapot kezébe véve megkérdezi a gyerekeket, hogy szerintük lehet-e akkora lyukat vágni a lapra, hogy ő átférjen rajta?

- a válasz valószínűleg a „nem” lesz. a következő sablon alapján vágjuk ki, és bújjunk át rajta.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 171. dics.: Megáll az Istennek igéje... (+HK)

Református énekeskönyv: 119. zsolt. 1. 45. verse: Az oly emberek...

Református énekeskönyv: 130. zsolt. 3. verse: Énnékem reménységem... (+BS)

Református énekeskönyv: 192. dics. Adj békességet Úr Isten...

Református énekeskönyv: 390. dics. 1. 4. verse: Erős vár a mi Istenünk

22. LECKE: A REFORMÁTUS ISTENTISZTELET

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

Az istentisztelet:

Az istentiszteleti cselekvés során az Istenben hívő emberek közössége szent helyen, szent időben, szent szavak révén találkozik Istennel. Az istentisztelet egy olyan történés, amely során Istentől kiindulva történik valami, elhangzik valami, ez megérkezik az emberhez, majd az ember válaszol szóval vagy tettel erre a történésre. Ez az esemény ünnep, a mindennapoktól elkülönítve történik, Isten választott szolgája révén.

Református istentisztelet:

A református istentisztelet középpontjában Isten Igéje áll. A kijelentett, hirdetett, írott ige. Jézus Krisztus Szentlelke által van jelen az istentiszteleten. Lelke által magyarázza az igehirdető az írott Igét.

A református istentiszteletet Isten szava fogja át. Köszöntéssel kezdődik, Isten kegyelmének a hirdetésével és áldással végződik.

Az imádságokat a gyülekezet nevében a lelkész mondja el. Ezeknek az imádságoknak megszabott a műfaja.

A vasárnap délelőtti istentisztelet elemei:

1. **Köszöntés:** A lelkipásztor Isten nevében köszönti a gyülekezetet. Az első szó, ami elhangzik az istentiszteleten: az Istené. A gyülekezet fennáll.
2. **Kezdő ének:** Egy versszakot állva énekel a gyülekezet. Ez az ének Isten dicsőítéséről szól.
3. **Főének:** Az igehirdetés és textus tartalmához kapcsolódó ének, több versszakot énekel általában a gyülekezet.
4. **Fohász:** Isten segítségül hívása általában bibliai idézettel.
5. **Igeolvasás (Lekció):** Hosszabb bibliai szakasz, amely vagy a textus szövegkörnyezete vagy pedig olyan bibliai szakasz, amely illusztrációkért, magyarázatként szolgál a textushoz.
6. **Imádság:** Az istentisztelet elején elhangzó imádság az úgynevezett prófétai imádság. A lelkipásztor a gyülekezet nevében szólítja meg Istent. Az istentiszteleten elhangzó imának kötöttek az elemei. A kezdő imádságban mindenképpen lenni kell:
 - magasztalás, dicsőítés,
 - bűnbánat, bűnbocsánatkérés,
 - Szentlélek hívás.Ha nem átlagos vasárnapi istentiszteletről van szó, akkor a kezdő imában erre lehet utalni. (Pl. karácsony) A kezdő imádság gondolataiban előkészíthet az igehirdetés témájára.
7. **Igehirdetés előtti ének:** Egy versszak általában. Szentlélek hívás, öröm kifejezése, textushoz, üzenethez kapcsolódik.

8. **Textus:** Egy vagy több bibliai vers, melyet az igehirdetés alapját képezi. Általában fennállva hallgatja meg a gyülekezet.
9. **Igehirdetés:** A lelkipásztor a textus alapján hirdeti Isten üzenetét. Az igehirdetésben a felkészülés során megértett üzenet mondja el. A reformátori tanítás szerint Isten Igéjének hirdetése Isten igéje. Az igehirdetést a lelkipásztor a biblia eredeti szövegét tanulmányozva fogalmazza meg.
10. **Ima:** Az istentisztelet végén az úgynevezett papi hangzik el. A lelkipásztor a gyülekezet nevében kéri Istent. Ez az ima átvezeti a gyülekezetet az igehirdetésből a mindennapi életbe. Ennek az imának a része a másokért való könyörgés.
11. **Úri imádság:** A Jézustól tanult imádságot együtt fennhangon mondja a gyülekezet.
12. **Hirdetések:** A gyülekezeti étellel kapcsolatos információk megosztásának az alkalma. Az adakozásra is ekkor lehet felhívni a gyülekezet figyelmét.
13. **Ének:** A záró ének általában több versszakos ének, amely tartalmában bátorító.
14. **Áldás:** Az istentiszteleten az utolsó szó Istené, ez az áldás.

Adakozás helyi szokástól függ. Lehet: bejövételkor és áldás után is.
Az istentisztelet végén általában kézfogással búcsúzik el a lelkipásztor a tagoktól.

A sákramentumos istentiszteleteken természetesen kibővül a liturgia. A keresztelés az istentisztelet elején, az úrvacsorai liturgia a végén van. Teljesnek azt az istentiszteletet nevezzük, amikor mind a két sákramentummal él a gyülekezet.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A hittanórán részt vevő gyermekek egy része részt vett már (vagy folyamatosan részt vesz) istentiszteleteken. Így számukra ismerős lesz több gondolat és elhangzó fogalom. De sajnos vannak olyan hittanosok is, akik még abszolút nem vettek részt (vagy minimális módon) istentiszteleten. Éppen ezért az istentiszteletről szóló órának nem célja pusztán az istentisztelet részeinek megismertetése. Sokkal inkább figyelemfelkeltés, érdeklődés felébresztése, hívogatás álljon a középpontban.

Az ötödikesek több gyülekezetben még a gyermek-istentiszteletet látogatják. Mivel általában annak nincsenek mindenhol azonos részei, ezért lehetőleg élménybeszámolókat kérjük a gyerekektől.

Jó, hogyha az óra a száraz liturgiai fogalmak helyett a lényegre: az Istennel való találkozás alkalmára tevődik.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: A református istentisztelet megismertetése.

Kognitív cél: A református istentisztelet főbb részeinek megismertetése és arra való rámutatás, hogy az istentisztelet az Istennel való találkozás alkalma.

Affektív cél: Annak a feltárása, hogyan lehet feltöltődés egy istentisztelet és az Istennel való találkozás alkalmi.

Pragmatikus cél: Hívogatás a gyülekezet alkalmaira.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: Az iskolával kapcsolatban levő vagy elérhető távolságban levő templomba menjünk át ezen az órán, járjuk be a teret, nézzük meg a tornyot, szószéket, padokat, orgonát, stb., és ott helyben beszéljük, beszélgessünk az istentiszteletről. Ha lehet, ott tartsuk az órát.	Közös beszélgetés vagy csoportmunka Megjegyzés: ahol nincs lehetőség rá, ott akár képeket is vehetünk.
Feldolgozási javaslat	1. Munkalap: Vigyenek magukkal egy munkalapot a következő kérdésekkel, amelyekre igyekezzenek a templomban választ kapni (természetesen a kérdéssor bővíthető, szűkíthető): • Hány éves a templom? • Milyen magas a torony? • Mi van a templom tornyán? • Mire használják a szószéket? • Miért vannak a templom padjai a szószék felé forgatva? • Mi az a Mózes szék? • Mire való az Úr asztala? (beszélgetés keresztelőről, úrvacsoráról) 2. Aranymondás: <i>„Emlékezz meg a nyugalom napjáról, és szenteld meg azt! (2Móz 20,8)</i> 3. Énekjavaslat: A diákok által választott ének a Református énekeskönyvből	Munkafüzet
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	Tankönyv Drámajáték
Házi feladat		

TOVÁBBI ÖTLETEK

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 82-84. oldal

A képen látható:

Montázs, mely templomot formáz

Órák rajzai

A szöveg: A nyugalom napjának megszentelése. Az istentisztelet ideje.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Mit formáz a montázs?
- Olvass a montázs képei között! Milyen részletek láthatók? Mire figyelmeztetnek ezek a képelemek?

2. Szövegelemzés

- Nézd meg a táblázatot! Hogyan szentelték meg Jézus korában a nyugalom napját? Most hogyan történik ez?
- Mivel szoktál kikapcsolódni vasárnaponként? Hogyan szoktál pihenni?
- Miért van szükségünk a pihenésre?
- Miért megyünk vasárnap a templomba?
- Mit jelent az istentisztelet? Mondd el a tapasztalataidat!
- Te hogyan szoktad megtisztelni Istent?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Emlékezz meg a nyugalom napjáról, és szenteld meg azt!”

- Mire emlékeztet ez az Ige?
- Mit jelent számodra?
- Mit jelent az, hogy megszenteled a nyugalom napját?
- Miért van erre szükségünk?

Mindenképpen kérjük a gyermekeket, hogy vegyenek részt gyermek- és felnőtt istentiszteleten, amiről hozzanak tapasztalati beszámolókat. Ehhez jól használható a Mf. 1. sz. feladata.

Ha nem a gyülekezeti teremben/templomban tartjuk az órát, akkor a 3. sz. feladat feladható már az előző órán házi feladatként. Így lehet az ottani tapasztalatokkal kezdeni az órát.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 89. zsolt. 1. 3. 7. verse: Az Úrnak irgalmát... (+BS)

Református énekeskönyv: 100. zsolt. E földön ti minden népek...

Református énekeskönyv: 150. zsolt. Dicsérjétek az Urat! (+BS)

Református énekeskönyv: 162. dics. 1. 3. 6. 8. verse: Ím bėjöttünk...

Református énekeskönyv: 195. dics. Áldjuk Istent végével...

23. LECKE: „ISTEN, ÁLDD MEG A MAGYART...” NEMZETI IMÁDSÁGUNK A HIMNUSZ Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS:

(*Felhasznált irodalom:* Claus Westermann: Az Ószövetség teológiájának vázlata, Budapest, 1993)

Kollektív ima:

A bibliai ima fogalma a babiloni fogság utáni időkre tehető. Előtte Isten népe életében az Istenhez kiáltás a mindennapi élet része volt, nem egy elkülönült esemény. Ezért nem is volt szükséges külön elnevezést adni. Egyszerű fogalmakat használtak: Istenhez kiáltani, keresni Istent, megkérdezni Istent. Ezeknek a kiáltásoknak az előfeltétele az a helyzet, amelyben ez elhangzik. Nem igényeltek kultikus közeget. Később önálló egységgé álltak össze ezek az imarészek. Ezeket az imádságokat kezdték istentiszteleteken felolvasni, az imarészeket eredeti szituációjukból kiragadva új kontextusba kerülnek minden egyes felolvasási alkalommal.

Az istentiszteleteken elmondott ima nem személyes egyéni, hanem közösségi, kollektív ima volt. Az egész nép nevében szólalt meg a pap és az egész népért szólt.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A Himnuszt az ötödikesek több dolog miatt is ismerhetik. Egyrészt ebben az évben tanulják, másrészt jelentős ünnepek alkalmával elhangzik. Jó lehetőség arra az óra, hogy rámutassunk arra, hogy a Himnuszt nem pusztán a magyarság közös éneke, hanem annál sokkal több. Kifejezi az összetartozást, nemzeti identitásunkat és egy költő által megfogalmazott imádság.

A nemzeti identitás az ötödikes tanulók számára kevésbé életkérdés. Ha viszont erdélyi, felvidéki, kárpátaljai gyökereik vannak, ahová esetleg továbbra is eljárnak az ünnepek, illetve a szünetek alkalmával, akkor mégis jó kapcsolópont lehet a számukra. Mivel ez a kor az identitásformálódásnak fontos időszaka is, ezért jó, ha rácsodálkozik és tudatosul a tanulóban az, hogy az életének része az is, hogy milyen nemzethez tartozik.

Az óra során jó beszélgetés alakulhat ki arról, hogy mit gondol az ötödikes gyerek, mint jelent egy nemzethez tartozni, illetve akár jó képességű csoport esetén meg is kérhetjük őket, hogy fogalmazzák ezt meg (fejezzék ki valamilyen kreatív módon).

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: A Himnuszt nemzeti imádságként való kezelése.

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy a Himnuszt egy közösségi imádság.

Affektív cél: A nemzethez tartozás érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus cél: A magyarság tudat és az összetartozás tudat erősítése.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás,	1. Beszélgetés: Egy szó, ami összeköt	Közös beszélgetés

előzetes ismeretek aktiválása	Az első gyerek álljon az osztály elé és mondjon egy szót (én szeretem a(z)....pl. almát), az osztályból bárki, aki szintén szereti, lépjen mellé, fogja meg a kezét, és mondjon ezzel a mondattal egy másik szót, hozzá is csatlakozik valaki, az is mond egy szót, és így tovább. A végén kialakul egy lánc, amit szavak kötnek össze. Átvezetésként elmondhatjuk, hogy nem csak egy-egy szó köthet össze minket, egy közösségé. Van ilyen különleges versünk, énekünk, ami mindannyiunkat összeköt, nem csak egy-egy embert. Ez a nemzeti imádságunk, a MAGYAR HIMNUSZ. • Mit jelent magyarnak lenni? • Mitől magyar valaki? • Mitől volt magyar a szerb apától és szlovák anyától származó Petőfi Sándor?	vagy csoportmunka
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés a közösségi imádságról • Szoktál másokért imádkozni? • Kiért imádkoztál már? • Van különbség aközött, ha egy közösségért vagy egy valakiért imádkozunk? Vigyük be a környező országok és néhány más, ismertebb ország Himnuszát (Wikipédiáról letölthető). Írjuk fel az országok neveit és játsszunk le a himnuszokból részleteket, próbálják meg kitalálni, hogy melyik melyikhez tartozik. Utána hallgassuk meg a magyar himnuszt is. Próbálják a saját szavaikkal megfogalmazni, hogy éreztek-e különbséget, mit, miért? 2. Énekjavaslat: Himnusz	Munkafüzet
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	
Házi feladat		

TOVÁBBI ÖTLETEK

A világ himnuszai

<http://szbszig.atw.hu/>

Darvas Iván előadásában:

https://www.youtube.com/watch?v=w1x0Ic4B_E&start_radio=1&list=RDw1x0Ic4B_E

Sinkovits Imre előadásában:

<https://www.youtube.com/watch?v=xn23qsHEmzk>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 85-86. oldal

A képen látható:

Térkép: magyarok a nagyvilágban

Arcképek: Kölcsey Ferenc, Erkel Ferenc

A szöveg: Nemzeti imádságunk, a Himnusz

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg a térképet! Soroljátok fel a földrészeket! Járt-e valaki már a térképen jelzett részekben? Meséljétek erről egymásnak!
- Figyeljétek meg, hol élnek magyar emberek a nagyvilágban? Soroljátok fel! Ki tud még ehhez adatokat mondani? Ki ismer más országokban élő magyarokat? Mi köt bennünket össze?
- Figyeljétek meg az arcképeket! Milyen embernek látjátok Kölcseyt és Erkelt? Miért fontos őket ismerni?

2. Szövegelemzés

- Mit jelent a himnusz kifejezés? Kutass utána a lexikonban vagy az interneten!
- Ki írta a Himnusz szövegét?
- Ki zenésítette meg?
- Mire gondolt Erkel Ferenc, amikor a Himnusz zenéjét szerezte? Miért?
- Mikor szoktátok énekelni a Himnuszt? Miért? Mit szoktál érezni, amikor a Himnuszt hallod?
- Hogyan kell a Himnusz éneklése alatt viselkedni? Miért?
- Énekeljétek el!

EGYÉB ÖTLETEK

1. Feladat: hungarikumok

Kérjük meg a gyerekeket, hogy gyűjtsenek össze olyan jellegzetességeket, melyekről azt gondolják, hogy magyar különlegességek. Ha nincs lehetőség rá, akár a hitoktató/lelkipásztor maga vihet be tipikus magyar dolgokat (hungarikumokat).

Instrukció: <http://elelmiszterlanc.kormany.hu/hungarikumok-gyujtemenye>
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Hungarikum>

2. Imádság:

Az adott élethely függvényében írjunk közösen egy imádságot az adott településért! A feladat lehetőséget ad a problémák feltárására is.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 151. dics. Uram Isten siess... (+BS)

Református énekeskönyv: 474. dics. Istennel járni, lakozni...

Református énekeskönyv: 495. dics.3. verse: Könyörgök, Uram... (dall. RÉ 23. zsolt. Az Úr énnékem)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 316. Magyar ének
321. Himnusz (+RÉ)

ISTENNEL A DÖNTÉSEINKBEN, TANÉVZÁRÓ ÓRA

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: A tanév fő üzenetének megfogalmazása.

Kognitív cél: Az év során tanultak rövid összegzése.

Affektív cél: Annak az érzésnek a megerősítése, hogy Isten segítséget tud adni bármilyen döntéshelyzetben.

Pragmatikus cél: Bátorítás arra, hogy a tanulók maguk fogalmazzák meg az év nekik szóló fő üzenetét.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Hálás vagyok – visszajelző feladat Hálás vagyok, mert... Kis lapocskákat adjunk minden diáknak, amire a tanévvel kapcsolatban a következő mondatot kell befejezniük: Hálás vagyok, mert...A legnagyobb öröm volt a számomra az, hogy...A legszebb élményem volt az évben... Ezeket a lapokat akár a táblára is fölragaszthatják (postit) vagy fölírhatják 1-1 szóban a diákok. Segítsünk, hogy a hasonló kifejezések, hasonló élmények egymáshoz közel (akár egymás alá) kerüljenek.	Közös beszélgetés vagy csoportmunka
Feldolgozási javaslat	A munkafüzet leckéi segítségével könnyen végigvezethető az évzáró óra. A következő témák javasoltak: Kedvenc történet /téma választása és indoklása.Kedvenc bibliai szereplő választása, illetve annak a megfogalmazása, hogy miben hatott rá az a bizonyos bibliai személy.Aranymondások játékos felidézése.Annak a megfogalmazása, hogy mi a tanévben tanult legfontosabb gondolat.Tanult énekek közül a kedvenc énekek kiválasztása és felidézése.	Felhasználható a munkafüzet. Adjunk lehetőséget a személyes reflexióra, jó élményeket előhozó zárásra.

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Visszajelzés: Hálás vagyok, mert...

Kis lapocskákat adjunk minden diáknak, amire a tanévvel kapcsolatban a következő mondatot kell befejezniük:

- d. Hálás vagyok, mert...
- e. A legnagyobb öröm volt a számomra az, hogy...
- f. A legszebb élményem volt az évben...

Ezeket a lapokat akár a táblára is fölragaszthatják (postit) vagy fölírhatják 1-1 szóban a diákok. Segítsünk, hogy a hasonló kifejezések, hasonló élmények egymáshoz közel (akár egymás alá) kerüljenek.

2. Tárgyak: Ha vannak az évhez kapcsolódó jellegzetes tárgyaink (a történetekhez kapcsolódóan) akár azok is bevihetők az órára. Ezekből mindenki választhat (akár képek formájában), amiről elmondhatja aztán, hogy miért éppen azt választotta.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 462. dics. Csak vezess Uram végig...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 124. Áldj meg minket, Úr Isten (+DU)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 186. Urunk, ez a hála napja (+DU)

TEMATIKAI EGYSÉG: ÜNNEPELJÜNK EGYÜTT!

1. ADVENTI VÁRAKOZÁS AZ ÓSZÖVETSÉGBEN

gyülekezeti óraszám: 1. egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon II., Kálvin Kiadó, Budapest, 1995; Victor János: Református Hiszekegy, Traktátus kiadás, Budapest, é.n.; Módis László: Zakariás könyvének magyarázata, in: Jubileumi Kommentár, Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest, 1973; Szénási Sándor: Ünnepeink. A református egyházi év, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.)

Messiás:

Görögösített héber kifejezés, jelentése: felkent (ti. az Úr szolgálatára az Úr által). A szó ebben a formában a Jn 1,41-ben és a 4,25-ben fordul elő. A héber fogalom megmagyarázására a fenti két helyen is alkalmazott görög szó a khrisztosz, amelyből a magyaros Krisztus kifejezés ered.

Felkenetés útján állt be a szolgálatba az Ószövetség szerint az, aki királyi, főpapi tisztséget viselt, ill. később a papi tisztségre is felkenetés után léphetett valaki. Ez a felkenetés az adott személyt Istennel különleges viszonyba helyezte, mintegy isteni erőt és hatalmat kölcsönözve neki. Ezért nem szabad pl. a királyt, Isten felkentjét megsérteni, rá kezdet emelni (1Sám 24,7; 26,9–12; 2Sám 1,14).

Az Ószövetség a pátriárkákat is Isten felkentjeiként említi: Zsolt 105,15, 1Krn 16,22. Ez esetben nem fizikai értelemben vett felkenetés áll a háttérben, hanem a fogalom az Istenhez való különleges viszonyuk kifejezője.

A megígért Szabadítót, Megváltót az Ószövetségben csak a Zsolt 2,2 nevezi Messiásnak.

Messiás-váradalom:

Izrael Messiás-váradalma a Messiás kifejezés összetett voltának megfelelően szintén összetett volt. Beszélhetünk királyi, prófétai és apokaliptikus messiás-váradalomról.

A legrégebbinek a királyi messiás-váradalom tűnik. Dávid uralkodásának kiemelkedő eredményei egy hatalmas birodalom létrejöttének lehetőségét hordozták magukban, amely megsemmisíti ellenségeit és uralmát az egész földre kiterjeszti. Fokozta ezt a gondolatot két további tényező: 1. a Nátán-jövendölés, amely a 2Sám 7,8-17 szerint a Dávid-ház Isten általi építését, ill. e dinasztia örökké tartó uralkodását ígéri; 2. Salamon templomépítése, és a Szövetség ládájának Jeruzsálembe szállíttatása a várost vallási központtá is tette politikai jelentőségének megnövekedése mellett.

A prófétai és az apokaliptikus messiás-váradalom valószínűleg későbbi eredetű. Központi jelentőséget mindegyik messiás-váradalom a fogság utáni korban nyert, és teljes szélességében az intertestamentális korban bontakozott ki. Az imént bemutatott, kétféle messiás-várási vonulat továbbra is megfigyelhető a zsidó nép gondolkodásában: főleg a farizeusok és írástudók váradalma irányult egy, a Dávid házából származó uralkodó földi, nemzeti uralmára. Ez a váradalom elsősorban politikai meghatározottságú volt. A zsidó vallás spiritualizálódásának hatására azonban ugyanígy jelen volt és egyre erőteljesebbé vált egy emberfeletti, praeezisztens személlyel kapcsolatos váradalom, aki az utolsó idők nyomorúságai után hozza el az üdvkorszakot.

„Sok évszázaddal Jézus Krisztus megjelenése előtt megindult Istennek az a munkája, amely aztán az Ő megjelenésében csúcsonodott ki. Pátriárchák tapasztalásai, nemzedékek élményei, próféták, zsoltárok és bölcsék látásai által derengett fel egyre jobban az a hajnali világosság, amely után aztán Jézus Krisztusban elkövetkezett a kijelentés napjának a felkölte.”

Zakariás 9,9:

Ebben az Igében a királyi messiás-váradalom jelenik meg. Az Újszövetség ezt a váradalmat is Jézus Krisztusban látja beteljesedni, a konkrét próféciaát pedig Jézus virágvasárnapi jeruzsálemi bevonulásában (Mt 21,5; Jn 12,15). E prófécia lényege, hogy Isten Szabadítót küld, aki igaz és diadalmas. A 10. vers továbbá a messiási békekorszakot vetíti előre, amely az Istentől jött Király egész földre kiterjedő uralmával jön el. Ebben a próféciaában egy politikai Messiás képe rajzolódik ki, aki az idegen hatalmak ártó szándékától ad szabadítást, a fegyverekre ezért nem lesz többé szükség. Azonban Jézus Krisztus a messiási szabadításnak lelki jelentését adta pl. a Jn 8,30-47 szerint: az Istentől jött Messiás a bűn és a gonoszság, istentelenség hatalmából szabadít meg, tehát szabadító, ha nem is politikai értelemben.

A samárcsikón való érkezés a dávidi korszakra való utalás, amely a prófécia korában bevett gyakorlattól merőben eltérő volt: Dávid korában a király is számárháton járt, ahogyan a nép. Salamon korától kezdve a földi király viszont mint méltóság jelent meg, akinek személye is tiszteletre méltó, így már nem járhatott olyan háziállaton, amin az alattvalói.

A prófécia végső értelme: az emberiség Isten szövetségében találja meg azt az életformát, amely minden ember és minden nép számára a teremtés rendjének megfelelő. A szövetséget helyreállító és megújító személy pedig, a Messiás, saját kijelentése szerint az Úr Jézus.

Érintett fogalmak magyarázata:

Zsinagóga: a görög szünagōgē, azaz összegyülekezés (helye) szóból. Az egyetlen templomon kívüli zsidó istentiszteleti helyek megnevezése. Ezek a Kr. e. 3. századtól kezdve rohamosan elterjedtek, Krisztus korára Palesztinának minden lakott településén volt zsinagóga, ill. Jeruzsálemben a templom ellenére többet is építettek, ahogy a nagyobb városokban is. Téglalap alakú, K-re vagy Jeruzsálem felé tájolt épületek, a Jeruzsálem felé néző falban a Tóra tekercsei számára tároló fülkék voltak, mely rész függönnyel volt elválasztva az épület többi részétől. Az istentiszteleten a férfiak a felolvasás helyénél álltak, csak a véneknek, írástudóknak volt ülőhely kialakítva, a jelenlévő asszonyok pedig elkülönített helyre mehettek, pl. karzatra, emeletre.

Férfiak felszólalása a zsinagógában:

hagyomány szerint a zsidó istentiszteleti hely vezetője, a zsinagógafő kért fel alkalmanként férfiakat az imádkozásra, prédikálásra. Egyébként minden felnőtt, harmincéves vagy annál idősebb férfinak joga volt a zsinagógában szólni, az Írást magyarázni. Természetesen a papi, írástudói tekintélyt elismerték.

Advent:

A latin adventus Domini, az Úr jövetele kifejezés rövidüléséből. Az adventus kifejezést politikai értelemben is használták: az uralkodó hivatalba lépését, első hivatalos megjelenését, vagy egy szorongatott tartományba való megmentő megérkezését jelentette. A keresztyének a karácsony ünnepét megelőző négy hetet nevezik adventnek, mindig vasárnapkal kezdődik, legkorábban november 27-én, legkésőbb december 3-án. Az advent egyik vonása a bűnbánat: az ember önmagára hagyatva bűnben és halálban vesztegel. Viszont a karácsony tényének öröme már előre sugárzik (ez advent másik vonása, az öröm): Isten nem hagyta magára az embert vakságában és kárhozatra méltó voltában, hanem Szabadítót, Megváltót küldött érte.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: Szénási Sándor: Ünnepeink. A református egyházi év, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999; Életkori támpontok: <http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=430>)

Az ünnepi várakozás, az ünnepre való készülés mindig egy izgalmas időszakasz a gyermekek életében, hiszen rengeteg impulzus éri őket: ajándékok vásárlása, ajándékok kibontása, családi

találkozók, utazás az ünnepek után... Ebben a felfokozott időszakban a gyermekek izgatottságát már érezhetjük az órákon, ill. a szünetekben egyaránt. Vannak időszakok az életükben, amikor különösen felfokozott állapotba kerülnek és ilyenkor a pedagógus „együttérzése”, rájuk figyelése még nagyobb hangsúlyt kap. Lelkipásztoroknak, hittanoktatóknak lehetőségünk van az órákon ezt úgy kommunikálni, hogy megértsük őket és megértessük a gyermekekkel ennek az időszaknak a szépségét, örömeit egyéni és közösségi szinten. Mivel a csoport dinamikájában jelentkeznek az életkori sajátosságaik is, ezért amikor a saját vagy társaik határait, ill. az erőviszonyokat próbálgatják, hagyjunk nekik teret. A csoportdinamikát általában a pillanatnyi erőviszonyok határozzák meg. Akkor, amikor csoportbontásra kerül sor, különösen figyeljünk a csoport összetételére, hogy senki ne legyen kiközösítve és az „erőviszonyok” is egyensúlyban legyenek. Mivel nagyon szeretnek közösségben lenni egymással így egy jó koordináció segítségével mederben tudjuk tartani az órát és vele együtt a gyermekeket is.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az adventi várakozás öröme.

Kognitív cél: Tudatosítani a gyerekekben, hogy Isten terveiben mindig jót készít az övéinek.

Affektív cél: Az adventi várakozással és a készülődéssel járó öröm, izgatottság átélésére való alkalmak teremtése.

Pragmatikus cél: A várakozás idejére felmutatni számukra a lehetőséget, hogy ők mivel és hogyan készülhetnek a karácsony ünnepére. (Pl.: Vers vagy közös ének, amellyel a gyülekezet közösségében szolgálhatnak.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált eszközök
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Az óra anyagának előkészítésére elmondhatunk egy velünk megtörtént, vagy valakitől hallott, olvasott történetet. A cél, hogy a történet izgalmas befejezését majd csak az óra végén mondjuk el. A történet központ üzenete: Isten mindig jót készít a gyermekeinek! Mi jut eszedbe a tankönyvben látható képekről? Közösen elevenítsétek fel az eseményeket! Próbáljatok meg közösen válaszolni a kérdésekre!	Tankönyv
Feldolgozási javaslat	Várakozni nem mindig könnyű. Sem ma, sem az bibliai időkben nem volt könnyű. Az óra célja: rámutatni a várakozás örömteli, izgalmas oldalára. Arra, hogy a várakozásunknak jutalma is lehet. Kiváltképp, ha Isten ígéri ezt számunkra. Az ószövetségi ígéretek segítségével vezessük végig a gyerekeket a bibliai korszakokon át egészen a beteljesedés idejéig. Az	Biblia Munkafüzet

	óra anyagába mindenképp építsük bele, Jézus Krisztus megnevezéseit, amelyeket az Ószövetségi időben használtak. (Ld. M.f.1.) Aranymondás: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz Őbenne el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” Jn 3,16 Énekjavaslat: „Várj ember szíve készen...” RÉ 312. d.	Tankönyv
Munkáltatás	Lehetőség: a munkafüzet feladataival.	Munkafüzet
Házi feladat	Vers, ének megtanulása. Egyéni adventi tennivalók, naptár elkészítése, amennyiben az órán nem jut rá elegendő idő.	

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 88-87. oldal

A képen látható:

Makett rajz: Jeruzsálem Jézus korában

88. oldalon: Egy király előtt hódolnak az emberek, Jézus bölcsőben, Jézus számárháton
A szöveg: Zakariás próféciája.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg, milyen volt Jézus korában Jeruzsálem! Milyen lehet most? Járt-e valakinek az ismerőse ott? Mit mondott a tapasztalatairól?
- Figyeljétek meg a három képet a 88. oldalon! Mit ábrázolnak?

2. Szövegelemzés

- Ki volt Zakariás próféta? Miről beszélt?
- Az emberek milyennek képzelték el a Messiás érkezését?
- Milyen volt Jézus érkezése? Mondjátok el!
- A várakozás valamire milyen érzéseket kelt bennünk? Miért?
- Az advent a várakozás ideje, Te mire vársz advent idejében?
- Az ószövetségi emberek hogyan várakoztak? Mire vártak? Miért?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”

- Mire várunk advent idején?
- Miért adta Isten egyszülött Fiát a világnak?
- Mit jelent az örök élet?
- Mi a feltétele az örök életnek?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Bibliaismeret: Az alábbi Igeszakaszok segítségével beszélgetsek arról, hogy milyen megnevezések kerülnek elő Jézus személyét illetően. Mit jelenthetnek ezek a kifejezések?

4Móz 24,15–17

Zsolt 22,2.13–19

Zsolt 110

Ézs 9,1–6; 11,1–10; 53

Mik 5,1

Zak 9,9

2. Kézműveskedés: Adventi naptár készítése

Írjátok be a naptárba az előttek álló napokat karácsonyig. Különleges díszítéssel jelöljétek az adventi vasárnapokat és a hittanórákat. Használhatod az előtted álló tennivalókhoz is. Mikor mit szeretnél elvégezni (ajándékokhoz alapanyagok beszerzése, képeslapok feladása, barátaid, kedvenc tanáraid megajándékozása...).

Lehet egyénileg vagy közösen készíteni. Ha közösen az órán készítik el a gyerekek az osztály adventi naptárát, mindenképp maradjon az osztályteremben közös felhasználásra. Ellenkező esetben mindenképpen vigye haza, hogy az egész család használhassa.

3. Ötletbörze:

A tanulók írjanak ötleteket, hogy milyen készülődések jellemzők az adventi időre? (ajándékok, takarítás, üdvözlő kártyák, ajtódísz, világító girlandok...) Mivel gazdagabb a keresztények készülődése? (adventi koszorú, adventi istentiszteletek, igés képeslapok, adventi vasárnapi asztalnál felolvasni egy igét, karácsonyi műsor készítése...). Összesítsük a táblán a különféle ötleteket.

4. Info-pont! – készítése.

A feladatot az egész osztály elkészítheti. Amennyiben nagy létszámú az osztály csoportbontásban elkészíthetik ugyanazt a feladatot, vagy feloszthatjuk közöttük, hogy, kik készítsék az Ószövetségi és kik az Újszövetségi részre vonatkozó képet. (Szükséges eszközök: Karton vagy csomagolópapír, rajzeszközök, filcek, olló, újságok, amelyekből képeket vághatnak ki az Info-pont elkészítéséhez.)

INTERNETES FORRÁS JAVASLATOK

Nyomtatható szám matricák adventi naptárhoz:

<http://www.homeinfo.hu/ingyen-kalkulator-szoftver-epitkezoeknek/112-sablon-matrica/717-nyomtathato-szam-matricak-adventi-naptarhoz.html>

Letölthető minták adventi kalendáriumhoz:

<http://www.mintamokus.com/letoltheto-mintak-adventi-kalendariumhoz/>

Letölthető naptár:

http://www.naptarak.com/naptarak_letoltes.html

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„Az alábbiakban megtalálhatod, hogy az Ószövetségi Biblia milyen szavakat használ Jézus Krisztusra. Kösd össze a neveket azok jelentésével!”

Instrukció:

Csoportos vagy önálló munka is lehet.

2. feladat:

„Hozzád melyik megnevezés áll a legközelebb a fentiek közül? Miért?”

Instrukció:

A gyermekek fogalmazzák meg választásukat. Figyeljünk arra, hogy mindenki elmondhassa a választását!

3. feladat:

„Fejtsd meg a következő feladványt a megadott kódok alapján! A megfejtést írd a vonalra!”

Instrukció:

Egyéni feladatmegoldás.

Megfejtés:

Jézus Krisztus az Isten Fia, Megváltó.

Mit jelent ez? Közösen próbáljuk megfejteni. Nagyszerű alkalom feleleveníteni az evangélium örömeit.

4. feladat:

„Te hogyan készülsz a karácsonyra? Rajzold, vagy írd le az adventi készülődésedet!”

Instrukció:

Hagyjunk teret ebben a feladatban a gyermekeknek, hogy ők döntsék el szabadon, hogy rajzolni vagy írni szeretnének. Jó, ha egy picit elgondolkodik a gyermek, hogy eddig hogy készült és az idei évben hogyan szeretne. Hallgassuk meg a válaszokat és nézzük meg a rajzokat!

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 226. dics. 3. verse: Várlak Uram... (+BS)

Református énekeskönyv: 296. dics.1.6-7. verse: Szép tündöklő hajnalcsillag...

Dicséritek az Urat: 103. Ó, jöjj, Üdvözítő (+BS)

2. MIT MONDANAK AZ ÓSZÖVETÉSÉGI PRÓFÉTÁK JÉZUS ELJÖVETELÉRŐL?

gyülekezeti óraszám: 0. egyházi óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Karasszon Dezső: Ésaías könyvének magyarázata, in: Jubileumi Kommentár, Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest, 1972; Heidelbergi Káté 12-19. kérdés feleletei, ill. a Második Helvét Hitvallás XI. fejezete; Kozma Zsolt: Igazság és béke a Messiás országában, in: Igazság és Élet, 6(2012/4); Aranyos Zoltán: Mikeás könyvének magyarázata, in Jubileumi Kommentár, Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest, 1973; Fazakas Sándor: Békességre van szükségünk, in: Igazság és Élet, 4(2010/4))

Ézs 7,14:

Az Ézs 7,10-25 eredetileg Áház király viselkedése miatt mondott jövendölés. Isten lehetőséget adott Áháznak, hogy jelet kérjen tőle a korábbiakban megígért jövendő valóságára nézve. A király azonban azt mondta, nem fárasztja ezzel az Urat – valójában már eldöntötte, mit fog tenni, és abban Istennek nem szánt helyet. Ezzel azonban ítéletet, csapást hozott önmagára és népére. Az említett „fiatal nő” lehet a király éppen jelenlévő fiatal felesége, aki gyermeket fog szülni, és Immánuelnek (jelentése: velünk az Isten) nevezi el, mert áldott jövendőben bízik. Azonban nem béke jön, hanem pusztulás, amit Assíria és Egyiptom fog véghezvinni Izráel földjén. A tejszín és méz ezúttal nem paradicsomi ételt jelent, hanem azt, hogy nem lesz más eledel a pusztulás miatt, csak tej és vadméz.

A prófécia Krisztusra való értelmezése az Újszövetségben több helyen is megtörténik: szó szerint e próféciára hivatkozik a Mt 1,18–23, tartalmi kötődéssel pedig a Lk 1,26–38-ban és a Jn 1,14-ben találkozunk. A Mt 1,18–23 szerint a fiatal nő Szűz Mária, Immánuel pedig Jézus Krisztus. Mt tanítása szerint tehát az Ézs 7,14 próféciájában a Megváltó szüztől születését jelentette ki Isten.

Ennek teológiai jelentősége az, hogy így bizonyul Jézus Krisztus mint ember a mi testvérünknek, hogy ember édesanyától született, ahogyan a többi ember, viszont mivel nincs ember édesapja, az eredendő bűntől mentesen. Nincs saját bűne, mert nem bűnös mivoltot örökölt, hanem Ádám és Éva bűnétől mentes emberi természetet.

Ézs 9,1–6

Ez a prófécia a Messiás születéséről és uralkodásáról szól. Amint a teremtéskor a világosság megteremtése volt az első, úgy az új teremtéskor is nagy világosságot lát a nép, ami a halál árnyékának sötétségét megtöri. Az Úr szabadítása, hogy a nagy háborúban megfogyatkozott népet megsokasítja (1Móz 22,17; Ézs 26,15). Az Úr színe előtti örömet a ünnepélyes földi pillanatokhoz hasonlítja: az aratáshoz, a győztes hadjáratból gazdag zsákmánnyal való hazatéréshez. A „Midján napja” Gedeon csodálatos győzelmének történetét idézi fel: mikor a midjániták táborát Isten megfutamtította, és ehhez Gedeonnak mindössze háromszáz emberrel csak zajt kellett csapnia kürtökkel, fazekakkal és kiabálással (Bír 7,1-25). A szabadítás a prófécia szerint olyan hatalmas lesz, hogy nekik csak össze kell szedni az ellenség fegyvereit és harci ruháit.

A Messiásról szóló részből megtudhatjuk, hogy nekünk, a mi javunkra születik a Messiás, mint Isten Fia. Az uralom az ő vállán lesz: ez valószínűleg arra utalhat, hogy az uralom jele a kulcs, amit akkoriban mérete miatt csak vállon lehetett hordozni (Ézs 22,22). A Messiás nem szorul senki tanácsára, hanem Isten mennyei tanácsának tagja. Tanácsa végrehajtásához isteni erővel is rendelkezik, erre utalhat az Erős Isten kifejezés mellett az örök Atya is. A békeség a Bibliában soha nem csak a fegyverek, a háború uralmának végét jelenti, hanem azt a teljességet, jólétet, amely minden téren boldogságot eredményez az emberek életében. Dávid trónján ülő uralkodóként Isten törvényét, akaratát hajtja végre.

A szakasz újszövetségi felidézései: Gábrriel angyal Szűz Máriához intézett szózatában (Lk 1,32–33), a pásztorokhoz szóló angyali szózatban (2,10–11), a sokaság Jézusnak a Messiás felemeltetéséről mondott tanításával szembeni érvelésében (Jn 12,34), Péter pünkösdi prédikációjában (ApCsel 2,30). Ebből a próféciában jelentetett ki tehát, hogy a Messiás Isten Fia lesz, Isten teljhatalmának, erejének birtokában, és Dávid utódként, az ő uralkodásának folytatójaként jön el.

Ézs 11,1–10

A Messiás igazságot és békét hoz. Dávid házának része volt Izráel bűnében, ezért büntetésében is része lesz: Isten kivágja a „fát”, csak a csonk marad meg. Ez azonban a fák megfiatalításának megszokott módja. Isten tehát kegyelmesen újakezdi az üdvtörténetet az ítélet után ugyanott, ahol először kezdte: Dávid házánál. A dávidi Messiáson megnyugszik Isten Lelke, mint egykor Dávidon (1Sám 16,13; 2Sám 23,2–3), és így lesz képes emberfeletti uralkodásra. Emiatt nem fog tanúkra szorulni ítélkezéséhez („nem a látszat után ítélt”), hisz tudni fogja, mi lakik az emberekben.

Az emberek és állatok közti ellenségeskedés eredete a Biblia szerint a bűn. Az első bűn után a kígyóval (1Móz 3,15), a Nóéval kötött szövetség után a többi állattal is harcba került az ember (1Móz 9,2). A Messiás ennek az ősi, elkeseredett harcnak is elhozza a végét. Bár tudományos ismereteink szerint elképzelhetetlennek tűnik, hogy a ragadozók növényevővé válnak, tudjuk, hogy e prófécia magasabb szinten mégis igaz: a 2Kor 1,20 szerint Istennek minden ígérete beteljesedik Krisztusban. A Róm 5,1221 szerint pedig amint az első Ádám bűne kozmikus hatású volt, ugyanígy kozmikus jelentőségű a második Ádám, Jézus Krisztus váltságműve. A beteljesedés tehát dicsőségesebb lesz, mint a jövendölés volt. A prófécia az emberek megváltozásáról is beszél: tele lesz a föld az Úr ismeretével.

Újtestamentumi vonatkozás. Egyetlen szó szerinti idézet indokoltá teszi a krisztológiai magyarázatot: „Ézsaiás pedig így szól: Hajtás sarjad Isai gyökeréből, és népek uralkodójává emelkedik: benne reménykednek a népek” (Róm 15,12). Közvetett utalások: Jézus megkeresztelkedésekor leszállt rá a Lélek (Mt 3,16).

– Az angyalok békeszózata: „... a földön békesség és az emberekhez jóakarát” (Lk 2,14b). Jézus a Hegyi beszédben azokat nevezi boldogoknak, akik munkálják Isten országának békességét (Mt 5,9).

– A bűnösök és a gyengék közötti kettős ítéletre nézve: az Újszövetségben ott, ahol Jézus megjelenik, illetve ahol az ige hirdettetik, a világ megoszlik: a napkeleti bölcsek és Heródes, a juhok és kecskék, a kereszt két oldalán megfeszített gonosztevők, akik hittek Pál prédikációjának, és akik nem hittek (ApCsel 28,24).

– A pogányokból és a zsidókból lett keresztyénekre vonatkoztatva: Krisztus a mi békességünk... megbékéltette mindkettőt egy testben Istennel... békességet hirdetett...(Ef 2,14–17).

Mik 5,1–5

Mik 1-3 része a nép ítéletéről, a folytatás Istennek a maradékhoz intézett ígéreteiről szól. A törzsi szövetség legkisebb tagjának kiválasztására szóló ígéret ősi hagyományon alapszik, és a Dávid házából való uralkodók sorának megújítását jelenti Júda és Izráel újra egyesítése jegyében (vö. 1Sám 16,1). A királyi gyermek születésének ígérete egybecseng az Ézs 7,14 és a 11,1 üzenetével. Itt is arról értesülünk, hogy a boldog, új korszak az ítélet veszedelmeit túlélő és visszatérő maradék sorsa lesz. A választott nép külső kereteit és belső világát nézve is megújul: nem emberekben bízunk, mint addig, hanem Isten áldott eszköze lesz a népek szemében.

A Jeruzsálemre adott „nem”-et a Betlehemre mondott „igen” váltja fel, a legkisebb nemzetségből származó uralkodó hatalma a föld végső határáig fog kiterjedni. „Izrael bírója” (4,14) helyére az Úr felkentje áll, a saját vezetőikben csalódott és idegen uralkodók igája alá került nép pedig várhatja azt az uralkodót, aki az Úr hatalmával rendelkezik.

A próféta szavát különböző időkben és helyzetekben idézték, az Isten ígéretébe vetett reménység kifejeződése volt. Amikor Mt a napkeleti bölcsekről szóló tudósítás közben Mikeást idézi, ezzel félreérthetetlenül Isten kijelentésének elsőbbségéről tesz bizonyosságot minden más, pl. asztrológiai

megfigyeléssel szemben. A csillagok állásából tájékozódó bölcsek ugyan eljutnak Palesztináig, de a történesek pontos helyszínét és a kijelentés tulajdonképpeni tartalmát csak az Írás mondja meg. A karácsonyi történet Lk szerinti leírásában (Lk 2) indirekt módon, szintén a mikeási prófécia igazsága teljesebbé válik: a császár adminisztratív intézkedése, a származási hely szerinti regisztráció kötelezettsége és az ennek megfelelő adóügyi intézkedések azt eredményezik, hogy a názáreti József kénytelen Betlehemben megjelenni, s ezzel lehetővé válik a Messiás megjövendölt helyszín szerinti megszületése a Dávid városában. Az igerész krisztológiai alkalmazásnak további helyei: Jn 7,42; Ef 2,14.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: Friedrich Schweitzer: Vallás és életút, Kálvin Kiadó, Bp. 1999.)

Az óra fő témája az evangélium örömeit foglalja magában, vagyis, Isten szeretete jeleként elküldte egyszülött Fiát értünk. A gyermekek már megtapasztalták, hogy milyen érzés az, amikor valaki értük fáradozik, értük tesz meg kisebb vagy nagyobb dolgokat. Ugyanakkor azt az érzést is ismerik, hogy milyen visszautasítottnak, mellőzöttnek lenni. Mivel ebben az életkorban különösen sok külső és belső feszültség van jelen a gyermekek életében egyértelmű válaszokat és visszajelzést szeretnének kapni elképzeléseikre, kérdéseikre. Már nagyon jól látják egy hívő ember életén – egy nem hívőhöz képest - milyen különbségek vannak, azonban a miérteket még nem teljesen értik. Sajátos elképzeléseik vannak arról, hogy milyen az Istent követő ember, amelyet eddigi tapasztalataikból, akár családban, akár a gyülekezetben, vagy a hittanoktató személyével kapcsolatban alakítottak ki. A gyakorlati hívő életben azonban kiderül, hogy az elképzelés nincs összhangban a valósággal. „Miért vagy beteg, ha hiszel Istenben?” – és hasonló kérdéseket kell megválaszolnunk, hogy megértsenek valamit az Isten titkaiból.

Az óra célja, hogy segítsünk a gyermekeknek, hogy közelebb kerülhessenek az Isten dolgainak megértéséhez. Ez valóban egy titok, még számunkra, több éve, évtizede hitben járó embereknek is. Azonban feladatunk, hogy átadjuk mindazt, amit már tudunk, megtapasztaltunk. Lehet, hogy lesz olyan diák, aki fogékonyabb lesz a mi személyes hitbeli élményünkre, mert érzelmileg talán már kötődik hozzánk vagy, mert a saját élettörténetek egyszerűen közelebb állnak hozzá, mint a tananyag. Míg másokat a bibliai történet üzenete indít el a hitbeli gondolkodás útján. Ezen az órán mutassunk rá Isten mérhetetlen szeretetére és annak megtestesülésére!

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az adventi várakozás öröme.

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy Isten szeretetének jeleként egyszülött Fiát küldte értünk a földre.

Affektív cél: Attitűdformálás abban a kérdésben, hogy értünk is küldte Jézust az Atya.

Pragmatikus cél: A Jézusról, mint Megváltóról, Messiasról való ismeretek mélyítése

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszközök
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Beszélgetés: Várakozás A várakozással kapcsolatos élményeiket mondják el a gyerekek. Tereljük a beszélgetést annak irányba, hogy miért volt nehéz várakozni és megérte-e türelmesnek lenni? 2. Beszélgetés: A meglepő ajándék! Beszélgetés a tankönyvi képen látottakról. A tankönyvben	Tankönyv

	szerelő motiváció célja, hogy a tanulók átérezzék, hogy a valótlán, kitalált, megálmodott dolgok utáni vágy általában nem teljesül, de Isten ennek ellenére mindig a legjobbat készíti a számunkra. 5. osztályban a történelem óra tananyaga a zsidó nép kialakulása, helyzete, története. Ehhez kapcsolódva a tanulók elmondhatják, hogy mit tanultak a zsidóságról.	
Feldolgozási javaslat	Református keresztyénnek lenni. Először e témakör alapjait kell tisztáznunk. Majd a zsidóság történetét kell átgondolnunk, és végül Jézus küldetésének céljába kell beilleszteni a zsidóság messiásvárásának kérdéseit. Jézus Krisztus nevének eredetét beszéljük meg közösen! Jézus név (Jésua) jelentése: „Az Úr az üdvösség”. Krisztus (Khrisztosz) jelentése: Felkent, azaz Messiás. Beszélgessünk a tanulókkal arról, hogy ők miért érzik jogosnak vagy éppen felháborítónak a zsidók többségének viselkedését Isten ígéretével szemben, ill. Jézus személye ellen? 3. Énekjavaslat: „Krisztus Urunknak áldott születésén...” RÉ 315. d.	Tankönyv, Biblia Ha az iskolai szertárban fellelhető a zsidó nép vándorlását ábrázoló térkép, mindenképpen használjuk szemléltetésként, megjelölve az útvonalon a fontosabb események helyszínét, mely ismétlésként is hasznosítható.
Munkáltatás	Csoportokban keressék meg a felsorolt Bibliai könyvekben szereplő megnevezéseket, amelyek Jézus nevére vonatkoznak. A különböző csoportfeladatokat színes papírcsíkokra írhatjuk, amiből minden csapat húzzon egyet. A feladat megoldása után beszéljük meg, hogy melyik megnevezésnek mi a jelentése! 1. csoport: Ézsaiás 8. rész – Immánuel (Ézs 8,8) 2. csoport: Dániel 7. rész – Emberfia (Dán 7,13) 3. csoport: Lukács 2. rész – Üdvözítő (Lk 2, 11) 4. csoport: Lukács 18. rész – Dávid Fia (Lk 18,38) 5. csoport: János 1. rész – Isten báránya (Jn 1, 36) 6. csoport: Apostolok cselekedetei 2. rész – Úr (ApCsel 2, 36) Egy csoportban max. 5-6 fő legyen, hogy mindenkinek jusson feladat és hatékonyan tudjanak közösen dolgozni! Beszélgessünk a zsidó és a keresztyén ünnepekről és ez utóbbiak fontosságáról!	Biblia, színes fénymásoló papírok (annyi színt válasszunk, ahány csoport lesz), olló, filctoll. Lehetőség szerint A/5-ös méretben fénymásoljunk minden tanuló részére térképet, és így otthon át tudja ismételni az útvonalat, amely a számonkéréskor hasznos lehet.

	Eddigi tanulmányaink alapján szedjük össze közösen néhány történetet, amelyben összeütközések vannak Jézus és a zsidók között. Különösen nagy hangsúlyt tegyünk e helyzetek megoldására!	
Házi feladat	-----	

TOVÁBBI ÖTLETEK

A zsidó nép vándorlása (térkép):

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/bj-ot-world/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/bj-maps-egypt-canaan/>

A karácsonyi történet képekben:

<http://www.freebibleimages.org/photos/mary-angel/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/gnpi-003-birth-announcement/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/ed-mary-angel/>

<http://www.freebibleimages.org/photos/shepherds-angels/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/ls-shepherds-angels/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/ed-shepherds-angels/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/christmas-shepherds/>

A Király megszületett című rajzfilm:

<https://youtu.be/ENSUfRBPWK4>

A film 52 perces, részleteiben felhasználható az órán.

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 89. oldal

A képen látható: Két gyermek, akik nem azt az ajándékot kapták, amire számítottak.

A szöveg: Eljött a megígért Messiás!

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg a két gyermeket! Miért olyan csalódottak?

2. Szövegelemzés

- Milyennek képzelte a zsidó nép a Messiás eljövételét?
- Mit jövendölt Ézsaiás?
- Mit jövendölt Mikeás?
- Mondjátok el, hogyan jött a világra Isten egyszülött Fia?
- Miért volt ez furcsa a zsidóknak? Mit vártak?

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

2. feladat:

„Te már tudhatod, hogy Isten ígérete beteljesedett. Jézus Krisztus megszületett! Hogyan adhatod ezt ma hírül? Készíts egy blogbejegyzést vagy egy Facebook (Twitter stb.) plakátot erről a hírről! Mindenképpen szerepeljen rajta, hogy miért fontos ez a számodra!”

Instrukció

A csoport által ismert alapokra érdemes építeni. Ha nem használnak számítógépet, nem ismerik a Facebookot (esetleg nem használnak még blogot, stb.), akkor csak kérjük azt a gyermekektől, hogy készítsenek a témával kapcsolatban egy plakátot. Akár kiscsoportos feladatként is adhatjuk, vagy otthon elkészíthető projektként.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 311. dics.1. 7. 9. 13. verse: Szent Ézsaiás...

Református énekeskönyv: 315. dics. Krisztus Urunknak... (+ BS, HK)

Dicsérjétek az Urat: 122. Mostan kinyílt (+BS)

Dicsérjétek az Urat: 124. Zengje vígan föld és ég (+BS)

3. JÉZUS MEGMOSSA A TANÍTVÁNYAI LÁBÁT

gyülekezeti óraszám: 1. egyházi óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Bolyki János: Igaz tanúvallomás, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon II., Kálvin Kiadó, Budapest, 1995; Kálvin János: János evangéliuma magyarázata II., Kálvin Kiadó, Budapest, 2011.)

A lábmosás gyakorlata:

Az antik világban keleten ezt a szokást a háztartáshoz tartozók egymás között gyakorolták, illetve a vendégeknek is kijárt. Végezhető családtag vagy rabszolga, mindig alá-, fölérendeltséget, vagy a családtagok, vendégek egymás közötti viszonyára nézve összetartozást fejezett ki. Bibliai példák szerint a lábmosás leginkább a rabszolgák feladata volt: 1Móz 18,4; Lk 7,44. A Jn 13-ban leírt lábmosásban az ősegyház az Istennel való közösség megvalósulását látta, ezért megbízatásként és sakramentálisan értelmezte, és gyakorolta az 1Tim 5,10 tanulsága szerint.

Jézus tettének okai:

A nagycsütörtöki lábmosással Jézus is elsősorban a tanítványaival való összetartozását akarta kifejezni, illetve azt, hogy másnapi kereszttáldozata által a tanítványok meg fognak tisztíttatni minden gyarlóságuktól és bűnüktől. Ugyanakkor János evangélista leírásában nagyon erősen hangsúlyoz egy további szempontot: Jézus mint a világ, a mindenek Ura, magát teljesen megalázva szolgál feladatát végez tanítványaival felé.

Az egész történet célja, hogy a tanítványok létükben, gondolkodásukban felismerjék és elismerjék Jézust, és azonosuljanak vele. „

Végül megszületik 'a hit': nem azzal a mosdatlan lábú vagy a megmosatás ellen tiltakozó tanítvány önmagammal kívánok azonos lenni, hanem azzal, akinek megmosták a lábát.– sőt egész egzisztenciáját, s most a másik tanítvány lábához is szívesen lehajolok, hogy azt tegyem vele, amit velem tett a Mester.”

A 6-10. versek szerint tehát az Úr Jézus szoteriológiai magyarázatot ad tettére, a 12-17. versekben pedig etikait. E kettő összefüggése nyilvánvaló: „Csak annak van Jézushoz köze, csak az szolgálhat neki, akit ő megtisztított a bűneitől. Akit ő megtisztított, attól viszont elvárja, hogy másoknak az ő lelkületével szolgáljon.”

Péter viselkedése:

Péter, mielőtt Jézus bármit is tett volna, egy kérdéssel vissza akarta tartani. Elsőre ez a kérdés dicséretesnek tűnik: tiszteletlenség lenne, ha Péter elfogadná, hogy a Mester mossa meg az ő lábát. Kálvin ezt írja Péter viselkedéséről: „Dicséretes szerénység volna, ha nem volna Isten szemében bármely tiszteletadásnál lényegesebb az engedelmesség. Az alázat igaz és egyetlen szabálya az, hogy engedelmeskedjünk Isten akaratának...”

Jézus figyelmezteti Pétert, hogy a lábmosás értelmét később fogja megérteni. Péter azonban megmakacsolja magát. Hiába igazította helyre a Mester, ő továbbra sem enged. „Amíg az ember nem tesz le arról, hogy szabadon ítélgesse Isten műveit, addig hiába igyekszik tiszteletét tanúsítani Isten iránt, mert az alázatosság leple alatt mindig kevélység fog rejtőzni.”

Amikor Péter azt hallotta, hogy elveszett, ha nem fogadja el a Krisztus által felajánlott tisztulást, végre megértette ennek fontosságát. Helyesen ismerte fel, hogy teljes egészében bűnnel van tele, ezért semmit sem ér, ha csak egyik testrészét mossa meg az Úr, arról viszont elfeledkezett, hogy már addig is mi mindent kapott a Megváltótól. Példája arra figyelmeztet mindnyájunkat, hogy a kapott kegyelemre emlékezve gondoljuk meg, mire lesz még szükségünk a jövőben. „Jézus annyit mondott,

hogy a kereszthalál áldozatának büntörlő ereje tisztává teszi őket (ti. a tanítványokat), s nincs szükség ennél többre (pl. keresztlő szekták kultikus mosakodásaira).

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Gary Chapman: Kamaszokra hangolva: A tinédzserek öt szeretet-nyelve, Harmat Kiadó, Bp. 2007.; Bolyki János: Igaz tanúvallomás, Osiris Kiadó, Budapest, 2001.)

A bibliai történet alapján az óra fő témája a Krisztusban uralkodó és tanítványai által is megtapasztalható alázat és engedelmesség bemutatása, majd a gyakorlatban való megmutatkozásának elősegítése a mindennapokban. Az alázatos viselkedés nem általános viselkedésforma, amelyet bárhol el tud sajátítani a gyermek, hiszen nem biztos, hogy a környezete ezt a viselkedést várja el tőle. Nagyon sok szülő szeretné, ha gyermeke határozott, magabiztos lenne a mindennapokban, de legfőképpen a társaival szemben. Ennek következtében a hétköznapiakban az alázatos viselkedés sokszor háttérbe szorulhat. Tanításunkkal segítsünk megértetni a gyermekekkel, hogy mi az alázat és a meghunyászkodás közötti különbség, majd térjünk ki arra, hogy akkor, amikor Jézus alázatra tanít bennünket, mit akar nekünk megtanítani.

A kiskamaszok már nem követik egyértelműen a felnőtt társadalom mintáit; kezdik kialakítani saját, belső mintáikat. Feladatunk, hogy a hittanórákon arra adjunk példákat és lehetőséget, hogy a hétköznapi élet kérdéseiben találjanak választ és modellt arra, hogy Isten milyen viselkedésformát kíván tőlünk, tanítványoktól, amelyet aztán követni, gyakorolni tudnak a mindennapokban.

Ötödik osztályos korban megjelennek a nézeteltérések, klikkesedések.

Csoportmunka esetén segítsük a csoportok munkáját visszajelzéseinkkel, hogy a különböző csoportok tagjai egyaránt érezzék, hogy gondolataikat, érzéseiket, véleményüket szívesen meghallgatjuk és értékeljük azokat, még akkor is, ha nem mindig tökéletesek a válaszok.

A történet etikai tanulságai:

Jézus maga kimondja, hogy tette példa tanítványai számára, amelyet követniük kell szolgálatuk, hívő életük során. Az a tanítvány, akinek ő megmossa a lábát, köteles megmosni tanítványtársai lábát, azaz magát megalázva szolgálni nekik. E gondolathoz hasonló olvashatunk például Lk 22,24-27-ben, valamint Mk 10,32-35-ben. Végül az Úr kimondja, hogy „boldoggá” a fentiek megcselekvése tesz. A „boldog” kifejezés beengedési formula volt a jeruzsálemi templomba, amit a lévita papok a megérkezett zarándokoknak mondtak, miután alaposan kikérdezték őket (Zsolt 24,3; 33,12; 84,5). Itt, az Úr tanításában ez a kifejezés Isten országába beengedő formulává lesz. Az etikai intelem és a szoteriológiai megalapozottság összetalálkozik.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézusi alázat vonzó példaként való felmutatása.

Kognitív cél: A jézusi alázatra való rámutatás, és a Jézus által tanított alázat jellemzőinek átadása.

Affektív cél: Az alázat pozitív megtapasztaltatása.

Pragmatikus cél: Arra buzdítás, hogy a mindennapokban (hétköznapiakban) keressék az alázatosság lehetőségeit a tanulók.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszközök
Motiváció, ráhangolódás,	1. Játék: „Ki vagyok?” nevetős, feszültségoldó, lábjáték. Könnyű vagy nehéz volt rájönni,	Tankönyv, Biblia

előzetes ismeretek aktiválása	hogy ki a láb tulajdonosa? Volt valami ismertető jel, amiből könnyen kitaláltátok? Az eddigi tanulmányok alapján idézzük fel a húsvéti ünnep eseményeit, hogy bele tudjanak illeszkedni a történetbe. Beszélgessünk a tanítványokról. Vannak, akikről bővebben is ír a Biblia, ezért az ő személyüket, Jézushoz való viszonyukat felidézhetjük. (Különös tekintettel Péter és Júdás személyére.)	
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés: Jézus cselekedetének szokatlanságára világítsunk rá. Beszéljünk a lábmosás ókori szokásairól. (Ki, kinek mikor és milyen szituációban moshatta meg a lábát.) Péter tiltakozásának eredete. Nem akart ő rosszat, tulajdonképpen első hallásra még alázatos cselekedetnek is tűnhet a lábmosás elleni felszólalása. Azonban Jézus egészen mást tanított és tanít erről! Jézus még akkor is megmossa Júdás lábát, amikor tudja, hogy el fogja árulni. Mi tudunk-e szolgálni olyanoknak, akik szerintünk nem érdemlik meg? (Fontos itt kiemelni, hogy nem mi vagyunk az érdemek eldöntői.) Különbség van a meghunyászkodás és az alázat között. Az alázatban tudjuk a helyünket, és Jézus alá, Isten akarata alá rendeljük magunkat, aki szolgálatra hív. A meghunyászkodás pedig azt jelenti, hogy nem tudjuk a helyünket és behódolunk bárkinek és bárminek, mert gyávák vagyunk. 2. Aranymondás: <i>„Sokféle szándék van az ember szívében, de csak az Úr tanácsa valósul meg.”</i> (Péld 19,21)	Tankönyv
Munkáltatás	Lehetőség: a munkafüzet feladataival.	Munkafüzet, karton vagy háztartási csomagoló papír, rajzeszközök

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film

<https://www.youtube.com/watch?v=WtZ0IL6bavU>

<https://www.youtube.com/watch?v=yjogHX4TwQg>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 90-91. oldal

A képen látható: Tematikus szemléltető kép: Nyolc tanítvány és Jézus. A központi szereplő Jézus, amint az egyik tanítvány lábát mossa. A többiek csodálkoznak.

A szöveg: Az alázatos Jézus

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Kik vannak a képen?
- Hol történik a jelenet?
- Mikor történik?
- Miért mossa meg Jézus a tanítványok lábát?
- Mit jelentett ez abban az időben?
- Ma hogyan fejezzük ki a tiszteletünket mások felé?

2. Szövegelemzés

- Milyen alkalomból készültek Jézus és tanítványai a közös vacsorára?
- Mit tett Jézus a tanítványaival? Mi volt a szándéka? Miért?
- Mit jelent alázatosnak lenni? Mi a különbség az alázat és a megaláztatás között?
- Miért tiltakozott Péter?
- Hogyan tanította Jézus Pétert és a tanítványokat? Miért volt erre szükség?
- Miért mondta Jézus: „Ha nem moslak meg, semmi közöd sincs hozzám.”?
- Mit jelent ez? Hogyan „fordítanád le” a mai körülményekre?
- Mit jelent számodra, hogy te is alázatos tudsz lenni?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„Sokféle szándék van az ember szívében, de csak az Úr tervei valósulnak meg.”

- Neked milyen szándékaid vannak mára és holnapra?
- Mit gondolsz, melyik valósul meg? Miért?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Feladat: Mai példák

Amikor a Mester szolgál a tanítványoknak!

Gyűjtsetek mai példákat:

- a tanár tanul a diáktól
- énektanár meghallgatja a rockbandát
- az anyuka/apuka kutyusosat, homokozósat...játszik
- amikor a főnök kikéri a beosztottja tanácsát

Megbeszélendő kérdés: Te kinek tudnál alázatosan szolgálni? Olyanokra is gondolj, akiket nem túlzottan kedvelsz!

2. Szituációs játék a szolgálat témakörében. (ld. internetes forrás javaslatok).

A játék végén beszélgetsek arról, hogy milyen érzés volt a szerepben benne lenni, eljátszani? Mást tettél volna-e a mindennapi életben, mint a játékban?

3. Képregény készítés.

Csoportokban végeztétek el a feladatot. Osszátok részekre a történetet, és minden csoport a maga történeti egységét rajzolja meg. Ha elkészült a képregény, fűzzétek össze és közösen nézzétek meg, hogy mit alkottatok. Beszélgetsek egy-egy jellegzetes ábráról, arckifejezésről, mindarról, ami nagy hatással van a gyerekekre a képregény nézése közben. Az osztályterem figyelemfelkeltő „díszé” is lehet egy ideig, hogy az elkészült munkát azok a tanulók is megnézhessék, akik nem járnak református hittanóra.

4. Szociális intézmény látogatása.

Cél: Segíthetek másoknak-élmény megtapasztalása. Összegezzétek a tapasztalatokat!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

Két kép, 10 különbség. Keresd a képek közötti eltérést!”

Instrukció:

Önálló munka, melyben az első három leggyorsabbat és legügyesebbet jutalmazhatjuk.

Megoldás: A 10 különbség:

2. feladat:

Vajon mit mondhatott Péter a családjának, amikor elmesélte otthon a lábmosás történetét?

Instrukció

Önálló vagy páronkénti feladatmegoldás is lehetséges. Beszéljünk a megoldásokról, a gyerekek elképzeléseiről. Nagyon jó lehetőséget ad ennek a feladatnak a végiggondolása, leírása arra, hogy a történet lényeg újra átéljék a gyerekek.

3. feladat:

Mit gondolsz, mit jelent ma Jézus példáját követve alázatosnak lenni? Készíts egy plakátot a következő címmel: „Jézust követve, alázatosan!”

Instrukció:

Ha nehéznek bizonyul a feladat első hallásra, segítsünk a gyerekeknek és néhány támpontot ismételjünk el mindabból, amely a tanításkor elhangzott. Ezt a feladatot is csoportok tudják a legjobban elkészíteni. Fel lehet használni újságpapírból kivágott képeket, színes lapokat, vagy különböző rajzeszközöket. Az elkészült plakátokat a csoport mutassa be és mondják el, hogy mit szerettek volna kiábrázolni.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 200. dics. 4.6. verse Ó maradj áldásoddal

Református énekeskönyv: 467. dics.1-2. 5. verse: Mily jó, ha büntől már szabad

4. JÉZUS ÉS TAMÁS

gyülekezeti óraszám: 1. egyházi óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Kálvin János: János evangéliumának magyarázata II., Kálvin Kiadó, Budapest, 2011, Bolyki János: Igaz tanúvallomás, Osiris Kiadó, Budapest, 2001; Ecsedy Aladár: A töviskoronás Király, Apostol János kiadása, Budapest, 1931.)

A Feltámadott Úr Jézus megjelenései:

János beszámolója szerint Jézus feltámadása után elsőként a magdalai Máriának jelent meg a sírnál. Ennek a megjelenésnek az volt a célja, hogy az elkeseredett Máriát megnyugtassa, és ahhoz a felismeréshez vezesse, hogy az Úr feltámadt, amint megígérte, él, továbbra is kapcsolatban marad tanítványaival, bár ez már egy más jellegű kapcsolat lesz. Ezért kéri Máriától Jézus: „Ne érints engem, mert még nem mentem, fel az Atyához, hanem menj az én testvéreimhez, és mondd meg nekik: Felmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz, az én Istenemhez és a ti Istenetekhez.” (Jn 20,17)

Aztán még azon az estén megjelenésekor a tanítványokat zárt ajtók mögé rejtőzve találta. A tanítványok meggyőződtek ugyan az üres sírt látva arról, hogy az Úr feltámadt, de mégis rettegésben éltek tovább. „Milyen tapintatosan viseltetett velük szemben Krisztus, hogy nem tovább, csak estig tartotta bizonytalanságban őket. Így akkor hozott nekik világosságot és hozta el az új élet zálogát, amikor a világra sötétség borult.” Félték, ami hitük elégtelenségéről árulkodik, azonban teljesen nem lett úrrá rajtuk a gyengeség, mert bár elrejtőztek, együtt maradtak, nem futottak szét a szélrózsa minden irányába.

Jézus a zárt ajtók ellenére megállt közöttük. Annak megértésében, hogy ez hogyan volt lehetséges, Pál apostolnak az 1Kor 15,44-ben a lelki testről leírt szavai segítenek: „Elvettetik érzéki test, feltámasztatik lelki test. Ha van érzéki test, van lelki test is.” Az igazán nagy csoda az, hogy az Úr a kővel lezárt sírból feltámadt, nem pedig a zárt ajtó ellenére való közlekedés.

Tamás személye:

Az első három evangéliumban semmi feljegyzést nem találunk vele kapcsolatban, János viszont többször is megemlíti: 1. A tanítványok nem akarták, hogy Jézus visszamenjen Betániába a halott Lázár családjához, mert őt és magukat is féltették a népharagtól. Tamás az, aki ekkor így szól: „Menjünk el mi is, hogy meghaljunk vele (ti. Jézussal)” (11,16), szavaiból pesszimizmus, ugyanakkor feltétlen hűség érződik; 2. Tamás kérdezi meg szkeptikus racionalizmussal a feltámadásáról előre szóló Úr Jézust: „Uram, nem tudjuk, hová mégy: honnan tudnánk akkor az utat?” (14,5); 3. a vizsgált szakasz. Láthatjuk a belső vívódást, amin keresztül az igazi Krisztus-ismeretre ez a tanítvány eljutott. Jn evangélista az Iker nevet is említi Tamással kapcsolatban. Ennek oka valószínűleg az, hogy a Tamás név az arám „toma”: iker szóból ered.

„Tamás jószívű ember volt, aki mindenkivel együtt érzett, de hamar csüggedt. Ha már Lázár halálakor így nyilatkozott, vajon mit érzett akkor, mikor Jézus halt meg a kereszten? Azt mondhatjuk, hogy a kereszt, Tamás lelkét összeroncsolta. A hite megingott, mint ahogy a földrengéstől meginog és megrepedezik a templom. Ezt a megrendült hitet senki sem tudta helyreállítani, csak egyedül Jézus.”

A találkozás tanulságai:

„Tamás méltán esett el a többi testvéreinek jutott kegyelemtől, mert szökött, csellengő katonaként elszakadt egységének zászlajától. Tehát a túlzottan félénk természetűek tanulják meg megedzeni és legyőzni testük gyávaságát.” – írja a feltámadás estéjén történetekkel kapcsolatban Kálvin. Nem elég, hogy Tamás lemaradt az Úr megjelenéséről, de még tanítványtársainak bizonyágtétele sem győzte meg: amíg nem találkozhat ő maga is személyesen a feltámadott Krisztussal, sebeinek vizsgálata által

nem győződhet meg róla, hogy valóban ő az, addig nem tud hinni az Úr Jézus feltámadásában. Nemcsak látni akar, de még tapintani is, semmit sem bíz a véletlenre. Az 4,48-ban Jézus ennek a jelenségnek az okát jó előre megmondta: „Ha nem láttok jeleket és csodákat, nem hisztek.” Tamás hite látásra támaszkodik, és ez nem káros vagy felesleges, de ennél sokkal több a látás nélküli hit. Ezért jelenik meg Tamásnak kívánságai figyelembe vételével Jézus, ugyanakkor figyelmébe ajánlja a látás nélküli hit felsőbbrendűségét.

„Boldogok, akik nem látnak és hisznek”

Jézus megjelenésekor majdnem szó szerint megismétli felszólítás formájában azt, amit Tamás a 25. versben hite feltételeként követelt. Ebből a felszólításból Tamás megértheti: Jézus átlát rajta, mindenestül ismeri, mégis szereti őt. Csak az ő kedvéért jelent meg, sőt teljesíti feltételeit: láthat és tapinthat, ha ez szükséges ahhoz, hogy higgyen. Ezután jön a második személyes felszólítás: „Ne légy hitetlen, hanem hívő!” A hit itt először a feltámadás tényére vonatkozik, azután jelenti a Jézus isteni személyében való hitet, végül a hit és látás kapcsolatára is utal.

A leírt Ige alapján nem lehet egyértelműen eldönteni, hogy Tamás csak látta, vagy valóban meg is érintette az Úr Jézus sebeit. Bolyki János szerint a jelek abba az irányba mutatnak, hogy valószínűleg inkább csak láthatta, erre utal pl. Jézus szava, amelyben a látásra ill. a nem látásra épülő hit különbségét jelenti ki, míg tapintásról itt már szó sem esik. (Ezzel kapcsolatban megemlítenéd, hogy Kálvin kommentárjában az ellentétes véleményt képviseli, és Tamás érintésre épülő hitéről érdekes tanítást ad.)

„Boldogok, akik nem látnak és hisznek.” Jézus utolsó szava Jn szerint a hitről szól, arra utal, amikor nem a történések látása, hanem az igehirdetés nyomán ébred hit valakiben. Szép íve van a 20. fejezetben álló történeteknek ebből a szempontból: a szeretett tanítvány csak Jézus halotti lepleit látja a sírban, őt magát nem, mégis hisz (8.vers); a magdalai Mária látja Jézust, de csak akkor ismeri fel, amikor nevén szólítja őt (16. vers); a tanítványok látják Jézust, és hisznek (20. vers); végül Tamás történetében merül fel annak lehetősége, hogy látás nélkül is lehet hinni benne.

„Itt a hitet abban a vonatkozásban emeli ki Krisztus, hogy megelégszik egyszerűen az igével, és nem teszi függővé magát az érzékektől és a testi benyomásoktól. Így rövid meghatározásban foglalja össze a hit erejét és természetét: a hit nem ragad meg a közvetlen tapasztalásnál, hanem egészen az égbe hatol, és hiszi azt, ami rejtve van az emberi érzékelés előtt. Valóban tartozunk Istennek azzal a tisztelettel, hogy igazságát... önmagában hitelesnek tartjuk.”

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: Révai Katalin: A serdülőkor lelki jelenségeiről: Tanároknak. Fogódzó Alapítvány, 1995. (Lelki egészség füzetek). Dr. Németh Dávid: Hit és nevelés, Bp. 2002.)

Az óra témájaként a megélt hit kérdése kerül elő. A hit kérdéséhez különböző módon állnak a gyermekek. Függ ez attól, hogy milyen vallási szokásokat hoznak magukkal otthonról, ill. attól, hogy mi az, amit látnak a környezetükben, televízióban, istentiszteleten. Ezen megtapasztalások alapján alakulhat ki a gyermek saját hitbeli „nézete”, amely valójában az alakulás fázisában van, így legfeljebb csak arról beszélhetünk, hogy valakit „lemásolva” vagy épp utánozva mintát követ, amelyhez társítja a saját, szabadon megélt hitét. Fogékonyak ebben a korban a látott és megtapasztalt dolgokra, és ezért is nagyon fontos, hogy milyen példát élünk eléjük. Magatartásunkkal, beszédünkkel, egy-egy váratlan helyzetre adott reakciónkkal. Figyel, szemlél, következtetést von le, és értékkel. Mivel a hit kérdése, megélése a mindennapokban egyáltalán nem egyszerű, hétköznapi példákkal tegyük érthetővé a gyermekek számára, hogy mit jelent hinni. Tamás kételkedésének elmondásakor mindenképpen térjünk ki arra, hogy habár próbáljuk a mindennapokban Jézus szavát követni, ennek ellenére mégis vannak helyzetek, amelyekben úgy, vagy hasonlóan viselkedünk, mint Tamás. Lényeges, hogy erre kitérjünk és részletesen elmagyarázzuk, nehogy azt a következtetést vonják le, hogy tévedni emberi dolog, és Isten ügyis

megbocsát, tehát bármit tehetek. Forduljunk támogató szeretettel feléjük, hiszen gyermeki, kamaszkori lázadásaikra, kilengéseikre itt lehetőségünk van reagálni, segíteni korlátot, fogódzót adni. Bátorítsuk a gyermekeket, hogy a mindennapokban és különböző élethelyzeteikben egyaránt forduljanak Jézushoz, mondják el életük örömeit, bánatait, kérdéseit. Legyenek beszélő viszonyban Istennel, mert Ő kíváncsi rájuk, és mindarra, ami velük történik. Nem mintha nem tudná, de egy kapcsolat attól működik, hogy mindkét fél hozzátesz annak épüléséhez valamit és a legalapvetőbb jellemzője, hogy beszélő viszonyban vannak egymással.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus Tamás hitét is fontosnak tartotta. Kétkelésünkkel is odamehetünk Istenhez.

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy Jézus Tamás hitét is fontosnak tartotta. Kétkelésünkkel is odamehetünk Istenhez.

Affektív cél: Az egyéni fontosság tapasztalatainak felidézése.

Pragmatikus cél: Bátorítani a gyerekeket, hogy a mindennapokban ne feledkezzenek el Istennel megosztani az érzéseiket, gondolataikat vagy éppen kétségeiket.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszközök
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Ha van Power Point-os vetítésre lehetőség, akár optikai csalódásokat is lehet nézni közösen. Mit látok? Azt, ami a képen van, vagy valami egészen mást? Bizalom, bizalmatlanság kérdésének körbejárása. Milyen élethelyzetben derült ki, hogy bizalmatlanság helyett egyszerűbb lett volna bízni a másikban? Újszövetségi férfinevek gyűjtése!	Számítógép, projektor, tankönyv Jelentősége van annak, mit látunk és mi az, amit csak elképzelünk. Tegyük egyértelművé, hogy mi a különbség a kettő között. Tankönyv, írólapok
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés: Beszéljük meg a bizalom-bizalmatlanság kérdését ember és ember ill. ember és Isten kapcsolatában. Az előző gondolatmenetet vigyük tovább és térjünk rá a bizalmatlanság és a hitelenség közötti különbségekre! Melyiknek mi a következménye? Fontos tisztázni a határokat, hogy a gyerekek is egyértelmű képet kapjanak.	Tankönyv Munkafüzet Biblia

	Tisztázzuk a felmerülő fogalmait, amelyek a hittanórákon folyamatosan előkerülnek! 2. Aranymondás: „...boldogok, akik nem látnak és hisznek.” Jn 20,29b 3. Énekjavaslat: „Hinni taníts, Uram...” RÉ 479	
Munkáltatás	Lehetőség: a munkafüzet feladataival.	Munkafüzet
Házi feladat	M. f. 4. feladat: A cél, hogy elgondolkodjanak - ha szükséges - átértékeljék önmagukban a hit és bizalom fogalmát.	Munkafüzet

TOVÁBBI ÖTLETEK

Optikai csalódások

<https://mivoltma.444.hu/2016/02/22/19-optikai-csalodas-amit-nem-dolgozol-fel-konnyen>

<http://opcsal.blog.hu/>

<https://www.slideshare.net/alexandraletai/optikai-csaldsok>

Bibliai nevek jelentése

<http://mek.niif.hu/00000/00056/html/264.htm>

Film

<https://www.youtube.com/watch?v=545T7FdD2q0>

https://www.youtube.com/watch?v=9DKByB_wfGg

<https://www.youtube.com/watch?v=r143HNkY4s0>

Letölthető képsorok

<http://www.freebibleimages.org/photos/jesus-appears-thomas/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/hm-doubting-thomas/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/resurrection-appearances/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/gnpi-104-appearance-thomas/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 92-93. oldal

A képen látható: Illusztráció:

- Jézus és Tamás. Tamás nézi Jézus sebeit.
- Az Aranykapu Jeruzsálemben

A szöveg: Tamás, aki látni akar.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Kik vannak a képen? Mi történik? Hol történhet mindez?
- Miért mutatja be a könyved az Aranykaput? Mi jut eszedbe róla?

2. Szövegelemzés

- Mi történt a tanítványok és Jézus találkozásakor? Milyen feladatot bízott rájuk?
- Mit mondott Tamás tanítványtársainak?
- Mit történt Jézus és Tamás találkozásakor?
- Miért mondta Jézus, hogy boldogok, akik nem látnak, és mégis hisznek?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„... *boldogok, akik nem látnak és hisznek.*”

- Szerinted miért boldogok, akik nem látják Jézust, és mégis hisznek Benne?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Bibliaismeret: újszövetségi nevek

Alkossatok 5-6 fős csoportokat! 3 perc alatt írjatok le annyi, az Újszövetségben előforduló férfi nevet, amennyire emlékeztek eddigi tanulmányaitok alapján! Nagyon jó számonkérése annak, hogy mire emlékeznek eddigi tanulmányaik alapján. Jutalmazzuk azt a csoportot, akik a legtöbb olyan nevet tudta felsorolni, ami a többiekénél nem szerepelt! Jutalmazási szándékunkat előre jelezzük, ezzel is inspirálhatjuk a feladatmegoldásukat.

2. Montázs:

A 21. században, kiben és miben hisznek az emberek? Készítsetek egy montázst ezekről, és beszélgetsetek róla!

3. Bibliaismeret: hitt és látott

A Bibliád segítségével nézz utána, hogy hol szerepel még „és látott és hitt” kifejezés! Milyen szituációban került elő ez a két szó? Mit gondolsz, könnyebb vagy nehezebb volt abban a helyzetben hinni, mint Tamásnak? Mindenképpen készítsünk elő Bibliákat, vagy már előző órán kérjük meg őket, hogy hozzák magukkal a sajátjukat vagy a család Bibliáját a mai órára. Bátorítsuk a gyermekeket, hogy fogalmazzák meg gondolataikat a témával kapcsolatban.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

3. feladat:

„Fogalmazz meg egy levelet, amelyet Tamás írna a családjának a történekről!”

Instrukció:

Egyéni feladatmegoldásra törekedjünk. Néhány gyermeket kérjünk meg, hogy olvassák fel hangosan. Ezáltal megfigyelhetjük, hogy a történetnek melyik szakasza tett rá mély benyomást.

4. feladat:

„Írd le egy olyan emlékedet, amikor nem hittél valakinek, és utólag kiderült, hogy igazat mondtott!”

Instrukció

Akár házi feladatnak is feladhatjuk, hogy tudjon a megoldásán gondolkodni a gyermek.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 225. dics. 5-7. Adjad, hogy lássuk... (+BS)

Református énekeskönyv: 234. dics. 3. verse: Jer, világosság...

Református énekeskönyv: 460. dics.1. 4-6. verse: Amint vagyok...

5. SAUL MEGTÉRÉSE

gyülekezeti óraszám: 1.egyházi óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon II., Kálvin Kiadó, Budapest, 1995, Kálvin János: Az Apostolok Cselekedetei magyarázata I., Kálvin Kiadó, Budapest, 2010.)

Saul személye:

Születési idejéről nem sokat tudunk, csak azt, hogy István megkövezésekor még nem volt 30 éves, hiszen nem számított Izrael nagy tanítói közé (ApCsel 7,58). Egyébként Tarzusban, a mai Törökország területén fekvő nagyvárosban született, melyben jelentős kereskedelem folyt, ill. híres volt hellenisztikus filozófiai iskolája. Saul neveltetése azonban az Ószövetség alapján történt, apja után Saul is farizeus lett (ApCsel 23,6). A család Benjámin törzséből való (Róm 11,1, Fil 3,5). Saul édesapja nyomán maga is római polgárjoggal rendelkezett, amelynek eredetéről annyit tudunk, hogy nem pénzen vásárolták (ApCsel 22,28). Saul Jeruzsálemben a kor leghíresebb írástudója, a farizeus Gamáliel tanításán nevelkedett (ApCsel 22,3; 26,4-5). A görög és a latin nyelv ismeretét valószínűleg még gyermekkorában sajátította el. Mint minden írástudó-tanítvány, Saul is köteles volt egy mesterséget kitanulni: sátorkészítő lett (ApCsel 18,3).

A Jézus tanítványaival való első találkozása István vértanú megkövezésekor volt a bibliai beszámoló szerint. Saul egyetértett István megkövezésével, az ítélet végrehajtásánál pedig a követ dobálók felsőruhájukat Saul lába elé tették le (ApCsel 7,58) – ez utalhat arra is, hogy valamiféle hivatalos minőségben volt jelen. Az ApCsel 26,10 beszámol róla, hogy Saul néhány halálos ítélethez szavazatával is hozzájárult, ez azonban valószínűleg az István megkövezését követő időszakra lehetett igaz.

Először Jeruzsálemben üldözte a keresztyéneket, majd, mivel megtudta, hogy közülük sokan Damaszkuszba menekültek, utánuk indult. Ekkor történt vele az ApCsel 9-ben megörökített csoda.

A megtérés fogalma:

Saul a mennyei fényt látva a földre esett. „Mert mi más történhet az emberrel, minthogy megzavarodva és szinte megsemmisülve fekszik, mikor Isten megjelenő dicsőségét megérezve összeroppan? Mert ez volt Pál megalázásának a kezdete, hogy fogékony legyen Krisztus szavának hallgatására, amelyet addig lóhátról gögösen megvetett.”

„A megtérés az a gondolati, hitbeli, valamint ezzel együtt magatartásbeli folyamat, amelynek során az ember Isten iránt engedetlen magatartásával felhagy, és azzal a szándékkal fordul Isten felé, hogy akaratának engedelmeskedjék.” Bármennyire is van szerepe az embernek a megtérésben, nem szuverén módon dönt, hanem Isten cselekszik vele. Az embert Isten hívja magához, így megtérése az ő műve (ApCsel 11,20-21). Nagyon jól látható ez Saul megtérésének történetében: Isten az, aki keresi, lehajol hozzá, és élete bűnös, Isten ellenes irányára teljes fénnel rámutat. A csodát követő három nap böjtje és imádsága Saul összetöretése bűneinek súlya alatt: miközben Istent akarta szolgálni elődei hagyományát követve, tkp. magát, Isten Fiát üldözte, Isten tökéletes akaratával fordult szembe. Ugyanakkor ez a szív szerinti bűnbánat már a Krisztussal való elindulás első lépéseit is jelentette.

A megtérés fogalmának megértésében kiváló segítség lehet egyházunk két hitvallási iratának tanítása: A Második Helvét Hitvallás IX., X. és XIV. fejezete, valamint a Heidelbergi Káté 86-91. kérdés-felelete.

Az új név jelentősége:

Pál apostol eredetileg hagyománytisztelő család gyermekeként kapta a Saul nevet, aki Izrael első királya volt, ráadásul benjámini származású. A Pál név jelentése: kicsi, valószínűleg termete miatt

ragadhatott rá, bár az, hogy Lukács az ApCsel-ben csak megtérése után, a 13,9-ben nevezi először Pálnak, teológiai jelentésre is utal: a farizeus meggyőződésben nagy Saul összetört a Krisztus szavai alatt, és egy életre megtanulta, hogy alázattal és engedelmisséggel tartozik Megváltójának. Leveleiből ki is derül, hogy Isten Szentlelke megtanította „kicsinek” lenni, lemondani saját gondolatairól, vágyairól Krisztusért, ill. embertársaiért, az evangélium terjedése érdekében.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(**Felhasznált irodalom:** Zentai Ágnes: A serdülőkkel és szüleikkel való kapcsolatáról: Tanároknak, Fogódzó Alapítvány, 1995.– (Lelki egészség füzetek).

Az óra központi üzeneteként a gyerekekkel együtt arra próbálunk választ kapni, hogy Saul és Jézus találkozását milyen különös események kísérték, ill. milyen következményei voltak ennek a csodás találkozásnak. A Biblia történeteit olvasva és hallva a gyermekek már „megszokhatták”, hogy Isten különleges csodákra képes egy-egy ember életében. Mégis minden ilyen csoda-történet elmondásakor láthatjuk a gyermekek tekintetén a csodálkozást, amely szinte kérdezi a tanítót: Ez valóban lehetséges? Mivel a gyermekek az internet korában sokféle dologgal találkozhatnak a világhálón, nagyon fontos kihangsúlyoznunk, ha kell, kijavítanunk őket, hogy ez nem varázslás, hanem csoda. Ha úgy látjuk, hogy beszélgetnünk kell e két fogalomról, akkor szánjuk rá időt, hiszen nemcsak a szóhasználat vésődik be a tudatába a gyermeknek, hanem a fogalomtársítás is. A megtérés fogalmát Saul életén keresztül mutassuk be. Hozzunk fel példákat, történeteket, ahol ilyen egyértelműen megfogalmazza a Szentírás, hogy a megtérés egy megváltozott élet kezdete. A megtérés, újjászületés fogalmakat használjuk az órákon, de egyszerűbb kifejezéseket is beleszőhetünk a történet elmondásába, hogy könnyebben befogadhassa az üzenetet. Elmondhatjuk a saját találkozásunkat Jézussal és így nemcsak bizonyosságot tehetünk előttük, hanem a felmerülő kérdéseiket saját tapasztalataink alapján tudjuk megválaszolni. A személyes példa során már kiterhetünk arra is, hogy bátorsággal ajándékoz meg bennünket Isten, hogy másoknak is beszélhessünk Őróla. Rámutathatunk, hogy a bizonyoságtételnek ez a formája szükséges, és a mi hitünket is erősíti.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Saul megtéréseinek bemutatása.

Kognitív cél: Annak a felmutatása, hogy az Úr Jézussal való személyes találkozásunk határozza meg életünk irányát.

Affektív cél: A bátorság érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus cél: Bátorítani a gyerekeket, hogy lehet bátorságot is kérni Istentől, hogy másoknak is beszéljünk Őróla.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszközök
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Feladat: A tanítványok jellegzetes tulajdonságainak felsorolása. Ha esetleg valaki járt már a történetben szereplő városokban, egy fényképes bemutató bevezetesként ráhangolhatná a gyerekeket a történetre. Szembekötős bizalomjátékot is játszhatunk a történet bevezetése gyanánt.	Tankönyv, Számítógép, Projektor Ld. Internetes forrás javaslatok.

Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés: Beszéljük meg közösen, hogy életünkben semmi sem a véletlen műve, mint ahogy Saul életében sem volt az. Az életünkre hatással van az, ha szeretnénk Istent szolgálni. 2. Megtérés fogalmának tisztázása. 3. Beszélgetés: Saul a Pál nevet kapja Istentől (ApCsel 13,9). Beszéljük meg, ehhez kapcsolódva, hogy kikről tudunk eddigi tanulmányink alapján, akik „új” nevet kaptak Istentől és milyen szituációban kapták azt? 4. A történet dramatizálása 5. Aranymondás: <i>„Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok, és hozzám való kegyelme nem lett hiábavaló” (1Kor 15,10)</i> A kegyelem fogalom közös meghatározása. Mit jelent Isten kegyelme? Keressük közösen a válaszokat! Ének: Megtért Pál	Tankönyv, Munkafüzet, Biblia
Munkáltatás	Lehetőség: a munkafüzet feladataival.	Tankönyv, Munkafüzet
Házi feladat	Tudd meg a lelkipásztorodtól, hogy a te gyülekezetednek hány tagja van? Milyen szolgálatok/szolgálati területek vannak a gyülekezetben? Riportkészítés: a hitéről bizonyóságot tevő gyülekezeti taggal való beszélgetésben a gyermek maradandó személyes élményeket szerezhethet.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Pál missziói útjai infografika és térkép:

<http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/terkepek/vizjeles/26%20Pal%20utak.jpg>

<http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/terkepek/vizjeles/26%20trkp%20P%C3%A1l%20misszi%C3%B3.jpg>

Filmek:

<https://www.youtube.com/watch?v=RHNaKp9ajt0>

<https://www.youtube.com/watch?v=ymP-fEiI4Tc>

<https://www.youtube.com/watch?v=5F3JTaTOD3Y>

Pál apostol nyomában:

<https://www.youtube.com/watch?v=TX7hv1OC-A4>

Gryllus Dániel – Sumonyi Zoltán: Pál apostol:

<https://www.youtube.com/watch?v=KkU6Vn9XWeY>

<https://www.youtube.com/watch?v=fiVhTjchyd0>

<https://www.youtube.com/watch?v=OJ3cUCDQ6W4>

„És ki az a Pál?” – Debreczeni Tibor monodrámája

<https://www.youtube.com/watch?v=1XgqmkjN8pQ>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 94-95. oldal

A képen látható: Eseményképek Pál történetéről. Saulként üldözi a keresztyéneket. Az Úr hangja. Megmenekülése. Saul megkeresztelkedése, neve Pál lett.

A szöveg: Pál megtérése, apostollá válásának eseményei.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Szövegelemzés

- Milyen ember volt Saul? Mit tett és miért?
- Hol volt, amikor a hangot hallotta? Mi történt vele?
- Ki segített neki? Miért?
- Miért keresztelkedett meg? Mi lett a neve? Miért?
- Hallottad-e azt a kifejezést, hogy „pálfordulás”? Szerinted mit jelent ez?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Bibliaismeret: tanítványok

Alkossatok csoportokat, és írjatok össze néhány jellemző tulajdonságot, amely a tanítványokat jellemezte, ill. mai tanítványokat is jellemez!

2. Bibliaismeret: Saul

Saul megtérése után új nevet kapott. Keresd meg, mikor említik a Bibliában Pálként Sault! (Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyvben keress!)

3. Beszélgetés: pálfordulás

Saul történetéből ered a jól ismert „pálfordulás” kifejezésünk. A tanultak alapján beszélgetsetek arról, hogy mit is jelent ez pontosan!

4. Bibliaismeret: új név

Emlékezz vissza korábbi tanulmányaidra: kik kaptak még új nevet megtérésük után? Nézz utána, mi a jelentősége ezeknek a névváltozásoknak, milyen eseményekhez kapcsolódnak? Mi a jelentésük a régi és mi az új neveknek?

5. Feladat: nevem jelentése

Nézz utána mit jelent a te neved! Beszéljétek meg, hogy mennyire illik rátok a nevetek jelentése! Keresztnevek eredete és jelentése: <http://mek.oszk.hu/00000/00084/00084.htm>

6. Internetes forrás javaslatok.

Bizalomjáték: <http://gyerekoldal.reformatus.hu/honlapok/jatekok/jatek2/bizalom.htm>

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

Saul tulajdonságai összekeveredtek. Írd be őket a táblázatba a megfelelő helyre!”

Instrukció:

Keressük együtt a válaszokat. Egy-egy meghatározásnál az éppen soron következő válaszadó mondja el, hogy miért volt jellemző Saulra az a tulajdonság. Beszéljük meg a Saul jellemében történt változásokat, és azok hatásait.

2. feladat:

Mit gondolsz, miben kellett változnia Saulnak a Jézussal való találkozására után?”

Instrukció:

Önálló munkaként oldják meg a feladatot a gyerekek, majd beszéljétek meg a ki mire jutott. Kérdés: Mi a megoldás, ha nem úgy viselkedtem, ahogy kellett volna/ahogy szerettem volna?

3. feladat:

Készíts riportot egy számodra kedves emberrel a gyülekezetetdből és tudd meg, hogy neki milyen volt az első találkozására Jézussal!”

Instrukció:

Házi feladatként készítsék el a riportot a gyerekek. A következő órán mindenképp olvassanak fel a riportból néhányat. A riport készítése még közelebb hozza a gyermeket a megtérés fogalmához, mert egy bizonyágtételt hallgatni egészen különleges megtapasztalás. Érdemes szempontokat megadni a riporthoz.

4. feladat:

Te mikor hallottál először Jézusról? Milyen érzés volt ez? Hogyan mesélnéd el másoknak!”

Instrukció:

A feladat párokban is megoldható. Bátorítsuk a gyermekeket, hogy az utolsó kérdést ne csak órán egymásnak mondják el, hanem lehetőség szerint másoknak is. Akár játszhatunk a témával kapcsolatban szituációs játékot.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 200. dics. 3-4.6. verse: Ó maradj világosság...

Református énekeskönyv: 460. dics.1-2. 4-5. verse: Amint vagyok...

Református énekeskönyv: 462. dics. Csak vezess Uram végig...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 109. Uram, közel voltam hozzád (+DU)

Jézushoz Jöjjetek: 71. Jézus Krisztus megszabadított (+DU, BS)

KÉSZÜLŐDÉS A KARÁCSONYRA

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Szénási Sándor: Ünnepeink. A református egyházi év, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999; Boross Géza: Homiletika, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Gakorlati Tanszéke kiadása, Budapest, 1994.)

Nevének eredetéről régebben azt gondolták, hogy a latin incarnatio valamiféle elmagyarosodása, a nyelvészek azonban azt tartják, hogy inkább a szláv kracsun (a téli napforduló neve) az alapszava. Krisztus születésének pontos dátuma nem ismert. Az ősegyház ugyanis legnagyobb erővel a váltság központi üzenetét hirdette, és csak a Krisztus ember voltát tagadó eretnokségek irányították rá a figyelmet e kérdés rendezésére (1Jn 4,2). A korai egyház az eretnokségekre válaszul kezdte el hirdetni és ünnepelni a megtestesülést. Érdekes módon több ókori hittudós tiltakozott ellene: pl. Origenész és Alexandriai Kelemen, arra hivatkozva, hogy a Biblia szerint a születésnapjukat csak pogány vagy elvetemült uralkodók ünneplik: pl. a fáraó (1Móz 40,20), és Heródes (Mk 6,21).

A legrégebb keresztyén ünnep a húsvét után a vízkereszt lett – amelyet január 6-án ünnepeltek –, hiszen ezzel az eseménnyel indult Krisztus nyilvános működése a világban. Bazilidesz gnosztikus eretnokségére válaszul a megtestesülés ünnepét is ekkorra helyezték, hangsúlyozandó, hogy Jézus nem csak a megkeresztelkedésekor lett Krisztus a Szentlélek által, hanem már fogantatása és születése óta Isten és ember volt egy személyben. A nyugati egyháztestben azonban különválasztották a születés és a megkeresztelkedés egyébként is két külön ünnepét. December 25-re esett a választás, melynek két magyarázata létezik: 1. ősi elképzelés szerint a világ teremtése tavasszal történt, és március 25-e lehetett a teremtés első napja. Akkor viszont az új teremtés kezdete is csak ugyanez a nap lehet, tehát ekkor fogantatott az Úr, és ebből következően december 25-én született meg; 2. vallástörténeti magyarázat szerint egy elterjedt pogány ünnep kiszorítása a magyarázat: a Római Birodalomban a napisten ünnepét ülték ilyenkor a téli napforduló után a pogányok. Kézenfekvőnek tűnhetett, hogy az igazság napjának ünnepe (Mal 3,20) erre a napra essen, a Lk 1,78 is támogatás lehetett ebben: „meglátogat minket a felkelő fény a magasságból”. Az ünnep Nagy Konstantin Kr. u. 336-ban végződő uralkodása idején helyzetetett december 25-re. A keleti, ortodox egyházak némelyikében azonban a mai napig is a vízkereszttel együtt ünneplik a Megváltó megtestesülését.

A születéstörténettel kapcsolatban nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a Biblia Jézus Krisztus, mint Isten Fia praeegzisztenciáját tanítja: Jn 17,5; 2Kor 4,4; Fil 2,6; Kol 1,15; 1Tim 6,16; Zsid 1,3; Jel 3,14. A tanítás során ki kell térni arra, hogy noha Jézus Krisztus megszületett, mint minden ember Ádám és Éva kivételével, az ő élete mégsem fogantatásával kezdődik, mint a miénk, hanem ő az Atya örök Fia, akinek nincs kezdete és vége, már a világ teremtése előtt létezett.

A Lk 2,11-ben az angyali híradásban a pásztorok felé ez hangzik el: „Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.” Az Üdvözítő szó – görögül sōtēr – a keresztyén teológiában Jézus Krisztus jelzője, mert általa nyerünk üdvösséget. Isten szabadító tetteit Jézus folytatja, a megmenekülés útja az, amit Krisztus hirdet és készít. A rabbinisztikus zsidóság használatának megfelelően él tovább az üdvösség kifejezés az Újszövetségben is: Isten megváltó közbelépését, ill. az eszkatológikus megváltás, megszabadítás teljességét jelenti. Az ember tapasztalata erről az, hogy Isten, aki látja az embert és emberiséget fenyegető veszélyt, ebben a helyzetben nem tétlen és várakozó, hanem szabadító Isten.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Gaál Anikó: Ünnepnapok, hagyományok: Adventtől adventig, 2003; Dr. Ecsedy Aladár: A jászolbölcshőnél. Adventi és karácsonyi versek. Tahitófalu. 1958.)

A hittan csoportban talán vannak olyanok, akik óvodás koruk óta járnak hittan órára, míg mások talán az idén vagy az előző évek valamelyikében csatlakoztak. Különböző háttérből érkeznek, hiszen vannak olyan családok, akik szinte minden vasárnap jelen vannak az istentiszteleten, megint mások esetleg csak alkalmanként, ill. nagyobb ünnepeken, míg mások talán egyáltalán nem járnak gyülekezetbe. Nagy hatással van a szülői minta a gyermek életére, amely az órákon való hozzászólásokon esetlegesen ismeretbeli hiányon észrevehető. A Biblia- világában való jártasság hiányán és az Istennel való kapcsolat esetszerűségén lehet változtatni. Nagyszerű alkalom a hittanóra erre, ahol a gyermekek vegyes összetételben vannak jelen, tehát akinek már bőven van tapasztalata, az tovább tudja adni másoknak. Ugyanakkor itt se feledkezzünk meg a gyermekek közötti hatalmi harcokról, amely korcsoportbeli sajátosságként újra és újra előbukkanhat az órán. Ezen az órán úgy mondhatjuk el nekik a karácsonyi történetet, hogy az már önmagában is „ajándék” legyen a számukra, ebben segítségünkre lehetnek a különböző kellékek. Kellő figyelemfelkeltés esetén a már jól ismert történet hallatán majd le sem tudják venni a szemüket rólunk. Az ajándékozás mindkét oldaláról (adok-kapok) beszéljünk, ahol kihangsúlyozhatjuk, hogy miért nagyobb öröm adni, mint kapni. Isten is ajándékot adott nekünk Jézus személyében. Ajándékozáskor azt, akit megajándékoztak mindig megköszöni az ajándékot. Most mi vagyunk a megajándékozottak, amit meg kell köszönnünk. Bátorítsuk a gyermekeket, hogy imádságaikban mondjanak köszönetet azért, hogy Isten elküldte Jézust, ill. a mindennapokért.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten megajándékozott bennünket

Kognitív cél: Jézusra, mint Isten ajándékára és az ajándékozó Istenre való rámutatás.

Affektív cél: Az ajándékozás, a hála és a köszönet élményének megtapasztaltatása.

Pragmatikus cél: Az Isten iránt való köszönet gyakoroltatása.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Kézműveskedés: Készítsünk ajándék dobozokat, amelyeket színes csomagolópapírral bevonunk, szalaggal átkötünk. Mindegyik dobozba legyen valami karácsonyra emlékeztető tárgy, lehet kép is, amely egy ószövetségi bibliai történet jelenetét ábrázolja. Bátor jelentkezők kibonthatják a dobozt és kérjük meg őket, hogy fejtsék meg a doboz tartalmát. Az utolsó dobozban legyen egy szalmaszál, anyagdarab, egy csillag, és az aranymondás. Ennek a doboznak a tartalmáról beszéljünk és mondjuk el a karácsonyi történetet.	Doboz, karácsonyi csomagolópapír, olló, szalag, szalmaszál, egy anyagból levágott darabka, csillag, aranymondás.
Feldolgozási javaslat	1. Beszélgetés: Beszéljünk Isten tervéről. Itt átismételhetjük, amit a próféták jövendöltek Jézus születéséről. „Ne féljete...”- Isten szavából szeretet árad. Beszéljünk arról, hogy miért így	Biblia Lk 2,1-20 alapján.

	szólítja meg a pásztorokat, ill. hol találkoztunk már ezzel a megszólítással. • Üdvözítő fogalmának tisztázása. • Beszélgessünk a jelről, amit Isten a pásztoroknak adott. Mit jelenthetett ez az ő számukra? Mit vártak? Mit kaptak? 2. Aranymondás <i>„Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.” (Lk 2,11)</i>	
Munkáltatás	Lehetőség: a munkafüzet feladataival.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Jászolkészítés:

Közösen készítse el a csoport vagy osztály természetes anyagokból az Úr Jézus jászlát. Ha túlságosan nagy az osztálylétszám csoportbontásban is dolgozhatnak. (Alapanyag lehet: szalma, gyurma, papír, ill. készülhet nemezeléssel.)

2. Kézműveskedés: quilling

Készíthet mindenki önállóan képeslapot és egyéb díszeket quilling technikával. Minták: ld. Internetes forrás javaslatok címszó alatt. (Szükséges eszközök: színes papírcsíkok, olló, ragasztó, sodrórúd, ami helyettesíthető ceruzával.)

Karácsonyi díszek, képeslapok, alapvető információk a quilling technikával: szinesotletek.blog.hu/2012/11/15/quilling_948

3. Internetes forrás javaslatok:

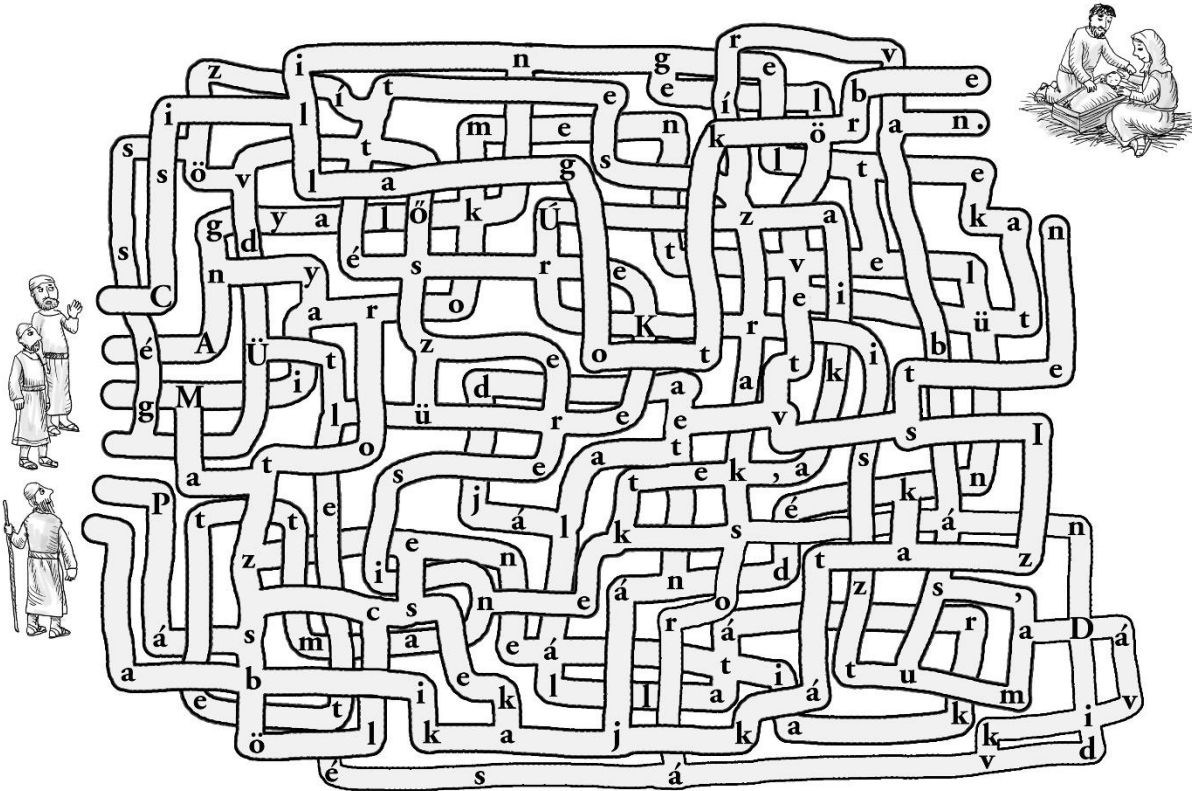
Dr. Pálhegyi Ferenc: Életünk lenyomata gyermekeink lelkén, előadás: http://www.bhsz.hu/eloadasok/20081122/03palhegyi_ferenc_letunk_lenyomata_gyermekeink_lelken.mp3

4. Letölthető munkafüzet feladatsor:

KÉSZÜLŐDÉS A KARÁCSONYRA

1. A pásztorok szeretnének eljutni a betlehemi jászolhoz. Ha a helyes úton haladsz, sorrendben talárod a betűket és a célhoz érve megtudhatod a megfejtést! (A nyomtatott betűvel kezdődik a megfejtés!)

Írd a megfejtést a vonalra!

2. Mit kérnél az Úr Jézustól karácsonyra, ill. milyen dolgokat köszönnél meg Neki? Írd, vagy rajzold le!

INSTRUKCIÓK A FELADATOKHOZ

1. feladat:

A pásztorok szeretnének eljutni a betlehemi jászolhoz. Ha a helyes úton haladsz, sorrendben találod a betűket és a célhoz érve megtudhatod a megfejtést! (A nyomtatott betűvel kezdődik a megfejtés!)”Írd a megfejtést a vonalra!”

Instrukció:

A szólabirintus megfejtése az aranymondás.

2. feladat:

Mit kérnél az Úr Jézustól karácsonyra, ill. milyen dolgokat köszönnél meg Neki? Írd le a röviden!”

Instrukció:

Segítségképpen átismételhetjük, hogy az órán mi mindenről beszélgettünk, amit megköszönhetünk Istennek. Kérésekről és vágyakról szintén beszélgessünk!

KÉSZÜLŐDÉS A HÚSVÉTRA

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon II., Kálvin Kiadó, Budapest, 1995; Szénási Sándor: Ünnepeink. A református egyházi év, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.)

Az őskeresztyén gyülekezet Krisztus feltámadásának napját, a hét első napját örvendezve, úrvacsorás összejövetelen ünnepelte. A II. század végén viszont már általánosan elterjedt volt Krisztus megváltói halálának és feltámadásának külön ünnepe is, melynek gyökerei az ószövetségi páskaünnepre nyúlnak vissza. A II-III. században Jézus szenvedésének és halálának ünnepe (nagy péntek) tkp. keresztyén páska volt, amelynek tartalma a gyász és a szomorúság, szemben a húsvét ünnepével, amelyet nem neveztek páskának és tartalma az örvendezés volt.

Keleten igyekeztek a zsidó páska ünnephez alkalmazkodni az időpontot illetően, míg Nyugaton a két időpont markáns megkülönböztetése vált törekvéssé. Végül a Niceai Zsinat (325) határozta meg a húsvét időpontját úgy, hogy az a tavaszi napéjegyenlőség utáni első holdtöltét követő vasárnap legyen, tehát a zsidó páskától eltérő időpontban gondolkodók táborra győzött. Naptár szerint az ünnep tehát március 22. és április 25. közé esik.

A református húsvét lényege a feltámadott Krisztus megtapasztalása, aki igéjében és a sákramentumban, azaz a hallható és a látható, megtapasztalható igében közli magát és ajándékait: a bűnbocsánatot, az örök élet reménységét és azt az erőt, amely az új életben való járáshoz szükséges.

A húsvéti ünneppel kapcsolatos legfontosabb tennivaló a húsvéti hittudat erősítése már a gyermekekben is: a húsvéti csodának, Krisztus valóságos halálának és feltámadásának bátor és hiteles hirdetése.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Szénási Sándor: Ünnepeink. A református egyházi év, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999; Bálint Sándor: Karácsony, húsvét, pünkösd: A nagy ünnepek hazai és közép-európai hagyományvilágából, Szent István Társulat, Bp. 1989; Dr. Németh Dávid: Hit és nevelés, Bp. 2002.)

A hittan csoportban talán vannak olyanok, akik óvodás koruk óta járnak hittan órára, míg mások talán az idén vagy az előző évek valamelyikében csatlakoztak. Különböző háttérből érkeznek, hiszen vannak olyan családok, akik szinte minden vasárnap jelen vannak az istentiszteleten, megint mások esetleg csak alkalmanként, ill. nagyobb ünnepeken, míg mások talán egyáltalán nem járnak gyülekezetbe. Nagy hatással van a szülői minta a gyermek életére, amely az órákon való hozzászólásokon esetlegesen ismeretbeli hiányon észrevehető. A Biblia- világában való jártasság hiányán és az Istennel való kapcsolat esetszerűségén lehet változtatni. Nagyszerű alkalom a hittanóra erre, ahol a gyermekek vegyes összetételben vannak jelen, tehát akinek már bőven van tapasztalata, az tovább tudja adni másoknak. Ugyanakkor itt se feledkezzünk meg a gyermekek közötti hatalmi harcokról, amely korcsoportbeli sajátosságként újra és újra előbukkanhat az órán.

A húsvéti ünnepkör az óra fő témája. A karácsonyi történetnél megbeszélte ajándékozásról szóló témakör tovább folytatódik. Karácsonykor Isten ajándékozott meg bennünket Jézussal, húsvétkor pedig Jézus ajándékoz meg bennünket feltámadásával. Továbbá azzal biztat és bátorít bennünket, hogy velünk lesz minden nap. Ebben az üzenetben kell a gyermekek szívét úgy elérnünk, hogy megérthessék - majd megtapasztalhassák -, hogy ha a mindennapi életben hiszünk Jézusban és elhisszük mindazt, amit értünk tett, annak jutalma van.

Míg a karácsony általában jelen van minden család életében, addig a húsvét már kevésbé. A húsvéti időszak a hagyománytisztelőbb családoknál (inkább vidéken és kisebb helyeken) sok esetben a rokonlátogatásról, locsolkodásról szól. Legalább a hittanórán éppen ezért adjunk lehetőséget az ünnep jellegének átélésére is. Az ötödikes gyermekek számára Krisztus váltságműve kezd „valósággá”, „valóságossá” válni. Ha történeti vonalra is rámutatunk, akkor valóban meg tudjuk alapozni azt a kételkedés korszakában is, hogy Jézus valóban létezett és kereszthalált halt.

A beszélgetési témák között már megjelenhet a feltámadás iránti kétség, illetve azokat a háttérismeretek

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus feltámadása számunkra is örömhír!

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztus nekünk adott ajándéka a feltámadás.

Affektív cél: A személyes ajándék érzelmi háttérének feltárása.

Pragmatikus cél: Húsvét ünnepének tudatos megélésére bátorítás.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Előkészíthetünk néhány jellegzetes tárgyat az asztalon (fehér lepedő, egy tenyérnyi kő vagy kavics). Mondják el a gyerekek, hogy mire emlékeztetik őket ezek a tárgyak!	Fehér lepedő, egy nagyobbacska kavics
Feldolgozási javaslat	A húsvéti esemény Máté evangélista elmondásai alapján. Elmondhatjuk a történetet Máriának öltözve, az ő szemszögéből. Hangsúlyos részek: - a feltámadás napja a szombat (A hét első napjának tisztázása.) - angyal megjelenése (Milyen események helyszínére szokott Isten angyalt küldeni?) - a sír őrzésének jelentősége - az angyalok örömhíre az asszonyoknak - az asszonyok, mint első hírvivők	Biblia
Munkáltatás	Lehetőség: a munkafüzet feladataival.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Jézus sírja:

Készítsétek el a feltámadott Jézus sírját. Ld.: internetes forrásjavaslatoknál megtalálható az oldal, melynek segítségével a sír a leírtak alapján könnyen elkészíthető. Ha megszáradt „rendezték be” az evangélista tudósítása alapján. Az üres sír körül is készíthettek egy szép kertet. (Szabad eszközfelhasználással.)

2. Feladatsor (innen letölthető, és nyomtatható)

KÉSZÜLŐDÉS A HÚSVÉTRA

1. Írd be a táblázatba a megfelelő válaszokat!

A táblázat utolsó oszlopába írd be, hogy ezeken az egyházi ünnepeken te hogyan ünnepelsz? (Akár a családotban, vagy az iskolában vagy te magad, hogy éled meg az ünnepet!)

JÉZUS HALÁLA	BIZONYOS DOLGOKRÓL VALÓ LEMONDÁSUNK ANNAK ÉRDEKÉBEN, HOGY ISTENRE JOBBAN ODA TUDJUNK FIGYELNI	JÉZUS BEVONULT JERUZSÁLEMBE
JÉZUS FELTÁMADÁSA		JÉZUST EZEN A NAPON FOGTÁK EL

A HÚSVÉTI ÜNNEPKÖR ALKALMAI	AMIRE EMLÉKEZÜNK	HOGYAN EMLÉKEZEL EZEKRE AZ ALKALMAKRA?
BŐJT		
VIRÁGVASÁRNAP		
NAGYCSÜTÖRTÖK		
NAGYPÉNTEK		
HÚSVÉT		

2. Készíts kartonpapírból keresztet, amelyre válassz a Bibliából egy húsvéti igeverset. A kereszt hosszabbik szárára rajzolhatsz egy olyan szimbólumot, képet, amely illik az igevershöz, vagy magához a húsvéhoz!

INSTRUKCIÓK A FELADATOKHOZ

1. feladat:

„Írd be a táblázatba a megfelelő válaszokat! A táblázat utolsó oszlopába írd be, hogy ezeken az egyházi ünnepeken te hogyan ünnepelsz? (Akár a családotban, vagy az iskolában vagy te magad, hogy éled meg az ünnepet!)”

Instrukció:

Az ünnepnevek párosítása az ünnepi eseményekkel. Közös oldjuk meg a feladatot. A megoldásoknál lehetőséget adva a gyermekeknek, hogy ki-ki elmondhassa ünnepi szokásait.

Fontos, hogy a gyerekek fogalmazzák meg, hogy ők hogyan szoktak ünnepelni. Tudatosítani kell a gyerekekben, hogy ezek a napok azért adattak, hogy emlékezzünk az akkor történt eseményekre.

2. feladat:

„Készíts kartonpapírból keresztet, amelyre válassz a Bibliából egy húsvéti igeverset. A kereszt hosszabbik szárára rajzolhatsz egy olyan szimbólumot, képet, amely illik az igevershez, vagy magához a húsvéhoz!”

Instrukció:

Kreatív alkotás, amely a gyerekek fantáziájára van bízva. Húsvéti igéket írhatunk ki egy lapra és abból választhatnak a gyerekek, hogy melyiket írják a keresztre. Készítsük elő az eszközöket. Hagyjunk időt az elkészítésre, majd kérjük meg a gyerekeket, hogy az elkészült alkotásokat kiállíthassuk a gyülekezetben.

KÉSZÜLŐDÉS A PÜNKÖSDRE

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon II., Kálvin Kiadó, Budapest, 1995; Szénási Sándor: Ünnepeink. A református egyházi év, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999; Victor János: Református Hiszekegy, Traktátus Kiadás, Budapest, é.n.)

Elnevezése a görög pentekoszté (hémera), azaz ötvenedik (nap) kifejezés magyaros változata. Már az Ószövetségben is létezett: a három nagy záróünnep egyike volt, a páska utáni 50. napon ünnepelték. A legrégebbi források (2Móz 23,16) aratási ünnepnek nevezik, de a termés első zsongéjének ünnepe is volt (3Móz 23,17; 4Móz 28,26). Ugyanerre az ünnepre vonatkozik a hetek ünnepe kifejezés is, amely a páska utáni 7 hetes időt jelöli (2Móz 34,22; 4Móz 28,26), de a páskaidőszak lezárásaként „záróünnepnek” is nevezték (3Móz 23,15-21). Az aratáson kívül a törvényadás ünnepeként is említik.

Az Újszövetségben több helyen előfordul: ApCsel 2,1; 20,16; 1Kor 16,8. Évről évre jelentős számú záróünnep gyűlt össze ekkor Jeruzsálemben, ez a magyarázata az ApCsel 2-ben leírt ünnepi forgatagnak, és a pünkösöd név említésének. Az Újszövetségben a pünkösöd kifejezés mindig a zsidó aratási ünnepet jelenti, és nem a keresztyén pünkösödre utal. Ezzel van összefüggésben, hogy pl. Pál apostol az ApCsel 20,16 szerint harmadik missziói útjának végén arról szól, szeretné Jeruzsálemben megünnepelni a páskát.

A pentekoszté kifejezést az egyházban eleinte az egész, húsvétől pünkösödig terjedő időszak elnevezésére használták. Később az ApCsel 2-ben leírtak szolgáltatták az okot ahhoz, hogy a IV. században külön ünnepe lett a Szentlélek Istennek. A Kr.u. 305-ben tartott elvirai zsinat iratai mindenesetre már megemlítik. Hamarosan az egyház harmadik főünnepé lett a karácsony és a húsvét mellett.

A pünkösdi történet kiábrázolja: a Szentlélek embereket tesz alkalmassá, lát el feladatokkal és a hozzájuk szükséges erővel, ill. bűnbánatra és hitre indít, újjászüli, és az engedelmesség útjára vezet. Mivel a Feltámadott Krisztus első gyülekezete a pünkösdkor megkeresztelt mintegy háromezer főből jött létre, ezért mondják a Pünkösödöt az egyház születésnapjának is.

„A Szent Lélek olyan ajándék a mi számunkra, amelyet Jézus Krisztus szerzett meg nekünk. Ő azért jött e világra, azért halt meg és azért támadott fel, hogy Isten velünk, bűnösökkel olyan egységre léphessen, amely szerint bennünk él és hat a maga teljes erejével, másszóval azért, hogy a Szent Lélek kitöltethessék a mi életünkre. Mindannak, amit a Karácsony, a Nagypéntek és a Húsvét jelent, a gyümölcsét szemlélhetjük a Pünkösöd ajándékában. A Szent Léleknek ezzel a legsajátosabb kiadásával azért kezdődhetett új korszak az emberiség életében, mert Isten a Jézus Krisztus által már mindent elmondott és megtett, hogy a bűnös ember megint közösségben élhessen Ővele, s most már csak az van hátra, hogy ebbe a közösségbe a bűnös embert csakugyan magához is emelje benne munkálkodó Szent Lélek által.”

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: Steinbach József: A motiválás lehetőségei a hitoktatásban (In.: A hitre nevelés lehetőségei és nehézségei, Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola Kiadványa, Konferenciasorozatok 6, Vp, 2007.), Szénási Sándor: Ünnepeink. A református egyházi év, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999; Bálint Sándor: Karácsony, húsvét, pünkösöd: A nagy ünnepek hazai és közép-európai hagyományvilágából, Szent István Társulat, Bp. 1989; Dr. Németh Dávid: Hit és nevelés, KGREHTK, Bp. 2002.)

A hittan csoportban talán vannak olyanok, akik óvodás koruk óta járnak hittan órára, míg mások talán az idén vagy az előző évek valamelyikében csatlakoztak. Különböző háttérből érkeznek, hiszen vannak olyan családok, akik szinte minden vasárnap jelen vannak az istentiszteleten,

megint mások esetleg csak alkalmanként, ill. nagyobb ünnepeken, míg mások talán egyáltalán nem járnak gyülekezetbe. Nagy hatással van a szülői minta a gyermek életére, amely az órákon való hozzászólásokon esetlegesen ismeretbeli hiányon észrevehető. A Biblia- világában való jártasság hiányán és az Istennel való kapcsolat esetszerűségén lehet változtatni. Nagyszerű alkalom a hittanóra erre, ahol a gyermekek vegyes összetételben vannak jelen, tehát akinek már bőven van tapasztalata, az tovább tudja adni másoknak. Ugyanakkor itt se feledkezzünk meg a gyermekek közötti hatalmi harcokról, amely korcsoportbeli sajátosságként újra és újra előbukkanhat az órán.

Pünkösöd ünnepét kevesen élük és ünneplik otthon. Sokkal inkább munkaszüneti nap, pihenőnap, kikapcsolódás jellege van, mint ünnepi hangulata. A hittanóra egyik fontos lehetősége annak a megmutatása, hogy lehet ünnepként megélni a Pünkösödöt is.

Pünkösöd a Szentlélek ünnepe. Mivel elvont fogalomról, nehezen megfogható személyről van szó, ezért gyermekekhez különösen is nehéz közel vinni a Szentlelket. Ötödik osztályos korban azonban már lehetőség van mélyebb magyarázatokra, közös beszélgetésre és a Szentlélek személyének alaposabb megismertetésére.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten Szentlelke számunkra is elérhető

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy a Szentlelket Isten segítségünkre adta, Pártfogóként küldte el.

Affektív cél: Érezzék át az első gyülekezet pünkösdi örömét

Pragmatikus cél: A Szentlélek Pártfogóként való felismertetése.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Pünkösdi jelképek felsorolása. Atya, Fiú, Szentlélek egységéről beszélni kell, hogy tudják a személyek közötti összefüggéseket. Nyelveken szólás biztos előkerül. Érdekes ezt előzőleg tisztázni, beszélni róla.	Biblia
Feldolgozási javaslat	ApCsel beszámolója alapján a történetről beszélgethetünk. Mivel minden évben előkerül valamilyen formában, beszélgethetünk arról, hogy ki milyen újdonságra, érzésre, személyre figyelt fel a történet elmondása alatt. Beszélgessünk a Szentlélek Isten személyéről! Aki nem csupán erő, hanem Ő a Szentháromság egyik személye. Továbbá Róla mondja Jézus, hogy Ő a megígért Vigasztaló/Pártfogó.	Biblia

	A történet alapján azt is tudjuk Róla, hogy hatalmas és erős, mint szélvihar és tűz jelenik meg, Akinek nem lehet ellenállni. A Szentlélek Isten ereje és jelenléte által gondoskodik a gyülekezet egységéről. De mit tehetünk mi ezért? Mint az Isten egyik személyének, szintén hálásnak kell lennünk azért, hogy eljött és velünk van mindig. Másrészt imádkoznunk kell azért, hogy legyen az életünk része, munkálkodjon bennünk és általunk. Mivel a karácsonyi és húsvéti történeteknél már beszélgettünk a gyerekekkel arról, hogy hálánkat és a köszönetünket hogyan fejezhetjük ki Istennek, most kérdezzük meg őket, hogy a köszönetmondás jelen van-e az életükben. Vagyis, mikor szoktak hálát adni Istennek? (reggel, délben, este, hetente, havonta, évente, valami nagy öröm után, soha...) Van-e ezzel kapcsolatban kialakult szokás az életükben? Mivel szeretnénk, hogy a felnövekvő nemzedék imádkozó, Bibliát olvasó, Istenhez ragaszkodó református keresztyén életet éljen, mindenképpen fontos az imádság kérdésköréről és annak gyakorlásáról beszélni.	
Munkáltatás	Lehetőség: a munkafüzet feladataival.	Biblia, Énekeskönyv, Munkafüzet

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Énekeskönyv:

Az énekeskönyv 368. dicséretében nézzük meg közösen, hogy Szegedi Kis István hogyan képzelte a Szentlélek munkáját! Ha mégis az önálló munka mellett döntünk, akkor értékeljük azt a gyermeket, aki a Szentlélek tulajdonságai közül a legtöbbet fel tudta írni a lapra. Beszélgessünk Szegedi Kis István elképzeléseiről és, hogy a gyerekek hogyan képzelik el a pünkösdi eseményeket!

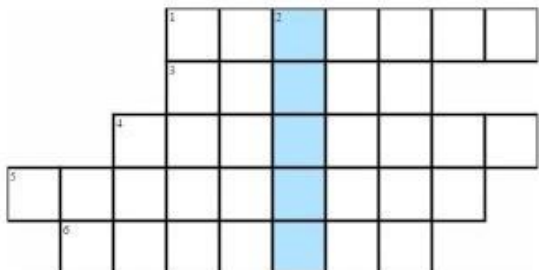
2. Kézműveskedés:

Készítsünk meghívó plakátot a konfirmációra! Lepjük meg a konfirmandusokat és a gyülekezetet saját készítésű plakáttal, amelyre akár a pünkösöd ill. a keresztyénség szimbólumait is ráragaszthatjuk/megfesthetjük. Ha a gyülekezetben ill. iskolában több hirdetőtábla is van, amelyre kifüggeszthetjük, akkor csoportonként készítsünk annyit, amennyire szükség lesz.

3. Letölthető feladatsor:

KÉSZÜLŐDÉS A PÜNKÖSDRE

1. Egészítsd ki a keresztrejtvényt!

Vízszintes

1. Így dicsérték Istent.
3. Ő beszélt a népnek.
4. Ezt tette a nép a gyülekezettel.
5. Ennyien tértek meg.
6. Ilyen gyakran gyűltek össze.

Függőleges

2. A meafejtés.

2. Írj egy rövid tudósítást arról, hogy ha ott lettél az első pünkösdön mit láttál volna és milyen érzéseid lettek volna!

INSTRUKCIÓK A FELADATSORHOZ

1. feladat:

Egészítsd ki a keresztrejtvényt! Balról jobbra haladva függőleges irányban. A rejtvényben megjelölt kockákat!”

Instrukció:

A feladat megoldásánál segítségként mindenkinél lehet Biblia, így az abban való tájékozódást is gyakorolják.

			¹ Ö	R	² Ö	M	M	E	L
			³ P	É	T	E	R		
		⁴ K	E	D	V	E	L	T	E
⁵ H	Á	R	O	M	E	Z	E	R	
	⁶ N	A	P	O	N	T	A		

ÖTVEN

2. feladat:

„Írj egy rövid tudósítást arról, hogy ha ott lettél volna az első pünkösdőn mit láttál volna és milyen érzéseid lettek volna!”

Instrukció:

Bátorítsuk a gyermekeket, hogy fogalmazzák meg gondolataikat, elképzeléseiket. Segítségként akár felajánlhatjuk azt is a számukra, hogyha a történetben volt számukra szimpatikus szereplő, akkor annak elmondásai alapján is megfogalmazhatják a tudósítást. A címzett lehet akár családtag, egy távoli gyülekezet, vagy a város egyik előljárója.

Ha akarják, le is rajzolhatják a bibliai történetben olvasottakat a diákok.